37
Anul XXXI (1 423)
Vineri, 17 septembrie 1982
Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

STOP — CADRU ÎN VALEA JIULUI

6 reporteri ai revistei „Flacăra", martori oculari la starea de muncă și de viață a minerilor

pagînile 6–11

La Stelnica nimic nu este de spus sau de povestit, totul este de raportat

Cursul drumului este bacul care te așteaptă sau pe care-l aștepți, însă așteptarea, și într-un caz și în celălalt, nu durează mult, cum nu durează nici trecerea peste Borcea, unde vadul fluviului este destul de îngust și în scurtă vreme Constantin Tănase și Dumitru Cristea de pe șalupele „Jepi" și „Ițachita" asază podul lîngă mușchiul pontonului, cîrmaciul Dumitru Florea lasă oblonul de siguranță și autocamioanele, unele militare, altele civile, pornesc cu motoarele ambalate să urce drumul în pantă care dincolo de per-

(Continuare în pag. 5)

D. CONSTANTINESCU ■

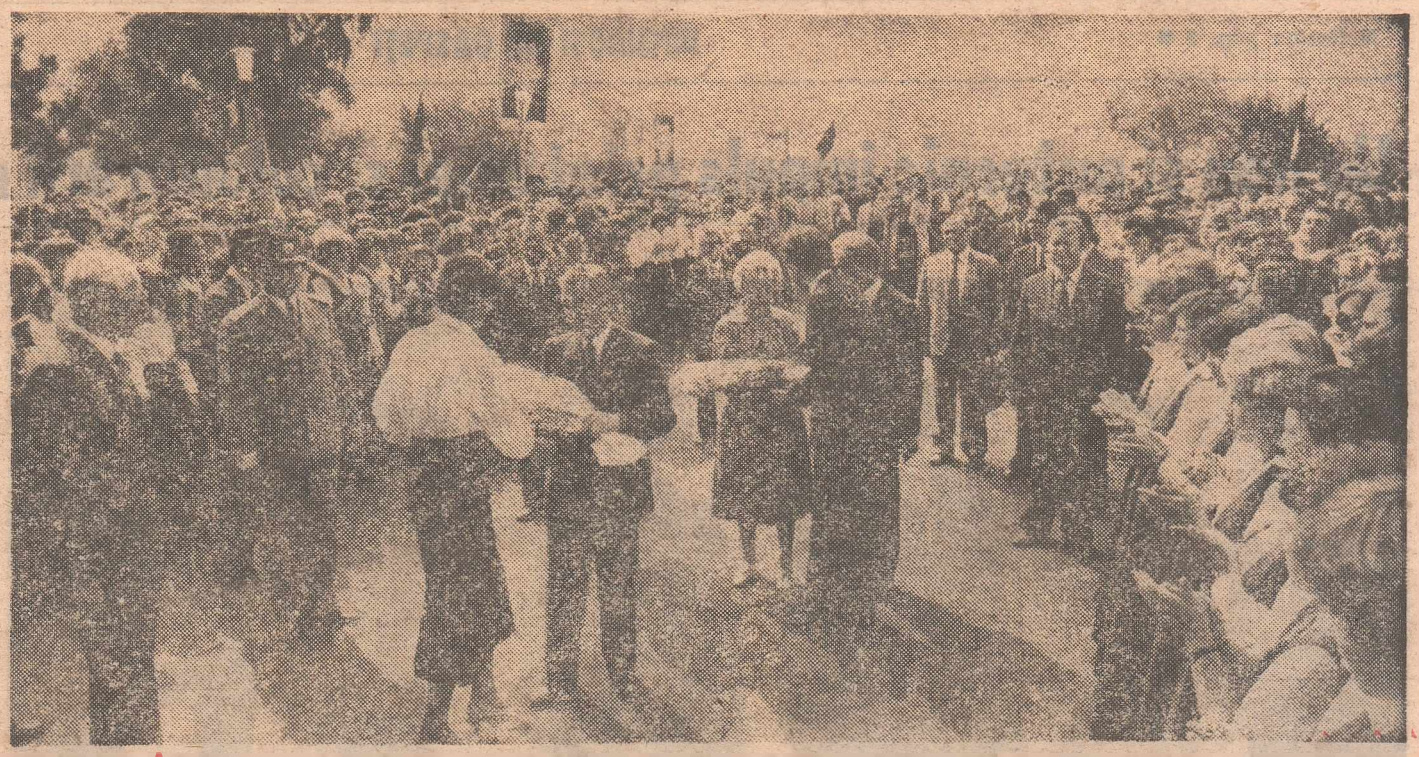

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe platforma Institutului politehnic din București, școala românească se angajează ferm în marea operă de propășire spirituală a națiunii

Între sărbătorile statornice ale toamnei românești, deschiderea anului de învățămînt rămîne un prag peste care viitorul, pentru clarvăzători, poate fi atins cu mîna întinsă. Și azi, ca și ieri, și la fel se va întîmpla mîine. În timp ce tinerele generații urcă o treaptă în viață, pe ogoare s-a declanșat bătălia decisivă a recoltei : culesul porumbului. Conștiința nu poate cuprinde decît împreună aceste două realități definitorii pentru clipa trăită, înainte de a fi distincte, ele sînt solidare : sămînța, semănată cu rost, rodește cu certitudine. Perenitatea ciclurilor acestei fundamentale fertilități a fost și rămîne în mîinile noastre ca misiune și țel.

Și în acest an, tradiționala festivitate de deschidere a noului an de învățămînt s-a desfășurat într-un cadru de largă participare cetățenească, în spațiul vastei platforme a Institutului politehnic din București. Contextul fiind deplin semnificativ : la timpuri noi, școală nouă. Și noi, revoluționare s-au dovedit a fi, cu acest prilej, și gîndurile, ideile așezate în temeliile generațiilor viitoare prin cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită în întîmpinarea României de mîine, ctitorind România de mîine.

Relația dintre școală și viață a constituit substanța cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, privită fiind prin prisma spiritului de exigență firesc într-o lume și într-un stadiu de dezvoltare în care progresul depinde nemijlocit de cuceririle științei, de victoriile cunoașterii umane. Subliniind atenția și grija partidului și statului nostru pentru școală și slujitorii ei, președintele României socialiste a conturat cu pregnanță speranțele ce le investim în capacitatea de rodnicie a școlii, misiunea ce revine învățămîntului în viitor. El se confundă, de fapt, cu speranțele și misiunea națiunii.

Reliefînd legătura nemijlocită dintre independența economică și politică a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conferit evenimentului celebrat deschiderea spre necesarele orizonturi ale răspunderii fiecărui om al muncii față de destinul României contemporane. Apelul la inițiativă, la destoinicie s-a concentrat într-o concluzie memorabilă : „Nu există problemă care să nu poată fi cunoscută". Datoria tuturor rămîne aceea de a soluționa cu mai mult curaj și competență problemele noi ivite în munca și dezvoltarea țării, printr-o investiție sporită de inteligență tehnică și spirit creator. Școala, din acest punct de vedere, are un cuvînt greu de spus, întrucît pe băncile ei se plămădesc rezervele îndrăznelilor de mîine.

Deschiderea noului an de învățămînt, în atmosfera sărbătorească a platformei Institutului politehnic din București, a constituit un moment important în viața țării. Parte integrantă a vieții noastre sociale, politice și economice, școala își asumă totalitatea idealurilor societății socialiste românești. Marea adunare consacrată definirii obiectivelor ei, prin cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, i-au confirmat cu elocvență menirea.

Primii 110 ani din eternitatea lui Avram Iancu

■ **George Barițiu :** În viața popoarelor sînt unele momente extraordinare și epocale, momente de viață și de moarte, cînd ele își leagă soarta lor de cîte un nume, de cîte un individ, cărui apoi îi urmă oarecîtcum orbește, la bine și la rău, ca prin farmec sau predestinație. Așa fost-a este iarăși adevărat că numai epocile extraordinare produc oameni extraordinari, precum și că numai popoare ajunse la un grad oarecare al conștiinței de sine și al culturii se știu folosi de asemenea epoci și își aleg sau recunosc de conducători pe bărbați de aceia care au venit tocmai la timp, nu ațît ca să vorbească, cît mai vîrtos ca să lucre, bărbați ai faptelor, ai acțiunii, care omenește, cum am zice, a pleca în sine (soarbe, n.n.) spiritul națiunii, care știuseră a-și identifica intereselor lor cu ale poporului și a se inspira de mărimea epocii în care au ajuns. În timpuri normale sau în timpuri de servitute și orbie generală, oamenii acțiunii n-au nici un rol, ei se nasc, viețuiesc și trec ca și alții un milion, fără ca istoria să-i afle demni de a se ocupa de ei. ■ **Octavian Goga :** La adunarea de pe cîmpul Libertății în 3/15 mai la Blaj, Iancu a venit în fruntea mulțimilor organizați militărește, gata să înfrîngă orice val inoportun de cumințenie iobăgească. Peste capul episcopului Lemeny și al canonicilor lui supuși stărnicii unguresti, sarcasmul lui a plesnit ca un bici de foc (...). Înalta prevedere politică a lui Saguna și cumpătul diplomatic al înțeleptului arhireu, unite cu viziunea istorică a lui Simion Bărnuțiu se cumpăneau admirabil cu acest om de

(Continuare în pag. 16—17)

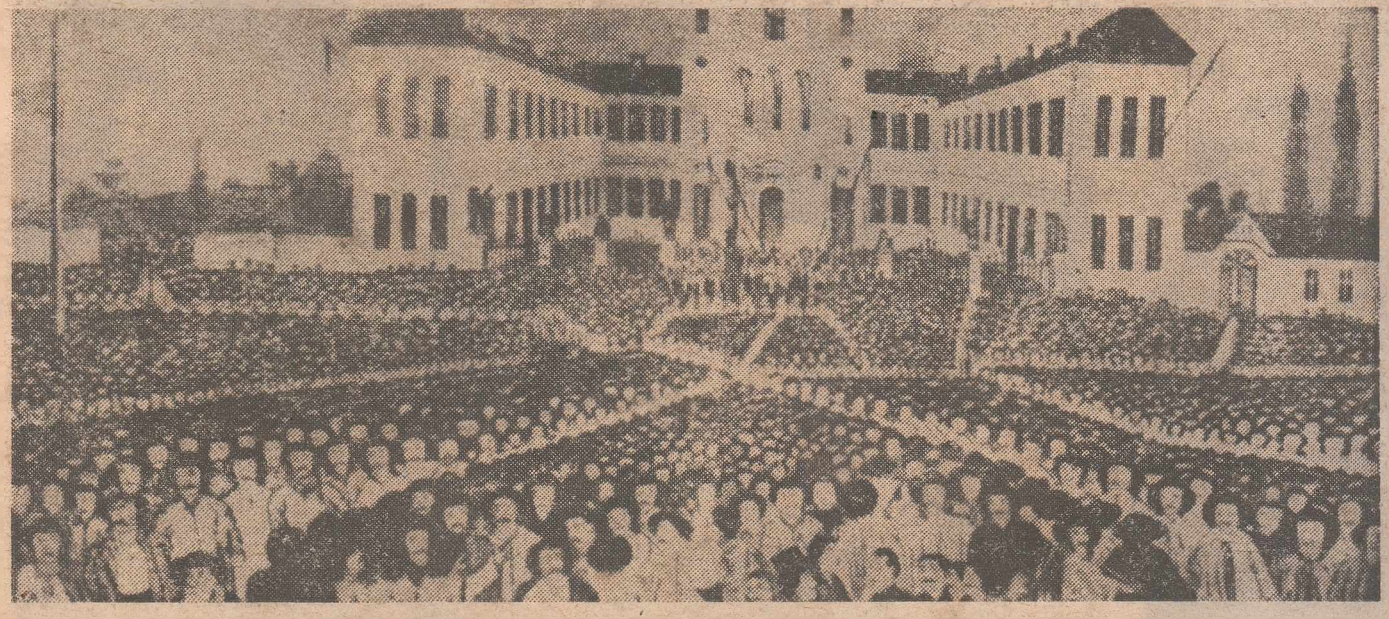

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în ziua de 18 septembrie, ora 18, la Blaj, pe Cîmpia Libertății, și în ziua de 19 septembrie, ora 11, la Țebea, la mormîntul lui Avram Iancu, cu două manifestări dedicate împlinirii a 110 ani de la stingerea din viață a eroului.

În ziua de 17 septembrie, în drum spre Cîmpia Libertății, cenaclul va fi prezent la Cluj-Napoca, pentru un nou spectacol de muzică și poezie. Spectacolul va avea loc în Sala Sporturilor, de la ora 18.

TINERI ! VENIȚI PE CÎMPIA LIBERTĂȚII ȘI LA MORMÎNTUL LUI IANCU DE LA ȚEBEA SPRE A ETERNIZA ȘI PRIN STRĂDANIA GENERAȚIEI NOASTRE UMANE PILDA EROISMULUI FĂRĂ SEAMĂN AL CRAIULUI MUNȚILOR, SPRE A GLORIFICA DIN PERSPECTIVA EROISMULUI ROMÂNESC DE ASTĂZI, EROISMUL NOSTRU DINTOTDEAUNA

Spectacolele se vor desfășura și în caz de ploaie. Fiți pregătiți și pentru această eventualitate !

Agențiile județene de turism pentru tineret organizează cu acest prilej excursii tematice la locurile de evocare istorică a evenimentelor de la 1848, încheindu-se pe Cîmpia Libertății și la mormîntul lui Avram Iancu de la Țebea la întîlnirile cu Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

Tineri poeți

Abecedarul

Cum se scriu
poeziile
Domnule Eminescu
am întrebat Limba Română
și
ea dintr-un trecut
sau
ea dintr-un viitor
răspunsul întîrzia să sosească
nu i nimic — mi-am spus —
eu aștept
eu aștept
chiar și la post-restant
la marele post-restant
pînă atunci
mai simt

IOAN URSAN ■

ȘERBAN CIOCULESCU la 80 de ani – pagina 13

CENACLUL FLACĂRA în județul Brașov
paginile 22–24

Mîna cu toate cele cinci degete a rămas la locul ei

pagina 27

STRUGA '82 : un triumf românesc
CUNUNA DE AUR pentru compatriotul nostru
NICHITA STĂNESCU
– pagina 20 –

Medaliile de la Atena nu rezolvă problemele de fond ale atletismului românesc – pagina 28

Un nou şi puternic impuls prieteniei şi colaborării româno-egiptene

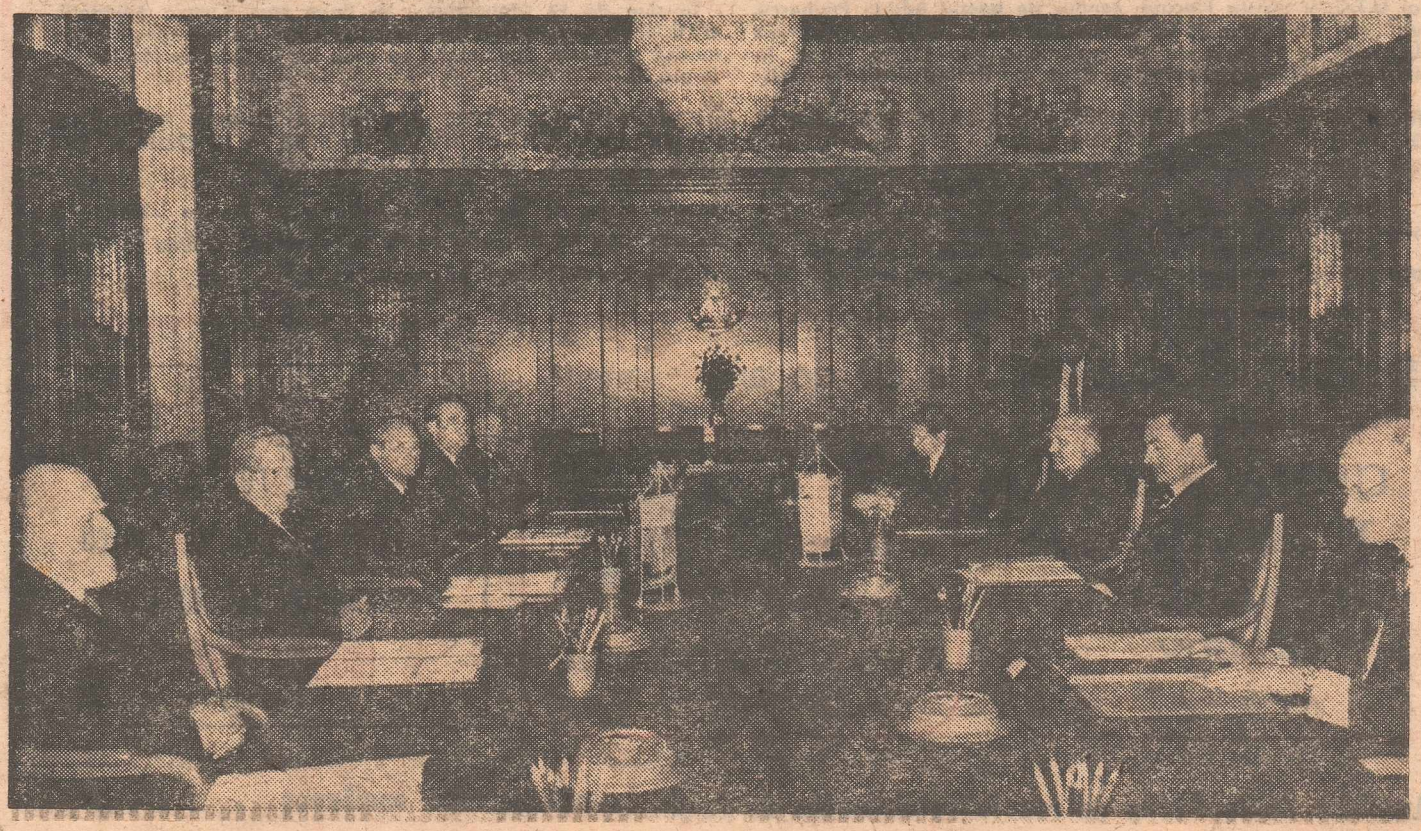

Recenta vizită oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak, se înscrie în tradiția relațiilor de stimă, prietenie și colaborare dintre țările și popoarele noastre. Aceste relații au luat o deosebită amploare în ultimul deceniu, un rol determinant avîndu-l multiplele întîlniri dintre președintele Nicolae Ceaușescu și regretatul președinte Anwar El Sadat, întîlniri care s-au încheiat de fiecare dată cu acorduri și înțelegeri ce au pus bazele unei largi conlucrări pe plan politic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate. Printre roadele colaborării fructuoase româno-egiptene se numără importante obiective industriale, cum sînt Uzina de produse sodice El Rex (Alexandria), Fabrica de acid sulfuric Abu Zaabal, Complexul de extragere și preparare a fosfaților de la Hamrawein ș.a.

Slujind aceleași țeluri și aspirații, noul dialog la nivel înalt româno-egiptean a reliefat dorința vie a celor două țări și popoare de a ridica pe o treaptă superioară colaborarea dintre ele, de a găsi noi modalități de adîncire și diversificare a acestei colaborări. După cum se menționează în documentele semnate cu prilejul vizitei, și în primul rînd în Declarația comună cu privire la dezvoltarea în continuare a cooperării dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt pe plan bilateral și în viața internațională, cei doi șefi de stat au hotărît să fie continuate și intensificate eforturile pentru creșterea volumului schimburilor comerciale, pentru accelerarea lucrărilor la obiectivele de cooperare pe termen lung. Avînd în vedere experiența dobîndită, potențialul economic și tehnic al României și Egiptului, precum și posibilitățile largi existente pentru dezvoltarea pe mai departe a schimburilor comerciale și a cooperării economice reciproc avantajoase, s-a stabilit ca în anul 1985 volumul acestor schimburi să se dubleze față de 1980, ajungînd la un total de 1 miliard de dolari. În acest scop, atenția va fi concentrată asupra aprofundării cooperării economice în domeniile energiei, explorării, exploatării și prelucrării petrolului, electrificării rurale, industriei construcțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții, industriei metalurgice, industriei chimice, transporturilor, telecomunicațiilor, agriculturii și industriei alimentare. Totodată, s-a convenit intensificarea cooperării bilaterale în tehnologie, știință, cultură, artă, sport, turism și în alte domenii de activitate.

Vizita în țara noastră a înaltului oaspete egiptean a prilejuit și abordarea unui larg cerc de probleme privind situația internațională actuală. Acest schimb de păreri a evidențiat identitatea sau apropierea punctelor de vedere ale României și Egiptului în problemele fundamentale cu care se confruntă lumea contemporană, voința celor două țări de a conlucra tot mai strîns pentru găsirea unor soluții corespunzătoare intereselor păcii și progresului tuturor popoarelor. Reafirmînd poziția cunoscută a României cu privire la căile de soluționare constructivă, completă și durabilă a situației din Orientul Mijlociu, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că țara noastră s-a pronunțat și se pronunță pentru o reglementare politică, pe calea tratativelor, a problemelor din această zonă. În prezent, după soluția care s-a realizat pe calea negocierilor în Beirut, este necesar să se tragă toate învățămintele și să se pună capăt oricăror acțiuni militare din partea Israelului, să se treacă la retragerea trupelor israeliene din Liban, să se asigure liniștea, independența și integritatea acestei țări și, totodată, să se intensifice eforturile pentru soluționarea problemei poporului palestinian, pe baza dreptului său la autodeterminare. În Orientul Mijlociu, a arătat șeful statului român, este loc și pentru un stat palestinian, și pentru statul Israel, și trebuie să se ajungă la recunoașterea acestei realități, la asigurarea conviețuirii pașnice a acestor două state, a tuturor statelor din regiune. Este timpul să se acționeze cu hotărîre pentru a se ajunge, pe calea negocierilor, la o soluție deplină și la o pace trainică în Orientul Mijlociu.

Desfășurată în atmosfera de înțelegere, prietenie și respect reciproc caracteristică pentru ansamblul conlucrării româno-egiptene, recenta vizită în țara noastră a președintelui Egiptului, prin rezultatele ei fructuoase, este menită să dea un nou și puternic impuls colaborării româno-egiptene, în interesul țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii, progresului și colaborării în lume.

ION D. GOIA ■

Moment de seamă în cronica relațiilor româno-nigeriene

Relațiile de prietenie, de colaborare și cooperare pe multiple planuri dintre România și Nigeria, dintre popoarele român și nigerian, au cunoscut în ultimii ani, îndeosebi după vizita efectuată în 1977 de președintele român în țara prietenă, o dezvoltare continuă. Pe plan economic, se cuvine menționat că volumul schimburilor dintre cele două state a crescut de mai multe ori ; s-au înfăptuit ori sînt în curs de desfășurare o serie de acțiuni de cooperare în cadrul cărora muncitorii și specialiștii români și nigerieni conlucrează activ pentru realizarea unor importante obiective economice. Voinței țărilor noastre de a lărgi și mai mult cadrul raporturilor prietenești de colaborare și cooperare fructuoasă dintre ele îi corespunde și recenta vizită oficială de prietenie, efectuată la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de președintele Republicii Federale Nigeria, Alhaji Shehu Shagari.

Convorbirile româno-nigeriene la nivel înalt, documentele semnate cu acest prilej au relevat identitatea sau apropierea punctelor de vedere în numeroase probleme privind relațiile reciproce sau situația internațională. S-a subliniat cu satisfacție faptul că raporturile dintre România și Nigeria au cunoscut, în ultimii ani, progrese importante, potrivit intereselor și aspirațiilor celor două țări și popoare, în spiritul orientărilor și hotărîrilor stabilite la nivel înalt. S-au evidențiat rezultatele bune obținute în planul cooperării politice, economice, tehnico-științifice, culturale. Totodată, a fost exprimată dorința comună de a aprofunda în viitor colaborarea româno-nigeriană, pe baza deplinei egalități, a respectului și avantajului reciproc. Pornind de aici, s-a apreciat că potențialul economic, în continuă creștere, al României și Nigeriei creează condiții favorabile pentru amplificarea colaborării dintre cele două țări. Cei doi președinți s-au pronunțat pentru o cît mai eficientă valorificare a posibilităților existente, în vederea intensificării și diversificării schimburilor economice, extinderii cooperării, în forme moderne și în domenii de deosebită însemnătate pentru economiile României și Nigeriei, în industria petrolului și, în general, în industria extractivă, în prelucrarea lemnului, în construcțiile de mașini, transporturi, agricultură. Au fost evidențiate, de asemenea, numeroase posibilități pentru dezvoltarea colaborării pe tărîmul învățămîntului, al formării cadrelor, precum și în domeniul culturii și educației.

După cum este bine cunoscut, colaborarea româno-nigeriană se realizează, de asemenea, pe plan internațional. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Doresc să remarc, cu satisfacție, buna conlucrare dintre România și Nigeria — în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, în „Grupul celor 77“ și în mișcarea țărilor nealiniate — și să exprim convingerea că această colaborare se va dezvolta și mai mult în viitor, în interesul ambelor noastre țări și popoare, al cauzei generale a destinderii, colaborării și păcii“. Președintele României a caracterizat noul dialog la nivel înalt româno-nigerian drept „un nou moment important în întărirea conlucrării româno-nigeriene atît pe plan bilateral, cît și în arena internațională“.

Apreciind sprijinul acordat de România, datorită căruia în Nigeria au fost create întreprinderi de producție în domeniile industriei, al mecanizării pe scară largă a unor ferme agricole și zootehnice, în alte sectoare de activitate, președintele Alhaji Shehu Shagari a declarat : „Pentru a răspunde cerințelor planului de dezvoltare, noi am dori, domnule președinte, să ne folosim de avantajele experienței dumneavoastră. Aș dori să exprim mulțumirile mele pentru asistența valoroasă acordată deja de guvernul dumneavoastră prin cooperare în domeniul resurselor noastre umane, pregătind în anii care au trecut, în universitățile și politehnicile dumneavoastră, sute de tineri nigerieni în diferite profesii“.

În cadrul dialogului româno-nigerian la nivel înalt, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția României cu privire la cele mai importante probleme ale situației internaționale actuale. Lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale, a arătat șeful statului român, constituie o necesitate pentru depășirea crizei economice, pentru stabilitatea economiei mondiale și dezvoltarea armonioasă a tuturor statelor. Avînd în vedere că în această direcție nu s-au realizat progrese reale, este necesară organizarea unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare pentru discutarea acestor probleme și pentru a acționa într-o deplină unitate în vederea obținerii de rezultate concrete în tratativele cu țările dezvoltate.

Prin întreaga sa desfășurare, prin rezultatele cu care s-a încheiat, noul dialog la nivel înalt româno-nigerian reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Nigeria, fiind menit să deschidă noi orizonturi colaborării bilaterale, precum și pe arena internațională, în folosul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și progresului social, al destinderii și înțelegerii în întreaga lume.

ION CODRU

Materia primă — Timpul

Intr-o obsedantă criză de timp, mari rezerve de timp productiv sînt încă nefolosite : fiindcă uneori se ignoră soluția ergonomiei, adesea de o dezarmantă simplitate dar de o incontestabilă valoare economică. Ele nu se cer nici importate, nu cer nici devize, nici investiții, cer doar aport de inteligență și de spirit novator.

Este tot atît de important — și de rentabil pentru economia națională — să ne gîndim nu numai la CE produce omul de la mașină, ci să ne întrebăm și CUM muncește el. Ancheta de față dovedește că de cele mai multe ori soluțiile ne stau la îndemînă. Rămîne numai să le evidențiem, să le aplicăm în practică, să le generalizăm.

Nu e rușinos să lucrezi stînd jos, ci să stai jos fără să lucrezi

— Făceam parte dintr-o comisie de avizare pe lîngă un minister economic — ne povestea un distins specialist. O comisie la nivel destul de înalt, cu reprezentanți și de la alte ministere interesate, consilieri etc. Ni se prezentau proiectele unei fabrici de bujii, o investiție destul de importantă, a cărei soartă, într-un anumit sens, se hotăra atunci. Proiectanții și beneficiarul veniseră înarmați cu planșe explicative și cu toate lămuririle tehnice imaginabile și date extrem de exacte. Cînd deodată mă ridic și întreb : „Oare cîte kilograme cîntărește o bujie ? Șase, șapte, opt ?“ Stupoare în sală — cum se spune —, nimeni nu se aștepta la o asemenea intervenție. Unii poate au pufnit : „Nici nu știe, bietul, cît cîntărește o bujie...“, deși, inutil să precizez, cunoșteam foarte bine răspunsul. Cineva se ridică și îmi explică foarte complezent : „Păi, o bujie nu cîntărește kilograme, este un fleac, un nimic folositor care însă nu trage decît cîteva zeci de grame la cîntar.“ Atunci — am întrebat — de ce în proiect se prevede ca o hală întreagă să lucreze în picioare ?“

Specialiștii în ergonomie cu care am discutat consideră că o atitudine ca aceea mai sus-menționată nu este rodul întîmplării, al unei scăpări ocazionale, ci al unei răspîndite prejudecăți pe care ei o denumesc, convențional, țărănească. De unde această insolită apropiere de lumea tehnicii industriale ? Țăranul, pe baza unei practici milenare, a ajuns să-l considere harnic pe omul care toată ziulica stă în picioare. Este îndreptățit să judece astfel, deoarece cu evidenta excepție a „omului de la volan“, a mecanizatorilor, majoritatea muncilor agricole nici nu pot fi făcute altfel : harnicul trebăluiește în picioare, leneșul stă. Stă jos, adică, tocmai fiindcă este un trîndav.

Dar în industrie ? Am întîlnit, mai de mult, la „Electroaparataj“ zeci de muncitori prelucrînd în picioare piese de alamă **ușoare,** la strunguri mici. Absurd ! — exclamă ergonomiștii. Sau v-ați întrebat — adaugă ei — ce rost are ca în marile legătorii de cărți muncitorii să-și facă treaba în picioare (sînt destule asemenea cazuri) ? Chiar nici la supravegherea războaielor de țesut nu se justifică intru totul poziția în picioare, preluată ca atare de zeci de ani, din vechile fabrici și transplantate în uzinele ultramoderne. Mai ergonomic, mai rațional (este, cel puțin, un punct de vedere) ar fi ca muncitoarele să supravegheze războaiele de pe scaun și să se ridice doar cînd intervine o defecțiune la o distanță mai mare, care necesită deplasarea. De fapt, din punct de vedere fiziologic, poziția **combinată,** alternanța în picioare-așezat oferă incontestabile avantaje, cu repercusiuni directe asupra sănătății și a randamentului în producție. Firește, nimeni nu propune asemenea soluții pentru **toate** locurile de muncă în fabricile textile, ci să se efectueze studii amănunțite, cu luarea în considerare a tuturor factorilor implicați, însă neapărat făcîndu-se apel și la ergonomie ! Oricum, în orice uzină, opt ore continue petrecute în picioare nu se justifică atunci cînd procesul de producție, care evident nu poate fi schimbat după plac, nu reclamă mișcări la distanțe mai mari sau manipularea permanentă de greutăți. Pare un truism, o banalitate, dar practica din întreprinderi face necesară amintirea acestei „banalități“. Altfel spus, nu este rușinos să lucrezi stînd jos, ci să stai jos fără să lucrezi. Cînd muncești cu spor, poporul spune că ai scaun la cap. **„NOI SÎNTEM PRIVIȚI ÎN UNELE ÎNTREPRINDERI CA UN FACTOR PERTURBATOR“ ȘI TOTUȘI ERGONOMIA RENTEAZĂ !**

Uneori, măsuri ergonomice aparent fără contingență cu timpul de muncă se răsfrîng direct și substanțial asupra acestuia. Astfel, la Întreprinderea de mașini electrice București rondelele de tole se ungeau la prese cu un lichid care, stropind mîinile muncitoarelor provocau eczeme și usturimi, fără gravitate dar penibile și cronofage. Un dispozitiv simplu sugerat de ergonomiști (nu de tehnicieni !) apără mîinile. Rezultat, nu se mai pierde timp cu ștergerea mîinilor (multe, multe minute pe zi, care se cumulează și se înmulțesc cu numărul total al muncitorilor) și, fapt și mai important, s-a rezolvat lesnicios o problemă de sănătate și confort fizic. Tot așa s-a procedat la o altă întreprindere bucureșteană, unde muncitoarele umblau cu mîinile în parafină încălzită. Același rezultat favorabil. Un ultim exemplu : un muncitor alimentează o mașină cu plăcuțe de cupru pentru a fi frezate. Stînd în picioare, introducea în mașină plăcuțele una cîte una făcînd complexe și inutile mișcări (de gradul V, cum le categorisesc specialiștii). Cînd el se oprea, firesc, pentru a se odihni, mașina nealimentată mergea în gol. S-a sugerat un sistem de încărcare cam ca la o armă automată, cîștigîndu-se astfel zeci de minute, deci un important plus de productivitate, și... o poziție comodă pentru operator, care azi stă pe scaun.

Să ne oprim însă aici cu exemplele și să redăm cîteva concluzii.

● Se constată în întreprinderi o insuficientă instruire a muncitorilor în spiritul organizării științifice a muncii, în sensul că se lucrează prea mult în mod tradițional, oarecum meșteșugărește, operatori la aceleași utilaje, cu aceleași materiale, lucrînd unul lîngă altul, execută aceleași operații cu mișcări diferite, adesea inutile și cronofage. Inginerii și maiștrii — și înaintea lor, profesorii de la școlile tehnice — îi învață **ce** să facă, dar nu **cum să facă, pînă la ultimul detaliu al gesticii, în scopul economici mișcărilor.** Ne-am lovit și de situații cînd prospectul mașinii de import care conținea asemenea valoroase indicații era neglijat, uitat, dat de o parte.

● **Institutele de proiectări nu acordă suficientă atenție aspectelor legate de ergonomie.** Poate fiindcă unii le consideră un lux pe care nu ni-l putem permite în etapa actuală, ignorînd formidabilele implicații economice.

● Pentru instruirea tehnică a muncitorilor, deci și pentru a se realiza acea absolut necesară **economie de mișcări,** deci de timp de care vorbeam, nu se folosesc deloc sau doar sporadic în întreprinderi, **filme și diapozitive,** infinit mai eficiente și mai convingătoare decît interminabile ședințe și conferințe tehnice. Muncitorul crede ce vede deoarece la el este foarte dezvoltată percepția vizuală. Este o chestiune elementară de psihologia muncii.

● Se simte nevoia să se înființeze și **la noi un Institut de cercetări pentru problemele muncii :** organizare, retribuire, legislație. Desigur, de aceste chestiuni se ocupă Ministerul Muncii dar niciodată un minister nu poate ține locul unui institut de cercetări, de pe urma cărora primul și cel mai important beneficiar ar fi însuși ministerul în cauză. Prin intermediul institutului s-ar putea impulsiona, între altele, popularizarea și extinderea ergonomiei în masa de oameni ai muncii și, bineînțeles, și la conducerea întreprinderilor, lucru cu atît mai necesar cu cît se observă încă neînțelegere, neîncredere și reținere față de disciplinele înrudite, socotite de unii un lux sau o complicație inutilă.

— Noi sîntem priviți în unele întreprinderi ca un factor perturbator — ne spunea un tînăr cercetător dintr-un grup de ergonomie. Politicos, conducerile aprobă propunerile noastre, dar apoi ajung într-un dulap și acolo rămîn. Ulterior, e drept ele se mai introduc treptat în planurile de măsuri, dar cu timiditate. Ai cîteodată impresia că se recurge la noi doar fiindcă de undeva, de la minister sau de la centrală, „s-a primit sarcină“ și că mai erau niște bani de cheltuit în anul în curs pe contract. S-a întîmplat odată că, după luni de muncă, grupul nostru a elaborat peste o sută de propuneri la o fabrică și au fost respinse toate, fără nici o dezbatere. (De subliniat că ele nu implicau nici un fel de investiții sau doar investiții neglijabile, esențială era schimbarea de optică). A trebuit multă răbdare să convingem conducerea fabricii și, în parte, am reușit, dar faptul dovedește cît de multe rămîn de făcut încă în acest domeniu. Trebuie sensibilizate constiințele... **Este atît de simplu să propui cumpărarea unor mașini nou-noute pentru economisirea de timp productiv dar e mult mai ieftin, mai eficient și mai normal ca înainte de a te gîndi la mașini să te gîndești la oameni. Rentează.**

Trei întîmplări al căror erou este TIMPUL

● Coadă mare la una din magaziile de scule ale Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București. Permanent, cam 20 de muncitori calificați își pierdeau timpul acolo, nu din vina sau dorința lor, căci știau prea bine că dacă în loc să stea la coadă s-ar fi aflat în acel moment la strung ar fi cîștigat și ei mai mult, și statul. Nu aveau nici o vină nici cei trei magazineri, care nu-și acordau o clipă răgaz și alergau de la un raft la altul cu o repeziciune care îi evoca pe Tom și Jerry. Dar lucrurile sînt prea serioase pentru a glumi: 20 de muncitori în permanență la această coadă însemnau, de fapt, 20 de absențe om/zi doar în schimbul respectiv, deși ele nu apăreau nicăieri în scripte.

Vine **cineva** și sugerează: „Oameni buni, în loc să așezați în rafturi sculele după modelele lor constructive (aici toate burghiele de diferite mărimi, acolo toate dălțile etc.), de ce nu plasați chiar lîngă «ghișeu» piesele care se cer mai frecvent, iar pe rafturile mai îndepărtate, în spate, piesele — indiferent de model — cerute poate doar o dată pe lună?“ Zis și făcut.

Rezultat: coada la magazie a dispărut peste noapte, munca e făcută de doi oameni în loc de trei, iar 20 de muncitori își văd liniștiți de treaba lor în producție. Dar cîte asemenea magazii de scule există în țară — poate zeci de mii — și cîte din ele beneficiază de o organizare rațională, bine gîndită, fertilizată și de o brumă de matematică probabilistă?

● La „Electromagnetica“, în atelierul de ampilaje (lamele de contact), fiecare muncitoare avea pe masa ei de montaj 36 cutiuțe cu piese: 12 în dreapta, 12 în stînga, 12 în față. Practic, muncitoarele lucrau „îngropate“ în cutiuțe. Cînd doreau să se relaxeze (normal!) între două operații și ridicau ochii de la masă, ele întîlneau din nou mormane de piese, respectiv, cutiuțele cu pricina, astfel încît nu intervenea nici o relaxare și activitatea se relua tot în stare de tensiune.

Vine **cineva** și sugerează: „Oameni buni, de ce vă îngropați în piese? Oricum, nu aveți nevoie de toate într-o zi“. Maistrul răspunde că atît timp cît va fi el acolo nu se va schimba nimic, că așa s-a procedat totdeauna și nu vede de ce s-ar face altfel. Dar acel **cineva** nu se lasă descurajat, întreabă muncitoarele cîte piese se includ într-un ampilaj, cîte montează într-un schimb și, pe această bază, propune și obține reducerea la o treime a numărului cutiuțelor. Ca prin minune dispare sentimentul de claustrare, muncitoarea cînd ridică ochii întîlnește nu piese și cutiuțe, ci privirea altor muncitoare, **vede oameni.** Rezultat: în prima zi după îndepărtarea cutiuțelor inutile productivitatea muncii a crescut cu 10%; altfel spus, s-a cîștigat aproximativ o jumătate de oră în plus de muncă productivă pe schimb, **fără absolut nici o investiție suplimentară, fără nici o mașină de import, ci numai prin „import“ de psihologia muncii.** Dar cîte mese de montaj din uzinele din țară așteaptă încă un asemenea influx ?

● La Întreprinderea de confecții și tricotaje București, în secția de călcătorie, muncitoarele stau în picioare în fața unei mese înalte. Ridică de pe un suport un fier de călcat greu cam de 3 kg pînă la suprafața de călcat, apoi îl pun jos și iar îl ridică.

Vine **cineva** și sugerează: „Oameni buni, oare nu e mai simplu să coborîți masa și să ridicați fierul? Acesta ar putea fi suspendat de un resort, manipularea s-ar ușura, întrucît resortul ar prelua o parte din greutate; în plus, muncitoarele ar sta pe scaun, nu în picioare, n-ar avea atîtea varice și s-ar cîștiga timp, mult timp“. Aci este necesară o scurtă explicație de fiziologie doar aparent îndepărtată de subiectul nostru: timpul de muncă. Un efort continuu ca acela de ridicare a fierului de călcat reclamă oxigen din abundență; or, în condițiile mai sus arătate, el se asigură și pe cale anaerobă. În asemenea situații, organismul își ia singur „micropauze de efort“, iar aceste întreruperi reflexe, deci inconștiente, în procesul muncii cumulate devin cronofage, bineînțeles, fără ca muncitorii să poarte vreo vină.

Nu știm dacă la acel atelier s-a acceptat sugestia privind ridicarea fierului de călcat și coborîrea mesei (se pare că nu), dar nu acesta este esențialul. Oare cîte asemenea locuri de muncă din producție beneficiază de aportul specialiștilor în ergonomie și cîte mii sau zeci de mii de ore productive s-ar putea cîștiga prin această modalitate, **mărindu-se totodată confortul** celor ce trudesc?

Aceste întrebări, cu implicații în trei domenii diferite: matematica, psihologia și fiziologia muncii, ne-au fost sugerate de ceea ce reprezintă, probabil, **cea mai amplă cercetare din țara noastră cu privire la creșterea productivității muncii și organizarea ergonomică a muncii.** Investigația o desfășoară neîntrerupt din 1974 Laboratorul de economie și organizare ergonomică a muncii din Academia de studii economice, sub conducerea profesorului doctor **Petre Burloiu,** cu participarea lectorilor universitari Aurel Manolescu, Cornel Frențiu, Tatiana Gavrilă, Ioan Nașcu, doctor în psihologie Maria Moldovan și a sute de studenți din anii III și IV. Pînă azi au fost studiate, „fotografiate“ pînă în cele mai mici detalii, sute de locuri de muncă de la „Electromagnetica“, Fabrica de elemente de automatizare, „Electrotehnica“, Întreprinderea de motoare electrice București (I.M.E.B.), „23 August“ etc., studiile coborînd pînă la nivelul fiecărei mișcări în parte. Au fost testați și chestionați (127 întrebări!) peste 6 000 muncitori, iar numărul volumelor conținînd observații și, mai ales, propuneri însoțite de schițe, de proiectarea de dispozitive ergonomice simple etc., este de-a dreptul impresionant: circa **50 volume** dactilografiate, fiecare conținînd sute de pagini. Așadar, o cercetare de interes excepțional.

S-a constatat — fapt îngrijorător — că în numeroase cazuri neutilizarea timpului de muncă în schimbul I se ridică pînă la 20%, procentajul crescînd simțitor în schimburile II și III. (Alți cercetători au dat următoarele procentaje: 20% în schimbul I, 40% în schimbul II, 60% în schimbul III.) Fără a absolutiza sau generaliza aceste cifre, care oricum nu se referă decît la cîteva întreprinderi, ele apar totuși suficiente pentru a indica un ordin de mărime și a reliefa magnitudinea problemei.

Desigur, folosirea eficientă a timpului de muncă are multiple fațete; ea ține, în primul rînd, de conștiința muncitorului, de „motivația“ lui, de un complex de factori politici, economici, sociali etc. În acest angrenaj, organizarea științifică a muncii și organizarea ergonomică — urmărind desfășurarea procesului de producție cu un consum de energie umană cît mai redus prin măsuri de ordin fiziologic, psihologic, sociologic și, evident, tehnico-economic — trebuie să dețină un rol primordial. **Aci se ascund uriașe rezerve de timp.** „Toate propunerile noastre nu le considerăm extraordinare, dar pe această cale se depistează importante rezerve de timp!“, spune Petre Burloiu.

Iată fapte. În 1981 la I.M.E.B., prin măsuri de tipul exemplificat la începutul articolului, cercetătorii au propus și proiectat, pentru diverse locuri de muncă, creșteri ale productivității — deci corespunzătoare economii de timp productiv — mergînd de la 10% la 300%, cu investiții minime. Nimeni n-a crezut la început, propunerile au fost calificate, politicos, „fanteziste“, pentru ca prin experimente să se dovedească apoi justețea lor.

Nu trebuie dedus că peste noapte și pretutindeni la noi s-ar putea realiza, pe această cale, asemenea salturi spectaculoase, totuși, se impune **scuturarea unor inerții,** fiindcă, repetăm, aci zac mari rezerve nefolosite. Timpul rămîne, totuși, cea mai prețioasă materie primă.

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU ■

Pe dealul Feleacului

Pe dealul Feleacului
Trece umbra Iancului
Cu durerea veacului.

Lăcrămează mamele,
Negre sînt năframele,
Codru-și frînge ramele.

S-au cernit cuvintele,
Crese spre cer mormintele,
Rămîn osemintele.

Tristă-i apa zorilor,
Plînsetul viorilor,
Vinețeala norilor.

Liniște și modru nu-i,
Arsă-i mana rodului,
Ruptă-i frunza codrului.

Dar pe zarea plaiului
Crește umbra Craiului,
Trece duhul Iancului !

VLAICU BARNA ■

Orele fierbinți ale cîmpiei

Investiția de speranță

La ferma Preajba de Pădure a Întreprinderii agricole de stat din Lcu, județul Dolj, recoltatul porumbului a început și stau înaintea mecanizatorilor 116 ha. Soia, întinsă pe 50 hectare, va fi și ea recoltată în grafic. Sîntem departe de marile artere de circulație ale județului, asfaltul abia a ajuns aici, nu prea demult, automobilele celor cu răspunderi în campania agricolă calcă rar pe aceste meleaguri și, cu toate acestea, la Preajba de Pădure campaniile se desfășoară șnur, fără poticniri, contracronometru. Și nu numai în ceea ce privește calendarul lor ca atare. La începutul verii, s-au obținut aici 4 315 kg grîu și 5 500 kg orz la hectar. Porumbul, la fel, neirigat fiind, promite o recoltă substanțială. Cînd și cînd, însă destul de rar, Preajba de Pădure este citată avantajos în bilanțuri. În mod obișnuit, totuși, ferma trăiește și muncește sub semnul anonimatului. Și nu știm cum se face, dar destoinicia și fertilitatea, cînd stau sub semnul anonimatului, parcă prezintă mai multă încredere.

Evident, căutăm explicația acestei situații privilegiate : de ce acești oameni nu așteaptă să fie întruna bătuți la cap ? De ce nu trebuie să tragă nimeni de ei și să le reamintească întruna prin ziare sau prin ședințe că o tarla nu s-a recoltat la timp, că o tarla nu s-a arat, că altă tarla nu s-a însămînțat ? Bineînțeles, șeful fermei, inginerul agronom Marin Vlăduț, nu încalcă o regulă nescrisă a jocului și nu caută să depună mărturie în favoarea propriei sale persoane. El nu face decît să ducă mai departe o regulă statornicită la ferma sa mai demult. Orice întocmire sănătoasă a lucrurilor are rădăcini în timp și, dacă despre Preajba de Pădure este vorba, nu putem trece ușor peste adevărul că aici a muncit vreme de aproape o duzină de ani inginerul agronom Gheorghe Precupețu, un alt fiu al acestor meleaguri, statornicind aici, totodată, un [illegible] responsabilitate care a devenit, în timp, a doua natură a oamenilor.

Practic, Marin Vlăduț a luat în primire ferma la 1 aprilie 1979. Întinderea ei nu este deosebit de mare, pămîntul măsoară numai 857 ha arabile, dar mai sînt oamenii, problemele și mașinile lor. Și, de aici înainte, ar mai fi de spus că Marin Vlăduț, la 1 aprilie 1979, nu s-a trezit înaintea necunoscutului. Dimpotrivă. Pămîntul și oamenii nu i-au ridicat nici un semn de întrebare. A copilărit aici, la Preajba de Pădure, și încă din anii de școală a participat la campaniile agricole ale fermei. Student fiind, aici și-a petrecut perioadele de practică în producție. Aici și-a făcut și stagiatura, pînă la capăt. Colegul său mai vîrstnic și mai experimentat parcă începuse să-i predea ferma cu ani și ani înainte ca schimbul de ștafetă, într-adevăr, să se perfecteze legal. Și nu vom ști niciodată dacă nu cumva Gheorghe Precupețu, prin răbdarea și tactul său, prin simțul său pedagogic înnăscut, nu a făcut chiar deliberat, în Marin Vlăduț, o investiție de speranță.

Lumea noastră este destul de răvășită, cu oameni care dorm în barăci, departe de case și de familii, cu oameni care moțăie în trenuri, pe drumurile lungi ale navetelor, cu oameni care moțăie la volanul automobilelor, dis-de-dimineață, cînd îi surprind pe calea spre stujbă barierele. Și de ce ar trebui s-o răvășim și mai mult ? — se întreabă firesc, inginerul agronom Marin Vlăduț. Născut aici, Marin Vlăduț s-a reîntors aici. Casa lui de astăzi este casa părinților săi, Florica și Smarandache, reamenajată corespunzător, la un rînd cu vremea. Vecinii părinților săi au rămas și vecinii lui : Emilian Vlăduț la stînga și Sorinel Vlăduț la dreapta, întîmplător neamuri, e adevărat, dar mai cu seamă oameni săritori. La fel, soția sa, Emilia, inginer la C.A.P. Preajba de Pădure, este alături de el, împreună cu cele două fetițe, Cosmina și Gabriela, și fără doar și poate, cînd are bătaie mai scurtă, grija copiilor este mai mică. Neîndoielnic, în agricultură, statornicia specialiștilor reprezintă un factor de producție imposibil de neglijat.

Și la Preajba de Pădure această părere n-a împărtășit-o numai inginerul agronom Gheorghe Precupețu, n-o împărtășește numai inginerul agronom Marin Vlăduț, ea este deopotrivă și a oamenilor dintotdeauna ai fermei, a lui Costache Gheorghe și Constantin Băzăvan, a lui Ion Băzăvan și Victor Mincă, a mecanizatorilor Dumitru Popa, Aurel și Mircea Mădcănescu, Marin Stan și Ion Stroe. Dintre ei, cei mai mulți lucrează aici de decenii. Știu cu ochii închiși toate metehnele și calitățile pămîntului de la Lungeni, de la Pisc, de la Coșereni, știu seama livezilor de pe dealuri, știu pe dinafară ce mașini merg și ce mașini trebuie reparate, cîtă motorină mai au și cîtă le mai trebuie, ce îngrășăminte au administrat solurilor și ce vagoane trebuie descărcate în gară, pleacă singuri în treburile ce le revin și le duc, așa cum se și cuvine, pînă la capăt. Nu întîmplător, ferma de la Preajba de Pădure este socotită, acum, cea mai bună dintre toate fermele Consiliului unic agroindustrial din Teslui. Dar afirmația aceasta, neînsoțită de argumentele ei, nu ar fi avut nici o valoare. Fapt pentru care noi repetăm : destoinicia acestor oameni a fost și este rodul unei investiții de speranță.

MIHAI PELIN ■

La Stelnica nimic nu este de spus sau de povestit, totul este de raportat

(Urmare din pagina 1)

deaua de plopi din marginea îndiguită a bălții Ialomiței se răsfiră la rîndu-i în alte drumuri către cele 9 000 de hectare ale I.A.S.-ului Stelnica. Pe unul dintre aceste drumuri pornim și noi, împreună cu inginerul Marin Ștefan, directorul întreprinderii, și locotenent-colonelul Pavel Pîrvu, împuternicit cu organizarea și conducerea lucrărilor agricole din Consiliul unic agroindustrial Fetești, din care face parte și I.A.S.-ul Stelnica. Pornim către ferma nr. 3, Moldoveanu, pînă acolo sînt cîțiva kilometri, trei sau patru, puțini așadar din cei 16 cît cuprinde Stelnica între Borcea și Dunăre, și între timp aflăm că inginerul Marin Ștefan este, de felul lui, om de la munte, de la Cislău, din județul Buzău, are 47 de ani și dacă a venit aici la scurtă vreme după terminarea facultății, adică de vreo 25 de ani, de-a lungul răstimpului care a trecut de atunci a continuat să creadă, cu argumente ce-au tras din ce în ce mai greu la cîntar, că „balta înseamnă bogăție". La rîndu-i Pavel Pîrvu este lector la Școala militară din Sibiu, prin balta Ialomiței a mai călcat de vreo cîteva ori în viață, cu prilejul unor aplicații militare, însă la Stelnica, zice, se află acum pentru prima oară. Pînă în urmă cu vreo două săptămîni cei doi nici nu se cunoșteau, acum zice că s-au și împrietenit și au deprins, în orice caz, un limbaj comun, cu termeni militari și cu termeni agricoli, ceea ce nici n-a fost prea greu, avînd în vedere că aproape toți cei vreo 300 de muncitori ai I.A.S.-ului au făcut armata și acest lucru explică ușurința cu care ceva mai tîrziu, cînd la Stelnica a sosit și tovarășul general-locotenent Ion Hortopan, însoțit de directorul Trustului I.A.S. Ialomița, inginer Constantin Dicu, despre culesul porumbului, lucrarea la ordinea zilei, s-a „raportat", nu s-a „spus", nu s-a „relatat", nu s-a „povestit". S-a raportat că 90 de autocamioane, dintre care 65 militare, 20 aparținînd Întreprinderii de transporturi auto Dîmbovița și 5 ale I.A.S.-ului, împreună cu 100 de tractoare, pe care lucrează 65 de muncitori ai I.A.S.-ului și 35 de militari în schimbul 2 transportă încontinuu porumbul la baza de recepție, la cele două silozuri și la Fabrica de nutreturi combinate din Fetești. Zilnic lucrează 65 de combine, la Stelnica sînt de cules în această toamnă 4 000 de hectare cu porumb, de pe care se vor aduna, crede inginerul Marin Ștefan, cam 25 000 de tone, de aceea a și organizat trecerea peste Borcea cu două bacuri, unul purtat de cele două șalupe despre care am amintit iar celălalt de un remorcher abia scos de la reparație. Altfel, zice la rîndu-i Pavel Pîrvu, vine iarna și oamenii tot n-ar fi reușit să transporte atîta bogăție cîtă s-a ridicat aici, pe acest pămînt fertil, iar unul dintre ordinele pe care le-a primit de la comandanții săi este să ia măsuri ca toată recolta să fie strînsă și depozitată cu grijă, el fiind liber să plece de la Stelnica atunci cînd se vor fi încheiat nu numai recoltarea ci și arăturile, pe 3 500 de hectare, și semănatul grîului și orzului pentru anul viitor. Încît la Troina ca și la Moldoveanu, la Periatu, Dunărea, Rotunda, Castelu și Ovidiu, la toate fermele I.A.S.-ului cea mai importantă lucrare este, într-adevăr, culesul porumbului, oamenii știu bine asta, mulți sînt „mecanizatori bătrîni" deși n-au decît 30 sau 35 de ani, precum Constantin Nicolae, Simion Cantăr, Vasile Stamate, Ion Dobre, Gheorghe Gherasim ori inginerul mecanic Nichita Nicolae de la S.M.A. Fetești, care răspunde de întreținerea și reglarea combinelor, însă importante sînt toate lucrările, și arăturile, cum ziceam, care au fost încredințate unor mecanizatori destoinici și conștiincioși precum Dumitru Jalbă, Ion Gaie, Dumitru Dogaru sau Ieremia Iordache, ori strîngerea, de exemplu, a cartofilor despre care n-a fost nevoie să se mai „raporteze" nimic pentru că era limpede că ea era făcută de mîntuială, nu cu tragere de inimă. Cei 36 de militari își făceau, este drept, datoria, nu lăsau neculeasă recolta gata făcută ci o adunau grijulii în coșuri, iată și numele cîtorva dintre ei, caporal Constantin Ștefan și soldații Ioan Tosa, Dumitru Corcheș, Petru Coacăză, Marinel Giurgiu, însă cei 70 de civili, fie-ne îngăduit s-o spunem, păreau a fi prea puțin interesați de bogăția lăsată în urma lor, sub ochii unor muncitori permanenți ai fermei, Ion Baicu, Dumitru Zainea, Stoica Mihalcea și, desigur, ai inginerului Augustin Grozea, șeful de fermă, care era înclinat să vorbească despre o producție de 12 tone la hectar cînd ea era, vizibil și fără urmă de îndoială, de aproximativ 20. Eroare regretabilă la Stelnica, unde altfel, incontestabil, nu mai este loc pentru ceea ce în general, s-a petrecut de mai mulți ani încoace, și anume ca în agricultură pierderile să se întîmple, cel mai adesea, exact atunci cînd nu trebuie să se mai piardă nimic, adică în chiar timpul lucrărilor de recoltare.

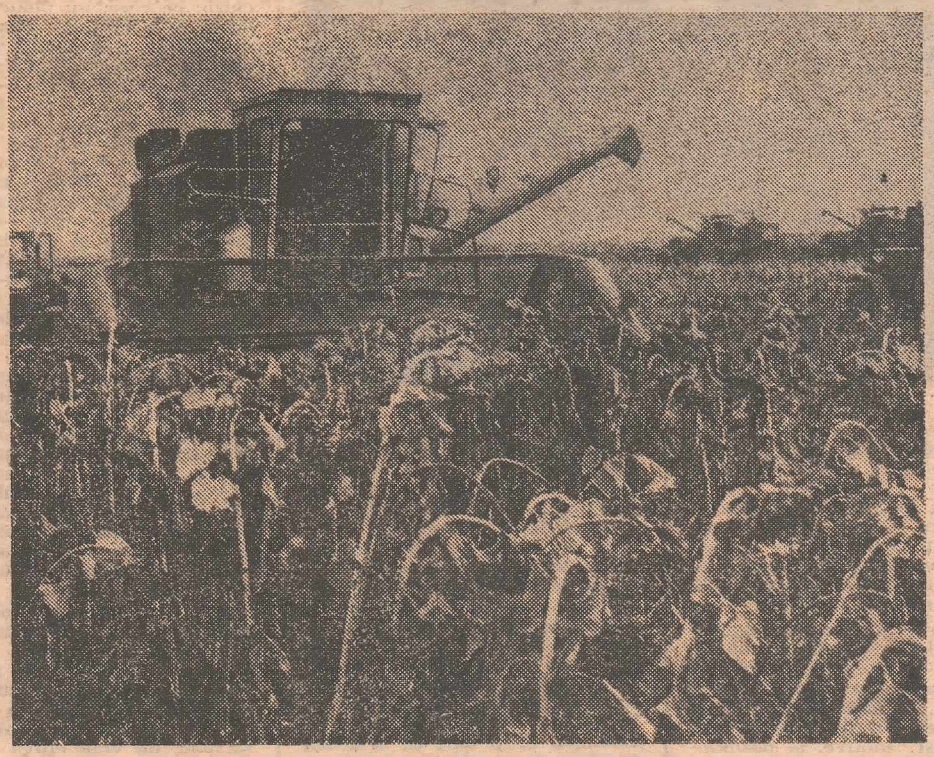

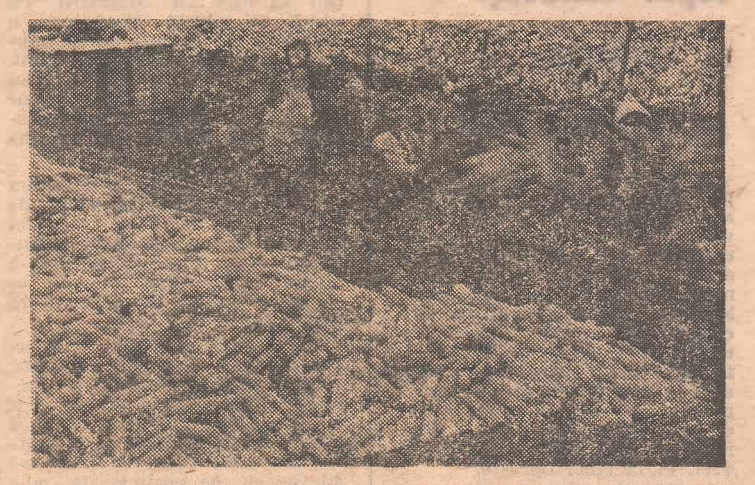

Stop-cadru în Valea Jiului

Petroșani:

Să fie dragoste în casă, să fie copiii sănătoși și cărbune în Valea Jiului

Apartamentul familiei Gheorghe Marchiș se află la etajul al treilea al unuia din cele mai vechi blocuri noi din centrul orașului — cu observația că aici, la Petroșani, ca dealtfel în mai toată urbea de 35 000—40 000 locuitori, centrul e jumătate din oraș. Ca să ajungi la etajul al treilea, trebuie să urci mai întîi la cinci. Liftul, ca dealtfel atîtea alte lifturi din așezările mici — numite cu orgoliu medii — merge cum vrea el. Are adică personalitate: vrei nu vrei, el la cinci oprește.

Avem, prin urmare, de-a face cu o familie obișnuită, care ocupă un apartament obișnuit de trei camere într-un bloc ca oricare altul. Faptul oarecum neobișnuit e că în acest apartament locuiește directorul adjunct cu producția al marelui Combinat minier Valea Jiului, inginerul Gheorghe Marchiș. Nu vreau să spun că mă așteptam să-l aflu într-o vilă ci că, pur și simplu, la munca lui și la problemele unui om ce răspunde de producția cărbunelui în întreaga Vale a Jiului, îmi părea perfect îndreptățit ca Gheorghe Marchiș să aibă o cameră a lui, pentru profesiune, pentru tihnă, pentru oaspeți, pentru cele o mie de lucruri care, oricît le-am număra și măsura, îl deosebesc de inginerii ce nu-s și directori.

Cînd intri în casa unui om cu gîndul de a povesti, treburile cele mai simple încep să fie foarte complicate. Te întrebi, bunăoară, ce îndemn are el ca să trăiască atît de modest cînd ar avea și motive, și posibilități să țină alt standard. Pe urmă te întrebi dacă nu-i o impietate să discuți aceste motive. Casa omului e ceva sfînt. Singurii care au dreptul unui punct de vedere asupra chipului în care-și ordonează existența sînt Elena și Gheorghe Marchiș.

„Contractul", ca să-i zicem așa, pentru reportajul vieții de familie în locuința familiei Marchiș era următorul: trebuia să stau din zori și pînă-n noapte în preajma Marchișilor și, pe cît posibil, să nu le încurc programul.

Iată, e ora patru după amiază, sîntem acasă, Elena, soția, cu fetele — Ana Doina și Carmen Mirela — văd la televizor un film cu o balenă ucigașă care, cum se vădește mai întotdeauna cînd cauți să știi ce-i adevăr și ce prejudecată, nu-i chiar atît de ucigașă, iar Gheorghe Marchiș continuă să răspundă amabil la toate întrebările ce i le adresez. Mîncăm o ciorbă de pește dintr-un șalău care și-a încheiat cariera cu vreo două zile în urmă în undița unei rubedenii din Turnu Severin, apoi o friptură de purcel cu garnitură de fasole verde și-un pui de usturoi. Nu e foarte important ce și cît mîncăm, e important că am convenit să rămînem în bucătărie. În familia Marchiș se discută cordial și nu se face din orice fleac o chestiune de protocol. Oamenii aceștia știu ce preț are timpul și pe ce merită a fi cheltuit. Marchișii — se vede din toate, din felul în care își vorbesc, din modestia sănătoasă a mobilierului, din puzderia de lucruri și lucrușoare răspîndite prin apartament și care au, neîndoielnic, o poveste — țin la idei și sentimente, nu la obiecte. Casa lor strălucește de curățenie, dar o strălucire, ca să-i zicem așa, cu estompă. (Știți bine că în atîtea apartamente curățenia are ceva patetic și te strîmtorează. Ai tot timpul, adică, senzația că ești pe cale să deranjezi ceva.) Hrana e hotărîtă românește, cu drag pentru bucătăria tradițională și cu grija ca să aibă gust, să fie o plăcere. Seara, aveam să capăt o explicație mai profundă a celor ce se întîmplă în familia Marchiș, a felului lor de a fi direct, senin, franc. Vizitele în casa Marchiș n-au ifosele atîtor întîlniri de familie ce nu lasă de fapt, nici o urmă în suflet.

Deocamdată, e sîmbătă după amiază, ceasurile patru, dimineața am stat în preajma directorului Marchiș, în drumurile sale la mina Lupeni, în obișnuita ședință zilnică de analiză operativă a problemelor de plan, în ședința, de un ton mai aparte, cu inginerii șefi și directorii tehnici ai minelor de la ora treisprezece, dimineața am discutat cu directorul general al Combinatului minier, ing. Dan Otto Surulescu, despre psihologia minerului și despre anume rațiuni intime ale celor ce-s de o viață mineri și nu fac deloc caz de faptul că munca e grea și periculoasă, pe urmă am discutat — la Întreprinderea pentru administrarea cantinelor și locurilor de cazare din Valea Jiului — cu directorul Wilhelm Kleiber și contabilul șef Mircea Mărgăritoiu — despre o seamă de probleme sociale ale Văii și, în principal, despre grija statului față de miner și familia lui. Sînt 40 000 de mineri și oameni slujind cărbunele în Valea Jiului. Vă propun să luați aminte: minerul și familia lui nu plătesc chirie pe casă, nu plătesc lumina și încălzirea și apa caldă, nu plătesc transportul la locul de muncă. Masa caldă dinaintea intrării în schimb — pentru cei 22 000 de oameni ce intră zilnic în schimb — costă, cu totul, alocație și regie, 12 lei și anual, pe Vale vreo 60—70 milioane lei. Pentru masa aceasta s-au construit mai multe cantine, din care trei — la Lupeni, Petroșeni și Petrila — cu o capacitate de 5 000 pînă la 8 000 de porții. Dealtfel, nu-i lipsit de interes că aici e singurul loc din țară unde bucătăria mesei de la intrarea în schimb a trebuit să se cheme Întreprindere. Pe urmă, minerul se pensionează la 50 de ani. Concediul minerului e lung, cel mai mic fiind de 30 de zile. Mai sînt de socotit cheltuielile pentru căminele muncitorești, pentru construcția noului centru de recuperare a capacității de muncă, pentru gospodăriile anexă — din care numai creșcătoria de porci numără 1 000 de capete.

Dar, cum ziceam, e ora 16 și Gheorghe Marchiș pare nițel strîmtorat.

„Acum, spune el, nu știu dacă-i chiar atît de semnificativ pentru un reportaj ce fac eu în fiecare sîmbătă după amiaza. Joc, de vreo cîțiva ani, tenis cu niște prieteni, așa, cam pînă spre seară".

Inginerul Gheorghe Marchiș e tînăr sau încă tînăr — s-a născut în 1943 — și faptul că-i directorul adjunct cu producția cărbunelui în cel mai mare bazin carbonifer al țării nu-l împiedică să aibă, la ideea unei partide de tenis cu prietenii, fiorul pe care-l au tinerii autentici, aceia de 20 de ani, la gîndul că merg pe stadion.

Stadionul e aproape și aparține, firește, tot unei întreprinderi a cărbunelui. De fapt, e greu să găsești în Valea Jiului o instituție ale cărei activități să nu privească direct, foarte direct producția de cărbune. Cînd intri mai adînc în problemele muncii la mină descoperi că aici totul e puțin altfel decît ți-ai imaginat: producția trebuie să fie zilnic riguros realizată, în felul în care e și producția fabricilor de pîine. Pur și simplu nu ai dreptul să nu produci ritmic și îndestulător. În ședința cu inginerii șefi și directorii adjuncți ai celor 11 mine, ținută în forță, am putea spune, la ora 13 discuțiile s-au purtat ca într-un consiliu de front: cine? ce? cît? de ce? cum? în ce termene? Astfel că fabricile ce irosesc uneori rușinos de ușor tona de cărbune ar trebui să știe, să vină în Valea Jiului și să afle care-i prețul real al tonei de cărbune, cum se scoate la lumină cărbunele aici, în țara noastră, „foarte bogată în zăcăminte sărace", în niște bazine carbonifere care au faima, nu tocmai de-invidiat, de a fi printre cele mai puțin confortabile din lume. Spunem confortabile întrucît în S.U.A., de pildă, în marile mine de acolo cărbunele se scoate cu excavatorul și e uscat, iar mineritul nu-i mai primejdios decît orice altă meserie cu risc profesional minim. La Lonea, la Petrila, la Dîlja, la Livezeni, la Aninoasa, la Vulcan, la Paroșeni, la Lupeni, la Bărbăteni, la Uricani, cărbunele e în adînc, cam totdeauna între ape, straturile pufăie sinistru gaz metan, pregătirea extracției propriu-zise cere încordarea tuturor voințelor și a puterilor, cere mașini și metal și lemn, oamenii muncesc adesea la temperaturi ce trebuie ignorate, ca să fie învinse, cît despre măsurile de protecție a muncii, ele nu-s niciodată de prisos, oricît de multe și de atent urmărite ar fi. Nu vreau să spun că lucrul în mină e dramatic, fiindcă ar fi o exagerare, ci doar că e așa cum este și că trebuie iubit și înțeles fiindcă altfel nu se poate.

E cărbunele nostru și cu el ne facem industria.

La partida de tenis de la orele 16,00 se întîlnesc, prin urmare, Gheorghe Marchiș, procurorul Ștefan Szőke — fotbalistul de odinioară al „Jiului" — medicul stomatolog Ilie Mihail, foarte îndîrjit la revanșă pe o ladă cu bere, economistul Valentin Grigoriu. În tribună, cîțiva prieteni, aceiași de cîțiva ani buni la „partida de tenis de sîmbătă".

Gheorghe Marchiș luptă cu Mihail Ilie pe durata a cinci seturi și cu excepția faptului că tenisul lor e așa, cam pentru calificările în categoria „Onoare", toate sînt ca la tenis:

și transpirația, și încordarea, și fair play-ul.

Ștefan Szöke mă adoptă repede în cercul de amici și-mi vorbește de Gheorghe Marchiș în niște termeni în care orice bărbat ar vrea să-l vorbească prietenii : „Noi doi, spune Szöke, eu și Ghiță, ne știm bine. E un om extraordinar. Eu nu credeam să trăiesc o scenă ca aceea petrecută cu vreo doi ani în urmă, înaintea unui meci al „Minerului" din Lupeni. Ghiță, cum e el, discret, își făcea loc în tribună. Oamenii l-au zărit și un stadion întreg a început să-i scandeze numele. Dumneavoastră vreți să scrieți despre viața lui de familie, nu-i așa ? Problema e : care familie ? Fiindcă familia lui e Valea Jiului. El este „omul care face". Se ține de o treabă cu dinții. El mai lucrează la ea și după ce pentru toți pare terminată de mult. Vedeți, nu există păcat mai mare să începi un lucru și să-l lași la jumătate. Eu cunosc mulți oameni care trec de merituoși, dar care nu prea știu să meargă până la capătul lucrului. Eu îl cunosc îndeaproape deoarece, asta-i viața !, l-am și anchetat cîndva. În legătură cu un accident de muncă. Directorul e în astfel de situații printre cei dintîi cercetați. Într-o anchetă cunoști caracterul omului. Omul ăsta nu vrea nimic pentru el. Pentru el doar să le fie bine copiilor și soției. Dar ați văzut în ce fel e bine, ați văzut că are un apartament de trei camere și cam atît. Ghiță are însă un defect : nu prea știe să fie diplomat — de la el în sus, cum s-ar spune. De la el în jos, găsește totdeauna și tonul și cuvintele potrivite".

Îi răspund procurorului că, de moment ce Gheorghe Marchiș e unul din cei mai tineri oameni de conducere — și încă la un combinat ca acela din Valea Jiului — probabil că lipsa aceasta de tact, „de la el în sus", comportă niște nuanțe care tocmai acolo, mai sus, la minister, bunăoară, sînt apreciate. Ștefan Szöke zîmbește și conchide că viața e complexă.

Într-o pauză, Gheorghe Marchiș îmi spune cîte ceva despre el și ai lui. S-a născut în satul Tămaia, din Maramureș. Marchiș, tatăl, a lucrat un timp în industria neferoaselor, la Baia Mare, dar ideea cu studiile în minerit a primit-o de la un unchi, Haiduc Ștefan, miner. A absolvit Institutul de mine din Petroșani, în 1966. În 1967 s-a căsătorit cu Elena Moldoveanu din Petroșani. Ca să se poată întreține, în ultimul an de studii a lucrat ca măsurător de gaze. „Cîștigam mai mult ca inginer stagiar, spune el, ceea ce era cam ciudat. Dar mie îmi plăcea cărbunele. Ca să fie limpede : îmi plăcea mai mult cărbunele decît minereurile. Există posibilitatea introducerii unor tehnici de extracție noi și asta era interesant. Apoi, se știe, mineritul în Vale e ca un fel de certificat de merit profesional. Cine e bun în Vale, e bun oriunde.

Promovarea mea : întîi pe postul de conducător tehnic în zonă, apoi șef de sector. Inginerul Dan Surulescu era atunci, în 1970, inginer șef la Vulcan. Îi plăcea că alerg. M-am zbătut, am alergat — cuvîntul să știți că e foarte potrivit — și am reușit să introduc în sectorul meu primul complex de susținere mecanizată din Vale. În 1975 el era inginer șef la Paroșeni și director tot acolo, în 1977. În 1979 plecînd Dan Surulescu, de la Lupeni, unde era director, la Combinatul minier, ca director general, am fost numit director la Lupeni, care-i un fel de mină amiral a întregii noastre producții de cărbune. Ea dă 2,2 milioane tone cărbune pe an. Lupeni e un nume evocator. Cred că a fost un noroc pentru mine faptul că am mers mereu în posturile din care tocmai promova inginerul Dan Surulescu. Dar un noroc care mi-a dat multe probleme de conștiință, întrucît trebuia să mă mențin la un anumit nivel".

Seara, la întoarcere de la terenul de tenis, casa lui Gheorghe Marchiș s-a umplut de lume. „Așa e la noi," spune Elena Marchiș, blondă și cu zîmbetul acela bun al omului care nu se miră de prea multe lucruri. Era evident că prietenii familiei nu trebuia să se anunțe. Acum, de pildă, sosiseră la taifas și amiciții rugbiștii Mihai Bucos, Dinu Gheorghe și antrenorul Marian Teodorescu. Mai era oaspete și Valentin Partnoi, student în anul V la Mine. Abia acum am băgat de seamă că odaia era plină cu trofee sportive, obținute îndeosebi pentru schi. „La noi se schiază mult, spunea Ștefan Szöke, iar Ghiță e cel mai mare organizator de concursuri". Elena Marchiș m-a lămurit cu bonomie : „La noi, așa a fost întotdeauna. Dacă nu ne-ar plăcea, n-ar fi casa plină. Telefonul sună tot timpul. În restul săptămînii ne vedem mai ales seara. Eu cu slujba de la poștă, soțul cu munca, iar copiii cu vacanța și cu ale lor. Dar sîmbăta și duminica, la noi e o plăcere".

Observ că apartamentul e cam neîncăpător. „Dar nu-i deloc neîncăpător, se miră vesnic surizătoare bălaia soție a inginerului Gheorghe Marchiș. Pînă mai ieri am stat în două camere. Acum, la trei camere și cu priveliștea asta, cu dealul împădurit la doi pași e numai bine. Totul e să nu ne lipsească înțelegerea și dragostea. Și să fim sănătoși. Și să ne creștem copiii. Și să fie cărbune în Vale".

TUDOR OCTAVIAN ■

Stop-cadru în Valea Jiului

Petrila:

La miezul nopții va intra în șut

Următoarea adresă, puțin cam alambicată : **„Petrila — cartierul 8 MARTIE — 44/12** reprezintă patru camere la bloc, frumos și cu gust mobilate, unde nu se poate să nu remarci bunăstarea : pe scurt, apartamentul familiei Repaș, apartamentul unei familii de miner.

Ludovic Repaș are 43 de ani, s-a născut în județul Harghita și e de 17 ani șef de brigadă la I. M.Lonea. În această zi de duminică a ieșit din șut la ora șase dimineața (a intrat la 12 în noaptea de sîmbătă), a discutat cu șeful de sector unele probleme legate de programul de lucru pentru turele următoare, iar pe la ora opt a ajuns acasă. Ce înseamnă pentru Ludovic Repaș „acasă" ? Înseamnă familia, adică totul. Înseamnă căldura căminului, după munca încordată și grea din subteran, munca asta de miner, „cea mai grea mîncă de pretutindeni". Se va odihni acum cîteva ore.

Timp în care soția sa, **Ioana Repaș**, vede de ale gospodăriei, sfîrșind mai ales „marea curățenie de toamnă", începută acum cîteva zile.

Adrian Repaș (Ady), fiul cel mic, care a terminat clasa a 8-a și mai are o săptămînă de vacanță, robotește ceva la un aparat cu circuite integrate. Electronica e marea sa pasiune. Apoi sportul : tenisul de masă și înotul subacvatic, drept pentru care oricînd te poți împiedica de niște enorme labe de rață, aflate mai întotdeauna acolo unde te aștepți mai puțin. Celălalt **Ludovic** al familiei, băiatul cel mare, a împlinit 20 de ani, cîntă la chitară-bas în formația „METROPOL" și este student în anul I la Institutul minier din Petroșani. În chiar duminica asta susține un examen de restanță la filozofie, examen greu, dar îngrijorarea familiei se stinge imediat ce află că l-a luat cu brio. Pe Ludovic ăsta, al doilea, îl vezi mai rar pe acasă. În general destul de rar se adună cu toții — „bătrînul" Ludovic mai are o fiică, Ana, în vîrstă de 24 ani, vînzătoare la un magazin de tricotaje și măritată Simionescu. Soțul e secretar U.T.C. la mina Petrila, tot miner. Și tot miner și fratele lui Ludovic Repaș, **Carol Repaș**, maistru miner, ca și Ludovic, la I.M. Lonea. Cînd se adună cu toții se umple casa și abia mai are unde să se joace micuța **Camelia Simionescu**, cea care își poartă cu grație cei 4 ani, fiica Anei și nepoata lui Ludovic.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

E liniște însă în această duminică, după două ore de somn adînc Ludovic a ieșit puțin să se plimbe, apoi va mai dormi două ore înainte de masă. Odihna este, pentru un miner, necesară ca aerul „din pricina asta eu, care sînt un om calm, dacă mă inervează ceva acesta e zgomotul : în mină se lucrează într-un zgomot cumplit, trebuie să strigăm unii la alții pentru a ne face înțeleși, te lasă nervii la un moment dat, din pricina asta mă scoate din sărite gălăgia de afară care uneori mă împiedică să dorm".

Va mai ieși să se plimbe puțin după-amiaza, apoi încă două ore de somn și la ora 10 seara pornește cu autobuzul către mină. Intră în șut la 12 noaptea — va ieși luni dimineața la șase.

Între timp, în aceeași după amiază, se mai întîmplă cîte ceva : Ady a reușit să-i dea de capăt tranzistorului (se arde în schimb televizorul, încearcă să-l repare, nu merge deocamdată) și, deoarece s-a făcut foarte cald, se repede la strandul din imediata vecinătate a blocului. În lipsa lui se defectează ceva la instalația de apă rece din subsol, lucru care îi creează probleme gospodinei casei : pe robinet vine doar apă fierbinte — clocotită, nu fierbinte !

Ludovic Repaș : „Timpul nostru liber ? ! Este destul de relativ, nu prea am timp să-l simt... Mai mergem la cîte un spectacol, cu soția. Sau la un film. De citit, mai puțin : ochii au început să mă lase. Ne mai jucăm cu nepoțica. În vizite nu prea mergem, noi, minerii, cam evităm vizitele, s-ar crea obligații și mie, unul, nu-mi place să am obligații. Familia trebuie să rămînă o oază de liniște — acel acasă de care am pomenit — în familie nu am nici un fel de probleme, dacă am probleme, dacă mă frămîntă ceva, asta e numai în legătură cu serviciul, cu munca, și e un lucru firesc ăsta într-o muncă atît de frumoasă, și în același timp atît de grea cum e munca noastră. Avem mari probleme, de pildă, cu forța de muncă !... Încă pleacă mulți din cei care vin la noi. Cine rezistă, la noi, două-trei luni, acela știm că rămîne și poate deveni chiar un muncitor de nădejde ; trebuie să treacă pragul ăsta al încercării : două-trei luni ! Mulți însă nu-l trec... Și nu-i înțeleg pe toți : cred că trebuie să ai o ambiție, o mîndrie în tine, în viață ! Eu am venit aici în 1957, ca lăcătuș subteran, lucrasem mai înainte în agricultură. A fost greu, se cîștiga puțin. Am intrat atunci ca muncitor necalificat în brigadă — prima treaptă pe scara mineritului — apoi, în 1965 am făcut școala de miner și din 1967 sînt șef de brigadă. Sîntem o brigadă fruntașă, nu mă laud, mulți vor să vină să lucreze la noi... spuneam de mîndria asta : astăzi **știu** că oamenii m-au simpatizat, au avut încredere în mine. Am fost secretar U.T.C., am ocupat mai multe funcții în comitetul municipal și județean de partid, în 1971 am fost ales vicepreședinte al Uniunii miniere pe ramură, pe țară. Am fost trimis și în Anglia, într-un schimb de experiență — lampa aceea de miner, pe care o vedeți acolo, pe marginea divanului, am primit-o de la ei ! Am primit Ordinul Muncii clasa a II-a, Medalia Muncii, Ordinul „23 August" — vedeți toate astea sînt niște satisfacții, nu sînt cîștigate pe vînt sau pe vorbe frumoase, la noi, în mină, cu vorba nu faci absolut nimic ! Dar pentru asta e nevoie de muncă serioasă, mie nu mi-e rușine că scot în medie pe lună 6 000 de lei !... Și totuși, iată, problema asta a forței de muncă rămîne o problemă, a fost atinsă și în recenta cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu ținută în fața Casei de cultură din Petroșani... Factorul OM contează cel mai mult, în continuare, sînt la mine în brigadă tineri care nu au nici măcar o lună de cînd s-au încadrat și cîștigă la 4 000 de lei ! Și cu toate astea, încă destul de mulți pleacă... Peste puțină vreme o mare parte dintre cei care au rămas aici după ce au terminat armata vor ieși la pensie, în mod sigur se va crea un gol ! Sînt probleme, vedeți, care trebuie atacate încă de acum, altfel va fi prea tîrziu ! Necesarul de cărbune crește permanent, criza mondială de energie nu ne-a ocolit, ce facem pentru a asigura numărul de oameni ?! Ei trebuie cîștigați practic nu prin vorbe sau promisiuni irealizabile !"

...Luni, pe la nouă, Ludovic Repaș a revenit în familie. Este îmbrăcat la fel ca și ieri, sobru, aș zice aproape elegant și nimic nu te poate face să-ți imaginezi condițiile în care a lucrat, noaptea, în subteran. Își afișează un zîmbet cald, deschis, păstrează însă o permanentă îngîndurare... Părul a început să-i încărunțească ușor, dîndu-i un aer parcă și mai distins. Bun, a început o nouă zi !

Camerele apartamentului s-au umplut cu soare, iar camera de baie — cu aburi, datorită apei fierbinți strînse în cadă spre a se răci. Se speră totuși că vor da drumul la apa rece, altfel pregătirea mîncării de către Ioana Repaș riscă să devină o problemă, și ar fi păcat : pe masa din bucătărie așteaptă a fi pregătite bucatele ce vor forma meniul zilei : supă cu găluști de casă, varză călită și friptură de pasăre.

Aprovizionarea cu alimente aici, la Petrila, aflu, este satisfăcătoare : cam de două ori pe săptămînă carne de porc și de vită (se întîmplă ca cea de vită să nu-și mai găsească amatori — ?! **N.A.**). Pîine este suficientă și doar arareori rece. Mai deficitară rămîne distribuirea zahărului și a făinii, o simt mai ales familiile cu mulți copii. Sînt prețuite însă eforturile organelor locale de a preîntîmpina orice gol mai serios în aprovizionare.

A venit apa rece.

...Stau la masa din sufragerie, față în față cu Ludovic Repaș, acum parcă ne cunoaștem mai bine. Tăcem. Același zîmbet al omului... Dintr-un anumit punct de vedere, anul care, iată, aproape s-a scurs, nu a fost un an ușor : la interval de numai cîteva săptămîni i s-au prăpădit părinții... De la o vreme îl cam necăjește tensiunea.

Se află însă aici, în familie — Ady a dat drumul la magnetofon, a promis că va repara și televizorul — și am dintr-o dată senzația că familia asta, a unui miner din Valea Jiului, reprezintă un nucleu uman, o colectivitate atît de bine sudată, de puternică, încît nimic nu o va putea clinti din drumul ei către omenească împlinire, muncă cinstită și satisfacție legitimă.

Pentru Ludovic, astăzi, luni, vor mai urma — amestecate — cîteva ore de odihnă și de somn. Apoi, la miezul nopții, va intra în șut.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Cîntec de veste

Mai sîngerează seva în plopul din Buteni,
Sub șreangul celui care ți-a însoțit cuvîntul,
Dar toamna e frumoasă acasă la codreni,
Și-a tine cîntă frunza, cînd o atinge vîntul.

Se mai aprind luceferi pe cremene, sub roți,
Cînd limpezimea zilei începe să descrească,
Dar toamna e frumoasă și-un neam întreg de moți
Îți mai întind de cină o masă românească.

Mai freamătă a doină un fluier pe cărări
Cînd sub steiarii Țebei o lacrimă mai cade,
Dar toamna e frumoasă, din Apuseni spre zări,
Și visul tău, ca merii s-a-mpurpurat de roade.

Și, Iancule Avrame, de veste-ți dăm pe ploi
Că n-am apus din dureri în noaptea de cărbune
Și toamna e frumoasă, așa cum sîntem noi,
Și țara e întreagă pe temelii străbune.

GEORGE ȚÂRNEA ■

Osemintele lui Horea

Unde sunt îngropate ori neîngropate
osemintele lui Horea, neodihnitele moaște ?
În ce colnic, în ce riu, în ce vînt ?
În patru frînt, nu tras pe roată,
fiecare frîntură purtată-n punctele cardinale ale răscoalei,
sub cîte zări ale pămîntului românesc
i s-a întors trupul, foc sacru risipit,
în răni mocnind neasemuit astru căzut ?

Printre aburii de sînge ai slăvitelor știute
morminte aprindem făclii, dar unde-i măcar
mîna ridicată spre mulțime a iluminatului Horea ?
Cine știe, cînd peste Apuseni luna răsare-n patru
colțuri și raze ascuțite străbat prin enclavele
de piatră, în ce tărîm ating vreo relievă a martirului ?
De se trezesc furtuni și glasul cunoscutului tunet
pe unde-nvălmășea limbi de foc și izvod de credințe !

Numai inima, inima lui Horea a fost să fie-ngropată
în miezul și spaimele loculuí de supliciu
cum împunea ritualul de orori al călăilor.
Cum să deslușească orbii fulgerul în zare?
Cum să bănuiască ei că în însingerata lui inimă
va zvîcni din Alba peste trecut și viitor, întîlnind
într-o bătaie inima lui Avram Iancu ?
Triumfuri vestind în toate punctele cardinale
iar pentru tirani neiertarea și pedeapsa uitării.

Pe Platoul Romanilor ascultăm în genunchi
cum susurul inimii lui Horea pătrunde adînc
în dangătul solemn al clopotelor marii Uniri.

BAZIL GRUIA ■

Stop-cadru în Valea Jiului

Lonea:

Printre blocurile 28 și 23 se vede Paringul

Intrarea Intreprinderii miniere Lonea seamănă leit cu intrarea unui stadion. Aleea este largă, porțile, de asemenea, iar cînd lumea iese de la treabă pare a ieși de la meci.

Prim plan : addidași, blugi, cămăși, mobre, biciclete, gospodine și, din cînd în cînd, inși cu fețe de acari.

În stînga, undeva, nu prea departe, este instalat temeinic Paringul. Din partea asta, deci, nici o schimbare, nici o surpriză. Schimbările s-au produs mai jos, după ce ai ajuns în șoseaua care duce spre Petrila, oraș aflat la cîțiva kilometri de întreprindere.

Ieșim din mină. Am ales drumul invers. De obicei, reportajele cu mineri încep intrînd în mină. Ce face el, minerul, acolo. Cum se echipează după ce și-a luat masa gratuită. Cum se duce spre abataj, unde împreună cu ortacii va încerca să realizeze și chiar să depășească planul. Acum, ce să spunem, în mină ca în mină : se muncește. Iar în minele de cărbuni din Valea Jiului se muncește mai mult ca în orice mină din țară, pentru că acestea, judecate după dificultatea lor, s-ar situa în primele locuri din Europa. Mine care în ciuda tehnicității rămîn foarte grele. Nu întîmplător puțini se mai fac azi mineri, deși aici se cîștigă bine și foarte bine. Ar fi greșit să spunem, potrivit unui clișeu care îi încîntă pe mulți, că intră să „lucre" în mină doar bărbați adevărați. Bărbați adevărați lucră și la suprafață, de pildă la Cîmpul lui Neag, unde zăcămîntul se exploatează deasupra. Atragerea tinerilor spre mină este un fapt mai complex și împlinirea lui nu depinde doar de înlăturarea unei prejudecăți și anume goana tinerețului de azi după o muncă ușoară.

Așadar, ieșim din mină. Sîntem trei : maistrul miner Carol Repași, care încă n-a înțeles bine ce vrem de la el, fotoreporterul și subsemnatul. Pe maistru, Victor l-a luat în primire chiar de la gura minei. L-a urmărit la vestiar, la duș, l-a fotografiat împreună cu brigada sa. Apoi, după o mîncare de cartofi cu cîrnați, la cantină, plecăm spre casa lui Repași, aflată într-un bloc, la etajul 3, din Petrila.

Încercăm o experiență cu care sîntem obișnuiți : așteptatul autobuzului. Pierdem unul plin ochi și așteptăm... Stația se află în fața unui complex unde se făcuse coadă la o pîine frumoasă, proaspătă, bine crescută. La aprozar, - struguri. Un amic îi strigă vînzătorului : spor la vînzare !, după care se mai aude o voce : spor, spor, dar dacă ai avea și ouă, ai avea și mai mare spor ! Vom constata mai tîrziu că, două stații de mașină mai departe, la un alt complex se găseau ouă și nu erau cumpărători. În dreapta, o bătrînă din Turcinești fraierește pe cine poate cu mere, pere și prune : 25 de lei două kilograme. Stația s-a umplut. În jurul blocurilor, case frumoase, curți bine gospodărite.

Carol Repași are 35 de ani, este un bărbat înalt, solid. Scoate cu greu vorba iar privirea blîndă exprimă multă înțelegere. Cei care stau pe aici, localnicii, zice el, lucrează mai mult la suprafață. Pentru aceștia, au venit oameni din alte părți, locuiesc la blocuri și băștinașii îi numesc barabe.

Renunțăm la autobuz. Vine pe chefuri, spune Repași, și ne invită cîțiva kilometri pe jos. Ne mai mișcăm puțin, și dincolo, după colț, se va arăta o circiumă cu halbe gulerate, și răcoare, și... O dulce amețeală de simbătă după-amiază, cînd „Jiul" n-are meci de divizie iar casele de cultură încezesc bine închise. Victor trage cu sîrg poză după poză : copii, dealuri, o femeie cărînd apă de peste șosea. Peste tot, afișe anunțînd un mare spectacol : Gioni Dimitriu (un tip foarte harnic), Jean Constantin etc. Cinematograful local pare a avea o săptămînă mai grea : Un echipaj pentru Singapore, Scene din viața de familie și Branco Billy. Pe dreapta se construiesc alte cămine pentru nefamiliști. Cînd au venit Repașii prin părțile locului, blocurile erau mai puține. Asta nu înseamnă că în cinstea lui s-au ridicat și altele, ci, mai simplu, mineri s-au tot făcut în Valea Jiului. E fluctuație mare, zice maistrul Repași. Ne-am așezat la o masă cu fața murdară, la circiuma de care aminteam, și căreia lumea îi spune „La Șomu". O circiumă urîtă unde toată lumea bea. Fluctuația e unul din necazurile noastre, continuă Carol Repași. Cînd am venit aici, în '69, frate-meu era la Lonea de 12 ani. După el mă luasem. Mergea vestea că minerii cîștigă bine și ies la pensie la 50 de ani. În apartamentul său din Petrila, trei camere, ne înghesuiam el cu nevasta și fetița plus eu cu nevasta și fetița. Mai rău ca în abataj. Apoi lucrurile s-au mai limpezit : eu am plecat în armată iar frate-meu s-a mutat la patru camere.

Poate că îi înțelegeam mai bine pe ai lui Repași bătrînul dacă le căutam istoria la Teaca, în Bistrița Năsăud, nu departe de vinul extraordinar al Leehinței. Am fi aflat cum a plecat fiecare din copii de acasă, cum s-au împrăștiat, s-au adunat după nevoi sau întîmplare. Frate-meu este șef de brigadă aici, eu am făcut și școala de maiștri. Mai rău e că nu de mult bătrînii s-au prăpădit, întîi tata și, la scurtă vreme, mama. Cum e pe la Teaca ? Cum să fie ? O comună între dealuri, cu vin bun, cu case de oameni gospodari și cîteva blocuri. Cum e viața de miner ? Întrebați nevestele. Muncești pînă la 50 de ani și ieși la pensie. Mulți s-au pensionat și s-au angajat tot în subteran. Unii însă au dus-o mai rău cu sănătatea. Dacă te alimentezi cum trebuie n-ai voie să ajungi aici. Și cu silicoza ? Nu mai e o problemă de multă vreme. Se mai întîmplă însă că nu știu care în loc să perforeze în umed, că merge mai greu, scoți mai puțin și cîștigi la fel, o făcea pe uscat. Dar nu silicoza e răul. Se pierd mulți cu băutura. Munca e grea și dacă te așezi pe băut în cîțiva ani ai terminat-o. Ia omul salariul și pînă îl face praf lasă echipa mai mică. Cînd vine, îl bețelim, adică îl criticăm. De obicei aceștia sînt și cei mai văicăreți. Și, totuși, de unde vine fluctuația ? Sînt veniți destui cu clase puține. Veniți de la țară. Mănîncă te miri ce și string, string să ducă acasă și corpul cedează. Oamenii se sperie atunci. Cîteodată crezi că cineva trebuie să-i învețe cum să trăiască, n-ajunge să le bagi 150 sau 200 de lei pe zi în buzunar. Să-i învețe cum să se chibzuiască. Vin și azi tineri. Știți care e treaba ? Cît a fost perioada cu experimentele s-a cîștigat mai puțin. Și, să nu mint, băieții bani vin mereu. Anul trecut venise unul de prin Oltenia, un copil minunat, aș fi vrut să fie al meu. Venise la mine în brigadă, Vasile îl chema, muncea bine, era priceput, serios. După trei luni, l-am pus să lucreze ca miner, așa se atașase de meserie. Sînt alții, au un an, doi vechime și nu se lipesc de meserie. Vasile a strîns într-un an cam 40 000 de lei. Era cumpătat, nu zgîrcit și cîștiga bine. Vroia să se însoare. A murit de curînd acasă la el, electrocutat, încercînd să repare ceva.

O luăm iar pe jos. Clubul muncitoresc Lonea. Un afiș sărăcăcios lipit în apropierea unei uși cu lacăt : Gioni Dimitriu și anunțul cuprinzînd deschiderea unui curs de croitorie. E ora 14,30. Cine poate deschide un curs de genul „Ce să faci cu banii", „Cum să trăiești mai mult și mai bine, ca să mai lucrezi și după pensie", „Ionel, Ionelule nu mai bea băiatule...". Ați observat că pînă și emisiunile despre mineri, la /televiziune, sînt făcute tot în mină. Adică i se dau omului tot lucrurile pe care el le cunoaște foarte bine, și care în fiecare zi îi ies mai bine decît în filmele acelea. La fel și reportajele despre strungari, hidrocentraliști, furnaliști. Cine este eroul principal ? Furnalul, mina, barajul. Și Vasile strîngea bani de nuntă. Desigur, cursurile de croitorie sînt minunate, dar Gioni Dimitriu nu-i va învăța pe tinerii cu patru clase ce să facă cu banii, cum să mănînce mai bine, cum să se îmbrace mai bine, cum...

Intrăm în Petrila. Cartierul „8 Martie" începe de la Jiu, un Jiu prăpădit și leneș, și se termină în soclul unui deal superb dominat de cîteva căpițe care veneau cam prin dreptul etajelor 7—8 ale blocurilor turn, îmbinîndu-se fericit tradiția cu modernul spre luarea aminte a viitorimii. Blocurile, cum le știm, ca la București, Constanța, Iași sau Timișoara, adică respectînd acel specific local care este al întregii Românii. Blocul 31, în care stau Repașii, are geamurile dinspre nord bine închise să nu intre mirosul de la gunoaiele neridicate, zile la rînd, în pofida atitor intervenții către primărie. Vîntul poartă hîrtiile și frunzele de ceapă peste minunăția de grădini, invadînd un loc ce ratează astfel șansa de a fi splendid.

Un apartament cu două camere („Sînt trecut pe listă, într-un an ne mutăm la trei careme, ne ajung trei"). Ca în filme : curățenie lună, băiețelul se joacă cu cuburi, fetița care are 13 ani o ajută pe mamă la bucătărie și cînd se trezesc eu noi, mai ales în fața aparatelor lui Victor, toate fețele se îmbujorează, chestie care nu folosește la nimic deoarece, pe alb-negru, nu ies și bujorii. Margareta, e cuminte ? E. Da, dar o dată, sare cel mic, a vrut să se ducă la discoteca. A vrut, sări ta-su, dar n-am lăsat-o. Și nu te mai amesteca atîta. Margareta e frumoasă și pe lîngă ochii maică-sii cine nu le știe pe năsăudence, mai are și note bune. Multe bibelouri, cățeluși, păsărele, iepurași, multe pahare, păhărele, într-un colț, lipiți de oglindă, Tiberiu Ceia cu Cristian („Le avem de la un concert de muzică populară care a fost la club, la Petrila"). Iepurași, veverițe. Ștergeți praful des ? Mai ștergem, dacă nu eu, fata. E musai. Să învețe și ea. Cînd a vrut să meargă la discoteca ? Eee, da ce-a vrut ! A-

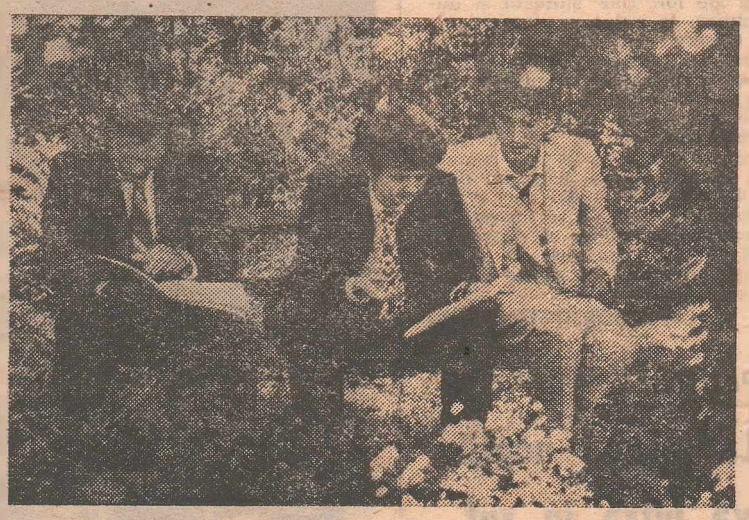

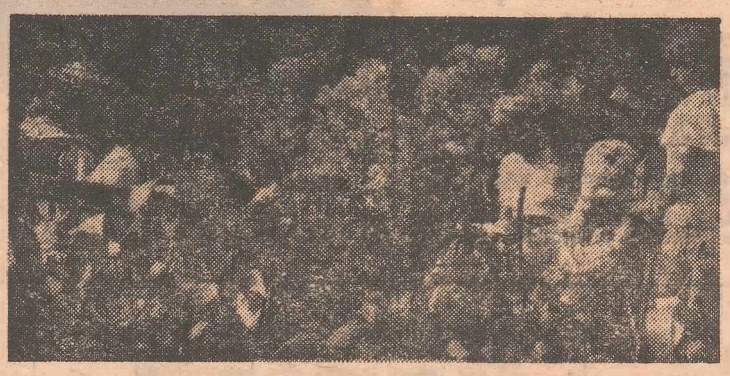

cum un an, dar am liniștit-o noi. În clasa a opta asta îi trebuie? Cînd o începe cu dansul nu mai învață. Întîi cartea. Cel mic (care se numește tot Carol) : cărtea, cartea...

Emilia Repași are 32 de ani și e tot din Teaca. Ați pleca înapoi la Teaca ? Da, dar numai așa, să mă bată m-aș mai duce. Sînteți ambițioasă ? Ei, nu, ajunge unul cu ambiție și dacă număr mai bine văd că și copiii sînt ambițioși. Cel mic : vreau să strîng bani să-mi cumpăr mașină mică. Carol Repași : am avut necazuri și n-am putut strînge. Bătrînii au fost bolnavi mai tot timpul, acum s-au prăpădit. Trebuie să punem casa de la Teacă pe picioare, să văd ce-oi da fraților, că ai mei mi-au lăsat-o mie. La pensie ne întoarcem acolo... Ce face o nevastă de miner la Petrila ? Mîncare, curățenie, spălat, rînd la una, la alta, oricum, piața cea mai bună e la Petroșani, mai lucru de mină și grijă copiilor.

Cînd au plecat din Teaca, Emilia plîngea mai tot timpul. Pe urmă s-a potolit. Lucrurile îi par simple pentru că viața trebuie luată așa cum e. Mai tîrziu, după ce se vor mări copiii, poate își va luat un serviciu, se va califica. Așa are grijă ca viața soțului să fie așa cum i-o permite mina. Pleacă la 4 dimineața, seara îi face un pachet. Viața lor e inversă. El se culcă odată cu găinile, mai adoarme și la televizor. (Pe drum, se întîlnise cu Iosif Bucur, șef de schimb la Repași în brigadă. Trebuie terminată fișia de cărbune ca la preluări să se vadă cîte tone au ieșit. De la 1 septembrie încoace lucrurile merg mai bine : 350 tone pe schimb... Brigada lui Repași este o mică Românie : ardeleni, moldoveni, olteni.) Despre ce vorbesc doi mineri cînd se întîlnesc ? Carol Repași : și despre mină, adică despre mină. Ce mai este prin sectorul 3 ? Sectorul 3 a fost un sector mecanizat, s-au experimentat susținerile mecanizate. Dar după experimentare s-a constatat că tot susținerea individuală cu stîlpi hidraulici se comportă cel mai bine în zăcămîntul de la Lonea. Plecăm.

Ne conduc amîndoi. Blocuri cochete. Între ele, printre răsaduri de roșii și trandafiri, funii pline cu rufe puse la uscat. Aici toamnele sînt verile cele mai frumoase. Copii mulți. Copii de mineri. Dacă îi întrebi, toți vor să vadă mina, subteranul, galeriile. Copiii ? Aș vrea să-i văd mari să ajungă ce-și vor propune. Pe fată aș vrea s-o văd farmacistă. O meserie curată și ușoară. Pe băiat, hm, să vedem cum o învăța, parcă tot în mină, inginer, dacă nu măcar maistru... De ce măcar ? Mă privește mirat : Chiar, de ce măcar !

Colegul meu se agită cu aparatul. Luptă din răsputeri să prindă chipurile firești. Se ascunde, se enervează. În fața obiectivului toți devin încruntați (..Sînteți de la «Reflector»" ?), protocolari și copiii se țin după noi ca la urs.

Printre blocurile 28 și 23 se vede Paringul, iar în spate, căpițele din dreptul etajelor 7—8 reflectă apusul de soare.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Uricani:

„E o treabă periculoasă și altfel se face alături de oameni pe care-i cunoști..."

1. Șase sau șapte perechi de ochi să zicem, peste tejgheaua nichelată a barului, căutau cu înfrigurare în rafturi băutura miraculoasă, vinul spumos, miraculoasă nu numai pentru că pișcă limba și aduce veselie în om, dar o lege nescrisă a acestor meleaguri vrea să spună că cine bea vin spumos e boier. Este drept, legea e mai veche, de cînd sub spumos erau foarte multe și peste spumos prea puține licori. Și nici spumosul nu mai este ce-a fost : veselia adusă de el trece repede. Și cînd întreci măsura, rămîi cu fălcile încleștate, aiurea. Însă oamenii, nu se știe de ce, nu renunță ușor la boieria scăpătată a spumosului leșios. Și iată, venindu-ne rîndul, aflăm că pentru noi nu mai e spumos. Ultima sticlă s-a vîndut sub privirile noastre. Și ne mulțumim cu o fetească de pe Tîrnave. Și stăm la o masă dintr-o grădină umbrită doar de umbrele multicolore și simt că minerul, potrivind în pahar băutura, trage cu ochii mijiți spre paharele înspumate ale celor din jur, mai norocoși decît noi și încearcă dezamăgirea cunoscută a celor care au plecat la tîrg cu o pereche de boi frumoși și s-au întors, nici ei nu știu cum, cu o pungă. Totuși, spre nedumerirea lui Victor Mezabrovschi, vinul e chiar foarte bun.

În biroul lui Cornel Bololoi, secretarul comitetului de partid al Întreprinderii miniere din Uricani, îmi exprimasem dorința să rămîn cu minerul Victor Mezabrovschi așa, între patru ochi. Lucru aproape nefiresc, dar Cornel Bololoi nici măcar n-a clipit. Nu de puține ori, în împrejurări asemănătoare, reporterul este privit cu o suspiciune nedisimulată. Și se presupune, îndeobște, că cineva, neavînd ce face, ticluiește o reclamație. Dar Cornel Bololoi nici măcar n-a clipit. Și cînd e mai deplin sentimentul că stai de vorbă cu un om între patru ochi decît la un pahar de vin sau de bere, sau chiar la un pahar de spumos ? Bineînțeles, pînă la pragul peste care ochii se umflă și se înmulțesc, topindu-se într-o privire încrucișată de tot.

Victor Mezabrovschi are 44 de ani, s-a născut adică în '38, în Bucovina, la Cîrlibaba. La Uricani a ajuns în '65, deci în urmă cu 17 ani. S-a scurs de atunci o viață de om, altă viață decît cea ce i se hărăzise la naștere...

2. Am descins la Uricani într-o dimineață răcoroasă de început de septembrie. Încă nu știam că orașul se întinde pe 231 km pătrați. E de fapt o șosea în lungul căreia fulgeră autocamioanele cu cărbuni scoși din cariera îndepărtată din Cîmpul lui Neag. Și în marginea ei, din loc în loc, pîlcuri de case și pîlcuri de blocuri. Sau cîte o gospodărie de tot singuratică. Atunci cînd aceste case au fost croite de oameni, zidurile s-au aprins în culori vesele și s-au înconjurat cu grădini. Cînd grija clădirii lor s-a asumat de autorități, Uricanii au început să semene cu o cazarmă. Nimic mai trist decît adunătura de blocuri construite acolo la începutul anilor '50. Pe alei, printre statuile acelui timp, vopsite și răsvopsite, moarte tocmai din pricina efortului lor disperat de a imita viața, cu toate ridurile și nasturii ei, te paște întruna senzația că va izbucni peste toată cuprinderea un sunet sălbatic de goarnă. Dar cînd am ajuns și în primăria din inima acelei cazărmi era prea tîrziu să mai ascult goarna. Deșteptarea sunase demult.

Într-adevăr, și primarul Vilhelm Neag, și vicepreședintele Dan Marcu, și Petre Făgaș, secretarul adjunct al comitetului orășenesc de partid, știu că este peste măsură de greu să ridici 8 700 de locuitori, risipiți pe 231 km pătrați, la numitorul comun al orașului. O mie de apartamente în blocuri sînt vechi, altă mie s-au împlinit în blocurile din noul cartier Bucura și, în rest, la fel, cam tot ce s-a construit pînă astăzi în Uricani — o casă de cultură, școli cu 16 și 24 de clase, o casă de copii, o creșă, o grădiniță, spații comerciale întinse peste 4 000 m pătrați și altele — pare construit din greșeală. Totul este așezat peste mină : ca să cumperi o carte trebuie să iei autobuzul și, la capătul unor numeroși kilometri, afli că, de fapt, în librăria gestionată de Alexandra Florescu nu ai ce cumpăra ; ca să bei o bere sau să cumperi țigări călătorești iar : la fel dacă vrei să vezi un film sau să cumperi bomboane. Dar locuitorii îngăduie eroarea și brambureala urbanistică, toleranți și cu un stoicism admirabil : în jur de 70 la sută sînt moldoveni după baștină și nu de oriunde, ci din nordul Moldovei. Iar orașul, și el, e prea nou ca să i se ceară prea mult. A fost decretat oraș abia în '66. Iar Victor Mezabrovschi a descins aici cu un an înainte, în '65...

3. ...Cinstit vorbind, Victor Mezabrovschi nu și-a închipuit vreodată că va ajunge la Uricani. De cînd se știau ei pe lume, ai lui lucraseră prin păduri, ca muncitori forestieri, jur-împrejur de Cîrlibaba. Tatăl său, Peter, n-a mai făcut al doilea război, pentru că-l făcuse pe primul. Dar în răscrucea aceea a vremurilor trebuiau să piardă și ei ceva și în '41 lui Victor i-a

murit mama. El ca el, avea numai trei ani, dar mergea pe picioare, însă fratele său, Rudolf, cum se spune prin părțile locului a rămas orfan încă din perină. Iar Peter nu s-a mai recăsătorit, avea cinci copii, doi băieți și trei fete, și au dus-o destul de greu. Cînd au fost buni de muncă, la rîndul lor, și Victor și Rudolf au luat drumul pădurilor. Au plutărit o vreme între Prislop și Vatra Dornei și așa, pe drumuri de apă, Victor a cunoscut-o și pe nevastă-sa, Teodofia pe nume, din Bistrița Năsăudului. Și așa au început să se mai lege cît de cît lucrurile. Maria, o soră a ei, era căsătorită în Uricani cu Ion Petreanu, acum ieșit de vreo doi ani la pensie. În vara lui '65, Teodofia și Victor s-au gîndit să le facă o vizită. Și aici au rămas. Mai mult, în anul următor, Victor l-a chemat la Uricani și pe Rudolf. Nu înainte de a avea unde să-l găzduiască. Pentru că de muncit avea unde...

4. ...Întreprinderea minieră din Uricani a împlinit 35 de ani de activitate. Din acest răstimp, ultimul deceniu a fost cel mai rodnic. De fapt, cel mai mare și mai modern puț al Uricanilor a fost săpat abia în 1980, mina devenind, după Lupeni, a doua mare unitate producătoare de cărbune cocsificabil din țară. Și secretarul comitetului de partid din întreprindere, Cornel Bololoi, ne comunică și ultimele cifre definitorii : 2 300 oameni extrag aici 2 800 tone cărbune pe zi. În ultimul trimestru al anului în curs, cantitatea de cărbune extras într-o zi se va ridica la 3 500 tone. Temeiul acestui salt : cel mai modern complex de susținere mecanizată din țară, compus din 63 secțiuni de 4,4 metri înălțime, fiecare în greutate de 100 tone, cu combină de tăiere comandată prin radio. Nu demult, la orizontul 400 al minei, acest complex a fost mutat din panoul 8 în panoul 5, pe o distanță de 700 metri, treabă de îndeminare, efort și inteligență tehnică. Alte complexe sînt în curs de asimilare la Timișoara și întreprinderea speră să intre curînd în posesia lor. Un complex de la Mătăsari e în drum către Uricani. Practic, la ora aceasta, 50 la sută din lucrările în subteran se execută mecanizat. Pînă în '79, alte metode de extracție în afară de pușcare și lopătare nu erau cunoscute pe aceste meleaguri. Oamenii s-au perfecționat din mers. De pildă, anul trecut, primul complex amintit a fost montat cu asistența specialiștilor străini. Anul acesta, același complex a fost mutat și remontat de brigada lui Ilie Amorăriței, de Ion Mandriș și Nicolae Lică, de Felix Cealovici și Bela Vereș, fără altă asistență. Iosif Roca este și el un miner de excepție. S-a angajat în urmă cu 31 de ani ca vagonetar, aici s-a calificat și aici a devenit șef de brigadă. Au scris și ziarele despre el.

Dar aș fi vrut să cunosc un om despre care nu au scris ziarele. Un om obișnuit, un miner obișnuit. Și Cornel Bololoi, după cîteva clipe de meditație, rostește același nume pe care-l rostise, cu numai un ceas mai devreme, și vicepreședintele Dan Marcu : Victor Mezabrovschi.

5. ...Cu alte cuvinte, ai ajuns la Uricani printr-o întîmplare. Bineînțeles, printr-o întîmplare admite Victor Mezabrovschi. Dacă în vara lui '65 nu venea cu soția în vizită la cumnații lui Ion și Maria Petreanu nu era azi miner. Avea doi copii: Dorel și Victor se născuseră la Cîrlibaba. Aici i-au mai venit doi copii pe lume : Robert și Mihaela. Vreme de doi ani a trudit ca vagonetar. Apoi, timp de un an, a urmat o școală de ajutor de miner. Apoi s-a calificat ca miner și, de zece ani, este șeful unei brigăzi de înaintări. Acum deschide un nou panou în orizontul 300. Se spune, continuă Victor Mezabrovschi, că pentru asta îți trebuie un simț anume și o îndeminare anume. Tot ce se poate. Laolaltă sîntem 18 oameni, cam aceiași de cînd ne-am adunat în brigadă. Nu știu cum se face, dar în brigada noastră oamenii nu se prea vîntură de colo, colo. Ne-a mai plecat și nouă cîte un om în armată, dar tot aici s-a reîntors, la brigadă. Sînt toți oameni buni și, după o clipă, ca și cum ar fi uitat ceva important, Victor Mezabrovschi adaugă precipitat : sînt toți familiști. De fapt, de aici vin și toate necazurile care trag în jos productivitatea minelor, de la vînturatul de colo, colo. În ce mă privește, din clipa cînd m-am angajat, am știut că nu voi mai pleca de la Uricani. În primul rînd, pe meleagurile de unde vin eu, oamenii au dus mereu dorul meseriilor cu viitor. În al doilea rînd, l-aș fi făcut de rîs pe cumnatul meu, Ion Petreanu...

6. Într-adevăr, cîndva mai aveam și noi necazuri provocate de fluctuația oamenilor, și mai avem cîteodată, admite Cornel Bololoi. Dar, de mai mulți ani, nimeni nu mai ajunge aici printr-o întîmplare. Nici Victor Mezabrovschi nu a ajuns aici printr-o întîmplare : l-a tras la Uricani cumnatul său, Ion Petreanu, iar el, Victor, l-a adus și pe fratele său mai mic, Rudolf. Sîntem singura unitate minieră din Vale care nu uzează de serviciile unor agenți recrutori. Îndeobște, cînd vin și concediile, pentru oamenii noștri marea sau muntele rămîn niște moțuri. Cei mai mulți pornesc atunci spre locurile lor de baștină. Și, de la un timp, am început să ne înțelegem cu ei, să întrebe și ei în dreapta și în stînga, poate izbutesc să convingă vreun neam sau un cunoscut să se stabilească la Uricani. Și procedeul a dat roade. Încît, astăzi, mai mult decît impresia provocată la un moment dat de un ins ce solicită încadrarea, contează cine îl recomandă. Din punctul acesta de vedere, avem o încredere deplină în puterea de discernămînt a oamenilor simpli și harnici. Cînd s-a întîmplat să ajungem la ananghie, ne-am dat pur și simplu legați în mîna acestei puteri și nu am greșit. Șeful de brigadă Gheorghe Scorpie și-a adus aici din Moldova amîndoi frații : pe Nicolae și Spiridon. Un alt șef de brigadă, Simion Budescu, ne-a adus nu mai puțin decît cinci oameni din comuna lui, de asemenea din Moldova. Și așa mai departe.

Între timp, a bătut la ușa comitetului de partid un miner foarte tînăr, Ion Postolache. Avea în mînă o cerere de locuință. Cornel Bololoi i-a aprobat-o pe loc. Și a continuat : eu însumi am ajuns, mai ieri sau alaltăieri, să pun mîna în foc pentru un tînăr care a ajuns să-mi bată la ușă, fără să-l fi cunoscut vreodată. De baștină sînt din Celeii Tismanei, din Gorj. Și iată, mai ieri sau alaltăieri îmi bate la ușă Emil Nănescu, și el din Celeii Tismanei. L-am întrebat întîi cum a ajuns aici și mi-a mărturisit că l-a îndrumat spre Uricani o cunoștință de ocazie, dar nu-i mai știa numele. Atunci am apucat altă cale și l-am întrebat unde stă familia lui în Celei, al cui este el. Numele lui îmi era cunoscut, însă am plecat și eu de mai mulți ani din sat și nu mai pot judeca un om doar după nume, ci mult mai bine după fața gospodăriei lui, care oricum mi-a rămas în memorie. Cînd mi-a spus unde stă și cine e taică-său, parcă am venit de acasă. Totul era limpede. L-am încadrat fără vorbă multă. Sper să nu mă facă de rîs...

Și iar bate cineva la ușă. Alt tînăr, de data aceasta cu o cerere de încadrare și Cornel Bololoi, fără grabă, îl descoase pe toate părțile. Băiatul trecuse de 20 de ani și Cornel Bololoi știnea foarte mult să știe de ce nu a fost nicăieri încadrat pînă astăzi. Explicațiile sînt destul de vagi, dar în vocea tremurată a tînărului — nu i-am reținut numele — se citește o stăruință deosebită, o ardoare aproape, sub care se ascunde ceva, fără doar și poate...

7. ...Așa s-a întîmplat, cum am spus. Am ajuns aici printr-o întîmplare și n-am mai plecat. Sîntem 18 în brigadă și cei mai mulți, printre ei și Ion Sălăjan, Teodor Todea, Andrei Covaci și fratele meu, Rudolf Mezabrovschi, cam de o vîrstă. La pensie vom ieși întrucîtva laolaltă și se cuvine să ne gîndim și la cine ne va lua locul. Este drept, fiul meu, Dorel, va termina curînd clasa a 12-a, la liceul din Lupeni, și vrea să urmeze institutul din Petroșani. Cu un an în urma lui, pe același drum, calcă Victor, dar pînă la capătul drumului lor mai este de mers. Școala e școală, însă un miner adevărat se formează în cel puțin patru ani de muncă adevărată. Pînă una alta, eu mă pregătesc să mai fac un drum la Cîrlibaba, unde am doi nepoți, Alexandru și Mihai, fiii sorei mele Elisabeta, care mi-au scris nu demult să-i ajut să-și facă un rost. Chiar așa mi-au scris : unchișule, nădejdea noastră este la tine... Și așa vor ajunge și ei aici, printr-o întîmplare, observ. Printr-o întîmplare, acceptă și Victor Mezabrovschi, încît nu-mi mai rămîne decît să înțeleg că o întîmplare adevărată, pe aceste meleaguri, e o întîmplare fericită. O întîmplare nefericită nu mai e întîmplare, ci ghinion curat. Ce mai în sus și în jos, oftează Victor Mezabrovschi, munca asta e o treabă periculoasă și altfel se face a'ături de oameni pe care-i cunoști. O vreme credeau toți că pe Valea asta a Jiului ar fi loc pentru toți veniții și îngăduință ca aici nu întîlneai nicăieri. Pînă ne-am lovit toți cu capul de pragul de sus, privind mereu în jos, către haimanale, și abia atunci ne-am luat seama. Dar, una peste alta, vinul ăsta nu a fost rău... Nu a fost, a admis și reporterul, e mai bun ca spumosul... Mai bun ca spumosul ? se miră Victor Mezabrovschi. Însă mirarea lui se oprește aici. Dacă tot ai coborît și în mină, mai zice, de ce nu ai veni să-mi vezi și casa în care stau ?...

8. La Uricani, un edil neinspirat a ridicat niște vagoneți pe tot soiul de socluri, mereu te lovești de ele, pe lîngă toate colțurile. Ca și cum un miner, cînd iese din mină, ar muri pur și simplu de dorul vagoneților. Dar ne aflăm între bărbați și se cuvine să vorbim ca bărbații: ideea este stupidă, inestetică și ineficientă. Oamenii nu vin aici pentru a admira vagoneții pe socluri.

În autobuzul spre Livezeni, am cedat locul unei fete însărcinate.

Stop-cadru în Valea Jiului

Curînd, lîngă scaunul ei și-a făcut loc și tînărul acela, ultimul ce se perindase prin biroul lui Cornel Bololoi, căruia nu i-am reținut numele. Fata rezemase capul încet de fereastră și, cu ochii închiși, își mîngîia pîntecul. Băiatul s-a aplecat la urechea ei și i-a șoptit cu o vagă neliniște : înțelege și tu că s-a aranjat totul, s-a aranjat... Nu purtau verighete, dar o anume ardoare din glasul șoptit al băiatului l-ar fi încredințat pe oricine că verighetele sînt pe drum.

MIHAI PELIN ■

Uricani :

Apel la o chibzuință uitată

Se împlinește un an de cînd mina Uricanilor nu mai este suverană, ca unitate productivă, la Uricani. Prin deschiderea carierei de cuarț din muntele Șiglău, ca un pandant firesc, a luat ființă aici, în orașul minerilor, o secție de prelucrare a cuarțului. Acest mineral se mai exploatează în țară la Orșova și la Dealul Cernei, nu departe de Tulcea, însă cuarțul de Șiglău are o puritate de 98 la sută, este cel mai curat cuarț de care dispunem și poate fi folosit ca materie primă la fabricarea emailurilor și glazurilor, a cristalului și a sticlei optice. Și șeful secției, ing. Ioan Sîrb, ne poartă pe fluxul producției făinei de cuarț, întîi în cariera inaugurată la 31 martie 1981 apoi în instalațiile de preparație, intrate în circuit productiv la 30 noiembrie 1981. Derocarea în carieră se execută cu mijloace clasice, prin forare și dinamitare, încît nu întîmplător întîlnim în incinta ei oameni cu experiență acumulată în subteran ; maistrul Ion Maftei, minerii Dumitru Argeșan și Panți Marton, sau excavatoristul Gheorghe Groza. Roca este extrem de dură, capetele detașabile ale perforatoarelor se deformează rapid și atunci le întremează tăria forjorul Petre Șimon. Cu șase autocamioane, rocile mărunțite în concasoare sînt transportate, pe 25 km, de la Șiglău la Uricani, unde intră pe mîna tehnicianului preparator Pavel Andrioni, a șefului de schimb Pavel Marinescu, a maiștrilor Nicolae Stoi și Mihai Timar. De aici înainte, restul subordonaților ing. Ioan Sîrb sînt în exclusivitate femei : Valeria Rădulea și Elena Costea, Veronica Istvan și Cristina Bozianu, sau Veronica Dumitru, ca să le numim pe cele mai destoinice. Cu alte cuvinte, secția de exploatare și preparare a cuarțurilor din Uricani a mai rezolvat aici și o problemă de ordin social: a creat numeroase locuri de muncă soțiilor de mineri. Fapt care-și are importanța lui în zonă.

Am văzut cum se muncește la Uricani și ni s-a explicat cu lux de amănunte rosturile acestei îndeletniciri. Făina de cuarț pentru cristal și sticlă optică se importa pe bani grei din R.F. Germania și Austria. Acum nu se mai importă, întrucît cariera și secția de preparație acoperă tot necesarul: aproape 1 000 tone anual. Zăcămîntul, potrivit estimărilor de acum, incomplete, conține rezerve pentru 45 de ani. Cantități importante ar putea fi exportate, făina de cuarț fiind un produs cu căutare. Totuși, ceea ce am spus mai sus este numai fața frumoasă a lucrurilor. Necesarul pentru emailuri și glazuri ar fi de 4 000 tone, însă, deocamdată, acest necesar nu poate fi acoperit, datorită absenței unor uscătoare menite să reducă umiditatea făinei de cuarț. Și, dintr-o dată, începem să privim realitatea cu alți ochi. Deși ne mișcăm între clădiri și instalații noi, totul în jur pare o ruină în curs de demolare. Construcțiile au fost lăsate baltă, la jumătatea drumului, multe utilaje sînt neprotejate, urmele șantierului încurcă peste tot locul și continuitatea fluxului productiv este vizibil afectată. Din cele 75 milioane lei acordate inițial investiției s-au folosit numai 43 milioane, cu consecințe care se simt încă din carieră. Se preconiza să fie electrificată, dar s-a renunțat la această intenție. Se lucrează acum în incinta carierei cu grupuri electrogene cu un consum considerabil de motorină. Și motorină uneori este, alteori nu este. Drumul spre carieră a făcut și el parte din investiție, dar, la fel, a fost executat numai pe

(Continuare în pag. 10)

P. MIHAI ■

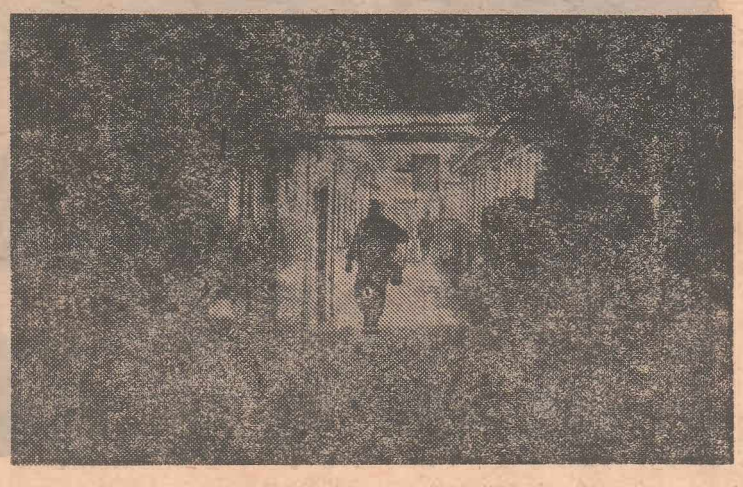

Stop-cadru în Valea Jiului

(Urmare din pag. 9)

jumătate. Dintr-un spirit păgubos de economie a fost pavat cu spărtură de cuarț, ceea ce înseamnă un veritabil dezastru al anvelopelor, și ele deficitare. Este adevărat, uscătoriile de făină de cuarț neexecutate la timp se confecționează acum prin autodotare. Însă nu de puține ori autodotarea rămîne doar un cuvînt frumos și creator de iluzii, fără nici o relație cu realitatea căreia se străduiește să-i acorde un nume. Condițiile din secție ne lasă să înțelegem că este vorba mai mult despre o improvizație decît despre autodotare. Astfel, prin invocarea unor cuvinte frumoase și generatoare de iluzii, dintr-o investiție nouă a ieșit o dărăpănătură. Fetișizată excesiv, ideea autodotării se aplică și acolo unde se poate și acolo unde nu se poate și secția de exploatare și prelucrare a cuarțului din Uricani nu este singura unitate productivă cu capacitatea și aspectul compromise prin zelul unora de a transpune otova în viață idei dealtfel prețioase.

Totuși, pentru că am ajuns și aici, la construcții începute și nedus la capăt, ne permitem să spunem că în această zonă a Văii Jiului, între Livezeni și Uricani, secția în discuție nu este singura victimă. Mai dramatică este situația în plan edilitar. Dar să începem cu începutul. În primul rînd, cine coboară din tren în gara din Livezeni, dacă nu e dus de mînă de un om al locului, nu are nici o șansă să poată ieși din gară, decît dacă o ia în lungul șinelor, pînă unde vede cu ochii. De asemenea, de la șosea nu se poate ajunge în gară decît dacă ești dus de mînă peste maidane și prin spărturi practicate în garduri. În jur se tot sapă pămîntul, se așază fundații, mișună buldozere și excavatoare, dar toată această agitație, de multă vreme, nu mai are sfîrșit. O vinzoleală identică întîlnim în localitățile Vulcan și Lupeni. O nouă stradă croită în Uricani, strada Muncii, nu duce nicăieri. Un bloc se ridică și i se tencuiește numai fațada de la șosea, ca s-o vadă șefii în trecere, în timp ce pe fațada opusă intemperiile bat prin crăpături și prin golurile din zidărie pînă în apartamentele oamenilor și curg la vale balcoanele. Abia s-a asfaltat o porțiune de șosea și apar indivizi cu perforatoare și tîrnăcoape, săpînd șanțuri largi în caldarîm, pentru conducte și cabluri nepozate la timp. Organizările de șantier precare lasă materialele de construcție la îndemîna oricui, dacă nu ajung de-a dreptul sub șenile și pneuri. Peste tot plutește un praf gros, greu pentru respirație. Iar în ceea ce privește construcțiile strîmbe și neterminate, rezultate din acest balamuc, toate îți lasă mereu impresia că pînă și un copil le-ar fi așezat mai inteligent sub soare. Totul a ajuns să stînjenească pînă la calvar viața oamenilor, fluența circulației pe drumurile publice și, nu în ultimul rînd, estetica peisajului.

Nu de puține ori, referindu-ne la un colț sau altul de țară, cu firească mîndrie, am așternut pe hîrtie cuvintele: **a devenit un vast șantier.** Însă, iată, revenim după ani și ani în aceleași colțuri de țară și constatăm cu stupoare că aici șantierele nu au lăsat în urma lor nimic împlinit pînă la capăt, dimpotrivă, continuă îndîrjite să răvășească existența, uneori pînă la exasperare. Oamenii continuă să pătrundă în casele lor cu pantofii în mînă și praful colcăie suveran. Este o situație care nu se mai poate rezolva prin autodotare, ci prin apelul la o chibzuință uitată.

Dirja

Oameni de uneală

În Petroșani, pe o stradă lîngă gară, este vechiul vad comercial, unde găsești, alăturate, magazine de tot felul — librării, cooperative, restaurante, cofetării etc. Forfotă ca pe Lipscanii Bucureștiului, mai ales că este și sîmbătă după-amiaza.

În mulțime, un grup de oameni îmbrăcați ca de sărbătoare cu flori la reverul hainelor, în dreptul unei uși deasupra căreia puteai citi: „Fotograf".

Eram în Valea Jiului pentru a surprinde pe peliculă „minerul" în diverse ipostaze ale sale de viață. Și fiindcă nu există aici familie să nu se înrudească cel puțin cu un miner, cum aflasem de la cineva de prin partea locului, m-am gîndit că am noroc să întîlnesc și o nuntă. Așadar, m-am așezat la pîndă cu teleobiectivul pregătit, dar nu poți trece neobservat nicăieri. Poate chiar meseria i-a obligat pe mineri să fie atenți la tot ce se întîmplă în jurul lor.

— De la Neckermann? am fost întrebat.

— Nu, dar cred că revista „Flacăra" vă va bucura mai mult, am replicat eu. Și ca să nu rămîn dator cu o întrebare, cine-i miner dintre nuntași?

Parcă mîndru și bucuros că putea să-mi dea răspunsul, își face loc, printre ceilalți, un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, nu prea înalt, dar bine legat:

— Eu sînt tatăl miresei!

Și neputînd refuza invitația la tradiționalul ospăț ce are loc în asemenea ocazii fericite, am aflat, printre obligațiile ce le avea în calitate de gazdă și organizator, cîte ceva din viața lui **Dumitru Oană,** maistru miner în sectorul III producție, de la Exploatarea minieră Dirja.

— Sînt de fel din comuna Smulți, județul Galați, și mai am șapte frați, îmi spune minerul, încălzit de alergătură. Aveam 19 ani, în '56, cînd am citit un articol din care am aflat că e nevoie de oameni în Valea Jiului și că se plătește bine. Am plecat 63 de flăcăi dar, după șapte zile de mină, am rămas doar trei. Eu nu m-am speriat, am făcut armata și tot aici m-am întors și mi-am întemeiat familia. Acum am douăzeci și șase de ani de mină!

— A fost greu?

— Am iubit meseria, am cîștigat și nu mi s-a părut greu pentru că am luat totul de la capătul firului. Am învățat, am făcut școala de maiștri, iar la 25 de ani am devenit șef de brigadă.

Am avut o brigadă puternică, oameni buni, **de uneală,** și la bine și la rău. La Petrila am fost 17 ani șef de grupă, la echipa de salvare. Știți, la stația de salvare sînt aleși cei mai buni mineri — adaugă mîndru maistrul Dumitru Oană. Am scos mașini de milioane și nu am avut nici un accident!

— Totuși, mineritul este o meserie prin excelență cu riscuri — îl întărît eu.

— Dăm cărbune, dar sănătatea e prima! Mulți spun că nu se știe cît trăiesc. Eu cred că dacă intrăm cu capul limpede, știm că ieșim întotdeauna din mină. Dacă-mi asigur locul de muncă, nu pățesc nimic! Mai am cinci ani și, după treizeci de ani de muncă, voi ieși la pensie fără să fiu lovit la o unghie.

Dumitru Oană se înflăcărase, povestind. Aproape că uitase de mesenii, pe care, oricum, îi avea în grijă. Soția îl aduse la realitate și se ridică să controleze starea de veselie a celor veniți la nunta fiicei sale, printre care și mulți colegi de mină.

Între timp, mezinul celor opt frați Oană, marinar în flota maritimă română, altă meserie de mult curaj, mi-a povestit cum a fost fratele său îngropat de două ori sub cărbune, de nu i-a mai rămas decît capul afară, subliniind că „dacă aude pe cineva care nu știu ce zice urît despre banii lu' nenea, îl strînge de gît, că el știe cît a muncit".

— Și fiindcă era vorba de locul de muncă, continuă minerul, revenit la povestea vieții lui, pot să spun că dacă nu ți-l sfințești nu poți să-ți acoperi nici sarcinile. Dai cărbune, te plătește, nu dai, de unde să te plătească ? !

Dealtfel, mina Dirja, unde lucrez de cinci ani, este ca o floare. Ce nu înțeleg însă unii dintre cei ce conduc munca minerilor este faptul că nu cu duritate se realizează atașarea față de muncitor. Minerul simte și cîntărește omenia. Aceiași oameni care ar părea mai puțin harnici, pot da chiar și 1 500 t de cărbune pe schimb, dacă știi să te porți cu ei. Adevărul celor spuse de Dumitru Oană l-am constatat la mina Lonea, la 400 m sub orizont, unde, la lumina lămpilor electrice, montate pe căștile de protecție, am văzut pe inginerii Ion Chereches, Dumitru Bivolaru sau subinginerul Gh. Schef muncind umăr la umăr cu minerii atunci cînd aveau nevoie de ajutor. Negri și uzi, că nu-i mai recunoșteai decît după baia fierbinte prin care trece fiecare miner la ieșirea din șut.

Avem bucurii, dar mai avem cîteodată și necazuri. Asta se întîmplă din cauza sectorului auxiliar de transport, pentru că dacă nu se înlocuiesc piesele defecte la timp fluxul de benzi stă și minerul se descurajează. Nu este dealtfel ușor transportul cărbunelui prin vechile galerii, neproiectate dealtfel pentru benzi, se defectează des. Munca noastră s-a ușurat foarte mult în ultima perioadă, datorită utilajelor moderne introduse în mină, deși avem poate cele mai grele zone de exploatare din lume, cu straturi de multe ori subțiri și înclinate. Se întîmplă ca acolo unde presiunile sînt foarte mari, complexele să nu poată funcționa și să se înțepenească, rămînînd chiar luni de zile pe loc. Pînă acum vreo 5 ani exista și un doctor care controla tensiunea și starea psihică a fiecărui miner înainte de intrarea în șut și cred că nu era rău.

În jurul nostru nuntașii chiuiau și dansau cît îi țineau picioarele. Erau la fel de transpirați și roșii la față așa cum îi văzusem în subteran și m-am gîndit atunci că oamenii aceștia își pot trăi la nivelul cel mai ridicat cele două stări.

Dumitru Oană privea din cînd în cînd cu bucurie spre copiii săi. Amîndoi lucrează la Combinatul siderurgic Victoria Călan. Gabriela este operatoare de calcul, iar Adrian Olariu este operator turbine.

Le-am urat tinerilor casă de piatră și să fie oameni de **uneală,** cum îmi spunea tatăl lor despre colegii săi mineri.

VICTOR RĂDULESCU ■

Vulcan

Fără scenariu și postsincron

Nu ne-au mers toate din plin la Vulcan. Ba dimpotrivă.

● Minerul cu care ne-am petrecut zilele din urmă... a întîrziat în schimb pentru un motiv derizoriu : i s-a stricat ceasul deșteptător — tocmai în zorii zilei rezervate unui reportaj de producție plin de dramatism și de patos reținut. Dar în loc să asude în abataj — minerul robotind, reporterul scriind — iată-i lipsiți de glorie mergînd la ceasornicar pe Republicii. Desigur, nu s-a întîmplat nimic ireparabil, țara nu a pierdut nici un gram de cărbune, deoarece Ilie Chiron, ca șef de brigadă, are dreptul să meargă în oricare din cele patru schimburi fără să anunțe pe cineva. Este al 13-lea, astfel încît schimbul de trei ortaci se completează oricum fără el.

● Prin ginerele lui Ilie Chiron ținteam la un alt aspect-cheie al mineritului în viziunea cotidiană: Maricel Cimpoi este lăcătuș (și încă unul foarte bun) la Întreprinderea de reparații utilaj minier, secția stîlpi hidraulici Vulcan. Dar în acele zile, la ce utilaj minier credeți că trudea ? La... un aparat chirurgical conceput de doctorul Ioan Haiduc, de la spitalul din Vulcan. Cimpoi își luase și concediu ca să-l servească pe inimosul medic din Vulcan drept mulțumire că, nu de mult, îi salvase soția și pruncul la naștere printr-o operație complicată. Aparatul pe care-l confecționa avea să salveze și alte mame.

● A doua zi, duminică, fusese proiectată o ieșire la iarbă verde, „La Brazi", cu un vecin de-al lui Chiron, moldovean ca și el și din aceeași mină, Mihai Nestean, și alți mineri cu familiile. Program duminical obișnuit. Dar iată-l pe Cristian Nestean, de zece ani, bolind, cu gîtul umflat și acoperit de cartofi dați prin răzătoare, înveliți într-un fular multicolor. Așadar, discuțiile pline de miez de a doua zi „La Brazi" (mineri față în față cu natura, panorama noului Vulcan la picioarele lor, succesele în muncă) s-au amînat **sine die.** Veți întreba de ce era nevoie să discutăm tocmai pe poiana însorită despre mină. Răspunsul e simplu și ușor verificabil : cei din Valea Jiului vorbesc oriunde și cu plăcere despre mina lor ; chiar dacă nu au intenția, discuția lor tot spre cărbune alunecă. O fac bucuroși și de la sine oriunde în afară de mină, unde numai de discutat nu le arde.

Așadar, deoarece mici întîmplări nepreveăzute au încurcat ordinea firească a lucrurilor, să derulăm **filmul de la Vulcan fără scenariu și postsincron.**

PE MAGISTRALĂ

Nici un moment „tare" în abataj, și e bine că este așa. Mina Vulcan, ora 4,30 dimineața în sala comună de pontaj. Careu la sectorul 5. Spre ora șase — în puțul 7 Noiembrie, pe magistrala de la orizontul 480, la blocul 8, iar de aici spre orizontul de cap. Lucrările de întreținere. „Transportați lemnul de la Plesnitoare la abataje. Dv. — la repararea căii ferate, orizontul 35. Cei doi — bateți găuri cu **tampela** la blocul 10. Ceilalți, la lărgirea ecartamentului, orizontul 480". Foarte tînărul inginer stagiar care trasează sarcinile zilei pune și el mîna, bate găuri în peretele betonat al galeriei.

În acest timp, la sectorul 8, Ilie Chiron și ortacii pregătesc, în continuare, investiția. Să nu vă înșele termenul cu iz contabil, care aci sub pămînt capătă o accepțiune cu totul deosebită, fiind vorba de lucrările de bază ce deschid noi fronturi de lucru. Acești oameni sînt avangarda, deschizătorii de noi drumuri și orizonturi, în sensul cel mai literar al cuvîntului. Au început a doua magistrală subterană. Pe dedesubt vor merge benzile pe care se va scurge tot cărbunele Vulcanului. Muncesc tăcuți, calm, profesional.

Nimic nou, nimic nou în sectorul 8, doar că aci, pas cu pas,

Stop-cadru în Valea Jiului

centimetru cu centimetru, se naște viitorul minei.

CUM A FOST CU STICLA ȘI CU FOTOGRAFIA

De fel din Bălușeni, Botoșani, Chiron se află în Valea Jiului de vreo 30 de ani. Trei decenii **în aceeași mină și în același sector** spun mult despre firea lui molcomă de moldovean, dar tenace.

Ieșind din șut, nu uită să treacă la Golgoț Baci, a cărui casă stă chiar pe drumul lui de întoarcere de la gura minei, pe dealul Crevediei. Carol S. Golgoțiu i-a fost primul maistru „în Vale" și în viață, de la el a învățat meserie și rosturile adînci ale minerității, au muncit alături din 1954 pînă în 1970, cînd bătrînul a părăsit mina după **47 de ani de subteran fără întrerupere.** (Record mondial, național? Dar o viață de om nu e record, doar o viață de om).

Vizita la Golgoț Baci i-a intrat lui Chiron în obicei, nu se abate nici azi. Îl întreabă ce-i face fiul și primește un răspuns scurt : „Mircea e inginer la sectorul 5". Cu aceste cuvinte simple, banale, se închide crugul a patru generații de mineri.

Bătrînul ne invită la o vișinată și povestește : „Sîntem moți de-ai lui Avram Iancu, de la Roșia Montană. Bunicul a lucrat **la aur**, tata la Vulcan, eu m-am născut într-o cocioabă chiar aici pe deal, nu departe de gura minei. Se vede de acolo puțul Corin, unde m-am angajat la betonări și înaintări în 1923".

Betonări și înaintări... Subiectul îl pune pe jăratec pe Chiron, tot „în branșă". Se încinge o discuție despre regula de aur, mestecarea de trei ori a cimentului, care nu totdeauna se respectă. Bătrînul își amintește că în 1926 la puțul 5 mina Vest făcuse o betonare pe cinste. Directorul, care nu vorbea o boabă românește dar o rupea pe nemțește, i-a spus într-o germană aproximativă : „Schöne Arbeit, aber lang". (Treabă bună, dar lungă). Tînărul (pe atunci) Carol i-a răspuns înfipt : „Lange, lange, aber sicher". **Siguranța**, alfa și omega mineritului. Știe ce spune, a dezgropat cu mîinile lui la Lupeni, în 1934, într-o catastrofă, cîteva zeci de morți.

Dar e simbătă la amiază, lumina irizată se revarsă în valuri dinspre Paring și Munții Hațegului spre Dealul Arsului (numele straniu se trage de la cărbunele de suprafață care se aprindea singur și ardea mocnit, învăluind în năluciri coasta în miez de noapte), nimeni nu se mai gîndește la necazuri, doar la bucurii.

— Cum a fost cu sticla și fotografia, Golgoț Baci ?, întreabă Chiron.

Întreabă nu fiindcă n-ar ști răspunsul, ci fiindcă este subiectul favorit al bătrînului meșter al adîncurilor și fiindcă totul îmbracă aerul unui ritual sau al unui basm (adevărat, acesta) al cărui farmec constă nu în povestire, ci în repovestire.

„Să-ți arăt aparatul !", se oferă Golgoțiu, și se întoarce după cîteva clipe cu un Kodak antediluvian cu burduf !

— Cu el am făcut fotografia. În 1931, capitaliștii români și maghiari care stăpîneau mina nu s-au înțeles la împărțeală. Minerii români și maghiari nu aveau însă nimic de împărțit, și se înțelegeau de minune, mereu întrau în grevă. Și atunci, în 1931, mina a fost închisă. Poate și din alte pricini. Am făcut ultima fotografie a echipei cu Kodakul ăsta, am băgat poza într-o sticlă de o jumătate de litru în care aduceam ceaiul, am pus ciment la dop și am îngropat-o. Prin 1950, cînd s-a redeschis puțul Corin, în spatele dîgului Procob, le-am spus să sape atent în galerie. Și au găsit sticla cu fotografia intactă, deși atîta amar de vreme zăcuse în apă și noroi !

Ne smulge din amintiri venirea lui Mircea. Tocmai a ieșit din șut, sectorul 5 — cel mai mare din mina Vulcan, unde a pășit acum cîteva zile pentru prima oară ca inginer, dar unde mai lucrase ca ajutor de miner. Este mina în care taică-su l-a dus pentru prima oară la vîrsta de cinci ani ; i-a pus o cască pe cap și o lampă Wolf în mînă și i-a zis : „Hai !". Doar ca să vadă. Își aduce aminte de parcă ar fi azi caii și valul de căldură care l-a plătit la stratul 7.

Inginerul Golgoțiu îi spune noutățile tatălui său. Minerii comentează cu aprindere spusele tovarășului Nicolae Ceaușescu la Petroșani, cu două zile înainte : nu e prea normal ca din cei 40 000 de oameni ai Combinatului minier din Valea Jiului numai 5.800 să lucreze propriu-zis în producția de cărbune.

— Și în sectorul nostru — spune Mircea — sînt cam prea mulți cu treburi neproductive. De ce un funcționar fără calificare n-ar lucra ca „tehnician cu indici" în subteran, eliberînd astfel un miner calificat, care să facă un **revir**, să răspundă de o zonă ? Și tot mineri sînt adesea scoși din producție și trecuți ca figuranți topografi, în timp ce unii topografi „plini", care încasează retribuții destul de mari, se socot prea domni ca să coboare în galerie pentru o poligonație. Și cam prea mulți se aciuesc la magazii, depozite, la lămpărie, iau hainele și le pun pe umerașe la baie.

Tînărul inginer pomenește și de o altă anomalie, de cu totul alt ordin dar nu chiar lipsită de importanță. Îndemnă, pe drept cuvînt, secretarul general al partidului în cuvîntarea de la Petroșani să se acorde mai multă atenție ridicării nivelului de calificare a oamenilor muncii, a cadrelor, pregătirii temeinice a viitorilor mineri. În acest scop — subliniază Mircea — cărțile de minerit joacă un rol important, fără ele pur și simplu nu se poate.

— Dar dacă n-ai relații, n-ai carte — oftează el, adaptînd și modernizînd fără să vrea vechiul proverb. Eu, tînăr inginer, ard de dorința să pun umărul la înnoirea minei unde tata și-a petrecut o viață și eu mi-o voi petrece pe a mea. Noi avem un „abecedar minieresc", „Exploatări miniere" de Ștefan Covaci. Neavînd **pile**, am rămas fără carte, ca și mine mulți alți ingineri și tehnicieni mai vîrstnici. Stau și mă întreb : dacă noi cei din **subteran** nu am făcut rost de acest manual indispensabil, atunci pentru cine și în cîte exemplare se mai tipărește ?! Dacă e vorba de economii, atunci e o economie rău înțeleasă.

Și tot regretabil — intervine soția lui Carol Golgoțiu (tată german, mama unguroaică, soț român) — este slaba aprovizionare cu alimente în cartierul lor, Crevedia, spre deosebire de cea din restul orașului, mult mai bună.

Și așa, de la una la alta, trec pe nesimțite orele la taclale, după ieșirea din șut, în căutarea de pe deal a lui Carol Golgoțiu.

ULTIMUL SUCCES DE LIBRĂRIE PE VALEA JIULUI : EMINESCU

Se citește mult pe Valea Jiului. Ultimul **best-seller** : Eminescu, nelipsit în majoritatea caselor de mineri în care ne-am aflat în ultimele zile. Acasă la fiica lui Ilie Chiron, Corina, în afară de Poezii iată și „Viața lui Mihai Eminescu", un volum uzat de atîta folosire și cu o filă îndoită barbar. Corina e mama lui Cosmin, născut — cum am spus — în condiții dramatice la spitalul din Vulcan. Pagina cu pricina pare să fie aceea în care Călinescu reproduce din „Ursitoarele" : ..Ai să aibi o minte-ntreagă, / Căci isteț vei fi cu duhul, / Ca și luna și văzduhul..." Ce ursitoare vor fi privegheat pe Cosmin ?

Corina citește și pe Goethe : „Werther iubește foarte mult o persoană, care e logodită. Logodnicul e plecat, dar cînd se întoarce, Werther e distrus și pînă la urmă moare și el. Toate astea sînt suferințele tînărului Werther. M-a impresionat mult că a lăsat vorbă să fie îngropat cu hainele pe care le-a atins ea... Mă încîntă romanele de dragoste. Poate nu știu să le reproduc cum trebuie, dar **decît să dorm îmi place să citesc**". În adevăr, acesta este esențialul și el garantează Corinei că va reveni mai tîrziu la Werther pentru o nouă exegeză.

Cît despre Mircea Chiron, celălalt copil al lui Ilie Chiron, a intrat în clasa a zecea a liceului de matematică și fizică din Petroșani, unul din cele mai bune din țară. Va urma, apoi, Institutul de mine, iar calculatoarele și programele pe care le bucătărește acum îl vor ajuta în viitoarea profesiune, fiindcă în zilele noastre nici cosmonauții, nici minerii nu se mai pot dispensa de calculatoare. Peste norma zilnică de probleme de matematică (deși e vacanță !), pe Mircea îl pasionează literatura, citește ore întregi pe fotoliu, lîngă fereastră, poate uneori uită să și mănînce. A terminat deunăzi „Afinități elective" de Goethe, a recitit „Anna Karenina", sfîrșește un roman de anticipație științifică, „Trei ceasuri în iad" de Leonida Mămăligă (Editura Eminescu). Îi povestește surorii, fac schimb de impresii :

— Un profesor german de istorie, Anton Adam, culege balade medievale în jurul castelului lui Hans Inimă de Femeie. Este însoțit de un prieten, istoric și el, Peter Garst. Au un groaznic accident și de la Garst poate fi salvat doar corpul, fără cap, iar de la Adam capul fără trup. Se hotărăște transplantarea capului unuia pe corpul celuilalt. **E fantastic de practic.**

Iată cum privește un adolescent din Valea Jiului, în această vară 1982, tulburătoarea operație care, odată cu „mutarea" capului, va aduce corpului celuilalt o memorie și simțăminte ce nu-i aparțineau. Cînd sîntem **noi**, cînd încetăm să fim **noi** ? Dar totul i se pare lui Mircea Chiron nu numai realizabil, dacă nu azi mîine, dar mai ales fantastic de practic.

AȘTEPTÎNDU-L PE GODOT

Ilie Chiron venise la Corina să sărbătorească în familie un eveniment : sosirea aragazului mult așteptat de familia Cimpoi — prin unicitatea lui, eveniment mult mai memorabil și demn de sărbătorire decît succesele în producție ale brigăzii Chiron,

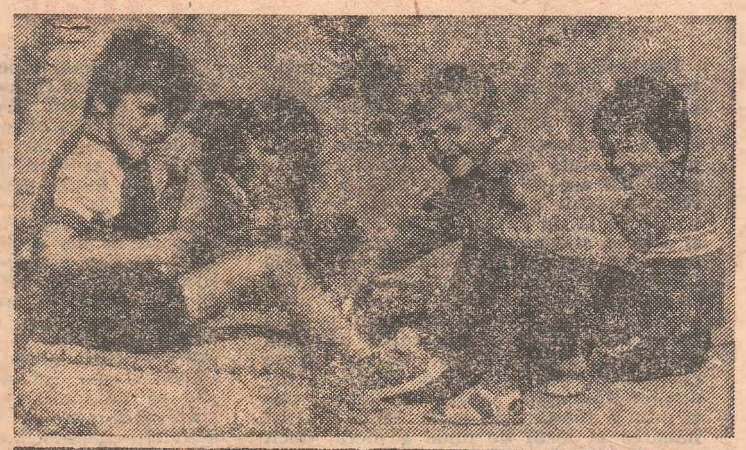

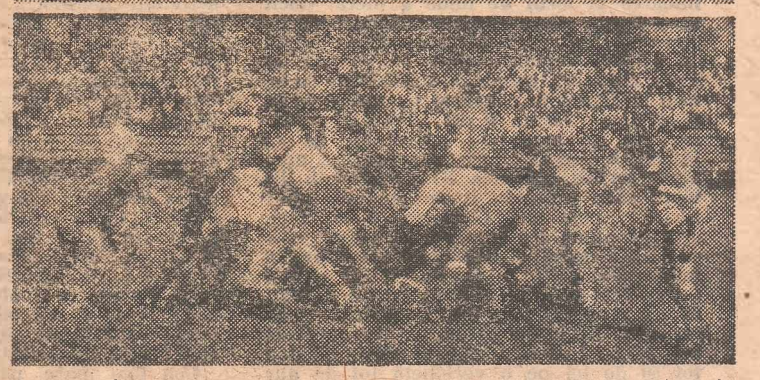

care au devenit fapt curent.

Din păcate, aragazul n-a sosit. Se află „în localitate", a fost văzut și pipăit la Tehnometal, formele complicate s-au încheiat, dar nu poate fi ridicat azi din cauza SRL-ului — inițiale care semnifică, o știe și Cosmin cel de nouă luni, săptămîna redusă de lucru. Așadar, festivitatea va fi amînată și înlocuită cu telejurnalul de seară. Maricel Cimpoi aflîndu-se însă în concediu iar Mircea în vacanță, un singur punct pe ordinea de zi — distracția.

Cum se destind oamenii la Vulcan, al doilea oraș minieresc ca importanță din Valea Jiului ? Despre cinematograful cel nou se spune, poate pe nedrept, că a fost atît de fistichiu finisat încît plouă înăuntru chiar cînd afară e soare, fiindcă se scurge apă de la o instalație defectă. Casă de cultură nu există încă. La restaurantul „Perla", afirmă Chiron, nu te poți duce cu soția, din cauza scandalagiilor care nu **lucră**, dar beau. Sală de teatru lipsește (se amenajează una în vechiul club, va fi gata în curînd), deci nici o trupă în turneu nu poposește la Vulcan. Va fi dat în funcțiune peste cîteva zile un cochet restaurant-cantină cu bar la parter, se construiește un complex barcofetărie-berărie. Pentru moment, ele însă nu există. Să-i însoțim pe membrii familiei Chiron în orele de relaxare.

● Corina se plimbă de una singură pe noul Bulevard al Victoriei, ia la rînd vitrinele nu pentru a cumpăra, ci doar pentru a privi. Deasupra vitrinelor, electrizantele firme : Artizanat, Electrice, Radio-TV, Menaj, Porțelan, Încălțăminte, Bărbați, Femei, Articole Sport, Confecții Bărbați... Desigur, dezolanta titulatură comercială e mai puțin importantă, contează nu ce și cum scrie pe magazin, ci ce se găsește înăuntru — și la Vulcan se găsesc destule. Dar „fleacul" la care ne referim exprimă totuși ceva, un anumit dispreț față de cetățean, care nu e nu-mai consumator și achizitor de produse, ci locuitor al unui mare oraș mineresc al anului 1982, dorindu-și și o ambianță plăcută, la care chiar și firmele, deci aspectul străzii, concură.

Corina își continuă periplul. Pe deal la cîțiva metri de impunătoarea arteră, Bulevardul Victoriei, pasc oile lui Ion Coroianu, miner în pensie, oier prin cumul la bătrînețe. În jur se va înălța noul cartier Coposvar.

● Mircea și Maricel se duc să joace fotbal pe terenul de lîngă Uzina electrică Paroșeni în echipa „Sănătatea", patronată de spitalul local. Terenul e bun, jocul „cursiv", păcat de pîcla deasă care adesea se revarsă spre oraș din coșurile termocentralei ale cărei filtre, de ani de zile, nu filtrează.

● Ilie Chiron se duce la o vizită în familie. Cealaltă familie, brigada : Ștefan Holoi, Petrică Benedic, Mihai Constantin, Mihai Ivan, Constantin Albătoaie, Laurențiu Fantaze, Nicolae Mihăiasa, Ion Cărăvan, Iosif Juchi, Alexandru Grădinaru, Constantin Păun — mulți din ei tot botoșăneni. Se duce la vreun consătean. V-am spus, în familie.

...Recitind aceste rînduri, sîntem perfect conștienți de lipsa lor de strălucire. Munca de zi cu zi. Un miner la ieșirea din șut îl vizitează, ca de obicei, pe bătrînul său maistru. Un aragaz este așteptat, dar, aidoma lui Godot, nu vine. Doi tineri joacă „fotbal cursiv" lîngă Paroșeni. O fată visează, citește Eminescu și se plimbă pe bulevard. La sectorul 8 a mai înaintat cîțiva centimetri magistrala. Zile și nopți la Vulcan, oameni obișnuiți, fapte obișnuite care însă, multiplicate de mii de ori în Vale, zi de zi și ceas de ceas, se încheagă într-un măreț efort comun, într-o idee și o năzuință în marea bătălie pentru cărbunele românesc.

LIONEL NIȚESCU

Sfatul tribunilor

Buteanu : „Iancule mare, bravule tare...
clipocește o secetă mare de porți,
nimeni nu-și mai amintește de morți,
răcoarea înfrunzită
pe crengi de ispită
duhnește a soare ;
Izvoarele împresurate-s de dogoare.
Corbii, altădată veseli,
împăiați acum de sărbătoare,
fulguiesc topindu-se-ntre porți,
trăirea după ce au tras-o la sorți.
Iancule mare, bravule tare,
munții au crescut ca niște ziduri,
seceta curge spre noi,
pădurile parcă-s prinse de friguri.
Piatra, călcînd piatră în picioare,
vuiește ca o zodie între două nașteri,
predestinînd.
Urmele pașilor ard,
puii de vipere se zbenguie, învață să zboare,
potecile ruginesc
scăldate-n sudoare".

Balint : „Iancule mare, bravule tare...
Zidu-i de netrecut.
În pragul porții, un corb flămînd, prevestitor,
foamea și-o amăgește cu stîrvul unui început de drum
Pruncii noștri n-au nici carte nici parte.
Umbra lui Horea tot aspră-i la chip.
Încolțește seceta de porți în lung și-n lat
ca o minciună de nevindecat.
Iancule mare, bravule tare,
piine și sare,
clocotul sîngelui stăruie
în vîrful muntelui, lîngă tulnicul nesecat".

Axente : „Iancule mare, bravule tare...
Poarta a crescut ca un copac
cu toate ramurile dincolo de zid.
Frigul blestemului cald, de mamă,
ninge mutenie, întrebător.
Nu-i nici o primăvară pe aproape,
același anotimp se înmulțește
clocindu-și ouăle-n același cuib
trudit în scorbura aceluiași copac.
Rădăcina-n focuri putrezește,
Iancule mare, bravule tare,
lumina în ochii mei osîndește
depărtările... și-mprejur numai soare".

Corcheș : „Iancule mare, bravule tare...
Destinul țopăie a nebunie
rătăcit în seceta amiezii, tîrzie.
Cu aripile smulse țopăie întruna,
ca baba aceea, nebuna,
încearcă să-și apropie înaltul
ciugulindu-i urmele.
Iancule mare, bravule tare,
seceta-i mare".

Andreica : „Iancule mare, bravule tare...
Sîngerează poarta cînd se-nchide mută
ca de-o ucigașă mînă zăvorită,
sugrumînd năpraznic
drumul care trece dincolo de ziduri,
galben ca un praznic.
Focul viu de strajă,
stele-l alăptează".

Aiudeanu : „Iancule mare, bravule tare...
Cercuri, cercuri, cearcăne de dor,
altădată drumuri fruntătoare,
seceta de porți o suie, șuie
către răsăritul din izvoare.
Iancule mare, bravule tare,
noi, în urma ei, tot alergînd,
norul cel de ploaie, lup flămînd,
îl zdrobim, călcîndu-l în picioare...".

Vițianu : „Iancule mare, bravule tare...
Un vis îmbătrînit păzește poarta,
parcă-i din nefăgăduială împlinit.
Anii prin care a trecut, zadarnic,
îl înconjoară ca pe-un cimitir.
Lacătul nu-și găsește soarta,
cheia-i rău platnic,
paznicul se zbate
să fie împărțit de poartă în jumătate..."

Rus : „Iancule mare, bravule tare...
Porțile-s rezemate de gol,
străjerii dorm,
un cîine latră a pierzanie,
clopotele chiuie a ospăț,
o roată aleargă, aleargă, aleargă
pe drumuri de oase,
aleargă, aleargă prin lumea largă".

Umbra lui Horea: „Iancule mare, bravule tare...
o răscruce cutează printre alte răscruci,
hohotind printre mormintele părăsite de cruci.
N-au preț banii de trecere...
O lebădă neagră tot cîntă, suspină,
să-ntîrzie moartea care alină.
Iancule mare, bravule tare,
încotro se rotesc florile de soare ?
Încotro-i seceta prelungită în singe ?
Unde-i luna care se spală de noapte și plînge ?
Iancule mare, bravule tare,
printre chemările porților,
somnu-i abia la-nceput,
durerea răbdării încă mai doare,
soarele o calcă, nărăvaș, în picioare...
Iancule mare, bravule tare".

Avram Iancu : „Noi sîntem oamenii libertății.
Noi sîntem oamenii dreptății.
Noi sîntem oamenii prieteniei.
Noi sîntem oamenii adevărului.
De aceea, unicul dor al vieții mele
e să-mi văd națiunea fericită,
pentru care, după puteri am lucrat...
Eu n-am fost slugă la împărat..."

RADU SELEJAN

Dacă a trecut şi tîrgul de la Brezoaia, înseamnă chiar că a venit toamna

Dîmboviţa e la doi paşi. Verzuie, printre două şiruri de sălcii, aleargă pe albia ei de pămînt şi aici, la încrucişarea şoselelor spre Joiţa, Tărtăşeşti, Slobozia Moară şi Floreşti, unde săgeata unui panou îi arată direcţia drumului pe care ea îl mai are de străbătut pînă la Bucureşti, oamenii s-au adunat ca furnicile pe o bucată de zahăr. E tîrg la Brezoaia şi asta se ştie nu de azi-de ieri ci numai de vreun veac şi jumătate, de cînd vodă Gheorghe Bibescu l-a întemeiat pentru a aduce roadele unor moşii pe care le avea mai la vale, spre Alexandria, şi a le vinde aici, un pic mai aproape de talpa muntelui, deşi Brezoaia tot la şes se cheamă că este, în latura de miazăzi a judeţului Dîmboviţa. Vestea tîrgului s-a dus şi dusă a rămas prin lume, ea nu se mai întoarce la locul de unde a plecat decît vreo cîteva zile pe an, la început de septembrie, cînd lîngă tarabele cu pastramă de Turnu Măgurele stau merele de la Malu cu Flori, oalele şi străchinile de la Pisc şi Ciolpani, ceapa şi usturoiul de la Dărăştii de Vlaşca şi de Ilfov, papricii de Bolintin, şi, mai nou, canciucul de la Piteşti. E tîrg la Brezoaia şi la tîrg, nu-i aşa?, tot ce sclipeşte îţi fură ochii. Îţi vine să-ţi cumperi o verigheţă de „aur turcesc", cum zice Gheorghe de la Iaşi, celălalt nume l-a uitat însă jură că-l cheamă Gheorghe, aur turcesc aşadar, 10 lei bucata, astăzi e aur iar mîine e bun de aruncat pe gîrlă. cine are bani de dat, dă, cine nu, se duce să bea o bere şi să mănînce mici, cu 50 de lei mănîncă şi bea bine şi e mai cîştigat decît să dea tot 50 de lei pe o verigheţă tot de aur turcesc, cum se vinde alături de către o verişoară, probabil a lui Gheorghe de la Iaşi, în ai cărei pigmenţi au intrat parcă funinginea şi fumul tuturor grătarelor pe care sfîrîie micii şi cîrnaţii de oaie. Însă aşa-i la tîrg, ca la tîrg, şi nu ne miră că marin Mihai de la Ploieşti, „artist popular" cum se recomandă, susţine că de două zile, de cînd a venit, prima poză a făcut-o abia acum, muşteriii fiind dintre cei veniţi să vîndă, nu să cumpere, şi anume familia Terezia şi Eugen Pintea din comuna Rus-Sălaj, care au adus o „Dacie" încărcată cu pălării de paie. Alături, stive uriaşe de străchini aduse tocmai de la Corund, din Harghita, de către Pavel şi Margareta Francise, Dionisie şi Andrei Szőcs, şi de către Sükai Akos, de 62 de ani şi cel mai vîrstnic dintre ei, care vine aici de cînd era tînăr, n-a fost an să lipsească şi numai străchini, zice, a adus, motivul fiind, mai adaugă el, că pe-aici, prin această parte a ţării, cinstirea morţilor se face mai des şi trebuie de fiecare dată vase noi. O fărîmă de suflare omenească îmbrăcată într-o rochie neagră n-apucă decît să murmure că e din satul Gulia, de pe-aproape, şi cînd să-i aflăm numele se pierde ca o umbră cu o ageamie nebănuită în mersul ei, altfel bătrînesc, şi se lasă înghiţită de valul de oameni. „Cum mă cheamă? Da' ce-am făcut?" Încît numai în marginea mesei păzite de doi bătrîni tîrgul îşi recapătă lumina, aromind a turtă dulce. halviţă şi acadele. Unul se numeşte Dumitru Gionea şi-a învăţat cofetăria la Piteşti, ca ucenic la Costică Oţelescu şi Ion Boränescu, însă acum, la 80 de ani, nu prea mai aude şi comunică îndeobşte cu ajutorul ginerelui lui, Şerban Ispas, de 60 de ani la rîndu-i, care ţipă la urechea socrului ca pe marginea unei prăpăstii. Între ei, o oală şi-o strachină cumpărate chiar din tîrg. În oală ţin bancnotele, în strachină mărunţişul. Ca delegaţi ai cooperativei din Vedea de Argeş au umblat şi pe la alte tîrguri, la Oltenita, Slobozia şi Urziceni, la Tăndărei, Făurei şi Găieşti, însă cel mai bine aici le-a mers şi de 40 de ani de cînd vine la Brezoaia Şerban Ispas spune că a stat numai între cei doi plopi între care şi-a aşezat şi acum taraba. Au cam îmbătrînit şi plopii şi-a îmbătrînit şi el între timp însă nu chiar degeaba fiindcă, zice, „mi-au dat piine plopii ăştia să pot să-mi cresc patru copii". Tîrgul, schimbător de la o oră la alta avîndu-şi şi el, cum se vede, statorniciile lui.

Dialog : „Ia, maică, usturoiul". „Da puii fripţi unde sînt ?"

Prin preajmă, Piperuş Lupu din Buzău vinde brelocuri cu emblema ţigărilor Kent şi prin foşnetul sălciilor de pe malul Dîmboviţei şi printre chemările „ia căciula de Dobra", „ia coşurile de Dragomireşti", „ia pepenii de Vîrteju", parcă se aude „Nu plînge pentru mine Argentina", opera „Evita", nu-i aşa?, fiindcă acelaşi negustor din Buzău vinde şi tricouri avînd întipărit pe ele portretul Oliviei Newton John. Mai de aproape ciripeşte vioara lui Lică şi zbîrnîie corzile ţambalului lui Gheorghe Ciolompea, lăutari din Brezoaia, printre care, ca să nu se iste dihonie, om aminti şi de acordeonistul Dumitru Nicolae şi de nevasta lui, Tanţa, solistă vocală, aciuaţi cu toţii sub corturile ca de nuntă sub ale căror prelate desfăşoară o vie şi, cum se zice, susţinută activitate lucrătorii comerciali din comunele din jur şi chiar de la Buftea şi Titu. Pentru cine are dorinţă şi parale pe măsură ei există chiar şi şampanie. Cît despre bere a „Tuborg", căreia Piperuş Lupu îi face reclama prin inscripţiile de pe alte tricouri aduse de el spre vînzare, mărturisim că n-am zărit-o. Numai nişte mesteri zidari se prefăceau că nu văd că se află în schimb, în cantităţi îndestulătoare, bere Specială şi Bucegi. În mijlocul tîrgului, indiferenţi la vălmăşagul de oameni din jurul lor, pentru Ion Gh. Ion şi Marin Pătraşcu sau Traian Şerban, Gheorghe Bolan, Ion Dobre şi Nicolae Iordache era o zi obişnuită de muncă la complexul comercial pe cale de a se înălţa chiar acolo, într-unul din unghiurile acelei încrucişări de drumuri.

Cea mai mare parte a localnicilor se aflau, dealtfel, la muncile lor cele obişnuite, se străduiau fie să încheie recoltatul celor 230 hectare de floarea-soarelui, la care s-a obţinut o producţie bună, de 2 000 kilograme la hectar, după cum ne încredinţa secretarul primăriei, Ion Ion, fie să culeagă legumele semănate în acest an, la Brezoaia, pe 700 de hectare după cum ne spunea la rîndu-i inginera şefă a C.A.P.-ului, Aurelia Iane. Şi aceiaşi oameni dintre care vom aminti pe Ştefan Năstase, Gheorghe Moise, Elena Negoi, Tudora Tănase sau Vasilica Ştefănică se pregăteau să înceapă, dintr-o zi în alta, culesul porumbului de pe aproape 1 000 de hectare, întrevăzînd în această toamnă o recoltă cum n-a mai fost demult. Însă pe la tîrg tot aveau de gînd să se abată şi ei, o oră sau două spre seară, ca şi mecanizatorii Aurel Fieraru, Nicu Iordache, Ştefan Manolache sau Ilie Graur, nu numai pentru că la Brezoaia este un obicei, ca femeile să nu între niciodată la „Bufet" de-a lungul anului dar să pretindă să fie duse şi ele la tîrg să se „distreze" un pic, ci şi pentru că, nu peste multă vreme, locul unde se întinde tîrgul va fi arat şi făcut ogor. Pe pămîntul acesta localnicii au pus întotdeauna cartofi timpurii, specialitatea lor. La spartul tîrgului comersanţii fac curăţenie prin locurile pe unde s-au defăşurat încît nu mai rămîne în urmă nici măcar un loz în plic necîştigător sau un capac de sticlă de Ci-co. Întocmai ca într-unul din numerele „maestrului internaţional S. G. Florentino" care prezintă la Brezoaia „spectacolul de mare succes Enigme-Enigme" avînd în program „iluzionism, prestidigitaţie, mina invizibilă: experienţă premiată la Festivalul Balcanic al artiştilor iluzionişti, jonglerie chinezească cu farfurii şi experienţe dedicate combaterii misticismului". După cum ne-a spus soţia sa, Zenaida, din pragul unei rulote şi din imediata vecinătate a unui lighean imens şi cu emailul ciobit, distinsul maestru era plecat să tocmească un tractor care să-i ducă tot calabalîcul la Titu, la alt tîrg. Iar căutarea se dovedea anevoioasă, fiindcă tractoarele se aflau toate la arat. Încît cu gîndul la zilele următoare, cînd va fi arat şi pămîntul care ţine minunea de trei zile a tîrgului, mai rămîne să amintim şi despre felul cum se încheie de zeci de ani, poate chiar de la începuturi încoace, tîrgul de la Brezoaia. De fiecare dată îl încheie cel ce este recunoscut de toţi drept veteran şi stîlp al tîrgului, Ion Amuza pe nume, „antreprenor de distracţii" şi avînd la 65 de ani ambiţia de a se dovedi la fel de vînjos ca-ntotdeauna, căci singur şi-a ridicat, mereu, axurile de oţel din mijlocul platformelor cu căluşei şi lăuţuri, şi mai avînd şi mîndria de a se fi văzut în filmele „Baltagul", „Un pogon cu flori" şi „Totul pentru fotbal". Tatăl lui, Cristea, a distrat şi el o viaţă întreagă copiii şi tinerii veniţi în tîrg la Brezoaia. Şi după obiceiul deprins de la „al bătrîn", Ion Amuza le aminteşte tuturor, cu o portavoce, că dacă s-a terminat şi tîrgul de la Brezoaia înseamnă chiar că a venit toamna: hei, ţi-ai pus murături? ţi-ai luat căciulă? ţi-ai cumpărat lemne? Dar grijile iernii sînt, desigur, mai uşor de dus cînd vara şi toamna au fost mai bogate. Şi, judecînd după tîrgul anual de la Brezoaia, 1982 a fost un an bun.

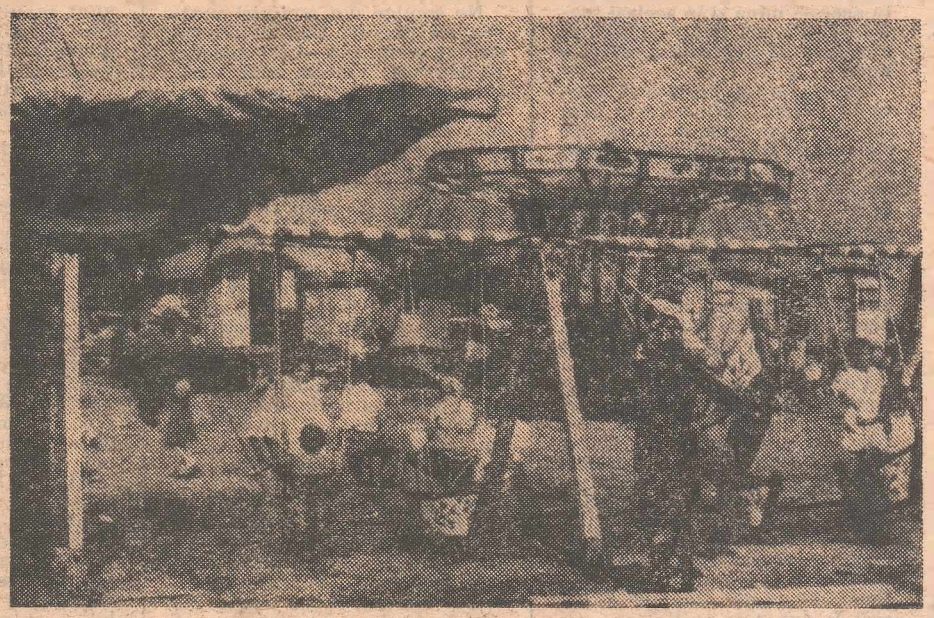

Fotoreportaj de D. CONSTANTINESCU ■ şi GHEORGHE AMUZA ■

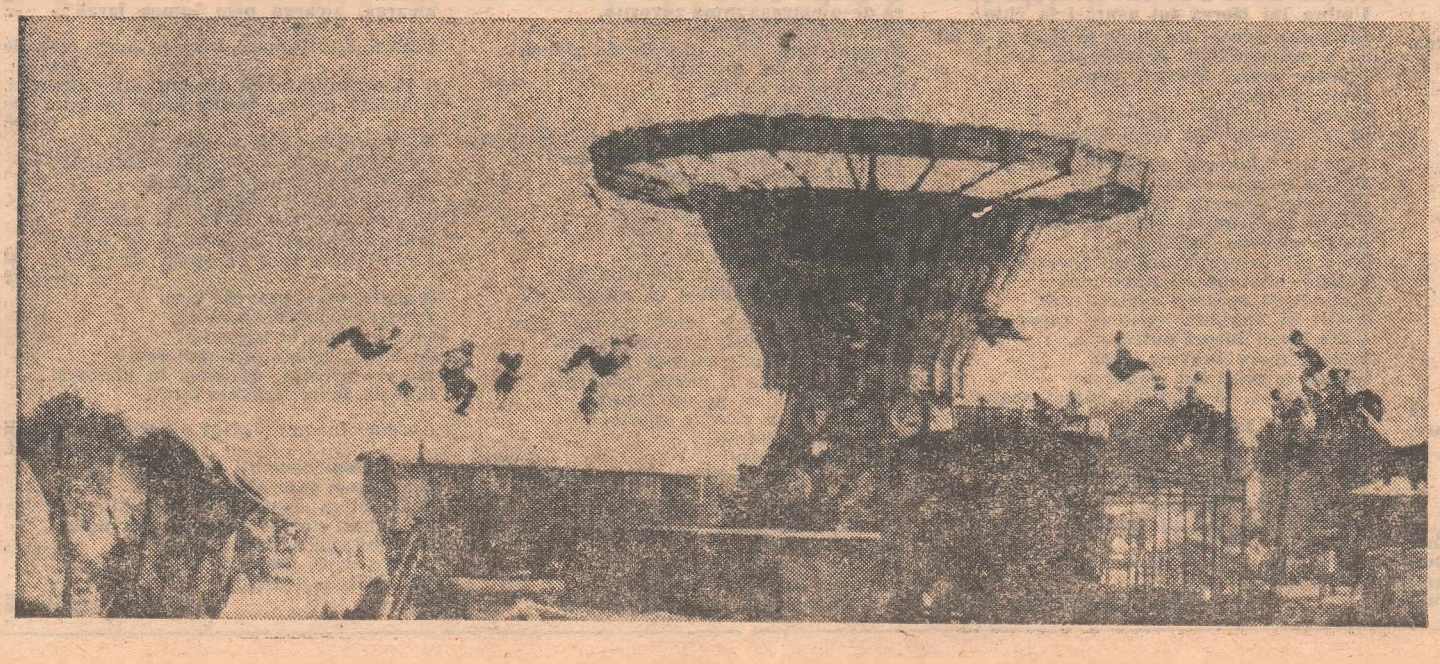

VINERI 17 SEPTEMBRIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— La mulți ani, Șerban Cioculescu !

— Mulțumesc ! Dar dă-mi voie să mă mir. Mi-ai luat pînă acum trei sau patru interviuri. Nu te-ai plictisit să-mi tot pui întrebări ?

— Nu cred că numărul întrebărilor care li pot fi puse unui om se poate sfîrși vreodată. Mai ales cuiva care, iată, a împlinit în aceste zile opt decenii de viață și deci are ce povesti oricui vrea să-l asculte. Ce ar caracteriza oare trecerea dumneavoastră prin lume ?

— Vezi, nu știu cine spunea că forma elementară sau rudimentară a caracterului este încăpățînarea. Ca să nu pară această noțiune peiorativă să-i zicem mai bine — printr-un neologism — obstinație. Eu sînt un om care a perseverat. Un dicton spune că a greși este omenesc, iar a persevera este diabolic. Să spunem și aici — în locul lui diabolic — demonic. În oricare dintre noi stăruie, cred, o demonie. Adică flacăra unei voințe care se manifestă. Pînă cînd ea se stinge, arde cu intensități diferite. Nu mi se cade mie — fiind în cauză — să apreciez în ce măsură flacăra mea a scăzut în intensitate. Firește, la această vîrstă n-aș putea pretinde că ea a crescut în strălucire. Dar mă străduiesc să nu se stingă încă. Iartă-mă, e cam banală această metaforă a lăcării, dar, pe moment, nu găsesc o alta.

— Să fiți dumneavoastră o ființă demonică ? N-aș crede ! Întotdeauna cînd m-am gîndit la dumneavoastră v-am văzut ca pe o ființă aflată pe un tărîm al certitudinilor și al clarităților, alungînd orice urmă de mister din preajmă, refuzînd să se lase copleșită de tenebre.

— Ai luat noțiunea de demonism în sensul ei de satanism. Desigur, nu-mi pot aroga un astfel de demonism. Dar există o demonie a omului care are o voință și constante temperamentale. El nu este responsabil decît față de sine însuși dacă ele ajung să-l dăuneze. Un bărbat politic spunea odată că numai boul are caracter. Ei bine, și cel care îmbrățișează o disciplină intelectuală trebuie să sufere de această „conformație" sau „malformație" pentru a se statornici pe o linie.

— De ce numaidecît cel care îmbrățișează o profesie intelectuală ? Cred că la seara întregii seminții ar trebui să existe o astfel de „malformație".

— Sigur că da. Dar dă-mi voie să cred că semenii noștri care minuiesc ideile și influențează deci conștiințe trebuie în primul rînd ei înșiși să aibă caracter. Evident, creatorii, în general, au uneori evoluții surprinzătoare, schimbări de 180 de grade, care, cu cît sînt mai perceptibile, cu atît sînt mai spectaculoase. Eu nu am văzut însă critici literari în această situație. L-am uitat însă pe Lovinescu. Încă din tinerețe el a fost un om de mare cultură, și clasică și modernă, și totuși el afecta un impresionism sceptic de dilletant. Cînd și-a reluat activitatea după primul război mondial, a făcut o trecere

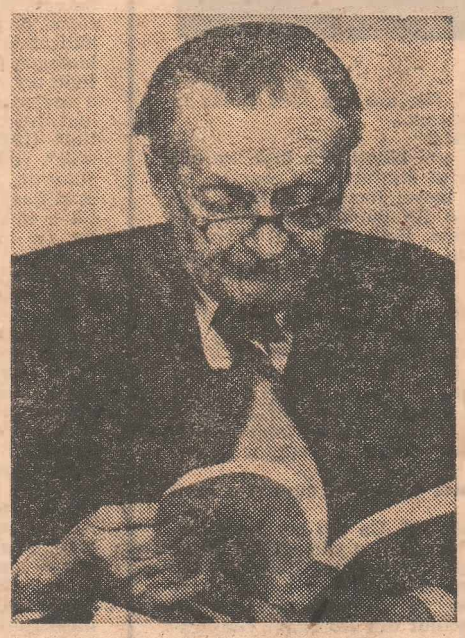

Șerban Cioculescu:

„M-au susținut umorul și buna dispoziție"

(a principii fixe, stabile, aproape dogmatice. Cu toate că opera lui principală s-a realizat între 1919—1943, foarte mulți dintre contemporanii săi au păstrat în memorie prima imagine, a criticului impresionist, de care au legat în mod eronat noțiunea de superficialitate. Lovinescu, cel mai important critic literar interbelic după părerea mea — și nu numai după a mea — nu s-a bucurat de prestigiul și autoritatea pe care le merita. N-aș spune că exemplul său a avut asupra mea un efect orientator. Dar faptul că n-am evoluat surprinzător ca el constituie în ochii contemporanilor mei înlesnirea unei aprecieri univoce.

— Dați-mi voie să vă contrazic ! Mie mi se pare — și sînt destul care cred același lucru — că și în activitatea dumneavoastră de critic și istoric literar există o „ruptură". Am citit cu ani în urmă volumul „Aspecte literare contemporane" în care sînt strînse articolele dumneavoastră apărute înainte de-al doilea război mondial și în care sprijiniți cu o fervoare inegalabilă creația lui Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, George Bacovia, Ion Pillat și a altora, prezentîndu-i pe acești poeți ca pe niște promotori ai noului care aduc un suflu proaspăt în literatura noastră. Ei bine, în paginile pe care le scrieți acuma despre actualitatea literară nu vă mai descopăr la fel de entuziast.

— Răspunsul meu este foarte limpede : scriitori care acum sînt în al cincilea deceniu al vieții — dar care au debutat prin anii '60 — au beneficiat, față de predecesorii lor imediați, de avantajul de a fi lăsați să zburde în libertate. Atunci, cei mai mulți dintre ei au luat cunoștință cu tendințele literare occidentale foarte vechi — de dinainte de primul război mondial sau de primul deceniu după el. Au descoperit, cu alte cuvinte, noul în forme demult desuete. Revoluția pe care au vrut s-o săvîrșească în literatură s-a tradus în unele teribilisme, în care fuseseră întrecuți de mișcarea avangardistă. Mai e ceva. Avem poeți foarte talentați. Dar te las pe dumneata să apreciezi dacă ei sînt de talia lui Arghezi — egalul lui Eminescu după opinia mea —, Bacovia, Blaga, Adrian Maniu, Voiculescu, Ion Barbu. Dacă e așa, atunci înseamnă că eu greșesc și îmi pun cenușă pe cap chiar de ziua mea.

— Alții sînt în măsură să facă o astfel de apreciere.

— Pe de altă parte, am fost deseori ironizat, direct sau indirect — mă cam jenez să-i spun asta tocmai unui redactor de la **Flacăra** — pentru că văd în poezia lui Adrian Păunescu — poate uneori proliferantă, de o spontaneitate insuficient controlată, dar și în soare se pot găsi pete — expresia unui foarte puternic temperament liric. Spusesem despre el că de la dispariția lui Arghezi mi se pare apariția cea mai promițătoare pentru poezia noastră. M-am săturat de atîta poezie critică. Ea n-a dat decît un singur mare poet : Ion Barbu. Toți ceilalți sînt neglijabili. Cripticul e un impas și se cere un talent enorm pentru a ieși din el. În situația asta se află mulți creatori de azi. Nu știu dacă ți-am mai spus, dar „într-o vreme scriam la **Glasul patriei**. În acel moment, la „Europa liberă" se pretindea că poezia nu e posibilă în actuala conjunctură politică de la noi. Atunci am citat o poezie din primul Nichita Stănescu. Am avut satisfacția să aud de la cineva că într-una din emisiuni titulara rubricii de literatură de la „Europa liberă" a recunoscut că acea poezie e foarte frumoasă. Vezi deci că poeziile debutului lui Nichita Stănescu au găsit în mine un „difuzor" pînă dincolo de granițe. Eu încă mai trag nădejdea că Nichita Stănescu se va clasiciza. În acel moment va da cu siguranță măsura sa integrală.

(Continuare în pag. 19)

GEORGE ARION ■

Foto : ION CUCU ■

Cuget, deci exist

Logica basmului

În intenția cognitivă îndreptată asupra lumii, chiar dacă, după formula kantiană, ea ar fi o lume în sine, un rol deosebit l-a avut logica basmului, o logică proprie, specifică și inconvertibilă în obișnuit. Căci logica basmului, alta decît aceea cu care operează timpul vremelnic, trecător, intră în tarimurile pe care mintea omenească le încearcă. În această logică are loc „afirmarea simultană a conjuncției și disjuncției existentului și nonexistentului", cum se arată în **Dimensiunea românească a existenței**, spațiul și timpul dobîndesc alte atribute decît cele cunoscute, lucrurile își au urzirea lor, după legi neinregistrate în codul mecanicii terestre ; căci logica basmului include miraculosul, magia și fascinația fanteziei care pot crea cadrul unei alte lumi decît cea știută. Și oare nu e momentul să consemnăm faptul că, avînd în vedere existența și atributele ei, spațiul și timpul, întocmai ca în logica basmului, teoria modernă a relativității le-a dat o altă distribuție și dimensiune, depășind modul obișnuit de a gîndi asupra lor ? Și convertirea aceasta a gîndului la un alt cadru de referință despre existență, chiar pornind de la legile verificabile ale științei, nu își are oare înrădăcinările sale în spornica logică a basmului, care a „dezmărginit" limitele lumii cunoscute de noi?

Este un merit al lui Hasdeu, un merit încă nebănuit îndeajuns de noi, că prin erudiția lui exercitată asupra basmului — lăsînd la o parte filosofiile despre basm, bazate pe teoria solară a lui Max Müller, pe cea meteorologică a lui Adalbert Kuhn, pe cea de migrațiune a lui Benfey sau pe cea animistă a lui Taylor, considerîndu-le pe toate „deopotrivă false" — el caută, în mod paradoxal, „realitatea" din basm. O „realitate" la care mințile ascuțite ale filosofilor nu se gîndiseră. Hasdeu avea însă, alături de puterea lui de asimilare, intuiția subiectivă, luminată de tulburătoarele pătrunderi ale gîndului, restituindu-i acestuia din urmă o nouă valoare de cunoaștere, pornind de la basmul românesc. În acest basm, fluxul evenimentelor capătă o altă măsură, subsumîndu-se unor modalități specifice de a cuprinde și înțelege devenirea lumii.

În logica basmului, totul capătă o grandoare deosebită. Lumea se preface după cerințele unui cadru ideal, care depășește granițele omenești, posibile, intervenind în acest scop elementul supranatural, dar nu de esență divină. Lumea reală se îmbogățește în basmul românesc cu o realitate pe care n-o avea anterior, întrucît e o realitate încărcată de sensuri benefice, în lupta necurmată dintre bine și rău. În **Basmele românilor**, culese de Ispirescu, timpul și spațiul ies din logica realității imediate, căci totul începe cu a „fost odată ca niciodată", iar eroul călătorește în „împărăția de la marginea lumii", care se întinde până nu se știe unde. Veșnicia nu e departe. Ea, veșnicia din basm, devine categoria cu care operează logica noastră, adică infinitul. Basmul românesc a făcut sensibilă această transmutație a logicii omenești, tot așa cum, în același basm, este desemnată veșnicia timpului în formula „vieții fără de moarte", care poate fi și amintirea filosofiei noastre originare și străvechi, cuprinsă în „ideea nemuririi" geto-dace.

Ca în basmul **Harap-Alb** al lui Ion Creangă, supranaturalul crește pe realitățile de netăgăduit ale vieții, iar imaginarul și fabulosul redimensionează, prin ființele vii, omenești, dar cu puteri supraumane, ordinea existenței, întrupînd verosimilul, inocența și etosul uman. Un etos care se împlinește în biruința binelui etern, aproape de esențele platonice, și chiar împărații cei mai albiți de zile, din vremurile cele mai de demult, grăiesc astfel, în basm, către fii : „Scaunul meu împărătesc rămîne pe seama ta, fii dar înțelept și cugetă bine cum ai să cîrmuiești țara aceasta. Poartă-te cu oamenii ca un stăpîn bun la inimă și îndurat, ca un tată cu milă către fiii săi". Logica basmului, deci, chiar atunci cînd pune în mișcare alte mijloace de cunoaștere decît cele consacrate, nu încalcă logica realității, ci o definește, prin extindere, într-un cadru viu al cugetării filosofice, revelatorie, poate, numai în spațiul din basm și din mit.

VASILE VETIȘANU ■

Vorbiți și scrieți românește

Însemnări tardive

Dintru început, o mărturisire : n-am aminat, deliberat, cu bună știință, să scriem despre unele cărți de lingvistică, dintre acelea care vizează rubrica noastră sau ne sînt de mare folos, ci din simplul motiv că lectura lor ne-a fost întreruptă de o călătorie mai îndelungată la Paris. Lectură este un fel de a zice, fiindcă, pentru cărți de știință sau instrumente de lucru, nu poate fi vorba de o lectură antrenantă, plină de neprevăzut, ca în cazul altor specii literare.

E vorba de două lucrări: „Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române", Editura Academiei R.S.R., Institutul de lingvistică al Universității din București (redactor responsabil M. Avram) și „Dictionnaire morphologique de la langue roumaine", de Alf Lombard și Constantin Gădei, apărută în aceeași editură, în colaborare cu cea din Lund (Suedia). Ele ne oferă un nimerit prilej de a ne manifesta prețuirea. Adevărate mine de informații, cele două lucrări înlătură orice urmă de scepticism în legătură cu unitatea volumelor elaborate de colective. Oricine poate constata că aceste lucrări sînt întocmite cu probitate, fiind, sub aspectul curat profesional, aproape inatacabile. Studiul semnat de marele lingvist suedez Alf Lombard și de C. Gădei este de o indiscutabilă utilitate, deoarece prezintă, pentru prima oară, un dicționar morfologic al limbii noastre. Scrisă într-o limbă de circulație universală, aveam în față, cu mare greutate, lucrarea lui Alf Lombard, prin marile librării pariziene (mărturie oculară, cum s-ar zice, dar care îmi umplea inima de bucurie, văzînd cum se conturează, real, conștiința europeană a existenței românei printre celelalte limbi romanice ; și aceasta nu numai din discuții cu lingviști francezi). Ecoul larg l-a stîrnit, firește, Alf Lombard, care nu e doar marele lingvist și nu are numai o mare cultură, dar este și un foarte bun exeget al limbii române (și, am adăuga, un vechi și apropiat prieten al românilor).

Lucrarea de față, o operă închegată și solidă, scrupulos pusă la punct, este, în același timp, de plină actualitate. Ea nu este un dicționar morfologic decît în a doua parte. În rest, un studiu solid de morfologie a limbii române, de cercetare a flexiunii nominale și verbale, cu un aport teoretic substanțial și sistematic, vizînd nu numai normele limbii standard, ci și pe cele legate de arhaisme, regionalisme și de — cum le definește prin franceză — „populārismes". Ba mai mult, autorul nu omite și unele vulgarisme care prezintă un anumit interes morfologic. Firește, nu vom întîlni cuvintele indecente care, în general, sînt excluse din dicționarele românești. În schimb, apar toate variantele, fie grafice, fie de pronunțare, sau grafice și fonetice în același timp (de exemplu, pe lîngă forma corectă **învesmînta**, apar și variantele **învesmînta** și **învestminta**, pe care trebuie să le evităm). Discutînd, bunăoară, adjectivul, autorii nu omit pe cele invariabile, nume de culori sau de desene în țesături : bleumarin, crem, ecosez, grej, turcoaz, farin etc., unele considerate „mal acclimatés". Nu mai vorbesc (deși ar fi cazul, și încă cu atitudine răbdurie) de structura cărții, de rigoarea sistemică, de demersul metodologic. Oricine va mai fi preocupat de morfologia limbii române, va fi cu neputință să ignore această lucrare (mă întreb dacă n-ar fi bine să avem și o ediție în românește).

„Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române", apărut în luna iunie a acestui an, este o carte remarcabilă, impecabil construită, de o rară acuratețe, indispensabilă oricărui om, vorbitor (și scriptor și scriitor) al limbii noastre. Nu avem a face cu un dublet al dicționarului semnat de Alf Lombard și C. Gădei. E mai mult o contaminare parțială de titlu. În realitate, sînt două lucrări distincte și valoroase. Și, fiindcă am adus vorba de dicționare, trebuie să remarcăm că sintagma **dicționar lexical** nu mai comportă, azi, o expresie pleonastică. Într-un dicționar lexical aflăm sensul cuvintelor. În cel pe care îl discutăm, vom găsi indicații pentru scrierea și pronunțarea corectă, pentru formele flexionare ale unor cuvinte, în legătură cu care avem îndoieli. Aici vom întîlni normele limbii literare (standard), cu rol regulator, dar și cu efect preventiv.

Dacă încercăm să punem, față în față, prezentul dicționar cu „Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație" (fie și ediția a III-a, din 1981), va trebui să observăm că există unele diferențe. Una — cînd am scris acest articol : dacă scriam **bună-credință**, **bună-cuviință**, așa cum apar în **Îndreptar...**, la fel, după acest model, scriam și **bună-știință** (neînregistrat), deci cu cratimă (linioară). Noul „Dicționar..." recomandă să scriem **bună știință** (două cuvinte alăturate, scrise fără cratimă). Observînd acestea, iarăși mă întreb dacă n-ar fi necesar și o nouă ediție a **Îndreptarului...**, care să se pună de acord cu **Dicționarul...** nou. Pentru învățămînt, ni se pare obligatorie această cerință.

În concluzie, două cărți superbe care mi-au aminat pofta de a scrie din fulgurantele impresii franceze sau germane din vacanța aceasta !

GH. POALELUNGI ■

Septembrie — centenar Agârbiceanu

„Unde Patria e un cuvînt uitat, e întuneric greu"...

— de vorbă cu Maria Magdalena Agârbiceanu, fiica scriitorului —

La capătul străzii Andrei Mureşanu din Cluj-Napoca, un bust turnat în bronz, cu chipul lui Agârbiceanu, străjuieşte eternitatea amintirii marelui scriitor. Bustul, operă a lui Romulus Ladea, îl redă extrem de sugestiv pe cel căruia, în aceste zile, i-am celebrat centenarul naşterii. Cînd sculptura a fost terminată şi arătată familiei, soţia scriitorului, emoţionată, l-a întrebat pe Ladea : „Maestre, cum aţi reuşit să ni-l redaţi atît de viu ?". „Pentru că l-am iubit, l-am iubit mult de tot", a răspuns sculptorul.

Mărturia ne este transmisă de fiica scriitorului, **Maria Magdalena Agârbiceanu,** în vîrstă de 70 de ani. Continuăm interviul :

— În ce împrejurări s-a stabilit familia Agârbiceanu la Cluj — oraşul de care va fi legată activitatea scriitorului ?

— După primul război mondial, tata locuia, împreună cu familia, în comuna Orlat (Sibiu), unde era preot. În 1918 a fost numit directorul ziarului „Patria" din Cluj, primul ziar românesc din ţara întregită. Tata era fiu de pădurar din Agârbiciu. Avea pe atunci 37 de ani. Cred că respectiva numire a primit-o cu bucurie, el fiind nu numai un scriitor, ci şi un gazetar pasionat.

— Alături de lumea ţăranilor, cu dramele ei, pe Ion Agârbiceanu l-a preocupat intens şi universul copilăriei... Şi-a iubit mult copilăria ?

— Ne mărturisea că n-a iubit niciodată nimic mai mult ca anii copilăriei. În vîrstă fiind, una din smeritele lui dorinţe era să mai vadă o dată locurile natale. Din nefericire, nu a reuşit.

— Au fost şi lucruri pe care nu le-a iubit ?

— Nu vă înţeleg.

— Pe scriitori îi iubea ?

— De ce să nu-i iubească ?

— Dar este cunoscută rezerva tatălui dv. faţă de lumea literaţilor.

— Întreaga lui viaţă a fost una retrasă. N-a făcut parte din nici un cerc, din nici un cenaclu literar, fiind, într-adevăr, rezervat faţă de lumea literaţilor. Dar nu numai a lor. Greutăţile materiale cu care lupta zi de zi îl absorbeau, nu-i permiteau prea multe legături umane. Însăşi firea lui interiorizată, meditativă, îl ţinea departe de oameni. Totuşi, îi primea cu multă bucurie pe cei care-l căutau. Şi-apoi, fiindcă vorbim de literaţi, ştiţi, cred că el n-a fost un cine ştie ce răsfăţat al criticilor. S-a tăcut vreme lungă asupra operei sale. Sau s-a acuzat „tendinţa moral-educativă" a acesteia. Puţini au fost cei care s-au apropiat de profunzimile ei.

— Şi totuşi — dacă stăm să ne amintim — nu i-a lipsit afecţiunea unor scriitori...

— I-a cunoscut pe Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Nicolae Iorga, George Coşbuc, Octavian Goga, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Gala Galaction... În bibliotecă am multe cărţi cu autografe pline de căldură, de preţuire, dedicate lui. L-a admirat mult pe Sadoveanu, deşi, ca structuri literare, erau atît de diferiţi. Sadoveanu era un liric, plin de minunăţii stilistice. Tata era un realist, chiar un naturalist... Greşesc ?

— Cred că cei mai apropiaţi îi erau ardelenii...

— Se cunoşteau între ei toţi intelectualii din Ardeal... Clujul nostru îi adunase pe cei mai buni dintre cei buni : Emil Racoviţă, Iuliu Haţieganu, Sextil Puşcariu, Vasile Pârvan... Tata a fost în bune relaţii şi cu D. D. Roşca, şi cu Andrei Oţetea... Împreună cu ei şi cu Nicolae Celan, familia noastră s-a refugiat, între 1916—1918, în Moldova şi mai departe, pînă-n Ucraina. Prieten a fost şi cu compozitorii Sabin Drăgoi şi Augustin Bena. Cu Gala Galaction, cînd acesta ne vizita, purta discuţii adînci, pline de rosturi. Cît îl priveşte pe Lucian Blaga, el a făcut parte, un timp, din redacţia ziarului „Patria", condus de tata. În paginile „Patriei", Blaga şi-a publicat primele poezii. Tata a fost atît de entuziasmat de ele încît a scris un articol elogios, în care prevestea un mare poet. A fost prima menţiune critică despre strălucitul liric de mai tîrziu. Tot în legătură cu Lucian Blaga, îmi amintesc o întîmplare pe care mi-a povestit-o chiar poetul. Avea 60 de ani şi lucra la Biblioteca Academiei din Cluj, unde şi eu eram bibliotecară. Mi-a povestit că, la scurt timp după ce terminase traducerea lui „Faust", a fost rugat să ţină o conferinţă studenţilor, în sala bibliotecii universitare. Avea mari emoţii, deoarece trecuseră ani de tăcere, de izolare, în care nu mai publicase nimic. Cînd a ajuns la sală, aceasta era arhiplină, iar pe coridoare, la fel, şuvoi de studenţi, care, la vederea lui, au dat năvală, s-au îmbulzit, rupînd scaunele, ca să intre toţi... „M-a cuprins o adevărată panică — povestea Lucian Blaga. Dar, dintr-o dată, la masă, lîngă mine, apare părintele Agârbiceanu. Cînd l-am văzut, m-am liniştit ca prin farmec". Da, aşa era tata, purta în însăşi fiinţa lui liniştea, împăcarea...

— Cum era Agârbiceanu tatăl ?

— A fost tată a patru copii, trei băieţi şi o fată. Pe toţi ne-a crescut în cultul muncii, al studiului, al moralei, al cumînteniei. Fratele meu mai mare, Ion Gheorghe, a fost profesor la Institutul politehnic din Bucureşti, membru al Academiei şi fizician de renume. Este creatorul primului laser românesc. Al doilea frate, Nicolae, este muzicolog. Şi-a făcut studiile la Paris şi a lucrat la Radio Bucureşti sub directoratul lui Liviu Rebreanu. S-a dedicat însă sculpturii, a fost elev al lui Brâncuşi şi astăzi trăieşte în Franţa, la Chalons-sur-Marne, cunoscut prin lucrările lui. Ultimul frate, Tudor, a fost medic şi om de ştiinţă, a lucrat la Institutul balneologic din Bucureşti. Apoi urmez eu, care mă apropii de 70 de ani... Fără ca tata să facă sau să spună ceva deosebit în faţa noastră, a familiei, viaţa lui demnă, muncitoare, iertătoare, curată, a imprimat în noi, odată cu cultul de care vorbeam înainte, credinţa în oameni, în adevăr, în dreptate, în bine.

— Şi-a iubit familia — spunea cineva — cum şi-a iubit şi ţara...

— Da, a fost un patriot înflăcărat. Ca toţi cei din generaţia lui, făuritori ai marii Uniri. Am o cărţulie mică, pe care puţini o cunosc, intitulată „O lacrimă fierbinte sau cuvinte către Oastea ţării", scrisă, după cum notează tata pe prima ei filă : „...îmbrăcat în cojoiţă ruscească din Ucraina, într-o cameră a conacului din Borogani (Basarabia), ca bojenar la familia Macrea şi Tipuriţă, în zile de toamnă tîrzie, anul 1917"... Daţi-mi voie să vă citesc cîteva din cuvintele scrise de el între preamărirea soldaţilor români din primul război mondial : „Cine te părăseşte azi, de dragă voie, pămînt al Ţării, acela n-a putut fi niciodată al tău ; cine se desparte de tine de nevoie, îl aşteaptă cea mai cumplită pedeapsă, o Patrie !... Din veci omul e al pămîntului, chiar cînd luptă pentru cele mai înalte bucurii... Niciodată popoarele n-ar fi biruit greutatea vremilor, dacă nu s-ar fi îmbrăţişat cu pămîntul lor, cu tine, puternică Patrie. Unde Patria e un cuvînt uitat, e întuneric greu şi se face din clipă în clipă tot mai des... Patria mea din trecutul viforos, ştiai că cei puternici nu ţi-au fost niciodată prieteni". După strălucirea soarelui, după Unirea din 1918, a urmat însă cel mai negru nor al vieţii tatălui meu : Dictatul de la Viena. Ne-am refugiat la Sibiu, cu durerea în suflet. Acolo, auzind la radio despre grozăviile care se petreceau în teritoriul ocupat de horthyşti, pentru prima şi ultima oară în viaţa mea l-am văzut pe tata plîngînd. A fost cea mai mare durere, între multele lui dureri.

— Dar a avut în viaţă şi bucurii. De pildă, primirea în Academie...

— Da, încă din 1919, deci la vîrsta de 32 de ani, era membru corespondent al Academiei.

— Cum lucra ?

— Ştiu că, atunci cînd concepea o lucrare, nu-şi întocmea un plan sau o schiţă, ci zile şi săptămîni se tot plimba prin casă, ori ieşea în stradă. Şi dintr-o dată se aşeza la masa de scris şi lucra fără întrerupere, nimeni nevăzînd voie să-l deranjeze. Scria aproape fără ştersături şi, ajuns la capăt, nu recitea mai niciodată ceea ce scrisese.

— Cum consideraţi că este preţuită, azi, moştenirea lui Ion Agârbiceanu, „părintele literaturii româneşti din Ardeal", cum l-a numit Blaga ?

— Ştiţi că opera sa a fost mult timp ignorată. Îmi amintesc bucuria pe care a trăit-o cînd i s-a spus că va fi „reconsiderat" ! Mă gîndesc cu multă recunoştinţă la profesorul Mircea Zaciu, care i-a dedicat cunoscuta monografie. A fost cel dintîi semn luminos despre o nouă zodie a preţuirii lui Ion Agârbiceanu. Dar cea mai mare bucurie a tatălui meu a fost atunci cînd s-a hotărît să i se publice Operele complete, programate în 20 de volume. Dar iată că, în decurs de aproape 20 de ani, s-au publicat doar 9, din care 3 cînd încă mai era în viaţă.

— Ce aţi mai dori să adăugaţi, la şiragul acestor amintiri ?

— Ştiu şi eu ? Ar mai fi multe... Dar ce-aş putea spune într-un interviu, care, pe deasupra, este şi primul pe care-l dau ? Mi-aş spune totuşi o dorinţă. Da, aş fi dorit ca acum, la centenarul tatălui meu, o stradă din Cluj-Napoca să-i poarte numele. Credeţi că este o dorinţă prea mare ?

VANIA ATUDOREI ■
Foto : ION MICLEA ■

POEZIE

Pămînt transfigurat

Frenetică şi discursivă într-un chip admirabil şi puberal, lirica juvenilă a lui Ioan Alexandru, strînsă într-un număr relativ mare de volume („Cum să vă spun", 1964, „Infernul discutabil", 1966, „Vina", 1967), cultiva precipitaţia vocii, tropotul de cuvinte, înfumurarea suavă, în fine un mic aer poseur. Poetul era retoric şi în fond simpatic, venind dintr-un cadru estetic transilvan, à la maniere de Lucian Blaga, şi nu fără cîte ceva din jeluirea oraculară a lui Octavian Goga. Totuşi, în acea înfiorare de vietate tînără neliniştită de instincte, ca de lucrarea unui viril Sburător, se strecura un frison istoric perceptibil, un ecou arhaic de propoziţiuni întrebătoare, de jubilaţii adînci şi neînţelese, un soi de inanalizabilă suferinţă, răsfrîntă ereditar, prin singele biologic, interpretat aproape ca un principiu metafizic. În lumea lui angelică şi entuziastă intrase, ca o maladie incurabilă, interogaţia. Aşa cum a evoluat, prin expresionismul tenebros al „Vămilor pustiei" (1969), al „Poemelor" (1970), şi pînă la „Imnele", rezumate în recenta antologie „Pămînt transfigurat", poezia lui Ioan Alexandru pare a-şi fi modificat de cîteva ori esenţa estetică. Totuşi, poetul a înaintat organic şi a multiplicat o semnificaţie vie încă de la debut : el e un vaticinar şi un mesianic, dezbrăcat treptat de imagism pînă la o condiţie imnică, simplificată sub raport tehnic, în gustul marilor versete, al marilor cantate bizantine.

Destinul „ultimul" Ioan Alexandru, din tetralogia de „Imne" şi, acum, din admirabilul „Pămînt transfigurat (Ed. Minerva, col. „Biblioteca pentru toţi", 1982) e un liric euforic, solemn şi heraldic cum rar se mai pomenise în literatura română. Poetul nu inventează, cu toate acestea, un limbaj insolit şi modern. mijloacele aşa-zis tradiţionale sînt pretutindeni şi ingeniozitatea lui consta în a slobozi vocea unei tradiţii autohtone pînă aci inexprimate complet. Puţin din imaginaţia elementară şi furtunoasă a mai rămas în „Pămînt transfigurat", în lirica aproape sărăcită de culori a lui Ioan Alexandru ; poetul creează puţin în extensiune, cu doar cîteva elemente fundamentale. Imaginea a devenit, în definitiv, simbol, metaforele sînt o prelungă alegorie multiplicată practic la infinit. Transparenţa purificatoare, din „Imnele bucuriei", s-a sublimat treptat în tonul oracular, de mari viziuni catastrofice şi redempţioniste, care fac din poet un curat liric baroc. El a poetizat materia brută a istoriei pe care spiritul lui, ca într-o transă, a ogîndit-o în mari ceţuri de mit. Poetul compătimeşte acum cu marile noroade, este iniţiat în fondul unic de emoţii istorice, e o voce a universului tradiţional. Concepţia lui despre istorie este izbitoare, poetul vede preutindeni un spirit activ şi tragic, de eroi a căror oră istorică încă nu a sunat, un „voievod", în sfîrşit, sortit pieirii. Totuşi, „voievozii" poeziei lui Ioan Alexandru nu sînt regii atestaţi ci mai mult decît atît, un număr de propagatori culturali, un şir uriaş de mocani, iobagi, de oameni liberi şi anonimi truditori ai cauzei naţionale. Poetul slăveşte spiritul eroic oriunde se găseşte el, de la vlădică pînă la opincă. O istorie interpretată ca tezaur nu poate avea pe potrivă decît o geografie văzută mitic. Imnele lui Ioan Alexandru sînt de acea expresia unei astfel de utopii, de negăsit în atlasele curente, rezultată în fond din absorbţia mediului fizic în mari oglinzi sufleteşti. Pînă şi limbajul a cîştigat o astfel de „condiţiune ideală", poetul invocă molateca fluiditate moldavă, asprele vocabule transilvane, ţepene şi ritualice, bizantina aurărie valahă, colorată şi iute, unde s-au depus în retortă indicibile compoziţii bizantine. Însuşirea de a transfigura tot ceea ce îl înconjoară este, la Ioan Alexandru, colosală. El elogiază „oaia" (dar sub înfăţişarea mioriţei mitologice), „viţa de vie", plugul, schitul, mielul, păianjenii şi măgarul, albina, şarpele, sămînţa, vinul şi părul sălbatic, pelicanul şi teiul, trestia, animat de un spirit franciscan, dornic a se înfăţi cu dobitoacele şi animalele.

În lumile mitice ale lui Ioan Alexandru cronologia curentă s-a stins, făpturile de aici sînt creaturi care viţuiesc în veci. „Ţara" lui e o utopie durabilă, populată de lumini şi slăvită de martiri. Poetul are vocaţia formulelor absolute, lucrînd cu mari concepte ireductibile, aproape de alegoriile Evului Mediu.

Nici stilul nu este altfel : poetul vine cu o directe gnomică ori cu o muzicalitate imnică, voind a comunica adoraţia ori supunerea, creînd modern în spiritul stilistic al tradiţiei, ca un soi de *„autogenie"* a culturilor care îşi multiplică, prin ele însele, elementele tradiţiei imperfecte. Despărţirea de elegie este nota liricii de acum a lui Ioan Alexandru. Cu „imnele" lui, recapitulate acum în „Pămînt transfigurat", el a închipuit un monument poetic admirabil, ca un munte arhaic ieşit din valurile unei mări senine, un românesc „Cîntec general".

ARTUR SILVESTRI ■

• CAP LIMPEDE

În cea de a treia sală a Teatrului Mic

Duminică, 12 septembrie, ora 19,30, obişnuita oră de începere a spectacolelor de teatru, pe scena clubului Întreprinderii „23 August", a răsunat — simbolic, firească — primul gong al stagiunii teatrale 1982—1983, prin spectacolul susţinut de **actorii Teatrului Mic,** spectacol care nu se putea numi altfel decît **Prima întîlnire.** S-a numit astfel întrucît, în această stagiune, scena şi foarte frumoasa sală a clubului din marea cetadelă muncitorească bucureşteană, vor găzdui, săptămînal, spectacolele Teatrului Mic, teatru care, iată, ia în stăpînire încă o sală, a treia.

Acestea fiind zise, referindu-ne la spectacolul propriu-zis (regia artistică Silviu Purcărete, coloana sonoră Mihai Bengeanu, lumini Titi Constantinescu), vom transcrie, pentru început, numele actorilor care, recitînd din Eminescu, Shakespeare, Arghezi, Bacovia, Topîrceanu, Otilia Cazimir, Labiş, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Nicolae Dragoş şi Mircea Dinescu, au oferit spectatorilor un veritabil recital poetic : Leopoldina Bălănuţă, Olga Tudorache, Irina Răchiteanu, Mitică Popescu, Valeria Seciu, Carmen Galin, Ştefan Iordache, Dan Condurache, Monica Ghiuţă, Nicolae Dinică, Ioana Pavelescu, Magda Popovici, Doina Tamaş, Mihai Dinvale, Nicolae Iliescu. Simpla transcriere a acestor nume, cărora li s-au alăturat, cu vocea şi chitarele lor, Anda Călugăreanu şi Nicu Alifantis, este suficientă, credem noi, pentru a argumenta afirmaţia că am asistat la o rafinată şi foarte diversă rostire lirică, meritul regizorului Silviu Purcărete fiind acela de a fi compus, cu un excelent simţ al dozării, un real mozaic afectiv, spectatorul lăsîndu-se purtat de vraja poemelor de dragoste, ori a celor ce, în consonanţă cu minunatele zile ale toamnei ce s-a pus, iată, în drepturi, au cîntat dulcele alean al acestui blînd şi suav anotimp. Şi pentru că tot am trecut în revistă pe cîţiva dintre poeţii recitaţi, se cuvine, pentru frumuseţea insolită a textului, dar şi pentru savoarea unei interpretări de excepţie, să consemnăm că Olga Tudorache, apelînd la virtuţile dialectului moldovenesc şi preluînd din acest folclor o povestioară de un umor fantastic şi, în acelaşi timp, de cea mai bună factură absurdă, a oferit spectacolului un zîmbet plin de căldură şi lumină. **(Victor Niţă)**

Clipa continuă a unui artist

Vasile Savonea, pictură, grafică, acuarelă. Autor al unui foarte interesant şi apreciat album dedicat picturii naive din România, domeniu care a exercitat asupra pictorului o reală fascinaţie, răpindu-l, după cîte ştim, din faţa şevaletului şi din lumea atelierului său, Vasile Savonea a găsit, totuşi, după cum ne convinge expoziţia sa de la Galeriile de artă ale municipiului Bucureşti, răgazul de-a mai picta şi pentru sine, în ideea unei confruntări cu marele public. Considerăm că, dintr-un anumit punct de vedere, cel susţinut de calitatea cîtorva lucrări, aproximativ opt la număr, între care **Felie de pepene, Barcă de pescar, Balerină, Portret, Flori de măr, Portret** (Ioana), pictorul reuşeşte să adauge note personale şi inedite unui lirism discret şi ambiental des întîlnit în pictura de mai demult, inclusiv în cea contemporană, fidelă acestei tradiţii. Cu alte cuvinte, majoritatea celorlalte lucrări, despre care s-ar putea spune că sînt mult prea cuminţi, deşi calificativul respectiv nu se vrea a fi o acuză, sau o respingere a lor, în totalitate, nu pot emite o altă pretenţie decît aceea a unor pînze ce confirmă un meşteşug demn de toată stima. Dar, referindu-ne cu precădere la celelalte lucrări, cele ce s-au impus atenţiei noastre, ani

Dosarul manualelor şcolare

Matematica

— opinii ale profesorilor —

După cum se ştie, odată cu introducerea în anul şcolar precedent a noii programe de matematică pentru clasele a IV-a şi a VIII-a şi a noilor manuale, s-a finalizat acţiunea — începută în anul şcolar 1978—1979 — de perfecţionare şi modernizare a predării matematicii în ţara noastră.

O discuţie despre calitatea manualelor de matematică utilizate în învăţămîntul primar, gimnazial şi liceal — calitate exprimată atît prin conţinutul ştiinţific, prin modalitatea didactică de prezentare a noutăţilor, cît şi prin ţinuta grafică — nu poate să nu evidenţieze progresele ce s-au obţinut, străduinţele depuse pentru elaborarea şi publicarea unor lucrări tot mai bune.

Se poate evidenţia, după opinia noastră, preocuparea colectivelor de autori de a introduce, încă din clasele primare, unele noţiuni de matematică modernă. Desigur, autorii manualului de matematică pentru clasa I au avut în vedere reducerea la strictul necesar a noţiunilor şi termenilor despre mulţimi şi relaţii, precum şi „prelucrarea" lor didactică, astfel incît să poată fi însuşite şi folosite de către copii de 6—7 ani, sub îndrumarea învăţătorilor. Dar manualul mai cuprinde unele elemente ce realizează linia modernizării prin sporirea rolului formativ al matematicii, cum ar fi: substituirea numerelor prin litere; ecuaţii simple rezolvate pe baza înţelegerii conţinutului operaţiilor etc. Evidenţiem faptul, cu totul inedit, că manualul a fost conceput ca un „instrument de lucru" pentru fiecare elev, ceea ce a dus la dobîndirea mai lesnicioasă a noilor cunoştinţe. La fel stau lucrurile şi cu actualul manual de matematică pentru clasa a IV-a (autori: Petruţa Găzdaru, Gheorghe I. Herescu, Ana Stancu), care aduce, am zice, un binevenit echilibru între tradiţie şi inovaţie, echilibru de care se simţea o acută nevoie în învăţămîntul matematic la clasele primare. Şi exemplele ar putea continua.

Cu toate progresele care s-au făcut, manualele încă nu răspund, după opinia noastră, tuturor cerinţelor învăţării matematicii.

Desigur, rigoarea ştiinţifică poate fi şi trebuie să fie o carte de vizită a fiecărui manual. Dar această calitate nu este suficientă. Cei cărora li se adresează manualul trebuie să-i înţeleagă conţinutul. Or, în momentul de faţă, accesibilitatea este încă o piatră de încercare pentru colectivele de autori. O serie de lecţii sînt prezentate greoi, inaccesibil. Aşa, de exemplu, manualul de geometrie pentru clasa a VIII-a (autori: prof. univ. Ion Cuculescu, prof. Constantin Ottescu şi prof. Olimpia Popescu), cuprinde, la pagina 37, şi lecţia „Perpendiculara comună a două drepte", care este inaccesibilă elevilor. Dealtfel această temă era prevăzută în manualele de geometrie în spaţiu pentru clasa a X-a. Din acest motiv, majoritatea profesorilor care predau la clasele a X-a, chiar la profilul matematică-fizică, indică elevilor să folosească acest manual, sau rezolvă în clasă probleme de aici. Deci este mai potrivit pentru clasa a X-a decît pentru clasa a VIII-a, pentru care a fost editat.

Transferarea unor lecţii de la clase mari la clase mici este frecvent în practica autorilor de manuale de geometrie pentru gimnaziu. De ce?

Să mergem mai departe. Este ştiut că manualul de matematică serveşte, în general, pentru fixarea cunoştinţelor dobîndite în clasă. Ce se întîmplă însă? Manualul cuprinzînd, în general, probleme cu un grad mare de dificultate (excelează cele de geometrie pentru clasele V—VIII), elevii nu reuşesc să le rezolve acasă. Ce fac ei atunci? Copiază rezultatele de la colegi sau indicaţiile de la sfîrşitul manualului. Aici au „ghinion", pentru că unele indicaţii sînt greşite. De pildă, problema 16, pag. 74 (geometria pentru clasa a VIII-a), problema 21, pag. 7, problema 18, pag. 53 etc. (geometria pentru clasa a VII-a) ş.a. Şi lista poate continua. Altă chestiune: unele probleme sînt greşite (problema 6, pag. 66, geometria pentru clasa a VIII-a), altele nu sînt plasate unde trebuie (vezi geometria pentru clasa a VII-a). Îmi face impresia că autorii acestor manuale au şi ei „ghinion", căci, procedînd cu superficialitate, ajung să fie respinşi şi de elevi, şi de profesorii obligaţi la o muncă în plus. Şi încă ceva: pentru a avea, probabil, „originalitate", unele reguli sînt formulate eronat (teorema fundamentală a asemănării — manual de geometrie pentru clasa a VII-a) sau foarte complicat, cum sînt cele din partea de algebră de la clasa a VI-a (autori: C. P. Popovici şi I. C. Ligor). Şi în privinţa succesiunii logice a noţiunilor, manualele prezintă unele carenţe. De exemplu, la clasa a VI-a, „Scrierea zecimală a numerelor naturale" este trecută înainte de a se parcurge „Puterea unui număr natural". Ceea ce e mai grav este că manualele de la clasele a IV-a şi a V-a, în momentul de faţă, nu sînt puse de acord, creînd discontinuităţi sau repetări inutile în predarea matematicii de la învăţămîntul primar la cel gimnazial. Necesitatea asigurării continuităţii şi a respectării logicii interioare a obiectului este aici eludată.

Uneori, asistăm chiar şi la cazuri în care, prin schimbări repetate, dar nu fericite, intervenite în editarea unor manuale, se ajunge la realizarea unora mai slabe decît cele precedente. Exemplificăm cu manualul de analiză matematică pentru clasa a XI-a. În cazul cînd elevul nu a înţeles o chestiune în clasă, el nu poate să o studieze acasă, prin folosirea manualului, pentru că aici expunerea cunoştinţelor nu este întotdeauna clară şi sistematică. Am efectuat un sondaj în rîndul elevilor din clasa a XI-a, şi 63,3 la sută din ei au afirmat că — din motivele prezentate mai sus — folosesc foarte puţin manualul de analiză pentru a-şi pregăti lecţiile.

Ar fi necesar, cred, ca M.E.I. — cu largile posibilităţi de care dispune — să întreprindă cît mai des şi mai temeinic asemenea sondaje în rîndurile profesorilor şi elevilor, să experimenteze unele manuale şi, împreună cu cadrele didactice, să formuleze concluzii care să ducă la măsuri eficiente. Nici Editura didactică şi pedagogică, sub girul căreia apar aceste manuale, nu este scutită de răspundere pentru lipsurile existente în conţinutul lor; dimpotrivă! La fel, Comisiei superioare de matematică, care avizează editarea manualelor, îi revine, după părerea noastră, îndatorirea de a se documenta mai profund asupra specificităţii predării matematicii în gimnaziu. De un mare folos ar fi şi antrenarea Societăţii de matematică la realizarea unor manuale îmbunătăţite. Se impune, în sfîrşit, să avem mai multe tipuri de manuale de matematică, diferenţiate pe categorii de elevi: foarte buni, buni, slabi.

Continuarea dezbaterilor asupra manualelor de matematică în cadrul unor consfătuiri organizate de M.E.I. ar putea pune în evidenţă şi alte opinii. Schimbul de idei în acest domeniu, cu participarea cît mai largă a cadrelor didactice avînd o bogată experienţă, poate fi de real ajutor în realizarea unor ediţii îmbunătăţite.

Prof. PETRE GR. ANDREI
şeful comisiei metodice
a profesorilor de matematică
din şcolile generale nr. 3, 6, 23 şi 31,
Ploieşti

„M-au susţinut umorul şi buna dispoziţie

(Urmare din pag. 13)

— N-aş dori ca sărbătorirea dumneavoastră să devină un prilej de mîhnire pentru alţii. Haideţi să nu mai discutăm despre Nichita Stănescu pentru că tot n-am ajunge la nici un rezultat: nici dumneavoastră n-o să mă puteţi convinge că nu-i un mare poet, şi nici cu n-am să vă pot face să mă credeţi ce vaI de emoţie mă cuprinde cînd îi recitesc multe din poeziile sale.

— Ai dreptate, să nu mai vorbim. Mai ales că am o stimă deosebită pentru mulţi dintre poeţii de astăzi, iar despre unii dintre ei m-am exprimat elogios. Şi aş dori ca într-un viitor apropiat — dacă îl voi mai avea — să mă pot exprima astfel şi despre alţii, dacă vor cunoaşte o evoluţie spre clasicism. Prin aceasta înţeleg un conţinut sufletesc bogat şi o expresie nouă, dar nu sofisticată. Consider poezia genul literar superior şi stau şi eu, ca şi Lovinescu, la pînda marelui poet. Iar talente avem.

— Din cîte ştiu, romane nu prea citiţi.

— Întîi, că nu am timp. În al doilea rînd, mă descumpănesc cronicile care decretează în fiecare săptămînă apariţia a prea multe capodopere. Încerc să le citesc şi eu şi descopăr pînă la urmă nişte realizări mediocre. Scriitori prea tineri se exprimă prin roman. Ia adu-ţi aminte: Flaubert şi-a publicat primul roman la 36 de ani. Romanele lui Balzac de pînă la 30 de ani sînt ilizibile şi dealtfel au fost publicate sub pseudonim şi neincluse în **Comedia umană**. Astăzi romanul nu mai e o expresie a maturităţii ci a devenit o improvizaţie mai mult sau mai puţin nutrită de viaţă. Antiromanul mă deprimă. Am rămas partizanul cărţilor care înfăţişează tipuri, caractere, o societate. Desigur, avem cîţiva romancieri buni, dar mă întreb din nou: sînt ei la nivelul celor mai mari prozatori interbelici? O să-mi răspunzi poate că lucrez cu o scară de valori foarte ridicată, între cele două războaie mondiale literatura noastră cunoscînd perioada celui de al doilea clasicism, după primul clasicism reprezentat de Eminescu, Caragiale, Creangă... Între anii 1928 şi 1947 am fost martorul unor creaţii majore, la care mă raportez întotdeauna cînd citesc un roman. Numai dacă proza de acuma ar fi considerată — să zicem, peste douăzeci de ani — ca un al treilea clasicism, iar eu aş mai putea fi atunci de faţă, mi-aş turna — o spun pentru a doua oară de cînd discutăm — din nou cenuşă pe cap pentru miopia sau prezbiţia mea care nu mi-au îngăduit să-l percep.

— Şi în privinţa criticii sînteţi la fel de drastic?

— Dacă ne gîndim la cei care au debutat după 23 August trebuie să spunem că avem critici şi istorici literari de talent, care au publicat cărţi mult apreciate de cititori. Aş zice că singurul lor cusur e că sînt prea mulţi. Numărul nostru era mai mic dar creditul nostru era superior pentru că aveam totală mînă liberă. De la vîrsta de 21 de ani nici un articol de-al meu n-a trecut prin cenzură redacţională. Paginile pe care le scriam se duceau direct în tipografie.

Apoi, unii critici de azi se entuziasmează prea repede, elogiile lor sînt hiperbolizate şi obiecţiile pe care le fac sînt jenate. Sînt însă istorici literari şi critici literari precum Al. Piru, Ov. S. Crohmălniceanu, sau Nicolae Manolescu al căror glas se aude răspicat şi care au dat cărţi de referinţă. Sînt chiar şi poeţi — precum Grigurcu — care e deosebit de sever şi care totuşi îmi place, fiindcă are un talent indiscutabil, chiar dacă nu mă iartă nici pe mine, sau Gheorghe Tomozei care mi-a dedicat delectabilul portret **Şerban cel Rău.**

— Vă ştiu de mai bine de un deceniu, dar îmi păreţi neschimbat. Mi-aţi fost profesor la universitate: eu şi colegii mei aveam naivitatea să vă contrazicem în repetate rînduri în orele de seminar, crezînd că o să vă spulberăm argumentele, şi de-abia mai tîrziu ne-am dat seama de ironia cu care ne urmăreaţi tentativele de a vă converti la punctele noastre de vedere. V-am cunoscut şi ca director al Bibliotecii Academiei şi deseori v-am zărit cum vă plimbaţi printre mesele din sala de lectură, cu o expresie de fericire întipărită pe chip provocată probabil de bucuria de a vă afla printre atîţia oameni care citesc. Am avut prilejul să vă vizitez şi printre cărţile de acasă care la cutremur s-au năruit şi v-au sechestrat în mijlocul lor, ca şi cum ar fi dorit să-şi salveze suzeranul de la alte pericole ce l-ar fi putut pîndi dacă ar fi ieşit în stradă. De multe ori m-am gîndit la riguroşul dumneavoastră program zilnic care cuprinde, pînă la anii la care aţi ajuns, numeroase ore de studiu şi de scris. Cum de aţi reuşit să rămîneţi cu aceeaşi încredere în viaţă şi în muncă, în ciuda tuturor întîmplărilor prin care aţi trecut sau de care doar aţi auzit?

— E adevărat, am trecut şi prin perioade mai proaste, dar şi timpul a trecut. Şi nu păstrez nici o amărăciune, Reversurile soartei n-au făcut din mine un otrăvit. M-au susţinut umorul şi buna dispoziţie. Şi oltenismul. Oltenismul pentru care Arghezi a găsit ca simbol cobiliţa. Am avut şi eu cobiliţele mele care m-au ajutat să trec hopurile. Am avut noroc.

— Chiar aţi avut noroc?

— Să zicem că mai curînd a fost vorba de un avantaj de ordin biologic. La 18—20 de ani eram atît de debil încît nu credeam că o să ajung pînă la 30 de ani. Nu-i oare un noroc faptul că la 30 de ani mă ajută şi capul şi picioarele? Nu-mi arog însă nici un merit, aşa cum un om frumos — e drept, nu e cazul meu — nu are nici un merit pentru asta. E pur şi simplu un dar al naturii, ca să nu zic unul providenţial. Biologic sîntem fiecare pentru el însuşi un mister. Iată, de pildă, cazul meu. Se spune despre mine că aş fi un erudit. Ei bine, la biologie aş cădea cu brio la un examen de nivel gimnazial. Nu ştiu nici acum unde e splina şi unde e ficatul, pentru că nu m-au durut niciodată.

— Cum îşi vede un om norocos epoca în care a trăit?

— La vîrsta mea şi datorită faptului că sînt mai curînd criticul pozitiv al epocii interbelice şi criticul negativ al momentului literar actual aş putea trece ca un **laudator temporis acti.** Nu sînt însă. Şi iată de ce. Secolul trecut a fost pentru România — am să spun acum o banalitate — veacul Renaşterii naţionale, al Unirii, al Independenţei şi al unei splendide eflorescenţe spirituale. Ravagiile războaielor şi ale bolilor au fost minime. Putem oare spune acelaşi lucru şi despre timpul nostru? Nu vreau să mă gîndesc în acest moment la evoluţia hotarelor noastre în acest secol XX. Dar nu mă pot opri de a judeca timpul nostru, secolul nostru, drept un secol al intoleranţei, al fanatismului, al genocidului; iar crepusculul său nu este dintre cele mai promiţătoare. Trăim noi oare cu adevărat o vreme de pace? Nu sînt atîtea şi atîtea zone aproape în toate continentele în care sîngele se varsă pe cîmpul de luptă, iar unde nu sînt războaie există luptele civile, mai crude şi mai sălbatice decît cele militare? Îţi atrag atenţia: în secolul al XVIII-lea, cînd încă se mai ardeau oameni pe rug, era de-ajuns ca glasul lui Voltaire să se ridice împotriva unei judecăţi pripite ca el să răsune în toată Europa civilizată şi să se ia măsuri pentru rejudecarea unui proces. Simţul dreptăţii era mai mare acum 200 de ani decît azi, cînd cad victime nevinovate şi respectul fiinţei umane a ajuns pe treapta cea mai de jos. Poţi să iubeşti oare acest timp în care, da, există o superbă explozie a invenţiilor ştiinţifice, care însă pot oricînd să se întoarcă împotriva noastră? Zeci şi sute de milioane de vieţi ar fi secerate dacă ar izbucni un război atomic. Trăim fiecare de azi pe mîine nu din lipsuri materiale, ci datorită vicisitudinilor istoriei.

— Aţi conturat un tablou cam sumbru. Chiar nu vedeţi nici o speranţă pentru omul de azi, pentru cel de mîine?

— Literatura şi arta, în această conjunctură, sînt o consolare. Ele te fac să uiţi zilele teribile în care trăim şi ne îndeamnă să ne bucurăm de frumos şi de idealurile pe care le visăm. Mai am o speranţă: aceea în puterea omului de a crea o lume mai dreaptă, mai bună, mai fericită. Desigur, progresul de ordin material nu îşi găseşte astăzi corespondentul dorit, în acela de ordin spiritual. Ziua de mîine ni-l va aduce însă. Cu această credinţă, vreau să închei optimist, pe linia temperamentului meu, care este acela al unui militant, al unui ostaş al condeiului.

Primim

Stimate tovarăşe redactor şef,

În numărul 30 al „Flacării" din 30 iulie 1982, se publică articolul „Casa care nu vrea să moară", în care Pia Olaru, scrie despre o seamă de lucruri care uimesc prin naivitate, lipsă de temei şi totală necunoaştere a realităţii, a legislaţiei în vigoare.

Pornind de la o nostalgică poveste a unei tovarăşe Arhip din Bucureşti, despre care, între altele, auzim prima dată, ni se spune cu ironie că în comuna Dumbrăveni, judeţul Suceava, există o casă „monument istoric", de care noi nu vrem să ne ocupăm. Argumentele sînt zdrobitoare: a) În faţa acestei căsuţe s-a oprit cîndva Ştefan cel Mare, iar oştenii săi şi-au legat caii !... b) A ţinut loc de biserică în care mulţi şi-au „botezat" şi „cununat"; c) „trei cuie de la cleanţa uşii", împreună cu „bîrna casei pe care sînt săpate *însemnele solare, daeice" (!!)*... o recomandă a avea venerabila vîrstă de 500 de ani... d) Citez: „...tatăl meu... mi-a poruncit, înainte de a se sfîrşi, să nu las să se piardă casa în care a trăit un călugăr din vremea lui Ştefan"!... Pe baza acestei mărturisiri, Pia Olaru face răspunzător Comitetul de cultură din Suceava şi Primăria din Dumbrăveni pentru testamentul neîndeplinit al Arhipilor. La aşa argument, iată şi concluzia: „Cît despre casă, ea este, *în fine*, un monument istoric şi e păcat să se piardă".

Mai aflăm din fructuoasa documentare de la Suceava a susnumitei autoare că Eminescu s-a născut la Dumbrăveni !..., că primăria locală nu se ocupă de găsirea unui bust Eminescu, dispărut odată cu curţile boiereşti din localitate..., că muzeografii suceveni nu se lasă impresionaţi de „trei monede vechi" (probabil cu valoare, „în fine"), dislocate cine ştie de unde şi de cînd, şi că, în timp ce Comitetul judeţean de cultură Suceava este instalat într-o vilă acoperită cu ţiglă, casa din Dumbrăveni a Arhipilor este acoperită cu „jupi şi stuf". Aflăm şi o altă noutate: ni se citează autoritatea „Muzeului de numismatică din Bucureşti", despre o cărei existenţă nu avem ştiinţă. (Poate e vorba de Cabinetul de numismatică al Academiei).

Spre ştiinţa autoarei şi a celor care au îngăduit apariţia unui astfel de articol, precizăm:

1. Recunoaşterea, conservarea şi păstrarea unui monument istoric se face numai în baza listei monumentelor istorice alcătuite în conformitate cu prevederile Legii patrimoniului cultural naţional şi aprobată de Comisia centrală de patrimoniu.

2. Persoane particulare pot semnala, propune sau dona instituţiilor culturale valori mobile sau imobile susceptibile a face parte din patrimoniul cultural naţional, în seama acestora rămînînd sarcina de a face toate demersurile conform legii.

3. Amintita casă din Dumbrăveni datează — după părerea specialiştilor noştri — cel mult de la sfîrşitul secolului XVIII — începutul secolului XIX; nu face parte din lista monumentelor istorice sucevene; nu este o construcţie specifică arhitecturii populare bucovinene.

4. Obiecte cum sînt: „Înscrisuri vechi", documente, albume preţioase, porţelanuri de Saxa, mobile rare, cristale de Murano, dacă au valoare deosebită, trebuie declarate Oficiului judeţean de ocrotire a patrimoniului cultural. Pînă la această dată nu ni s-au semnalat şi nu cunoaştem astfel de deţinători în comuna Dumbrăveni. (În temeiul legii ne aşteptam la o semnalare, şi nu la o imputare).

5. Monedele vechi (fie şi antice) au valoare de document istoric (şi deci, stîrnesc „emoţie muzeografilor") numai în condiţiile precizării scrupuloase a locului, stratului de pămînt şi ocaziei cu care au fost descoperite.

6. Statui care au fost sau care vrem să fie nu se pot comanda şi ridica decît respectînd hotărîrile de partid şi de stat în vigoare.

Alexandru Toma
Preşedintele Comitetului judeţean
de cultură şi educaţie socialistă
Suceava

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

4.

8 august

André Maurois își prefața astfel un jurnal de vacanță : „Ceea ce îmi place într-o plecare este că ne eliberează de falsele nenorociri. Ce mai este o injurie din moment ce acela care te insultă se află la o sută de leghe ? De aceea numai într-o călătorie sîntem cu adevărat noi înșine"... Sigur, se poate judeca și așa. Cu toate că mi se pare o exagerare să ne consolăm cu idei generale pentru defectul de a nu fi indiferenți. Mă rog, e foarte bine că vrei să rămîi senin, uitînd și de blestemata ta lipsă de suplețe și de cei care pactizează cînd e nevoie cu Dumnezeu și a doua zi cu diavolul, dar pentru ce să-ți viri, totuși, capul în nisip ? Dacă numai proștii denigrează, numai naivii cred că schimbă lumea refuzînd s-o vadă. La urma urmei, faptul că acela care te insultă, care își depune chiar în frumusețea verii murdăriile, cum își depun ciorile ouăle, face osta lîngă tine sau la o sută de leghe depărtare, n-are nici o importanță. Distanța nu schimbă nimic și, dacă apelăm la ea, înseamnă că numai într-o călătorie ne putem minți. Nu, domnule Maurois, tot ce se întîmplă se întîmplă. Pot să cred într-o amiază frumoasă ca osta, dar nu pot s-o pun în locul adevărului care, oricum, vine bîjbîind pe nisip. Cînd viața îți sare la gît, e inutil să te crezi pe cîmpia plină de soare de la Troia, imaginîndu-ți că nu auzi decît răcnetul lui Ahile, iar încercarea de a reduce totul la valuri, la plaja fierbinte și la cerul ars ar fi la fel de ineficientă ca autonomia esteticului.

Cel mult, pot să-mi repet, privind marea, că un oracol bun trebuie să țină cont de dorințele noastre. În rest, cum zice Platon, tinerețea este puterea de a te mira.

9 august

Unii joacă table pe plajă, îmbrăcați și cu pălăriile pe cap. Doamne sfinte, pentru asta au venit la mare ? Și-au adus și halbele de bere de la bufet și le-au pus alături pe nisip.

În mod cu totul absurd, îmi aduc aminte de plajele pe care se sinucid balenele.

De fapt, nu știu de ce se sinucid balenele. Ar trebui să mă interesez.

Dar cine îmi garantează că eu nu le par jucătorilor de table de lîngă mine la fel de curios, așa cum stau, țintit pe nisip, cu un caiet în față ? În definitiv, stupiditatea e o chestiune de perspectivă.

Am găsit, de pildă, în acest caiet o însemnare mai veche despre „arhiva aspiranților" care există la Stockholm pe lîngă Fundația Nobel, unde sînt păstrate mii de scrisori venite de la scriitori necunoscuți sau de la așa-ziși inventatori ce reclamă premiul Nobel. Unul dintre acești aspiranți a trimis direct regelui Suediei douăzeci de volume de poezie în manuscris, împreună cu un bilet în care adaugă : „Rog pe Majestatea Voastră să-mi restituie manuscrisele împreună cu premiul". Un japonez cere premiul Nobel arătînd că a inventat un motor de automobil care cîntă ; un spaniol pentru că o pus la punct „o metodă infailibilă de a obține ploaia artificială" (metoda fiind ilustrată minuțios într-un tratat scris în latină) ; un filipinez, care se definește „o reîncarnare combinată de Isus Hristos și de Isaac Newton", expediază în fiecare an la Stockholm descrierea descoperirilor sale fundamentale în domeniul reflexelor psihogalvanice. Un italian a scris : „Vă cer prin prezenta acordarea premiului Nobel pentru cercetările mele asupra combustibililor nucleari. Premiul va trebui să-mi fie înmînat nu mai tîrziu de 2 aprilie anul viitor". Între numeroși inventatori este și unul care a pus la punct, zice, un perpetuum mobile și care comunică : „Trimiteți-mi premiul și imediat după aceea vă voi trimite prin poștă modelul mașinii mele"... Ei bine, nu m-ar mira ca într-o zi Fundația Nobel să fie acuzată de corupție de acești aspiranți nedreptățiți care an de an au văzut cum laurii rîvniți au fost acordați altora.

9 august după-amiaza

Marea e plină de meduze moarte. Plutesc prin apă ca niște cîrpe albe, gelatinoase. Renunț la înot și răsfoiesc cartea fraților Wolf *Drumul lui Ulise*.

În legătură cu acest drum, al rătăcirilor lui Ulise pe mare, a existat o lungă dispută care nu s-a încheiat practic nici azi. Unii au zis că e cu neputință de stabilit traseul acestor rătăciri. Alții au fost și mai radicali. Au caracterizat cercetările în această direcție ca fiind fără sens. Deoarece, au motivat ei, aventurile călătoriei lui Ulise se desfășoară într-o țară de basm, cu mult în afara lumii care era cunoscută în vremea lui Homer. Acum douăzeci și două de secole, Eratostene (citat, văd, chiar de frații Wolf) zicea că toți cei care au atribuit o bază reală locurilor prin care a rătăcit Ulise sînt contrazișî de însuși faptul că nu sînt de acord între ei.

Dincolo de obiecții, pasionații de exactitate și-au continuat, netulburați, ipotezele. Dar depinde oare în vreun fel înțelesul *Odiseii* de traseul pe care l-a urmat Ulise ? Vom gîndi altceva despre Ithaca dacă vom urmări cu degetul pe hartă drumul spre ea ? În fond, povestea lui Ulise nu este povestea unui navigator. Este povestea unei părți a sufletului nostru. Și atunci, la ce folosește topografia ? Poate ea pretinde să fixeze într-un anume loc ceea ce se află în mod normal pretutindeni ? Ithaca nu poate arăta la fel pentru toți cei care citesc *Odiseea*, iată greșeala celor care țin neapărat să ne-o descrie.

Mă întorc spre mare. Vîntul o sculptează în alcătuiri derizorii, care durează o clipă, apoi se sfărîmă, cedează locul altora care vor muri la rîndul lor fără să lase nici o urmă. Nimic nu rămîne în memoria mării. Ea devoră orele, zilele, în pîntecul ei enorm, digerîndu-le ca pe epavele corăbiilor putrezite în adînc. Pînă și cîntecele sale de sirenă marea nu și le cruță. Ele au aceeași soartă ca și victimele lor. Pier în spuma valurilor.

Dar Aristotel spune că poezia este mai adevărată decît istoria.

Istoria care, pentru unii, e de neînțeles fără diavol. (Deși mie nu mi se pare ciudată fraza acelui ministru al lui Ludovic al XVI-lea care a zis : „Sire, dați-mi cinci ani de despotism și Franța va fi liberă". Autocrații au judecat deseori astfel.)

Numai jucătorii de table, rămași în același loc, n-au timp să fie melancolici. Se luptă de ore întregi cu destinul.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Din nou despre C. Rădulescu — Motru

Am scris mai demult în **Flacăra** — sînt, mi se pare, doi ani încheiați — despre profesorul și omul C. Rădulescu-Motru, semnalîndu-i bogata și valoroasa operă ce ne-a lăsat-o, de filozofie și de psihologie, în multiplele cuprinderi și aferente, și am sugerat editurilor s-o repună în circulație, fiindcă nimic — dar absolut nimic — n-ar îndreptăți uitarea cu care-i acoperită creația lui și care o face cu desăvîrșire neștiută tinerilor de azi, doritori de cunoaștere și de judecăți în procesul de gîndire, de inițiere în istoria și evoluția ideilor și, în genere, de actul de cultură. Și împărtășesc cititorilor satisfacția că la Editura **Eminescu** un amplu volum, însumînd peste nouă sute de pagini, va lua curînd drumul tipografiei și va ieși în colecția „Biblioteca de filozofia culturii românești" — pe care o îngrijește personal Valeriu Râpeanu — aceeași care a fost inaugurată cu retipărirea lui Gheorghe I. Brătianu, continuată recent cu studiile lui Tudor Vianu și unde se găsesc, în faza culesului, regretatul istoric și bunul meu prieten Victor Papacostea, cu o substanțială reprezentare, și Mircea Florian, filozoful, cu o lucrare inedită.

Așadar, faptul e împlinit. Peste puțină vreme Rădulescu-Motru va fi prezent în librării cu știința și conștiința lui exemplare, cu spiritul său luminat și luminos, iar întîmplătorii lectori de la noi ai eseului **Introduction à la Métaphisique** nu vor mai fi deloc mirați că autorul lui Henri Bergson — marele și prestigiosul Bergson — îl citează și-l discută deferent și măgulitor. Și mă abțin de la orice alte sublinieri și comentarii personale ca să fac loc celor cîtorva epistole ce le posed, trimise lui Ion Simionescu — cinci la număr — care vor arăta mai elocvent reacțiile mintale și sufletești ale profesorului și omului C. Rădulescu-Motru, aducînd numai precizarea că trei dintre ele sînt scrise pe hîrtia cu antetul „Noua Revistă Română" care — cum se știe — a fost fondată și condusă de el și unde, între atîtea alte condeie românești, a colaborat și Ion Simionescu. Le reproduc întocmai în ordinea datelor :

23 octombrie 1913

„Iubite și stimate Coleg,

Eu nu am nimic de obiectat dacă Statul vrea să aibă o școală secundară în plus — și încă o școală cu profesori buni — în care să se facă practică pedagogică ; sînt însă în contra principiului ca pregătirea pedagogică să se facă exclusiv în școlile de aplicație de pe lîngă seminare. Sînt contra **monopolului** sub orice formă ar fi el — chiar în învățămînt. Gîndește și d-ta : se întîmplă un profesor universitar de pedagogie cu idei învechite sau cu pretenție de a avea un sistem al lui, care în fond nu este nici un sistem ci o zăpăceală — nu este cazul, dar poate să se întîmple — atunci ce trebuie să facem ? Să trimitem pe studenți exclusiv la acest profesor, la seminar ? Nu cred. Eu socotesc că pe lîngă școala de aplicație să funcționeze și liceele și gimnaziile pentru practica pedagogică, unde sînt profesori destoinici negreșit. Școlile de aplicație să rămînă școli de experimentare, adevărată anexă pe lîngă catedră. Așa da. Dar monopolul de pedagogie, nu. În numărul ce apare din „Revistă" am pus o notiță în acest sens. Dacă d-ta voiești însă să discutăm chestiunea în mod contradictoriu în public, sînt de acord. Încăpățînat nu sînt. De voi fi convins o voi spune sincer. Revista stă la dispoziție. Te rog însă nu lua cazurile izolate. La principiul : este bine să dăm pedagogia practică numai pe mîna profesorului de pedagogie de la Universitate ? Aici este principalul punct de discordie dintre noi.

Devotat,
C. R. Motru"

7 noiembrie 1913

„Iubite Colega,

Am primit articolul și mulțumesc. Simbătă seara vor fi expediate de aici corecturile și te rog să le înapoiezi cît de curînd. Todicescu este foarte bine. Va ieși întîiul sau al doilea. Au rămas de altfel numai patru candidați încît clasificarea este ușor de făcut. (Iuliu Todicescu, decedat, bibliotecar al Academiei Române și istoric, învățăcel al lui Ion Bianu — n.n.)

Cu salutări cordiale.
C. Rădulescu-Motru"

„Iubite Colega,

Pînă în momentul de față nu am primit nimic de la Murgoci. (Gh. Murgoci-Munteanu, 1872—1925, profesor universitar de mineralogie și petrografie, geolog, geograf și pedolog, academician — n.n.) Dacă voi primi ceva — și negreșit dacă va fi publicabil la adresa d-tale — am să ți-l trimit pentru ca articolul și răspunsul să apară în același număr. Am telefonat la Murgoci și doamna Murgoci mi-a comunicat că soțul său se găsește pentru moment la Moreni și are să vină diseară în București.

Cordial,
C. Rădulescu-Motru"

Scrisoarea care urmează e din 19 octombrie 1914, perioadă în care Ion Simionescu devenise secretar general la Ministerul Instrucțiunii Publice :

„Iubite Domnule Simionescu,

Îmi permit să-ți răpesc cîteva momente pentru a te interesa de soarta nenorocitei copile Eugenia Țapardea. Această copilă este abandonată de tatăl său denaturat. Mama, părăsită și nenorocită, și-a luat pîinea de la gură pentru a o da fiicei sale. A făcut-o să se prezinte la examenul de la Azilul Elena Doamna, unde a reușit foarte bine. Nenorocirea pentru dînsa a făcut ca între notele 9 și 10 să ia, din cauza emoțiunii (adevăratei emoțiuni), și un 5, așa că media nu este mult peste 8. Pentru bursă nu-i dar mare speranță. Cîți o cunosc vor contribui însă, cu dragă inimă, să plătească o solvență pentru nenorocita copilă și în scopul acesta trimit alăturata petiție. Te rog cu stăruință acordă-i protecția d-tale asigurîndu-te că o merită cu prisosință. Dacă ești bun scrie-mi un cuvînt ca să știu și eu de hotărîrea pe care ai luat-o.

Cu cordiale salutări, devotat,
C. Rădulescu-Motru
Bulevardul Ferdinand 55"

În fine, ultima — și cea mai recentă — e din 5 iulie 1943, cînd Ion Simionescu era președintele Academiei Române și este expediată de la Butoiești-Mehedinți, satul natal al lui Rădulescu-Motru :

„Iubite Coleg,

Am trimis în scrisoarea recomandată d-lui casier al Academiei somație pe care am primit-o personal de la Ministerul Culturii Naționale pentru a înainta acte justificative pentru suma de 4 151 000 lei primită de Academia Română pe luna decembrie 1940. Te rog interesează-te de chestie. Nu este vorba de eroarea ce se face trimițînd o asemenea somație pe numele meu, dar de obiectul ei, în special. Ce fel de acte justificative cere Ministerul de la Academie, pentru subvențiile acordate ? Este o confuzie din partea Direcției Contabilității, sau este o încercare deghizată de a introduce un raport nou între Minister și Academie ?

Cu salutări cordiale.
C. R. Motru"

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

Struga '82: un triumf românesc

După ce italienii au renunțat să mai organizeze (deci să finanțeze) prestigiosul lor festival de poezie europeană de la Etna-Taormina, Struga macedonilor din R.S.F. Iugoslavia a devenit conclavul poetic de cel mai autentic răsunet. Și **Cununa de aur** la Struga 1982 a fost conferită (într-un aproape unanim consens al juriului) marelui nostru compatriot Nichita Stănescu. Pentru cei neinformați (un celebru critic literar vedea în Struga un modest.. aproape necunoscut turnir poetic), mă simt obligat să transcriu aici cîteva nume ilustre ale celor ce, înainte de Nichita, au fost omagiați în celebra catedrală Sfînta Sofia (se putea numi altfel ?) din Ohrid : Montale, Auden, Neruda, Alberti, Lundquist, Krleja, Okudjava.

x

Avionul i-a întîlnit, pe pista betonată de la Ohrid, pe poeții din peste 40 de țări de pe toate continentele, și noaptea, în autobuze, am parcurs scurta distanță pînă la Struga la lumina stelelor, miraculos reverberată în apele lacului în undele căruia, am fost încredințați, s-a scăldat fînărul Alexandros (dar și Justinian și... Diogene !), un lac ce e de fapt o fărîmă de mare păstrată din vechimi de dincolo de timp, la înălțimi sorocite a fi mai ales locuri de pășune pentru turmele migratoare.

Am evocat, fiesigur, și barba înelată a mai „bătrînului" poet tracic Orfeu, și repede, prea repede, drumul pe sub eucalipți și chiar palmieri s-a sfîrșit în fața hotelului „Drim" din Struga. N-am să-l descriu (nu e chiar punctul forte al reporterului ce sînt), mă mulțumesc să spun doar că **e o** construcție modernă, logic **implantată** în peisaj de către arhitecți francuji ce au conceput-o ca pe un grațios galion de beton abia ancorat după o plutire în... antichitate.

Ritualul festivalului e pe măsura ambițiilor, plin de ingeniozități, deloc scorțos și, bineînțeles, domn de sfîntul meșteșug poeticesc.

Premiul e anunțat inițial într-o ceremonie sobră (și scurtă), desfășurată chiar în subsolul hotelului, apoi laureatul devine prada jurnaliștilor într-o conferință de presă, urmînd ca a doua zi, între zidurile catedralei din Ohrid mai înainte evocate, să asculte emoționat, între fresce din secolul al unsprezecelea, vorbiri ale altora despre sine și chiar propriu-i **credo** rostit în limba ce l-a consacrat. Într-o a treia zi, lîngă hotelul „Drim" din Struga are loc festivitatea propriu-zisă a laureării (lux antic), și regret că n-o pot descrie mai pe larg. Pe un pod, primul arcuit peste un enigmatic riu (enigmatic fiindcă izvoarele lui sînt sub... lac), numit bizar Drimul Negru (bizar fiindcă e de o celestă străvezime), e instalată o tribună înconjurată de steaguri și de eșarfe uriașe pe care sînt scrise, evident, versuri. Se aprind pe malurile Drimului mii și mii de becuri și, într-un decor de veneță logodnă cu marea, poetului i se oferă rîvnitul trofeu. Un recital poetic încheie o festivitate urmărită de o asistență uriașă. Pe aproape se vede o biserică bizantină, dar și un palat fastuos, care nu e sediul vreunui minister, ci e, 365 de zile pe an, Casa Poeziei...

x

Nichita a dominat pur și simplu întreg festivalul. La conferința de presă verbul lui ploieștenesc l-a făcut să-și stupefieze literalmente interlocutorii prin răspunsuri la întrebări ce se propuneau ca adevărate poeme, dense, colorate, sarcastice, impregnate de un teribil umor. Credo-ul de la Sfînta Sofia a fost și el insolit : Nichita (cel ce n-a concurat niciînd la culmile... modestiei) a fost primul dintre poeții Strugăi care a „uitat" de opera lui și a vorbit mai ales despre România și români și limba română.

x

Din carnetul meu : o splendidă replică nichitistă, la o întrebare ce se vroia (și poate și era) nevinovată. Un june s-a înființat în calea lui, la hotel, mărturisindu-se abrupt :

— Io sono jumatate italiano, jumatate rumeno !

— Eu sînt jumătate rom[illegible], jumătate român ! a rostit Nichita, mucalit și, paradoxal, patetic...

x

Nici un laureat nu s-a bucurat de o „gardă de corp" atît de numeroasă ca Nichita. Condusă de către președintele breslei, Dumitru Radu Popescu, o numeroasă echipă de scriitori și redactori din România a putut fi văzută la Struga. (Am regretat doar că un viciu de organizare — poate singurul — a divizat această echipă, astfel încît, eu unul cel puțin, n-am avut decît arareori șansa de a mă afla în preajma laureatului ; cu atît mai mult cu cît intenționam să realizez „hronicul" expediției — cu Nichita la Ohrida — și-l eram proaspătului Orfeu un fel de frate de cruce...)

x

După ce în vară mai apăruse o ediție a poeziilor lui Nichita, macedonii i-au făcut surpriza de a-l tipări bilingv poemele de... aur într-un tom fastuos, cu care Biblioteca Poeziei Românești se îmbogățește în chip strălucit. Și meritat. Un alt volum s-ar putea umple cu zecile de articole consacrate poetului român în publicațiile republicilor ce alcătuiesc familia de popoare a Iugoslaviei.

A fost un **triumf românesc** de care inimile noastre se cuvine să se bucure, cu care avem temeiul să ne mîndrim și care ne obligă : avem datoria de a prolifera și în alte graiuri cuvîntul și gîndirea românească, trebuie să ne înzecim străduințile de a impune — iarăși și iarăși — realizările nobilei noastre literaturi.

Să facem astfel încît numele României să fie însoțit, în rostirea lui, de dragoste, de respect, de admirație.

Struga '82 ne-a oferit un asemenea prilej.

Grație lui Nichita Stănescu (dar, din fericire, nu **numai** lui), aurul a iluminat vocabulele ce compun numele adorat al patriei !

GHEORGHE TOMOZEI ■

■ Un apel care poate pune pe oricine pe gînduri. am primit din partea mai multor cetățeni, domiciliați pe străzile Dumitru Zosima, Gheorghe Missail, Izlaz și Sibiceanu, sectorul 1, București. Ce ni se spune ? Un lucru foarte grav : oamenii respectivi (și alții) nu-și primesc, din partea depozitului de combustibili (lemne, cărbuni), din strada Soveja, sectorul 1, cantitățile plătite. Diferențele între ce s-a achitat și ce s-a adus la domiciliile lor sînt foarte mari. De pildă : M. Bădeanu avea de primit 1 200 kg lemne și i-au sosit doar... 900 ! Dinu Veronică a fost și mai „ghinionist" : 700 kg în loc de 1 200 și așa mai departe. Sesizăm organelor în drept situația absolut nepermisă care ne-a fost adusă la cunoștință. Uneori, șoferii și căruțașii, mai „completează" din lipsuri, dar nu cît s-ar cuveni. Cetățenii au ajuns pînă acolo încît au cumpărat un cîntar decimal pentru a le demostra celor care-i frustrează de drepturile lor, realitatea.

■ O situație similară cu cea de mai sus ne-a fost înfățișată și de **Ion Munteanu,** din Bl. Ioan Cuza nr. 105, sect. 1, care este și pensionat medical. Plătind, la depozitele nr. 103 și 105, la 22 iulie a.c. 2 000 de lei pentru 4 000 kg cărbuni și lemne, n-a primit decît 1 000 kg cărbuni, în loc de 2 800 kg ! Cei care efectuaseră transportul au luat-o pur și simplu la goană, cînd tovarășul Munteanu a vrut să stea de vorbă cu ei. La 28 august, același care ne-a scris a încercat să-și spună păsul directorului Întreprinderii Combustibilul, fără să fi fost primit, ceea ce l-a determinat să lase o sesizare scrisă. Centrala Întreprinderii Combustibilul, l-a asigurat și pe tovarășul Munteanu, ca și pe alți cetățeni aflați în aceeași situație, să aștepte acasă că va veni o mașină care le va aduce diferențele, ceea ce încă nu s-a întîmplat.

■ **Întreprinderea de exploatare, gospodărire comunală locativă** din Cugir ne înștiințează că, în urma sesizării apărute în „Flacăra, nr. 26/1982, s-au efectuat lucrările necesare la blocul 4, din str. Trandafirilor și anume : curățarea canalului tehnic, de la subsol, repararea coloanelor de scurgere a apelor menajere.

■ În luna iunie 1982. tovarășul **Niculae Stroescu,** din Brașov, s-a adresat redacției noastre, în vederea soluționării unor litigii survenite între petent și un vecin de-al său. La 19 iulie, C.P.J. Brașov, cu adresa nr. 263, îl înștiințează pe Nicolae Stroescu că „s-a dispus Comitetului Executiv al Consiliului popular municipal Brașov luarea măsurilor corespunzătoare conform prevederilor legale, pentru soluționarea litigiului". „Pînă în prezent, ne scrie tovarășul N. Stroescu, nu s-a luat nici un fel de măsură, pentru repunerea în drept a stării de fapt. De sancțiuni nici vorbă."

■ Asociația locatarilor din Piața Palatului R.S.R. ni se plînge într-o corespondență recentă, că antenele colective de la blocul 3, 4, 6 și 6-A nu funcționează de multă vreme. Intervențiile făcute la I.C.R.A.L. Herăstrău n-au dus la nici un rezultat, ca și cele adresate S.G.L. 6. atelierul de antene colective și tovarășului director Anca Alexandru, de la I.C.R.A.L. Giulești.

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului.** Direcția științe sociale, activități educative și sportive răspunde sesizării tovarășului M. Popescu, din Buhuși că „a fost atenționat Inspectoratul școlar al județului Bacău în vederea analizării cauzelor care au determinat nerealizarea unui transport civilizat al elevilor în tabăra de la Bucșoaia și pentru eliminarea, în viitor, a unor astfel de situații.

■ **Direcția circulației, din cadrul I.M.G.** ne informează că tovarășul Gheorghe Mircea, din București, Bd. Schitu Măgureanu 49, care ni s-a adresat cu o contestație, „nu a respectat semnificația semnalizării rutiere instituită pe Podul Grant, ca urmare a lucrărilor ce se efectuau. Pentru modul defectuos de acțiune și felul în care s-a adresat agentul de circulație, care supraveghea traficul, au fost luate măsuri corespunzătoare".

■ Pe strada Surorilor, din București, sect. 1, locatarii care posedă autoturisme au recurs la un sistem ingenios, dar stînjenitor, pentru a-și parca mașinile : au marcat locul respectiv, și-au înscris numerele de circulație, dar... au construit și un fel de grilaj metalic, chiar pe partea carosabilă ! Cetățeanul **Aurel Barbălată,** care ne scrie, și care locuiește pe această stradă, fiind de profesie conducător auto își exprimă nedumerirea pentru... ingeniozitatea vecinilor săi însă și surprinderea că „soluția" adoptată de colocatari lasă indiferente organele de resort !

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** analizînd scrisoarea petiționarei Aneta Gangan. din București, adresată „Flacării" a constatat că cele sesizate sînt întemeiate și a declarat recurs extraordinar.

■ **U.G.S.R., Consiliul municipal al sindicatelor București,** a întreprins cercetările solicitate de către tovarășul Mitrache Dumitru din București, str. Avrig 29, stabilind că sesizările acestuia sînt juste. Pe data de 23 iulie, petentul a fost repus în funcția de conducător auto, la Autobaza Alexandria București.

■ **Ilicea Anica,** din str. Matei Basarab nr. 23, sect. 3, titulara contractului cu I.D.E.B. pentru clădirea de la adresa menționată, s-a văzut încărcată cu sume de bani importante, pentru consumul de energie deși dînsa, din motive de sănătate, a locuit tocmai în perioada respectivă la fiica sa, pe o altă stradă și într-un alt cartier. În două dintre camerele apartamentului din str. Matei Basarab, s-a mutat (fără forme legale) din martie 1980 familia Stan Stelică, compusă din 4 persoane. Deși a consumat curent, cel numit nu vrea să plătească. Anica Ilicea îl caută cu disperare de luni de zile și deși s-a adresat conducerii C.U.P.S.I.C. (cunoscută sub numele de „Anticorozivul"), din Bd. Ion Șulea, unde lucrează Stan Stelică, nu poate da de acesta. Este trimisă de la unul la altul, cel bun de plată (aproape 9 000 de lei) fiind de negăsit.

■ **Goicea Elena,** fosta casieriță la Autobaza 6 călători Ploiești, a avut un litigiu de muncă cu întreprinderea. S-a judecat mai întîi penal, pentru o sumă de bani, cu dosarul nr. 4014/B/1981, fiind, după cum afirmă, achitată. Pentru a rezolva și procesul civil îi este necesară hotărîrea instanțelor, dosarul sau o ordonanță din care să rezulte că este nevinovată. Dar... dosarul nu se mai găsește! Totuși, Procuratura locală Ploiești, i-a expediat o adresă pe care am văzut-o și noi, în care scrie clar că dosarul cu nr. 4014/B/1981 a fost trimis la 21.VI.1982 Comisiei de judecată din cadrul I.T.A. Prahova Ploiești, pentru soluționarea cauzei. Întreprinderea infirmă, tot în scris, că ar fi recepționat acest dosar. Din această cauză, judecătoria din Ploiești nu poate soluționa dosarul nr. 12279/1981 (privind litigiul de muncă cu I.T.A.). Cerc vicios evident, dar pentru care Anica Goicea nu are nici o vină. Petenta nu vrea să piardă termenul legal pînă la care mai poate fi rezolvată situatia sa. Și are dreptate.

■ O situație foarte ciudată ne înfățișează, în scrisoarea sa, **Mînzălescu D. Nicolae,** domiciliat în Șos. Pantelimon 92, bl. 211, sc. B, ap. 41, sect. II, București. Demolîndu-i-se locuința, proprietate personală, din str. Marinarilor 121 (fostă Rusrova), în luna mai a anului 1981, s-a mutat la adresa amintită, așteptînd să-și încaseze drepturile (despăgubirea) fapt pentru care a îndeplinit toate formalitățile necesare, fără a primi banii. Tovarășul Cristache de la I.C.R.A.L. Herăstrău l-a asigurat că suma cuvenită îi va fi achitată de către Direcția domeniului public, unde tovarășul Mihalache i-a indicat că dînsul răspunde doar de casele pînă la nr. 115, îndrumîndu-l pe petiționar la C.N.I.A.R. la tovarășul inginer Petran de la care a aflat că banii au fost depuși la I.C.R.A.L. încă din toamna lui 1981!!! Revenit la tov. Cristache, de la I.C.R.A.L., acesta îi face o destăinuire absolut senzațională: casa tovarășului Mînzălescu D. Niculae a fost demolată din... greșeală!!!

■ Răspunzînd scrisorii semnate de Totoi Maria, Gridean Nicolae și Herbert Ioan, din Făgăraș, str. Cireșului, **Comitetul Consiliului popular municipal Făgăraș** arată că problema alunecărilor de teren din cartierul Galați a stat în atenția C.P.M. și, în scopul prevenirii și lichidării acestui fenomen, începînd cu luna octombrie 1982, se vor ataca lucrările necesare.

■ **Consiliul popular municipal Constanța,** analizînd situația descrisă de corespondenta noastră Popescu Camelia, din str. Ecaterina Varga nr. 29, i-a repartizat acesteia un apartament compus din 3 camere și dependințe, din bl. G 2 situat pe Aleea Pelicanului.

■ De la **Departamentul Căilor Ferate** primim: „Urmare scrisorii adresată de către tov. Junher Olga, din comuna Teremia Mare 106, jud. Timiș, vă facem cunoscut că trenul 748/745/—747/746 Galați — Timișoara — Galați se va introduce în circulație în luna septembrie 1982".

■ Un grup de cetățeni domiciliați în strada Topolovăț, din sectorul 6 al Capitalei, ne informează că starea conductelor de termoficare este deplorabilă, ca și cea a conductelor I.C.A.B. De ani de zile se irosește o bună cantitate de apă și de energie termică, nefolosită dar... plătită.

■ **Gheorghe Tudor,** din Medgidia, bl. V S 8, et. 2, ap. 6, jud. Constanța ne atrage atenția că bazinul fîntînii arteziene din orașul său a devenit un adevărat depozit de gunoi (fîntîna nemaifunctionînd de peste un an de zile). Ceasul din piața publică este stricat de 4—5 ani și a... uitat să mai cînte Hora Unirii, ca pe vremea cînd funcționa. În raport cu numărul bodegilor și restaurantelor, corespondentului nostru i se pare că un singur cinematograf (la 40 de mii de locuitori) este cam mic. Ne amintim de anii în care Medgidia era oferită ca exemplu de frumusețe și curățenie altor orașe Ce s-o fi întîmplat?

■ Trustul de construcții Craiova, ne scrie **Răescu Gh. Paula Pia,** din strada Unirii 190 A proprietara apartamentului de la această adresă, i-a deteriorat locuința, cu prilejul construirii blocului 27. Apelînd la forurile locale încă din 1981 (adresa nr. 917/II) i s-a promis rezolvarea cererii sale. Dar pînă în prezent, nimic.

■ **Direcția învățămînt liceal și tehnic profesional,** din cadrul M.E.I. a întreprins cercetări în urma scrisorii semnate de Stoica Gr. Mandeu, prin care acesta cerea lămuriri cu privire la examenul de admitere în clasa a IX-a a Liceului sanitar din Tîrgoviște, ajungînd la concluzia că pentru ocuparea ultimului loc au fost mai mulți candidați cu aceeași medie finală ceea ce a impus, ținerea unor probe de departajare. Cei doi candidați admiși nu au beneficiat de suplimentarea cu un loc, ci de excluderea de pe lista candidaților admiși a unei eleve a cărei medie fusese greșit calculată. Cei care au răspuns de calcularea mediilor vor fi sancționați. Cum?

■ **Consiliul popular județean Timiș** a rezolvat favorabil cererea lui Colgea Mihai de a i se încredința, dat fiind starea sănătății sale, un loc de muncă în cadrul atelierului central al secției de utilaj și transport a grupului de șantiere

■ Deși lucrările de consolidare, la blocul B (mansardă), din str. Occidentului nr. 45 au fost începute încă din vara anului 1977, ele nu au fost terminate nici pînă în prezent, ne scrie **Berza Bogdan,** care locuiește la adresa de mai sus. Menționăm că I.C.R.A.L. Pajura a adus la fața locului cele necesare: baie, material lemnos, sîrmă etc., toate lăsate în părăsire chiar de atunci. Adică din 1977!

■ **Dumitru D. Nicolae.** din comuna Petrechioaia s-a adresat redacției noastre, încă din luna februarie a acestui an, cerînd să fie sprijinit pentru a-și întocmi dosarul de pensionare medicală din care-i lipseau anumite acte. Din partea Sectorului agricol Ilfov i s-a comunicat că sesizările sale sînt juste și că actele se află la Cooperativa de consum din Brănești și că-i pot fi eliberate la cerere, dar oficiul de pensii din cadrul aceluiași sector agricol nu le-a luat în seamă, așa că petentului nostru i s-a fixat o pensie derizorie, deoarece anii de muncă dovediți cu martori și carnet de cotizație nu i s-au luat în considerație. Omul nu poate trăi cu pensia acordată, fiind diabetic și, parțial, paralizat. O revizuire a cazului său apare mai mult decît necesară.

■ **Procuratura Republicii Socialiste România. Procuratura municipiului București.** La adresa dv. nr. 156 din 31 august 1982, prin care ne-ați trimis memoriul lui Vagner Alexandrina din București, Bd. Magheru nr. 34, bloc „Polar", sc. D, et. 5, ap. 21, sector 1, vă facem cunoscut următoarele : Petiționara a susținut că, în ultimii 2—3 ani, dar în special în anul 1982, soții Olaeru Adrian-Laurențiu și Olaeru Georgeta, își neglijează în mod evident copiii minori pe care îi au în îngrijire (Olaeru Alexandru în vîrstă de 1 an și 7 luni și Olaeru Magdalena în vîrstă de 7 luni), punîndu-le sănătatea și chiar viața în primejdie. În aceeași măsură, a relatat că Olaeru Adrian este grav bolnav, suferind de o afecțiune psihică și cerînd ca acesta să fie internat într-o unitate sanitară de specialitate, iar copiii încredințați, pentru creștere și educare unui leagăn de copii. Verificînd cele semnalate, s-a stabilit că acestea corespund întru totul realității. Astfel, organele de procurată s-au deplasat la domiciliul familiei Olaeru din str. Chilia Veche nr. 6, Bl. A. 8, ap. 62, sector 6, unde a fost găsit Olaeru Adrian-Laurențiu, care prezenta o stare vizibilă de agitație și nervozitate (inițial a fugit din apartament prin escaladarea unei ferestre). De asemenea, s-a constatat că cei 2 minori prezentau semne vădite de anemie și chiar boală, apartamentul fiind total neîngrijit. S-au luat măsuri de îndată, minorii fiind internați la Leagănul pentru copii nr. 1 din Bd. Miciurin nr. 17, sector 1, unde vor fi îngrijiți în continuare. Totodată, s-a luat legătura cu Policlinica Drumul Taberei, pentru măsuri imediate în vederea internării într-o instituție sanitară de specialitate. conform Decretului nr. 313/1980. privind asistența bolnavilor psihici periculoși, a lui Olaeru Adrian-Laurențiu.

■ Cererile lui **Moldovan M. și Szekely E.** din Tg. Mureș, str. G. Enescu nr. 2, adresate Procuraturi Generale a R.S.R., prin revista noastră, au fost găsite îndreptățite, fapt pentru care recursul extraordinar a fost promovat.

■ **Oficiul forței de muncă, din cadrul Consiliului popular județean Cluj** a satisfăcut favorabil cererea tovarășului Szekely Andrei, din comuna Florești, str. Horea nr. 29, jud. Cluj, încadrîndu-l, de la 26 august a.c. la Cooperativa „Munca invalizilor" ca muncitor necalificat.

■ **Consiliul popular al sectorului 1** a soluționat situația locativă a familiei Cirlig Ion, din București repartizîndu-i din fondul disponibil o locuință în Bd. Al. I. Cuza nr. 57.

■ Sînt mai multe luni de zile de cînd așteptăm reparațiile pe care O.J.C.V.L. din Cluj-Napoca sînt obligate să le facă pentru așa-numita recepție finală. Amintitul oficiu cunoaște însă o serie de formule de eschivare, printre care și cea a amînării definitive prin „pierderea" sau „rătăcirea" cererilor noastre. Vă scriem, deci, cu speranța că cei răspunzători vor auzi și de imobilul nostru. **(Locatarii blocului D, str. Tășnad nr. 29, Cluj-Napoca).**

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Scrisoare comentată

Contra Castravete

Pînă anul trecut, Neculai Castravete nu era decît un cetățean oarecare din comuna Nehoiu, satul Bisca, județul Buzău. Dar el a început să se vadă luat în seamă, într-un mod particular, de către unii slujbași de la județ foarte mari peste anumite nîrtii. Hîrtii ale căror soartă, valoare și efecte își închipuie că le hotărăsc ei singuri, după cum le place. Ce au dumncalor, tovarășii de la comisia județeană de pensii, cu dumnealui, tovarășul Castravete din Nehoiu, nu se înțelege nici la Bisca, nici — să-mi fie iertat — la București. Numita comisie îi comunică lui Neculai Castravete, la 28 iulie a.c., că n-are dreptul la pensie, întrucît din „înaltele" lor scaune, tovarășii de aici se îndoiesc de ce văd scris pe o anumită adeverință din 1947 — „ nu prezintă garanția că este eliberată la acea dată" — și susțin că o altă adeverință lipsește din dosar, așa încît, la vîrsta de 60 de ani, Castravete Neculai n-ar fi avut 30 de ani vechime în mănosul cîmp al muncii. Menționăm că, de un an bun de zile, omul nu mai lucrează și își așteaptă pensia. El susține că adeverința din 1947 e autentică — unui consătean, într-o situație similară, i s-a recunoscut vechimea — și că pe cealaltă, privind activitatea sa între 1 iulie 1977 și 1 septembrie 1978, a depus-o la timp. Cum însă ni s-ar putea răspunde, dacă nu de la obraz în orice caz de la Buzău, că luăm de bun doar ce zice Castravete, mai adăugăm un amănunt. În 1981, Neculai Castravete a primit de la **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Buzău, Oficiul asigurări sociale și pensii** următoarea adresă : „Din verificarea carnetului de muncă seria M.I. Nr. 348019 și a actelor prezentate, s-a constatat că aveți vîrsta de 60 de ani și o vechime în muncă de 30 de ani, 3 luni și 27 de zile... Îndeplinind condițiile legale, puteți beneficia de acordarea pensiei pentru munca depusă si limita de vîrstă." Semnează : director Constantin Hîrșu și șeful Oficiului de asigurări sociale și pensii de stat, Stelian Petrescu. Unde a ajuns adeverința care ar fi dispărut din dosar pînă la comisia de pensii ? Iar, dacă într-adevăr a dispărut, de ce să fie năpăstuit omul care, iată, se vede că a depus-o, altfel n-ar fi văzut-o, anul trecut în același dosar, cei de la D.P.M.O.S. Cît despre faptul că aceștia nu s-au îndoit de autenticitatea actului din 1947, iar cei din comisia de pensii se îndoiesc de peste un an, propunem ca nu numai documentul să fie examinat cu atenție dar chiar și strîmbătura din nas în fața lui, atîta timp cît ca, acea superioară strîmbătură, echivalează în fond cu „neîncrederea", de pildă, în faptul că un act răzășesc de proprietate, să zicem de pe vremea lui Ștefan cel Mare, ar fi fost emis exact la data pe care o poartă.

DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

■ **Elena Oancea** — București și **Marin Nicolae** — Tîrgoviște : Lucrătorii gestionari din A.S. Loto-pronosport, retribuiți pe bază de cote procentuale, primesc compensațiile prevăzute de Decretul nr. 46/982 în cadrul cotelor procentuale concrete stabilite pe fiecare loc de muncă, fără a se depăși cota maximă aprobată. Cei care se încadrează în prevederile menționate vor primi compensația retroactiv, cu data de 15 februarie a.c. ■ **Anfilie Noftan** — Inotești (Prahova) : Solicitați consiliului popular comunal o adeverință din care să rezulte condițiile în care ați lucrat și modalitatea efectuării plății contribuției de asigurări sociale ■ **Gavrilă Mavrodin** — Chișineu-Criș (Arad): Nu vă încadrați. Numai invalizii și accidentații de război, care au fost încadrați pentru afecțiuni de război în gradul I sau II de invaliditate, au dreptul să beneficieze pe lîngă pensia cuvenită pentru munca depusă după invaliditarea în război și de pensie IOVR ■ **Liviu Fundăcescu** — Bozienli de Jos (Neamț): Calculul s-a făcut ținînd seama și de timpul muncit ■ **Vasile Popa** — Brănești — (Dîmbovița) : Constituie, bun comun ■ **Aloisa Roman** — Lăpușnicul-Mare (C. Severin): Aveți vîrsta la care puteți beneficia de pensie în sectorul cooperatist, dar nu aveți vechimea minimă de muncă ■ **Marinela-Ana Andreescu** — București: În cazul dv., adresați-vă judecătoriei sectorului 4 pentru punerea în executare a hotărîrii cu privire la evacuarea fostului soț. Întreprinderea nu are drept asupra locuinței decît în măsura în care vă oferă un spațiu corespunzător dv. și celor doi copii minori, dacă vă dați consimțămîntul ■ **Stan Ciurea** — București: Pentru revizuirea dosarului vă puteți adresa oficiului de specialitate al sectorului de domiciliu ■ **Alexandru Cristea** — Balta Doamnei (Prahova): Întrucît în anul 1981 ați efectuat numai 3 zile muncă la C.A.P. nu puteți beneficia de teren lot în folosință ■ **Maria Ceadîrgeanu** — Băneasa (Giurgiu): După 1 ianuarie 1983, aveți dreptul la gradația pe care ați solicitat-o, bineînțeles că se va ține seama și de calificativele obținute ■ **Maria Balint** — Iasi: Cu 33 de ani de muncă veți putea beneficia de reducerea vîrstei de pensionare cu un an, întrucît ați născut și crescut trei copii peste 10 ani ■ **Constantin Căluș** — Rm. Vîlcea: Vi s-a suspendat plata compensației pentru că în afară de pensie realizați și un alt venit (care este mai mare decît valoarea compensației), o veți primi cînd veți face dovada că nu mai lucrați.

MARGA NEDELEA ■

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

BRAȘOVUL, ca stadion și ca templu

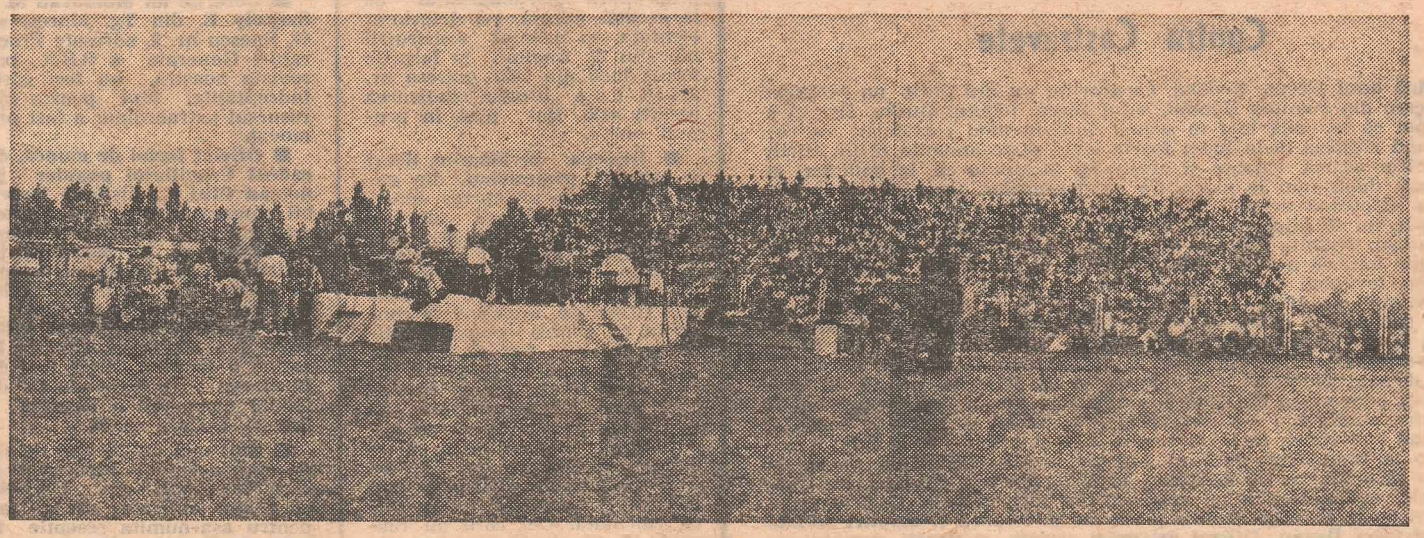

La revedere, Sibiu, și pe curînd!

Plecarea din Sibiu a fost stabilită pentru miercuri, la ora 13. Dar lucrurile n-au stat așa. Membrii Cenaclului Flacăra, cazați la hotelul Bulevard, au fost sculați cu noaptea-n cap, cum se spune, de propriile lor cîntece. Desigur, mulți dintrei ei au crezut că visează. De fapt ce se întîmplase ? Hotelul fusese înconjurat de sute de tineri care veniseră să-și la rămas bun de la oaspeții care, prin arta lor, timp de cîteva zile, au făcut din județul Sibiu o capitală a muzicii și a poeziei.

Totul era un adevărat spectacol, dat de data aceasta de către public. A avut loc un schimb de păreri — membrii cenaclului trebuind să răspundă la o mulțime de întrebări puse de tineri. S-au dat autografe și s-au primit flori. Conducătorul cenaclului, poctul Adrian Păunescu, a hotărît ca toți cei prezenți să meargă în parcul de lîngă hotel. Astfel a fost redată circulației una din cele mai importante artere ale orașului. În parc, pe iarbă, la umbra copacilor, a avut loc încă un spectacol al Cenaclului Flacăra. Mai bine de ún ceas s-au cîntat cele mai îndrăgite melodii. Pînă la urmă, ca să nu se întîrzie la spectacolul din orașul Victoria, membrii cenaclului au trebuit pur și simplu să fugă pînă la autocar, care era parcat departe de hotel, pe o stradă lăturalnică.

Întîmplarea de la Sibiu constituie încă o dată o dovadă că muzica tînără și poezia de bună calitate nu pot lipsi din viața de toate zilele.

Pentru prima dată în orașul Victoria

Localitatea : Victoria, 8 septembrie, ora 18.

Condiții de desfășurare : Stadionul „1 Mai" din localitate. Scenografic, Munții Făgărașului, stadionul fiind amplasat la poalele Girdomanului, dominînd virful Moldoveanu.

Durata: fix cinci ore.

Număr de spectatori : la începutul manifestării aproximativ 2 000. Spre final peste 3 000.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : bună dispoziție generală.

Aportul organizatorilor : bun.

O cunoștință din orașul Victoria ne spunea că locuitorii n-au crezut că Cenaclul Flacăra se va opri și pe la ei. Cochetul oraș este amplasat într-un cadru natural deosebit, pe drumul care leagă orașele Sibiu de Făgăraș. Așa stînd lucrurile, ne spunea în continuare cunoștința noastră, trupele artistice care își anunță sosirea fie că nu se mai opresc, fie că nu mai respectă programul anunțat. Acesta a fost motivul pentru care mulți amatori din localitate nu s-au grăbit să vină la spectacol, preferind să stea acasă pînă la primele semne de începere a manifestării. Dar la numai cîteva minute de la începerea spectacolului, numărul spectatorilor aproape s-a dublat.

Spectacolul a început la orele 18 fix. Nici un minut mai devreme, nici o secundă mai tîrziu. Și fiindcă mai este vară, chiar și aici, în orașul de la poalele munților, Nicu Alifantis a deschis spectacolul amintind că după vară urmează și un alt anotimp, cu cîntecul „Emoții de toamnă" pe versurile poetului Nichita Stănescu. Cîntecul a fost primit cu entuziasm de către spectatori.

Față cu această reacție a publicului, poetul Adrian Păunescu a făcut cîteva precizări legate de activitatea cenaclului. El a arătat că Cenaclul Flacăra, atîta timp cît este căutat de oameni, există. Exact ca și faptele adevărate. Cenaclul Flacăra este o formă a libertății rigu-

roase, este un spectacol unic prin felul său, indiferent unde își desfășoară ședințele de lucru. Cenaclul Flacăra, a spus în continuare Adrian Păunescu, nu este o fabrică de lozinci, el este un fapt al realității.

Aici, în orașul Victoria, care reprezintă o adevărată poartă a județului Brașov, cenaclul a avut o serioasă concurență : natura. Cînd poetul Adrian Păunescu a recitat capodopera eminesciană „Odă în metru antic" iar Alexandru Zărnescu a cîntat „Dor de Eminescu" au fost clipe de elevată emoție artistică, la cota munților din jur, iar la refrenul cîntecului Eminescuuu..., parcă fosneau toate pădurile Carpaților. A fost, după părerea noastră, cea mai spectaculoasă recitare în public.

De fapt, cenaclul din ziua de miercuri a mai avut un adversar, să-l numim așa, meciul de fotbal dintre echipele României și Suediei. Pentru ca toată lumea să fie mulțumită, conducătorul cenaclului a propus cîteva variante. Una : să se întrerupă cenaclul și să se continue după transmisia de la televizor sau să se țină manifestarea în continuare. Spectatorii, prin aplauze, au ales ultima variantă. Deci, încă o victorie a artei. Dar nu s-a uitat nici meciul de fotbal. La orele douăzeci și douăzeci și nouă de minute, toți cei prezenți s-au gîndit o clipă la tricolorii noștri și au strigat de trei ori: Victorie ! Se pare că glasul celor din orașul Victoria a fost auzit pînă în Capitală. Cenaclul Flacăra și-a continuat activitatea, iar Andrei Păunescu a anunțat de cîte ori echipa noastră a marcat goluri. Așa că toată lumea a fost mulțumită.

SORIN POSTOLACHE ■

Minunata țară a Făgărașului !

Localitatea : Făgăraș, 9 septembrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Stadionul Nitramonia din localitate.

Număr de spectatori : 10 000, întesînd tribunele, așezați pe pista și gazonul terenului.

Durata : 5 ore și 30 de minute.

Calitatea spectacolului : nivel ridicat.

Atmosfera : entuziasm sincer.

Noutăți : Sînt înregistrate mai multe debuturi : grupul de trei, Cristina Căloiu, Gabriela Bădilă, Georgeta Dumitrescu, cu două cîntece ale grupului „Ecoul", Tatiana Filipoiu cîntă cu multă sensibilitate și o voce excepțională „Doină", versuri populare, Ovidiu Constantin Fronie, „Ardelenii" — cîntec interesant, lăcătușul mecanic Mihai Florea a recitat „Cerbul cu stea în frunte". Mihaela Popescu cîntă pentru prima oară în public, „Dreptul la vacanță", versuri de Adrian Păunescu.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Spectacolul nostru de la Făgăraș avea să pornească de la „Căciula" lui Ion Ha-

giu. Publicul ascultător, liniștit, receptiv care s-a dovedit a fi la începutul manifestării noastre primește bine recitalul grupului „Poesis" cîntînd versurile unui mare poet, ignorat o vreme chiar și de el însuși, Zaharia Stancu. Tot la această „oră de ascultare" se face auzit glasul Mihaelei Popescu al cărei „Zurgălău" desprinde primele strigăte de bucurie. Conducătorul cenaclului îndeamnă la liberă și conștientă simțire. O grosolănie venită anume din public îi determină lui Adrian Păunescu hotărîrea de a nu participa direct la spectacol. Și pentru a nu rămîne nimănui dator, acesta a răspuns mai întîi celor cîteva bilete restante, a prezentat întreg programul serii și apoi a părăsit scena. Arpad Domokos, Ducu Bertzi, Valeriu Penișoară, Nicolae Cenan sînt numere ale unui spectacol bun dar care nu sare peste limitele comunului. La ora 20, grupul „Flacăra-Pop" aduce în scenă șlagăre internaționale la care participă și George Nicolescu. Notăm o participare bună a publicului la aceste momente. Se dansează, oamenii cîntă și aplaudă, dar, cu siguranță, simt cum și noi simțim că lipsește ceva. Alexandru Zărnescu începe al său „Dor de Eminescu" într-o rumoare insuportabilă. Adrian Păunescu revine în scenă pentru a-i îndemna pe cei prezenți la participare, la împlinirea actului artistic si reușește pe deplin. Cinci minute mai tîrziu întreg stadionul avea să vibreze ca armonicele aceleiași strune la numele lui Eminescu. Urmează 30 de minute cu grupul „Iris", o trupă care arată bine așa cum este acum „în plin echilibru dinamic", o trupă a cărei componență trebuie apărată cu conștiința că astfel se apără o valoare. Este nevoie să reașezăm publicul. Cei din tribună scandează „Stați jos", dovadă a înțelegerii momentului și a nevoii impuse de desfășurarea spectacolului pe mai departe. Din păcate, un alt individ, la ieșirea căruia se fac părtași alții care „se rușinează" să-l arate cu degetul, vrea să strice ceea ce obținuseră cu greu toți ceilalți. Programul continuă sec. Recitalurile lui George Nicolescu și Nicu Alifantis fac dovada înaltei lor clase artistice. Înainte ca Gil Ioniță să intre în scenă, Adrian Păunescu trece din nou peste „căderea" atenției stadionului, din dorința de a le oferi acelora care merită un act artistic plenar. La ora 22 este cîntat și nu mai puțin jucat „Actorul". Vasile Șeicaru își continuă recitalul și consemnăm la Făgăraș punctul cel mai înalt atins de cîntecul lui Adrian Păunescu „Iancu la Țebea", „O șansă păcii" este momentul în care această seară tinde la atributele formidabilului. Ștefan Hrușcă dă emoției dimensiuni maxime. Și cum altfel poți simți cînd un întreg stadion cîntă un colind maramureșean ? „Rugă pentru părinți" aduce emoția la înălțimea stărilor pure. Ora 23. Vechiul cîntec patriotic revoluționar „Treceți batalioane române Carpații" (adăugit) și „Odă în metru antic" a lui Mihai Eminescu, scandată aici de întreg stadionul, conturează definitiv în inimile noastre o seară excepțională la Făgăraș sub semnele zodiacale ale muzicii tinere și poeziei. Și spre a încheia, iată o părere din public : „Pînă acum eram convins că s-ar face noapte în sufletul oamenilor dacă printr-o infirmitate a memoriei ar ajunge să uite bunăoară pe Beethoven, pe Goethe, pe Shakespeare, pe Eminescu, iar în această extraordinară

Iancu la Țebea

Trăiască duhul lui Iancu
Trăiască moțul între moți,
Cîmpia Libertății spune
Că Avram Iancu sîntem toți
Că Avram Iancu sîntem toți.

Ce vești mai aveți voi, români,
despre Iancu ?
Să spună ce știu toți acei care știu !
Ce vești să avem ? Sîntem oastea
lui Iancu!
La Țebea, la Țebea eroul e viu.

Eroul ne cheamă, ne cheamă la
Țebea
Al nostru frumos, pătimit Crăișor,
Aici ne rugăm pentru Iancu, la
Țebea,
Roș-galben-albastru, altar tricolor.

Popor românesc, nu uita niciodată
Că nu ești urmaș de fricoși
și bastarzi
La tine acasă, cît faci ochii roată
De dragul eroilor, veșnic să arzi.

La Țebea foșnesc românește gorunii
Întreg calendarul se-aude pe drum
Și clopote fierb untdelemnul
fartunii
La Țebea, la Țebea, la Țebea acum.

Și nu e român omul care, în viață,
O dată măcar, într-un ceas minunat
Pe sine privindu-se parcă în față
Lui Iancu Avram nu i s-a închinat.

Tu, Iancule sfînt, ne-ai purtat
idealul,
La Țebea venim, fiii tăi te cinstesc,
Lui Iancu-nchinare, trăiască
Ardealul,
Trăiască întregul popor românesc.

ADRIAN PAUNESCU ■

seară mi-am dat seama că nu am încercat toată rezonanta sufletului meu pînă în adînc decît acum, cînd am reușit să particip la spectacolul dat de CENACLU. Dacă Heine spunea : „Parisul ? Un buchet la sînul Europei ! Eu spun : CENACLUL FLACĂRA este un ecuson purtat lîngă inimă de toți tinerii dintr-o țară cu cel mai frumos nume de pe Pămînt : ROMÂNIA".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Cenaclul revăzut după 3 ani

Localitatea : Zărnești, 10 septembrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Casa de cultură.

Număr de spectatori : 1 000.

Durata : 5 ore și 30 minute.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : impresionantă, tulburătoare.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

La Zărnești publicul a năvălit, pur și simplu, din stradă în holurile casei de cultură, din holuri în sală, prin ușile deschise la limită, din sală în scenă. După un debut eclatant, conducătorul cenaclului nu a rămas în scenă timp de trei ore, în urma unui bilețel anonim și irevereniios trimis de cineva din sală. Drept pentru care cenaclistii s-au prezentat unii pe alții, și-au transmis microfonul pe rînd, într-o stafetă bine temperată și într-o atmosferă de rutină. Între momentele de artă publicul cerea insistent revenirea pe scenă a poetului Adrian Păunescu. În sfîrșit, la orele 10 și 7 minute, Adrian Păunescu a revenit pe scenă, parcă spectacolul abia acum începe, întîmpinat cu un val de entuziasm. Cenaclul s-a regrupat, cîntăreții au revenit din culisele oboselii turneului și au oferit publicului din Zărnești o oră și jumătate de emoție și vis.

Redescoperind Cenaclul Flacăra după trei ani de absență din culisele pregătirii

Opinia unui alegător

Poezia și Istoria

O mare sărbătoare națională e omagiată în aceste zile și de patima patriotică a unui poet din aleasa stirpe a celor care văd idei și sînt gata să-și pună **toată viața lor** în slujba lor.

Multe din gesturile poetului Adrian Păunescu au devenit istorie sub ochii noștri și mă gîndesc la miile de bucovineni cărora el le-a recitat versuri sub candela de la Putna, unind în jurul lui tinerețea atît de nobil dăruită a unor trubaduri din toate colțurile țării.

Acum el ne cheamă cu o inimă arzîndă la Țebea să-l mîngîiem cu sufletul pe Crăișorul Moților.

Am fost și eu vara asta la Vidrișoara și am trecut pragul casei Iancului gîtuit de lacrimi și înfiorat și nu-mi venea să cred că din poala aceia de grădină, un rai al celei mai catifelate ierbi din cîte am văzut și eu în toată România, s-a ridicat strălucita minte a Domnului Moților, poate cea mai sfîntă întrupare a vocației iubirii de popor pe care au izvorît-o în istoria lor românii.

Nici o tragedie shakespeariană nu cunoaște cumplita secundă care a aruncat în brațele nebuniei din iubire de țară pe acest mistuit de dragoste de țara lui ca de un rug în flăcări.

Trecînd pragul casei din Vidrișoara mi-am amintit cum se zbătea Bălcescu să fie alături de Iancu. Și cît de tineri erau, atunci, amîndoi !

Ce mare, ce copleșitoare lecție de prietenie politică în numele iubirii de țară.

Sărbătoarea de la Vidra de Sus face din gestul Cenaclului Flacăra și al poetului Adrian Păunescu o clipă de istorie.

Vă mai amintiți cum s-au legat de numele lui Eminescu pregătirile serbărilor de la Putna din veacul trecut?

Vă dați seama cum se face și istorie și istorie literară și cum sîntem noi toți părtași la ea ? !

Atunci, la Vidra de Sus, se va spune nu peste multă vreme, pentru că timpul trece atît de repede... Atunci, la Vidra de Sus, la sărbătorirea Iancului...

Poezia, marea, adevărata poezie românească se cinstește astfel pe ea și cinstește epoca.

DINU SARARU ■

Belgrad, septembrie 1982

lui, pot să afirm că manifestarea la care am asistat este, la ora aceasta, cel mai complet gen de spectacol politic și educativ din viața cultural-artistică a țării. Cenaclul funcționează acum ca o **instituție** deschisă tuturor stilurilor de interpretare a muzicii și poeziei de calitate și se manifestă ca un fenomen tulburător în rîndul adolescenților și al acelora care știu să rămînă tineri. De fapt, a depășit de mult limitele unui spectacol. Dovadă că se desfășoară și pe stadioane ! Conciliază genuri aparent contradictorii, de la colind la muzică rock, de la baladă folclorică la poezie de Eminescu, Bacovia, Blaga, Stănescu, Alexandru, Sorescu. E un spectacol de atmosferă și de colaborare cu publicul. E un dialog continuu, spontan, cu accente în primul rînd educative, dar nu lipsit de umor și de ironie.

Între timp s-au pierdut în anonimat cîteva figuri reprezentative pentru muzica tînără, altele s-au retras (să sperăm că temporar), au apărut alte chipuri, mai tinere, cu voci limpezi, cu forță de convingere, cu ton adînc, cald, cu o cultură muzicală îngrijită, care cîntă o poezie de esență și de racord imediat la evenimentele și întîmplările planetei. Cenaclul Flacăra a devenit... orchestral prin participarea unor formații de prestigiu ca „Iris", ca „Flacăra-Pop".

Pe de altă parte, o întîlnire cu Cenaclul Flacăra clatină multe prejudecăți, multe mituri în poezie și în muzică. Poezia din cenaclu pune sub semnul întrebării multe din versurile care se scriu azi și explică lipsa multora de audiență printre cititori : sînt îndepărtate de problematica, de aspirațiile generațiilor ce vin după noi.

Cenaclul Flacăra e un fenomen poetic și muzical unic. El trebuie neapărat frecventat. Cei care continuă să ignore și să conteste în necunoștință de cauză acest fenomen, pierd enorm. Pierd una din manifestările spirituale cele mai reprezentative ale epocii. Experiența Cenaclului Flacăra e necesară, indiferent de vîrstă și de preocupări pentru orice om care vrea să trăiască, vorba poetului : „în miezul unui ev aprins". E o demonstrație de artă și de pedagogie prin poezie și muzică, fără lozinci, fără false botezuri ale adevărurilor vieții. Cenaclul Flacăra demonstrează, la ora aceasta, cum trebuie să ne adresăm tinerilor ca să-i cucerim în sensul celor mai nobile idealuri : prin sinceritate, prin dialog direct, fără false pudori și menajamente, lăsîndu-i să se manifeste pe măsura vîrstei lor, fără cenzuri dogmatice.

Se poate spune că da, Cenaclul Flacăra face educație cu adevărat revoluționară, la cea mai înaltă temperatură a epocii.

ADRIAN DOHOTARU ■

O prestație extraordinară pînă la vervă

Localitatea : Brașov, 11 septembrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : pe Stadionul Tractorul din localitate.
Număr de spectatori : circa 20 000.
Durata : 6 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : bucurie dezlănțuită.
Aportul organizatorilor : normal.
Noutăți : au debutat Costel Toader și grupul compus din Marilena Șuțu și Gabriela Neacșu.

Ne-a adus din Poiană, unde se află cartierul general pe această perioadă, conducătorul auto Țeșu Gheorghe cu un autocar al agenției B.T.T. Argeș aflat în trecere pe acolo. Ora 18, așczăm începutul cenaclului sub semnul „Cîntecului șoptit" al grupului „Poesis" cu care, iată, nu ne este teamă să deschidem spectacole chiar și pe un stadion plin. Trei sferturi de oră mai tîrziu atmosfera ajunsese deja la incandescență. Cîntă Arpad Domokoș, și apoi Mihaela Popescu probează o altă calitate a publicului, demonstrînd aici că știe să aprecieze la adevărata lor valoare și cîntece mai dificile, mai puțin antrenante dar la fel de frumoase, de emoționante. Cîntecul acesteia, „Colind de lume mare", declanșează pornirea, spontană, adevărată a celor prezenți de a scanda cuvîntul drag tuturor : pace. Cîteva zeci de oameni originari din Sibiu își fac simțită prezența aici și promit să meargă și mai departe, pe Cîmpia Libertății și la Țebea, semn de participare nu doar la cultură ci și la istorie. Dar iată ce ne scrie unul dintre acești neobosiți oameni, mereu însetați de cultură, de artă autentică : „Iată că și Brașovul a devenit un templu al muzicii tinere și niciodată nu se va putea spune că orașul X este capitala muzicii tinere. O spune un sibian care a crezut că orașul său este mai presus de toate, însă care în această seară și-a dat seama că nu există capitală ci adevărate temple ale muzicii tinere. Felicitări, Brașov ! Un sibian, Gross Peter".

Nicolae Cenan, acest tînăr fără complexe atunci cînd este vorba de talent, preocupat mereu de nou și de calitatea propriilor evoluții, crescînd parcă de la un spectacol la altul, reușește și aici o prestație extraordinară plină de vervă și obține un succes enorm. Participarea publicului este răspunsul la calitatea mesajului transmis și receptat aici fără distorsiuni, așa încît „Omul pădurii", cîntat ca de obicei de Ducu Bertzi, ridică atmosfera la starea entuziasmului total.

Ultimul cîntec din recitalul lui Valeriu Penișoară, „Copii de țăran", aprinde în sufletele oamenilor dorința comunicării într-un cod al veșniciei românești. Cîntăm : „M-a făcut mama oltean" și „Ciobănaș cu trei sute de oi", apoi grupul „Iris", aflat acum în formula sa cea mai adecvată nevoilor sale de exprimare, dezlănțuie o bucurie de nedescris. „Mesajul" confirmă și aici. La „Dor de Eminescu", publicul dă proba credinței sale în idealurile pentru care arta noastră înseamnă de fapt lupta noastră. Atmosfera inițial necorespunzătoare este refăcută de dorința celor mulți de cînd sînt anunțate șlagăre internaționale scandează numele lui Eminescu cerînd cîntecul ce-i este dedicat. Nicu Alifantis trece cu ușurință de la o stare a emoției artistice la alta și apoi de la scenă la gara din apropiere spre a prinde un tren care să-l ducă spre unul dintre spectacolele Teatrului Mic unde este încadrat.

La ora 23, în timpul recitalului lui Vasile Șeicaru, înregistrăm momentul de vîrf al acestei prime manifestări a cenaclului în Brașov, în acest turneu. Cîntecul „Iancu la Țebea" obține nu un succes extraordinar ci un triumf, făcîndu-ne să credem că nu peste multă vreme va intra definitiv în conștiințele oamenilor ca unul din marile cîntece care s-au scris despre eroul transilvan. Muzica și versurile sînt semnate de același autor : Adrian Păunescu.

Este reluat în acest context „Trăiască România", căpătînd acum parcă o dimensiune istorică. Între 23,30 și 0,30 curg limpezi, strălucitoare, emoționante, profunde, calde, cîntecele lui George Nicolescu, Gil Ioniță, Ștefan Hrușcă. Au revenit Alexandru Zărnescu și Vasile Șeicaru, încheind această primă seară la Brașov într-un spectacol situat la nivelul celor mai importante din cele trăite de noi de-a lungul existenței cenaclului.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

„Să învățăm ce-nseamnă omenia Și comuniști, să învățăm să fim"

Localitatea : Brașov, 12 septembrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala Sporturilor.
Număr de spectatori : 5 000.
Durata : 5 ore, 58 minute și 30 secunde !
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : entuziastă, dezlănțuită.
Aportul organizatorilor : normal.
Noutăți : au debutat excelent Daniel Dumitrescu (student din Slatina) și promițător Breaz Simion (muncitor la „Tractorul"). A recitat bine „In fiecare zi" — poezie de Romulus Vulpescu — Clementina Cucu, elevă din București. Au cîntat cu mare succes în trio Gabriela Neacșu, Marilena Șuțu și Ioana Păunescu în acompaniamentul lui Andrei Păunescu.

Cenaclul din 12 septembrie, care a avut loc la Sala Sporturilor din Brașov, s-a desfășurat sub semnul următoarei invitații adresate publicului de către poetul Adrian Păunescu : „Un om total nu poate fi imaginat în afara conceptului de tinerețe. Așa încît, nu vă faceți complexe, simțiți-vă în largul dumneavoastră". Și peste cîteva clipe sala întreagă cîntă „Căciula" lui Hagiu, dansa în tribune și pe teren în ritmul unui rock amintind de Elvis Presley și interpretat de formația „Flacăra-Pop". La un moment dat, sosește din sală un mesaj adresat Cenaclului Flacăra și care merită să fie citit cu voce tare : „Sînteți printre puținii cărora le spunem **Bine ați venit** și cărora nu le vom spune **Bine că ați plecat**". Aprecieri măgulitoare. În sală, publicul, care a ajuns pînă aproape de scena improvizată a membrilor cenaclului, încearcă să se manifeste fără complexe dar în limitele bunului simț. Se cîntă, se aplaudă, se strigă în semn de bucurie, se dansează dar se și mișcă mult, obositor. Se face apel la liniște și profunzime, la concentrare cît timp cîntă Mihaela Popescu cîntecele sale pe versuri de Ion Nicolescu, Nicolae Labiș și Constanța Buzea, cu inflexiuni vocale surprinzătoare, într-o stranie armonie a sunetelor. Constantin Dragomir interpretează în aplauzele ritmate ale spectatorilor cîteva cîntece de generație.

Atmosfera e încinsă. E foarte cald în Sala Sporturilor din Brașov. Afară plouă. Formația „Iris" cu Ion Olteanu, Mihai Popescu, Ioan Dumitrescu, Ilie Adrian și cu un solist vocal în mare formă, Cristian Minculescu, electrizează publicul cîteva minute cu un fragment de concert. Cîntă apoi Vasile Șeicaru cu timbrul său vibrant, răscolitor, cîntece de suflet și de cetate. Gil Ioniță evocă clipe sublime de istorie cu iluminată sensibilitate și își încheie recitalul cu o invitație la „mersul pe bicicletă", ca simbol al faptului că toate lucrurile pot fi normale pe planeta pămînt. George Nicolescu amintește cîteva șlagăre dar își cîntă și propriile compoziții. **Eternitate** stîrnește un entuziasm extraordinar încă de la început. Cîntărețul acesta e numai muzică și poezie. Ducu Bertzi înregistrează un succes de public amenințător pentru vedetele mai consacrate. Ștefan Hrușcă vine spre final cu vocea sa pură, din Maramureș, care sună ca un colind. La cererea publicului, trei fete : Marilena Șuțu, Gabriela Neacșu și Ioana Păunescu, acompaniate, între alții, la chitară bas de Andrei Păunescu, interpretează cîteva cîntece lansate de formația feminină „Ecou", absentă din motive întemeiate din turneu și poate din muzica tînără. Debutul cel mai semnificativ : Daniel Dumitrescu din Slatina, un tînăr care seamănă cu foarte tînărul Elvis Presley, cîntă degajat, cu aplomb, pe versuri inspirate, într-o linie melodică monotonă. Cenaclul îl adoptă, cu avizul publicului, printre membrii săi.

La un moment dat, întreaga sală cîntă puternic refrenul unei melodii pe versuri de Nicolae Labiș : „Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști, să învățăm să fim". Semn durabil al poeziei politice.

Cenaclul se încheie cu un „Mulți ani trăiască" adresat de membrii cenaclului publicului din Sala Sporturilor de la Brașov, care a reușit să fie în multe momente un partener splendid de dialog.

ARON DOMIDE ■

Din păcate pentru trupa Iris, în rîndurile ei tinde să apară o sciziune, unii componenți ai trupei încercînd să pună la cale spargerea unității. Întrucît respectivii, de fapt e vorba în principal de unul singur, dau și semne de vedetism, cenaclul va încerca să rezolve, fără a face public numele vinovat, necazul ce tinde să apară. Sperăm că toți componenții trupei Iris vor înțelege că forța lor stă în coeziunea lor, în capacitatea lor de a se completa unii pe alții, în respingerea oricăror tentații facile și a oricărui vedetism păgubitor. Cunoscînd acum bine trupa, Cenaclul Flacăra ține cu Iris și ține ca Iris să-și merite și să-și consolideze locul. Și pentru că a lucra împotriva trupei Iris înseamnă a lucra și împotriva investiției noastre în trupa Iris, repetăm : eventualii vinovați vor fi deferiți opiniei publice. Sperăm însă că nu va fi cazul.

Scrisori din public

11 septembrie 1982.
Stadionul „Tractorul"

Brașovul primei școli și al primelor tipărituri românești, Brașovul care a îngemănat secole de-a rîndul truda brațelor și minții românilor, sașilor și ungurilor, Brașovul care a parcurs voinicește drumul de la bresle la industria modernă de azi este acum gazda unor entuziaști și înzestrați exponenți ai tinerimii de azi, al căror har și flacără se traduc și într-o impresionantă manifestare culturală, căpătînd sensuri în plus în această așezare, deopotrivă străveche și nouă din partea cea mai de mijloc a țării.

Aici nu este doar un centru geometric al țării, ci o cetate cu o vocație seculară de centru de legătură între românii din Transilvania și cei din Țara Românească și Moldova, de un oraș-simbol al comuniunii economice și culturale a tuturor românilor, de o capitală a unității noastre naționale, unde, nu întîmplător, s-a înfiripat și de unde și mai puțin întîmplător s-a răspîndit acel „Deșteaptă-te române", în stare să trezească și să transpună în fapte de muncă și creație, marile puteri, de generos și neînfricat Făt-Frumos, ale neamului nostru.

Poate tocmai de aceea în această metropolă a unității noastre sînt foarte puține particularități de grai, în această cetate și în jur vorbindu-se ca dincolo, peste munți, ca „în țară", cum se spunea ; poate tocmai de aceea trecînd munții cei de aici se simțeau dintr-o dată acasă și dincolo, unde limba, jocul, cîntul erau ca ale lor.

Mesageri ai acestei unități sînt cei întruniți pe acest stadion ca interpreți și spectatori, poate ar fi trebuit să-i amintim întîi pe spectatori care, incitați de interpreți și mai ales de comorile proprii de simțire, gînd și creziri configurează, în ultimă instanță, un spectacol al lor.

Ieri pe stadion ne-am dat drumul de parcă voiam să facem să vibreze munții, pădurile și mai departe lumea noastră românească „din hotară în hotară". De pe acum, stadionul începe să devină, după tradiție, un Stradivarius al măiestriei, al exploziei de tinerească simțire românească și omenească a flăcăriștilor, înțelegîndu-i pe cei mulți, care s-au identificat în totul cu flacăra noastră.

Se manifestau aici, pe această arenă centrală a soliei noastre de cultură și pace, oameni ca Șeicaru, care și-a adus la Brașov florile spirituale ale Galațiului, Hrușcă și Bertzi, care au venit să horească maramureșenește aici, lîngă arcul Carpaților, grupul „Iris", care revarsă aici o muzică pe care ne-au făcut și ne vor face și azi s-o simțim cu drept deplin de cetățenie română, meritul fiind al unor cîntăreți de renume, ca Ion Olteanu, Ion Dumitrescu, Adrian Ilie, Mihai Popescu și Cristian Minculescu.

Din Bucovina se află aici Mihaela Popescu, pe un pămînt pe care un alt bucovinean, Ciprian Porumbescu, l-a binecuvîntat cu muzica sa, cu acel neuitat „Crai Nou".

Încununînd înșiruirea noastră, menționăm, cu admirație fără rezerve, numele lui Alifantis, bucureșteanul în stare — cum a dovedit și ieri — să vrăjească Brașovul și să rămînă statornic în sufletul acestor oameni ai munților și ai Țării Bîrsei.

Tuturora zbor înalt, care să se întruchipeze acum și mereu în dăruire pentru frumusețea și prosperitatea României, a cărei slujire este rațiunea noastră de a fi.

Andreea Irina Prosan,
București

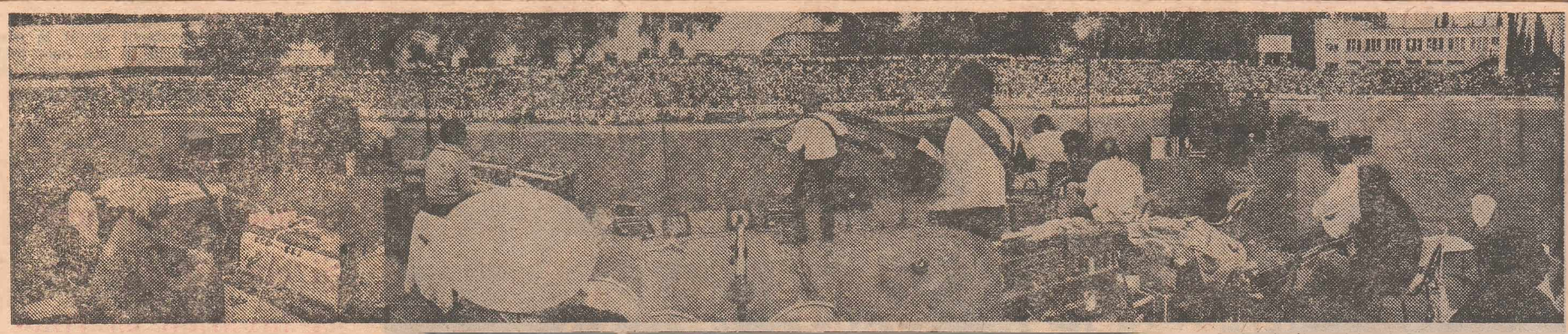

A învins, pînă la urmă, „Precizia" Săcele

Localitatea : Săcele, 13 septembrie 1982, orele 18.

Durata : 6 ore și 20 minute.
Numărul spectatorilor : 3 000.
Calitatea spectacolului : bună.

Condiții de desfășurare : Stadionul „Precizia"-Săcele, arhiplin.

Atmosfera : la început rece, a devenit entuziastă, s-a deteriorat pe parcurs, s-a încheiat în triumf.

Noutăți : Tatiana Filipoiu, muncitoare la Combinatul de utilaj chimic din Făgăraș cu un cîntec de dragoste pe versuri de Zaharia Stancu.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Cenaclul la Săcele a avut o desfășurare neașteptată. A început sub un cer senin, pe un gazon de un verde tonic și în fața unui public neobișnuit cu dialogul. Cam la vremea apusului de soare atmosfera s-a încălzit, mai ales datorită perseverenței prin care poetul Adrian Păunescu i-a convins că manifestarea din această seară nu trebuie privită comod, din „fotolii", dintr-un punct de vedere „mic burghez", ci înseamnă participare. Sensibili, cîțiva tineri îi trimit conducătorului cenaclului un bilețel în care scriu : „Noi, tinerii, vrem extaz !" De acord, replică Adrian Păunescu, dar cu ajutorul dumneavoastră și printr-o manifestare de înalt nivel estetic ! La un moment dat, o fractură de curent electric scoate din circuit amplificatoarele, spectacolul se întrerupe cîteva clipe, se reia și poetul Adrian Păunescu vrea să explice acest incident în felul următor : „Ne pare rău că am ajuns în fața dumneavoastră...", vrînd să adauge : „în această situație". Înainte de a-și termina cuvintele, o voce feminină din tribună dezacordează atmosfera cu o ironie deplasată, împotriva cursului evenimentelor serii : „Și nouă". Replica îl face pe Adrian Păunescu să se retragă din spectacol lăsînd, din nou, desfășurarea sa pe seama exclusivă a membrilor cenaclului. Atmosfera e ușor ostilă la început, apoi tribuna și cîntăreții par că se acceptă reciproc, nu fără regretul absenței conducătorului cenaclului. Ciudat pare însă faptul că nimeni sau aproape nimeni nu părăsește tribuna stadionului, ceea ce spulberă impresia lăsată de atitudinea izolată a celei care a strigat că-i pare rău de întîlnirea cu membrii cenaclului. Participarea publicului la program e din ce în ce mai neconvingătoare. Scade temperatura și la propriu și la figurat. Iarba gazonului e udă. Tremurăm în tribună. Și totuși, publicul nu pleacă. Și totuși, publicul îl recheamă mereu, insistent, pe poetul Adrian Păunescu pe scenă. Tîrziu, la orele 23 și 15 minute, Adrian Păunescu revine la pupitrul de comandă al spectacolului și brusc atitudinea publicului se schimbă. Apelul poetului este următorul : „Uneori, lucrurile frumoase și bune din viața noastră pot fi năruite de o singură gură încercuită de întuneric care refuză actul de cultură. Păcat. Pentru că nu știm, întotdeauna să luăm atitudine imediată împotriva a ceea ce este urît în viața noastră. Noi am venit în fața dumneavoastră cu brațele deschise, aducîndu-vă poezie și muzică. Activizați binele din dumneavoastră, nu lăsați răul să fie mai puternic. Și, iată, publicul acesta care părea la un moment dat imposibil de convins să accepte scenariul cenaclului, să accepte ideea că se poate manifesta absolut liber în limitele frumosului și binelui, izbucnește într-un adevărat „extaz", cîntînd cu membrii cenaclului, de parcă s-ar fi cunoscut de cînd lumea ! Publicul a adoptat stilul, și-a modificat mentalitatea față de ideea de spectacol deschis, în cîteva ore. Astfel, aceleași cîntece, interpretate de public și de cîntăreți într-o atmosferă obișnuită de spectacol, sînt interpretate după revenirea conducătorului cenaclului la pupitru printr-o participare totală. Ascultîndu-i pe cei din tribune cîntînd „Jurămînt la Putna" împreună cu Gil Ioniță, am avut impresia că ascultăm o uriașă orgă acompaniindu-l pe cîntăreț. Deasupra, cerul era limpede și plin de stele. Ne-am uitat la ceas : era 12 și 20 minute.

ADRIAN DOHOTARU

Turneul în date sintetice

● Cele 8 manifestări de muzică tînără și poezie ale Cenaclului în județul Brașov au însumat mai mult de 45 de ore de spectacol, fiecare dintre ele măsurînd în parte peste 5 ore.

● Spectacolul întins pe cea mai mare durată a avut loc pe stadionul „Tractorul" din Brașov în 11 septembrie : 6 ore și 30 de minute.

● Numărul spectatorilor prezenți la întîlnirile noastre în județul Brașov rotunjește cu aproximație cifra de 65 000, orașul de la poalele Tîmpei aducînd în cele trei întîlniri care au avut loc aici 2 treimi din totalul participanților (aceasta în mai multe zile). Prin acest bilanț de audiență, publicul brașovean egalează pe acela obținut în județul Sibiu.

● Pe parcursul acestui turneu au fost înregistrate 10 debuturi, dintre care unele mai mult decît promițătoare. Daniel Dumitrescu a fost recunoscut ca membru al Cenaclului și tot la capitolul noutăți Mihaela Popescu a adus cîntecul său „Dreptul la vacanță", versuri Adrian Păunescu, iar Ștefan Hrușcă a repus în circulație după o perioadă mai îndelungată cîntecele „Mare iarnă o picatu" și „Steaguri albe".

● Cîntecul al cărui succes a depășit în acest turneu cota celorlalte a fost scris de Adrian Păunescu și interpretat de Vasile Șeicaru „Iancu la Țebea".

● Doar două spectacole s-au desfășurat în incinte acoperite : 10 septembrie, la Zărnești, în sala Casei de cultură și în 12 septembrie la Brașov, în sala Sporturilor, celelalte șapte avînd loc în aer liber și creînd astfel posibilitatea de a fi urmărite de un număr mai mare de iubitori ai muzicii tinere și poeziei.

Cu toate acestea, foarte mulți au rămas în afară, cu speranța unei șanse viitoare.

● Cel mai patetic spectacol înregistrat în șirul manifestărilor în acest turneu a fost ultimul, cel de la Brașov de pe stadionul „Tractorul" din seara de 15 septembrie a.c. Prin modul în care a știut să participe la toate momentele acestei ultime manifestări ale Cenaclului, putem considera că publicul brașovean l-a egalat pe acela din Constanța.

„Cîmpia Libertății spune că Avram Iancu sîntem toți"

Localitatea : Rupea, 14 septembrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : terenul bazei sportive din localitate.

Număr de spectatori : record incredibil — 2 000 din totalul de 7 320 de locuitori

Durata : 5 ore.

Calitatea spectacolului : bună.

Atmosfera : ezitantă la început, redresată pe parcurs și sfîrșind într-un entuziasm declarat.

Aportul organizatorilor : normal.

Vocea Mihaelei Popescu încearcă, prima, „să rupă atmosfera la Rupea". Pe o structură bucovineană se cîntă apoi „Colind de lume mare". Cineva din public strigă numele lui George Nicolescu, în timp ce Mihaela Popescu se afla încă în fața microfonului, fapt pentru care ceea ce urmează are valoarea unei lecții de comportament etic și estetic, totodată. Se cîntă „Eternitate", nu înainte de a i se atrage atenția aceluia că, dată fiind ieșirea de care se face vinovat, programul va fi scurtat. „Celci care pleacă", „Ordinea de zi" și „Rock de dragoste", completează recitalul lui George Nicolescu, susținut astfel la o oră mai puțin obișnuită pentru noi toți. Adrian Păunescu întocmește programul spectacolului, rămîne în scenă, dar fără a se implica în desfășurarea acestuia. Oamenii își exprimă regretul în legătură cu absența comentariului, lucru care se va repercuta și asupra duratei spectacolului. Participarea lor este încă destul de timidă, parcă ar afla abia acum taina care să le permită deschiderea sufletelor. Și asta numai pentru că, dată fiind apropierea scenei, uneori foarte accesibilă, unii își închipuie că pot face și spune orice, forțele binelui care-i înconjoară uitînd de multe ori că trebuie să acționeze și regretînd mai apoi aceasta, cerînd cu insistență revenirea conducătorului cenaclului la atitudinea anterioară, favorabilă comunicării. După 5 ore totul părea încheiat, cînd instalația de sunet era descompusă în părțile-i componente spre a putea fi încărcată în autocamion, cînd ne pregăteam să spunem că în total fusese o seară ale cărei scăderi au pus în evidență mai ales plusurile măsurate și aici prin dragostea uneori nemărturisită, ascunsă (de ce oare ?) a oamenilor pentru cultură și artă adevărată, o manifestare vie de simpatie a nucleului de entuziasm al publicului din Rupea, scandînd numele cenaclului, ne-a făcut să continuăm, acolo, între ei, și împreună cu ei, ceea ce încheiasem. S-au cîntat imnuri închinate eroului Iancu Avram, cîntece de țară și de inimă și s-a încheiat de adevărat reluînd cîntecul „Iancu la Țebea" sub pavăza cărula punem de pe acum întîmplările noastre viitoare : „Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moțul între moți / Cîmpia Libertății spune / Că Avram Iancu sîntem toți".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Publicul brașovean ca spectacol unic

Localitatea : Brașov, 15 septembrie 1982, ora 20.

Condiții de desfășurare : Stadionul „Tractorul" din localitate.

Numărul spectatori : 25 000, cu tribunele și peluzeze arhipline, pînă dincolo de limita gazonului.

Durata : 6 ore și 6 minute.

Calitatea spectacolului : extraordinară.

Atmosferă : vibrantă, incandescentă.

Ultima seară a cenaclului Flacăra la Brașov a fost copleșitoare. Publicul venit la stadion într-un număr impresionant s-a manifestat mai expresiv și mai convingător ca oricînd și oriunde de-a lungul turneului.

Spectacolul s-a desfășurat într-un permanent dialog cu tribunele. Un dialog incitant, spiritual, uneori pedagogic, alteori plin de humor, scînteietor și seducător.

Pe stadion se aflau tineri veniți de la mari depărtări, din județ și din țară, prezenți a doua sau a treia oară în cenaclu, inițiați deja în modalitatea specifică de desfășurare a întîmplării literar-artistice. Nu s-au înregistrat abdicări de la bunul simț, de la buna cuviință. Comunicarea a fost aproape perfectă. Tribunele răsunau de refrene ca o orgă. Un cor minunat, dezlănțuit, participînd spontan și inventiv la actul artistic și politic al serii.

Atmosfera a fost de mare receptivitate, de bună dispoziție și de entuziasm tonic, molipsitor, de angajare în sensul celor mai nobile idealuri transfigurate prin poezie și muzică.

A fost unul dintre cele mai fascinante spectacole oferite de către public.

Într-adevăr, impresia că fiecare cuvînt rostit sau cîntat a fost pur și simplu absorbit de spectatori și reluat ca un ecou.

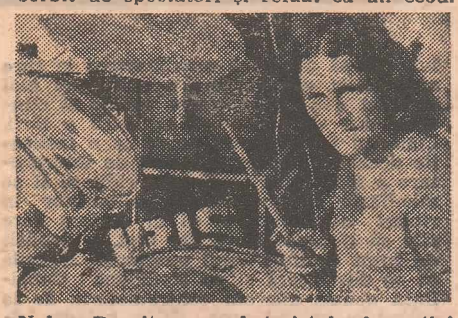

Nelu Dumitrescu, bateristul formației Iris, un artist de excepție.

Aplauzele au curs torențial. Hohotele de ris, de bună dispoziție se rostogoleau în aer, în cascade. A fost o seară feerică, desigur nu lipsită de unele tensiuni legate de probleme organizatorice. Dar mai presus de toate, amintirea acestei seri, sîntem convinși, va avea o rezonanță tulburătoare în conștiința participanților : a fost seara în care multe prejudecăți privind participarea efectivă la spectacol a celor din tribune, s-au spulberat. Poetul Adrian Păunescu a și spus la un moment dat : „Reacționați, vă rugăm, ca și cum oricare din dumneavoastră ar fi aici, pe scenă".

Unul din laitmotivele serii a fost, încă o dată, pacea, legată de vocația și de lupta politică a țării noastre pentru afirmarea armoniei între popoare. A fost impresionant să auzi din 25 000 de piepturi, rostit și reluat, într-un fantastic recitativ, cuvîntul PACE ! Tulburătoare, între altele, a fost și reacția unor participanți la spectacol care afirmau în scrisori că „deși n-au iubit cenaclul, au învățat să-l iubească".

Prin marea sa receptivitate, prin dăruirea și entuziasmul său, publicul brașovean a oferit un spectacol unic.

ADRIAN DOHOTARU

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651.

Răspunzînd dorinței numeroșilor noi prieteni din județul Cluj, Cenaclul Flacăra a hotărît ca, în loc să se odihnească în ziua premergătoare acțiunilor de pe Cîmpia Libertății și de la Țebea, să meargă, vineri 17 septembrie 1982, la Cluj-Napoca. Propunem ca întîlnirea să se desfășoare, ca la Constanța, Sibiu, Mediaș, Făgăraș, Brașov etc., pe stadion.

Primim știrea că interesul pentru cenaclu al tinerilor clujeni nu ar depăși dimensiunile Sălii Sporturilor. Întrucît reprezentanții organizațiilor de tineret clujene știu mai bine situația, vom susține întîmplarea noastră de poezie și muzică tînără vineri, 17 septembrie a.c., de la orele 18, în Sala Sporturilor din Cluj-Napoca. Făgăduim să fim punctuali, sperînd să nu fie nimeni dezamăgit că a rămas în afara Sălii Sporturilor unde se va desfășura spectacolul.

Vie recunoștință pentru modul în care au știut să se dăruiască actului artistic, pentru exemplara și entuziasta participare la manifestările care au avut loc în localitățile județului, pentru dialogul întreținut în limitele bunei cuviințe și a dragostei de frumos, pentru înțelegere și competență. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, mulțumește și pe această cale tuturor iubitorilor săi, oameni ai muncii din județul Brașov, acelora care au veghеat pe parcursul turneului la buna desfășurare a manifestărilor noastre.

Cenaclul Flacăra așteaptă oricînd cu bucurie și emoție revederea cu extraordinarul public brașovean. Mulțumim, Brașov !

Serbările Scînteii tineretului

Cu multă bucurie vă informăm că în zilele în care Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra și condus de poetul Adrian Păunescu, desfășoară ultimele manifestări din recentul turneu în Ardeal, în cealaltă parte a țării, în Moldova, încep, într-o întrecere colegială, manifestările cultural-educative pentru tineri inițiate de ziarul „Scînteia tineretului".

„Serbările Scînteii tineretului", organizate de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist în colaborare cu Redacția emisiunilor pentru tineret a Radioteleviziunii române, sînt programate astfel : 19 septembrie — **Buzău**, 20 septembrie — **Botoșani**, 21 septembrie — **Ipotești**, 22 septembrie — **Rădăuți**, 23 septembrie — **Suceava**, 24 septembrie — **Cîmpulung Moldovenesc**, 25 septembrie — **Fălticeni**, 27 septembrie — **Pașcani**, 28 septembrie — **Iași**, 29 septembrie — **Brăila**, 30 septembrie — **Insula Mare a Brăilei**.

Printre participanți : formația vocal-instrumentală ROȘU ȘI NEGRU, condusă de LIVIU TUDAN, actorii ION CARAMITRU, GEORGE MIHĂIȚĂ, DORIN ANDONE, solistele de muzică populară FLORICA BRADU și IONELA PRODAN, interpreții de muzică folk VICTOR SOCACIU, MIHAELA BUSTUCHINĂ, GHEORGHE GHEORGHIU, comentatorul sportiv CRISTIAN TOPESCU. Își mai dau concursul : publicistul NEAGU UDROIU, poetul DAN VERONA, pianistul ADRIAN TOMESCU, violonista SIMONA MOISE, balerinii CARMEN și GHEORGHE ANGELUȘ, interpretul folk MIRCEA VANCA și, ca realizator, poetul LUCIAN AVRAMESCU.

Biletele au fost puse în vînzare prin intermediul comitetelor U.T.C. din întreprinderi, instituții și școli, precum și la agențiile de bilete din localitățile respective.

RACUL

NU UITAȚI CĂ DEVIZA RACULUI ESTE : „RETRAGE-TE ÎNAINTE !"

„Oscarul" caricaturii — pentru prima oară în România

Ne-a parvenit știrea că marele premiu al Salonului Internațional al Caricaturii de la Montreal a fost distribuit cunoscutului caricaturist român Nell Cobar. Așa stind lucrurile, Oscarul caricaturii — cum îl denumesc artiștii genului — a fost cucerit, pentru prima dată, de un caricaturist din țara noastră. Felicitări. La același concurs lui Mihai Stănescu i-a fost acordat premiul 4, iar lui Marian-Raul Țiganu (a debutat în paginile revistei „Flacăra") premiul 5.

În momentul de față, caricaturistul Nell Cobar se află în Statele Unite ale Americii unde are deschisă o expoziție personală la biblioteca română din New York. Sîntem înștiințați că *miercuri*, 15 septembrie, Nell Cobar a fost sărbătorit la Ambasada Canadei din România. Săptămîna viitoare caricaturistul Nell Cobar ne va vorbi despre felul cum a fost primită caricatura românească la Montreal.

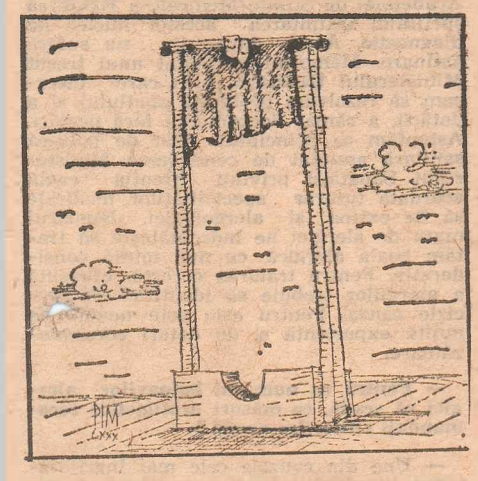

MIHAI PINZARU-PIM ■

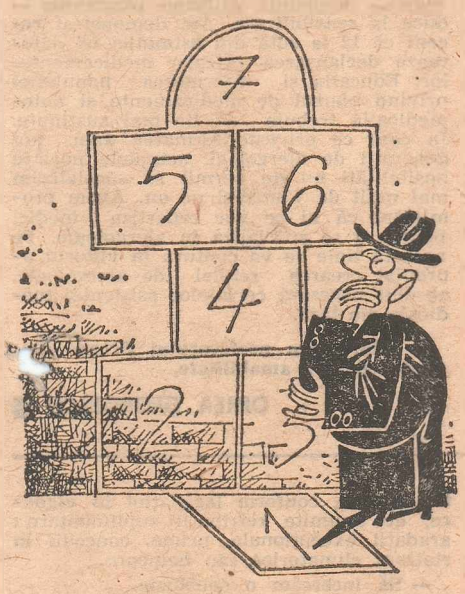

NICOLAE LENGHER ■

Jocuri de ape

● De cînd își făcuse culcușul într-un trandafir, păianjenul vedea viața în roz.
● Să fim entuziaști, dar nu în mod anarhic : unul cîte unul.
● În secolul armelor nucleare, unii se mai tem de gîndaci.
● Iubirea explodează, ura mocnește.
● Lumina lunii înnobilează și gunoaiele.
● Șoarecii din castele nu sînt mai nobili decît cei din cocioabe.
● Dacă vrei să cred că mă iubești, nu te strădui să-mi explici motivele.
● Intenționez să fiu demn, de aceea trebuie să renunț la o părticică de sinceritate.
● Ciudată vietate este poetul : un singuratic care iubește oamenii.
● Mărinimia nu este o calitate, ci o posibilitate.
● Trecutul este singura formă de infinit la care avem acces.
● Bigotule, atunci cînd te pradă hoții, pentru ce nu te adresezi tot justiției divine ?
● Absurdul este partenerul infidel al concretului.
● Să-l respectăm : este un măgar bătrîn.
● Ce folos că prinzi aripi, dacă nu sînt de vultur !
● Animalele nu comit acte inumane.
● Cînd nu-i convine ceva, și privighetoarea ciriie.
● „De-acuma nu-ți mai port de grijă, fata mea ; ești capabilă să te ții pe propriile tale picioare" — spune rima.
● Nu puneți lemne peste cenușa stinselor iubiri : se mai pot aprinde.

GIUSEPPE NAVARRA ■

Definiții aproximative

BASCHET = Altruism : bagi în coșul altuia.
BOX = Politețe exagerată : te porți cu mănuși, chiar și cu acela pe care vrei să-l bați !
CICLISM = Modestie : umbli pe două roate, în loc de patru.
FOTBAL = Inteligență... a picioarelor.
HANDBAL = Hent autorizat.
ÎNOT = Ambiție... de a concura cu peștii.
MOTOCICLISM = Automobilism... cu rabat.
PARALELE = Două drepte care se întîlnesc... în sport !
PARAȘUTISM = Cădere... onorabilă.
POPICE = Muncă de Sisif.
TIR = Luare la ochi.
ȘTAFETĂ = Fugă... de răspundere.
TENIS = Faci pe dracu'ghem !

BARBU ALEXANDRU EMANDI ■

Mărturisiri

URSUZUL : Ce părere am despre dialog ? Excelentă ! Mai ales cînd dialoghez cu mine însumi...
STOMATOLOGUL : Sînt foarte necăjit. Se pare că șeful are un dinte împotriva mea.
CARTOFORUL : Cum de am ajuns un ratat ? Mi s-a uitat soarta în cărți.
CLEȘTELE : De ce oare în fața mea nici un cui nu îndrăznește să ridice capul ?
BIROCRATUL : Viața mea e o filă nescrisă, cu mai multe copii.
CIZMARUL : Icsulescu e un fotbalist excelent. Pune niște tălpi...
SUFLERUL : Fără mine Richard al III-lea ar fi un bîlbîit !

MIRCEA BONDA ■

BANCURI DESPRE VICII ȘI VICISITUDINI

Bancul cu aurul
Fericit e cel ce n-are bani.

Bancul cu finanțele
Banii n-aduc fericirea, dar o consolidează.

Bancul cu iubirea
Iubirea nu-i decît o criză. Pentru a te salva există o singură soluție : cronicizarea.

DUMITRU DINULESCU ■

MIHAI BARBU ■

Invitatul nostru: **ANTON DRAGOȘ**

După premiul revistei „Flacăra" premiul ziarului „La Stampa"

— Anton Dragoș, se pare că anul acesta, pentru tine, este un an al premiilor de presă. Așa-i ?

— Pînă în momentul de față așa se prezintă lucrurile. În vară, la salonul de caricatură de la Costinești, am obținut premiul revistei „Flacăra", locul unde eu am publicat, public și sper că voi publica — cel mai mult. De cîteva zile am fost înștiințat că, la Bordighera, în Italia, am obținut premiul cunoscutului ziar din Torino, „La Stampa". Spus altfel se pare că „Flacăra" mi-a adus noroc.

— Care a fost tema concursului ?

— O temă foarte generoasă și de actualitate : dragoste și pace. S-au prezentat, din cîte am auzit, foarte mulți caricaturiști cu o mulțime de lucrări. Și caricaturistul Albert Poch a obținut un premiu. Ce-i drept nu prea mă așteptam să fiu premiat. Dar, dacă așa a fost să fie — este binevenit...

— Anton Dragoș, îți plac premiile ?

— Da. Dar numai în primele cinci minute. Apoi, îmi dau seama că este o chestiune personală. Este un fapt de moment și care te privește în exclusivitate. Pe mulți nu-i interesează, iar cei interesați uită repede. Și, apoi, ce-ar fi să umbli cu o valiză plină cu premii. Premiul nu stă scris pe fruntea ta. Vezi tu, romanii rezolvau altfel lucrurile. Îți dădeau o cunună cu lauri și umblai cu ea pînă se ofilea. Dar să las gluma la o parte. Cui nu-i plac premiile ? ! Este un fel de recunoaștere a muncii tale. Înseamnă că n-ai lucrat degeaba.

— Nu prea am înțeles legătura dintre premii și valiză. Cunosc că ai multe premii, dar...

— Le țin într-o valiză. Asta nu înseamnă că nu mai am loc și pentru altele.

— Acum, fiindcă tot ne-am cam luat cu vorba, să te întreb un lucru la care de mult doream un răspuns : în ultimul timp ai cam părăsit caricatura ? Așa-i sau poate mă înșel ?

— Nu te înșeli. Cam așa stau lucrurile. Cred că am cam îmbătrînit și nu mai îmi place să bat pe la porțile redacțiilor. Nici așa nu eram un individ de care să nu poți scăpa. Dar acum îmi place mai mult să mă gîndesc la caricatură și la umor. În momentele mele de refugiu, cînd sînt singur cu mine însumi — tot caricatură fac. Caut și cred că am descoperit cîteva noutăți de redare pe care am să le spun pe toate într-o viitoare expoziție personală. În momentul de față de cîte ori fac cîte o caricatură pentru presă, de fiecare dată spun că-i ultima. Dar primesc cîte un telefon. Ori de la tine sau de la un alt prieten. Nu pot să refuz și mai fac cîte un desen. Sper ca în curînd să-mi fac mai mult timp și să-mi iau inima în dinți și să încep din nou să bat pe la porțile redacțiilor. Așa ca-n tinerețe...

— Anul acesta la ce saloane ai participat ?

— Numai la Costinești și la Bordighera.

— Două participări — două premii de presă.

— Am primit, de curînd, o invitație pentru salonul de caricatură de la Petroșani. Are o temă interesantă la care am început să mă gîndesc și chiar să și lucrez. Tema concursului este : în căutarea femeii. Juriul, după cum scrie în invitație, este format numai din femei. Mă întreb : cum o fi pînă la urmă ? Probabil, marele premiu va fi o sărutare. Poți să știi... ?

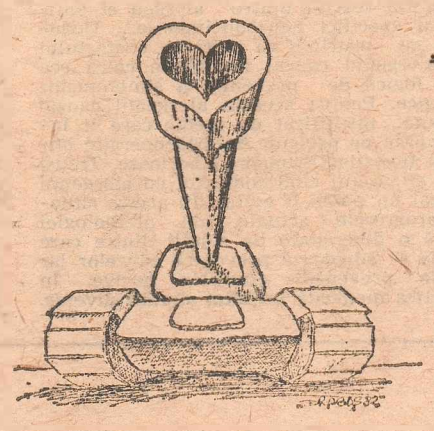

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU ■

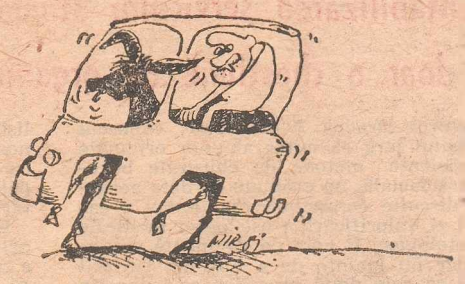

NICOLAE MIRODONE ■

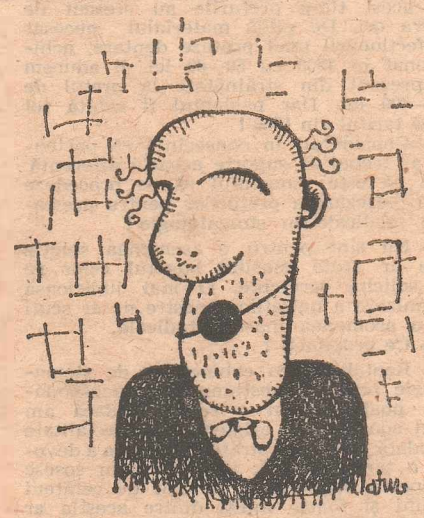

MIRON DINULESCU ■

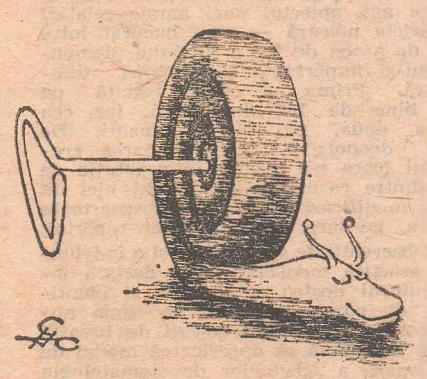

GH. D. CONSTANTINESCU ■

Pagină realizată de SORIN POSTOLACHE ■

Școala română de alergologie s-a născut în confruntare cu experiența proprie

— Stimate tovarășe prof. dr. doc. Ervant Seropian, prin activitatea și rezultatele dumneavoastră v-ați impus ca șeful școlii române de alergologie. Îndeosebi în acest domeniu ați abordat numeroase probleme, ați construit un cadru în care experiența dumneavoastră și a colaboratorilor apropiați se impune prin eficiența rezultatelor, prin cultivarea noului și interesului pentru tehnologia modernă de investigație, acordînd în același timp diagnosticului clinic și tratamentului bolilor alergice dimensiunile cuvenite. Cum ați răspuns cu amabilitate dorinței noastre de a ne acorda un interviu, vă rugăm să începem.

— Școala română de alergologie s-a născut în confruntare cu experiența proprie. S-a afirmat în țară și străinătate, fiind invitată nu rareori să-și formuleze pozițiile proprii de la tribune internaționale. Alergologia, parte importantă a imunologiei clinice, este o specialitate dintre cele mai recente și are ca obiect studiul bolilor alergice. Termenul de alergie a fost introdus abia în anul 1906, dar reacțiile alergice există la om de foarte multă vreme. Identificarea lor s-a perfecționat în ultimele 3—4 decenii, odată cu progresul imunologiei. Trebuie remarcat că bolnavii cu manifestări alergice sînt numeroși în lume și cifra lor este impresionantă mai ales în țările industrializate. Date oficiale arătau cu ani în urmă că numai în S.U.A. erau înregistrate 31 milioane de alergici. Bazați pe experiența noastră, afirmăm că numărul alergicilor este în continuă creștere. Un exemplu demonstrativ în acest sens îl reprezintă alergia medicamentoasă, care era necunoscută în tinerețea părinților noștri.

— La noi se poate vorbi de o cifră ?

— La Centrul de alergologie al Ministerului Sănătății din Calea Victoriei 178 avem fișați 36 000 bolnavi, dar numărul lor este mult mai mare. Interconditionarea bolilor alergice cu stressul și poluarea mediului este dovedită. Se constată o înmulțire a bolilor alergice profesionale.

— Să încercăm în cîteva cuvinte să definim boala alergică. Credem că termenul de „alergie" nu este întotdeauna folosit corect.

— Răspunsul organismului la acțiunea agresorilor externi îmbracă două tipuri de reacție. Primul este reprezentat de reacția de apărare sau reacția imunitară. Celălalt tip înglobează reacțiile alergice sau anafilactice, adică totalitatea reacțiilor nocive sau aberante care sînt opuse primelor. Reacția dintre organism și agresor depășește uneori barierele protecției și prin intensitatea sa provoacă alterări tisulare. Alergie înseamnă : „altă reacție" sau „reacție schimbată". Organismul fabrică anticorpi imunitari, care ne ocrotesc și care dau rezistență organismului în contact cu microbii, virusurile etc. și anticorpi alergici, care în contact cu agresorul specific declanșează boala alergică. Alergenii sînt substanțe din mediul înconjurător — polenul, veninul de viespe, praful de casă, diferite mirosuri sau pulberi — care pot determina prin contact repetat și prelungit o reacție exagerată a organismului. Simptomatologia poate fi variată și se poate manifesta la nivelul aproape a tuturor organelor și aparatelor din organism. Implicațiile alergiei nu trebuie limitate numai la piele, aparat respirator și aparat digestiv, care sînt cele mai frecvente. Uneori reacția alergică are manifestări preponderente pe aparatul circulator. Forma cea mai severă este șocul anafilactic sau alergic, care, uneori, poate duce la moarte.

— Cînd și cum se poate declanșa boala alergică ?

— Prima inoculare cu antigen o numim doză sensibilizată. Ea declanșează formarea de anticorpi alergici. Următoarele doze pot fi declanșante. Individul alergic se deosebește de cel normal prin aceea că deține o așa-zisă „sensibilizare" față de anumite substanțe externe. Acestea pot fi praful de casă, polenurile, mucegaiurile, perii de animale, alimentele, medicamentele și multe altele. Subiectul alergic este acela care la contacte repetate cu unele substanțe fie că fabrică anticorpi alergici, fie că își pregătește limfocite sensibilizate. El deține potențialul de a declanșa o reacție alergică în momentul cînd va reveni în contact cu doza declanșantă. Precizăm că pentru declanșarea simptomatologiei alergice este absolut necesară prezența alergenului, în lipsa lui reacția dintre alergen și anticorpii specifici neproducîndu-se. Deducem cu ușurință că evitarea contactului cu alergenul cauzal reprezintă calea cea mai logică de prevenire a simotomelor alergice. Pentru aceasta alergenul cauzal trebuie identificat de medic care îl informează pe pacient. Această operație implică investigații uneori laborioase. Totuși sînt și situații cînd contactul cu alergenul cauzal nu poate fi evitat. În aceste situații progresele actuale ale alergologiei oferă o diversitate de soluții dintre care unele se adresează prevenirii cauzelor iar altele prevenirii efectelor nocive. În practica medicală întîlnim situații diverse, cînd și în absența contactului cu un alergen, organismul prezintă simptome cu totul asemănătoare sau identice cu cele survenite după reacția alergică. De aici rezultă uneori confuzii de diagnostic și erori în tratament. Soluționarea problemei revine medicului internist sau pediatru cu cunoștințe de alergologie.

— Spuneați la începutul discuției noastre că la Centrul de alergologie sînt fișați 36 000 bolnavi. Fiind singurul centru de acest fel, aici vin să se trateze bolnavi din toată țara. Unii dintre ei vin de mai multe ori pe an. Este nefiresc ca un bolnav din Satu Mare, să zicem, să vină la București să-și caute sănătatea. Diagnosticarea și tratarea bolilor alergice presupune o dotare, aparatură de laborator, substanțe, medicamente costisitoare și greu de procurat ? Care este stadiul actual al rețelei de medici alergologi ?

— Pe lîngă Centrul de alergologie, la Spitalul regional C.F.R. nr. 2 funcționează Clinica II medicală și alergologică. La cele două unități își desfășoară activitatea același personal : eu, patru medici, și cinci asistente medicale. Anual, timp de 6 luni, în cursuri zilnice, specializăm în această disciplină 7 medici. Pînă astăzi, în jumătate din numărul județelor avem cîte doi medici alergologi, din care unul pediatru. În 3—4 ani vom avea în fiecare județ doi alergologi, care vor putea să trateze cazurile obișnuite și să poată discerne și tria cazurile mai deosebite. Pînă atunci sîntem pur și simplu invadați de bolnavi, mai ales suferinzi de astm bronșic, rinite alergice, urticarii, alergii digestive și alergii medicamentoase. Reținem și faptul că de peste două decenii la Centrul de alergologie din București s-au perindat sute de medici interniști și pediatri la cursuri de perfecționare în specialitate. Toate aceste posibilități, inclusiv organizarea de simpozioane de alergologie au facilitat ca problemele asistenței medicale de specialitate să fie abordate în prezent de pe poziții corespunzătoare la nivelul majorității centrelor județene medicale.

— Din anul 1957, anul înființării centrului, ați funcționat la spitalele Colțea, Fundeni, Davila, Policlinica Grivița. Clădirea din Calea Victoriei pare a fi una din cele mai vechi din împrejurimi. Nu cumva această nouă disciplină are statut de cenușăreasă ?

— Așa se pare, cel puțin la prima vedere. În ceea ce privește dotarea considerăm că prin eforturi minime s-ar putea rezolva multe din greutățile pe care le întîmpinăm. Este necesar în primul rînd ca Centrul de alergologie și Clinica de alergologie să se doteze cu un laborator de imunologie pentru teste în vitro. Acest deziderat se impune cu atît mai mult cu cît diagnosticul alergiilor medicamentoase nu se poate soluționa în absența acestuia. Alergiile la medicamente au devenit o problemă importantă de morbiditate. Nu numai la noi, ci în toată lumea. Sîntem de părere că în extrem de scurt timp toate centrele universitare să aibă laboratoare de imunologie care să soluționeze problemele fundamentale din sectorul cel puțin al acestor alergii la medicamente. Sîntem hotărîți ca împreună cu Comisia națională de imunologie a Academiei de Științe Medicale a R.S.R. să sprijinim înființarea acestor nuclee de diagnostic. Acest imperativ nu suferă amînare. Memoriul prezentat anul trecut Ministerului Sănătății, prin care încercam să rezolvăm problema spațiului și a dotării, a rămas deocamdată fără urmări. Așteptăm ca principiul just de politică sanitară anunțat de conducerea Ministerului Sănătății privind atenția egală acordată tuturor specialităților medicale să fie extins și alergologiei. Numărul mare de alergici ne îndreptățește să tratăm boala alergică cu mai multă considerație. Pentru tratarea corectă, eficientă a alergiilor trebuie să identifici cu precizie cauza. Pentru asta este nevoie de multă experiență și de dotări corespunzătoare.

— Pentru ca numărul bolnavilor alergici să scadă, ce măsuri profilactice recomandați cititorilor noștri ?

— Una din cauzele cele mai îngrijorătoare în ultimul timp a apariției alergiilor este abuzul de medicamente. Abuzul de medicamente, de foarte multe ori aceleași — penicilină, aspirină, piramidon — duce la sensibilizare. Am demonstrat recent că 12 la sută din astmatici își datorează declanșarea crizelor medicamentelor. Educația și informarea populației privind abuzul de medicamente și automedicația trebuie să fie mai susținute. În ceea ce privește formarea unei noi generații de alergologi, actualele noastre posibilități nu ne permit să specializăm mai mult de 7 medici pe an. Avem promisiuni că ni se vor repartiza medici pentru a se specializa în alergologie. Pe această linie se va contura în viitorul apropiat crearea rețelei de alergologie, absolut necesară cerințelor asistenței medicale din țară.

— Mulțumim profesorului Ervan Seropian pentru amabilitate.

OPREA GEORGESCU ■

25 de ani de alergologie clinică românească

Prof. dr. doc. Ervant Seropian s-a născut la 14 august 1923. Este doctor în medicină și chirurgie din anul 1949. Din anul 1976 este șeful Clinicii II medicale și alergologie de la Spitalul C.F.R. nr. 2 Băneasa. În anul 1957 inființează primul cabinet de consultații alergologice din țară. Este primul titular al disciplinei clinice alergologice, creatorul școlii medicale române de alergologie. Sub conducerea sa activă și cu multă dăruire școala română de alergologie se afirmă cu competență pe plan internațional. Participă activ la numeroase congrese internaționale de alergologie, imunologie, astmologie. Dintre titlurile științifice din străinătate menționăm : vicepreședinte al Societății internaționale de astmologie, președinte al aceleiași societăți pentru Europa de est, membru al Societății internaționale de medicină internă, membru al Academiei europene de alergologie și Imunologie clinică. Volumul activității științifice cuprinde peste 320 de lucrări — manuale, monografii, articole, comunicări. Contribuții importante și originale la dezvoltarea alergologiei clinice.

Dr. Dragoș Penteleiciuc :

Rentabilizarea serviciilor stomatologice e doar o chestiune de organizare

Doctorul Dragoș Penteleiciuc, cunoscut publicului larg ca autor al unor originale și eficiente metode de chirurgie bucodentară-facială, ne propune de data aceasta o discuție consacrată mai bunei organizări și valorificări a asistenței medicale stomatologice. Îi vom da de îndată cuvîntul, dar nu înainte de a informa cititorii noștri că cele două procedee ce-i aparțin — „Grefa dento-alveolo-osoasă" și „Grefa dento-alveolo osoasă ologenă și heterogenă" — care au făcut, dealtfel, în urmă cu doi ani, obiectul unei ample relatări în revista noastră — s-au bucurat între timp de proba de foc a timpului, demonstrîndu-și importanța și valoarea terapeutică. Prima a fost testată pe mai bine de 100 de cazuri, iar cea de a doua, pe 33 de cazuri. De notat deopotrivă, că eliminarea grefonului (care s-a produs în proporție de 15% dintre cazuri) n-a provocat nici un fel de modificări clinice. Dar despre toate acestea, pe larg, într-un viitor reportaj.

— Observații de specialitate și o îndelungată practică medicală — ne declară interlocutorul nostru — precum și identitatea de păreri rezultată în urma numeroaselor discuții cu colegii de breaslă — mă îndeamnă să apreciez că modul de funcționare a serviciilor de stomatologie nu este încă cel ideal dacă avem în vedere rentabilitatea lor economică. Paradoxul apare în clipa în care realitatea de fapt ne obligă să constatăm că unitățile de profil stomatologic nu sînt capabile să-și acopere cheltuielile, și ca atare sînt subvenționate de către stat, cu toate că ele dispun de foarte multe cadre valoroase, că, sub raport profesional, specialiștii noștri se bucură de stimă și recunoaștere internațională. În cazul nostru, cu alte cuvinte, calitatea prestației nu determină și eficiența economică a unității respective.

Explicația este simplă dacă ne aruncăm privirile peste catalogul de prețuri care a rămas neschimbat din 1958. Or, este știut că, în cea mai mare parte, materialul dentar și instrumentarul de mare finețe se aduce în continuare din străinătate. În tot acest timp prețurile au crescut de cîteva ori. De pildă materialul necesar confecționării unei proteze dentare, achiziționat în 1958 cu 50—60 lei, îl aducem în prezent din străinătate la prețul de 700—800 lei. Dar pacientul îl achită tot după tariful din 1958 !

— Considerați în consecință că pacientul ar trebui să suporte această diferență, deci că este momentul să se procedeze la o reașezare a prețurilor pentru prestațiile medicale în stomatologie ?

— Nu sînt pentru o asemenea soluție care ar grefa sensibil bugetul celor ce ne solicită serviciile. O mai judicioasă organizare a unităților noastre ne-ar scuti de o asemenea măsură radicală.

— Ce propuneți ?

— Rentabilizarea cabinetelor de stomatologie prin autogestiune și autogospodărire poate deveni o realitate dacă am lărgi considerabil asistența de specialitate acordată turiștilor străini. România a devenit o țară turistică, în fiecare an sosesc de peste hotare sute de mii de cetățeni străini și foarte mulți dintre aceștia ar putea beneficia de serviciile noastre. La ora actuală, în București, asemenea tratamente se fac doar la Centrul de stomatologie de pe strada Batiște și la Policlinica corpului diplomatic. Mult prea puțin față de posibilitățile pe care le avem.

— Există cereri în acest sens ?

— Ministerul Turismului ne-a înștiințat de multe ori în legătură cu aceste solicitări. Ele ar crește considerabil dacă am avea și în acest scop o bază de tratament corespunzătoare, iar turiștii străini, sosiți în România, la rude, prieteni, pentru a-și petrece concediul la munte și la mare, ar afla că rețeaua sanitară oferă în mod avantajos asemenea prestații medicale. Putem oferi toată gama de tratamente : proteze totale maxilare, proteze scheletice, punți totale și partiale, intervenții chirurgicale, inclusiv implante și transplante. Mai mult decît atît : unitățile noastre ar putea executa, pe bază de comenzi ferme, lucrări comandate din străinătate. Am putea realiza astfel, în laboratoarele noastre dentare, diferite lucrări protetice pentru anumite asociații dentare din străinătate, lucrînd fie cu manopera și materialele noastre, fie prin cooperare, pe baza materialului primit. Procedeul nu este nou, îl folosesc multe țări din Europa și America, unde lipsa acută de tehnicieni dentari a impus și asemenea tranzacții. Apreciez de asemenea că în aceste proiectate unități plata să se facă direct în valuta țării din care sosește pacientul, să se creeze în acest scop un cont special, iar noi să asigurăm servicii pe baza chitanței prezentate de solicitant. În prezent, conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr. 273/1981 plata se face în lei, sau ceea ce nu mi se pare un procedeu binevenit.

— Cum vedeți organizarea unor asemenea servicii pe raza municipiului București ?

— Pentru început, experimental, propun ca aceste prestații să se facă numai în cîteva unități. Nu consider însă că aceste cabinete trebuie să presteze servicii numai pentru turiști străini. Dar fiind vorba de muncă suplimentară, personalul muncitor din aceste unități ar trebui să beneficieze, conform legislației în vigoare, de anumite retribuții suplimentare : gradații excepționale, prime, concedii în stațiuni climaterice sau balneare.

— Să încercăm o concluzie.

— Există, cred, destule temeluri ca pe baza acestor sugestii și propuneri — pe care, evident le supunem discuției publice — să putem obține rentabilizarea serviciilor de stomatologie prin autogestiune și autogospodărire, fără ca întreaga acțiune să implice investiții suplimentare sau un număr sporit de cadre sanitare superioare și medii. Pe baza devizelor libere obținute — și doar cu o parte a acestora — s-ar putea achita în întregime necesarul de utilaje și materii prime din import, statul nostru fiind scutit pe această cale de un însemnat efort valutar.

LIVIU TIMBUS ■

Visul lui Iancu

Măria ta, codrule, codrule,
Auzi-mă. Visul meu este
Înflăcărat ca pămîntul.
Cîntecul meu este
Șipotul izvorului. Rădăcinile
Mele mintuie somnul
Biciuitelor inimi.
Brațele mele — tulnice-ntinse
Din Baia de Crișuri la
Marea cea Mare.
Codrule, codrule, cîntă-mă
Vintule, vintule, brăzduie-mă.
Riule, riule, doruie-mă
În Nația Mare.

VIOREL T. SĂLĂGEAN ■

O premieră națională — competitivă și pe plan mondial

Mîna cu toate cele cinci degete a rămas la locul ei

Pentru Ion Iordache, în vîrstă de 23 de ani, lăcătuș la I.M.E.B., în ziua de marți, 7 septembrie, au fost mai mult de trei ceasuri rele...

Acum e la Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie din Capitală, la etajul doi, într-un salon al cărui număr nu l-am reținut. Prin munca specialiștilor de aici, prin aplicarea tuturor cunoștințelor acumulate în timp, mîna tînărului muncitor și-a păstrat locul, faptul înscriindu-se ca o mare reușită a chirurgiei românești, o spectaculoasă premieră națională.

— Nici eu nu știu exact ce s-a întîmplat, îmi povestește Ion Iordache. Era marți și era prima mea zi de după concediu. Mi-am regăsit colegii, le-am spus în cîteva cuvinte cum am petrecut concediul și m-am apucat de treabă. Totul s-a întîmplat aproape de orele prînzului. M-am dus la o mașină de tăiat tablă. Am vrut, parcă, să scot o bucată de tablă ce se înțepenise. Cred că mașina n-a pornit singură. Am simțit o căldură în mîna stîngă și am văzut cum sîngele a început să coloreze totul. Îmi amintesc că am strigat la șeful de echipă să oprească mașina. Nu știu ce s-a mai întîmplat. M-am trezit la cabinetul medical și apoi un coleg m-a dus cu mașina inginerului șef la spital. Mîna n-o mai simțeam. Eram bandajat și toate bătăile inimii treceau pe acolo. La spital m-au luat doctorii. Apoi știu că pînă spre seară au tot lucrat la mînă. Cînd m-am trezit din nou mă aflam într-un pat din spital, bandajat, cu mîna rezemată pe o masă mică. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi privesc degetele. Toate erau la locul lor. Cred că le și puteam mișca dar îmi era frică să fac acest lucru. Acum mă simt bine. Am poftă de mîncare, pot să stau de vorbă cu cei care vin să mă vadă. Încerc să-mi amintesc tot ceea ce s-a întîmplat, dar nu realizez chiar totul. Doctorii care vin îmi mîngîie mîna, îi aud spunînd că-i caldă și îmi dau seama că lucrurile merg bine. Ce-i astăzi ?

Duminică. Da ! Dacă totul s-a întîmplat marți mai am cîteva zile de așteptat. Am auzit că primele opt zile sînt cele periculoase. Dacă trec fără complicații înseamnă că mi-au salvat mîna... Și eu vă doresc multă sănătate. Mai treceți pe la mine. Colegii de serviciu se interesează în fiecare zi de mine, dar nu pot să ajungă pînă aici. Poate este mai bine așa...

Duminică dimineața profesorul Agrippa Ionescu, șeful spitalului de chirurgie plastică din Capitală, a plecat la Moscova într-un schimb de experiență. În lipsa dînsului stau de vorbă cu Doina Ionescu, doctoriță specialistă și asistentă universitară, cea care a condus operația în cazul tînărului Ion Iordache.

— Eram de gardă, își amintește doctorița Doina Ionescu ; ceasul bătea de orele prînzului. Șeful gărzii era colegul meu, doctorul primar, Ion Comnoiu. Ne-am trezit cu tînărul accidentat. La început nu ne-am dat seama despre ce este vorba. După ce i-am desfăcut bandajul, după ce l-am curățit, ne-am văzut în fața unui caz deosebit de dificil. Plaga era circulară, cvasitotală, transversală în zona medio-palmară. Altfel spus secțiunea era la arcada unde se desprind ramurile digitale. La noi nu s-au mai făcut astfel de operații. Studiile și experiențele ne ies perfect pe animale dar încă pe oameni nu s-a încercat. Nici condițiile de aici nu permit un astfel de lucru și... Dar să revenim la ziua de marți. Trebuie să vă mai spun încă un lucru, ca să fie clar pentru toată lumea. Chiar și revista „Flacăra" a mai scris de Nicolae Dragoș cel cu antebrațul. Deci, ne aflam în fața unui alt caz. La antebrațe s-au mai făcut operații și rezultatele au fost foarte bune. Tînărul Dragoș se simte bine și vine la control. Totul merge perfect și, în curînd își va putea începe activitatea. În momentul de față secțiunea, spus pe limbajul fiecăruia, era în palmă. Apar complet alte probleme. Dificultățile, în timpul operației, cît și după, sînt foarte mari.

Mîna tînărului era moartă, rece, cianotică, cu pulpele digitale zbîrcite. Circulația în vase era întreruptă în amîndouă sensurile. Șansele erau minime. Profesorul Agrippa Ionescu se afla în operație. Întîi n-a știut exact despre ce este vorba și a hotărît să se intre de urgență la reanimare. Doctorul anestezist Ahile Dinu și doctorul Ion Comnoiu au făcut toaleta chirurgicală. Adică primul timp al operației. Spălarea perfectă a mîinii și delimitarea a tot ceea ce a rămas întreg. S-a observat că era și o strivire pe o întindere de doi centimetri, atît sus cît și jos. Spus în termeni medicali, osteosinteza a durat circa o jumătate de oră și s-au trecut patru brese metalice prin capul distal al metacarpienelor. Ca un făcut, profesorul a fost chemat de urgență la minister. Atît a apucat să ne spună : să fim foarte atenți, să nu riscăm, viața omului este mult mai importantă decît mîna, că încă nu sîntem pregătiți și dotați pentru astfel de intervenții și, în concluzie, să hotărîm de unii singuri ce să facem.

Și am hotărît : să începem operația. Simțeam că o putem face. Încă din '80 tot o pregătim pe iepuri și acum s-a ivit ocazia s-o facem pe oameni. Apoi, să vă spun drept, întreaga echipă a fost impresionată de tinerețea lui Iordache. Toată echipa tehnică, s-o numesc așa, a fost de acord. Doctorița Liliana Poenaru lucrase și la prima operație pe antebrațul lui Nicolae Dragoș. Asistenta Mariana Marin a rămas mult timp după program în ciuda faptului că acasă avea niște probleme de rezolvat. A mai fost și asistentul Cezar Biro. Deci, s-a început operația. Sub microscop operator prin tehnică microchirurgicală. S-au refăcut continuitățile a cinci vase avînd un diametru de unul pînă la doi milimetri. S-a ales soluția de a se aplica suturi cu fire separate, cap la cap, termino-terminale. La fiecare vas au fost necesare 12 puncte de sutură, iar după fiecare au fost făcute testări, și verificări funcționale. La prima arteră sîngele a început să iasă exact ca la o fîntînă arteziană prin venă. Era primul semn al reușitei. La celelalte artere se putea vedea sub microscop cum sîngele începe, după fiecare sutură, să-și reia drumul inițial. Și tot ca o noutate nu am refăcut continuitatea tendoanelor și a nervilor. După operație s-a pansat și s-a imobilizat. Apoi s-a făcut o schemă pentru reanimare.

— După cum povestiți, pare foarte simplu. Cît a durat operația ?

— Șase ore. Dacă refăceam și tendoanele cu nervii dura încă pe atît — dar era foarte riscant. Acum, după operație, cînd se privesc în ansamblu lucrurile, n-a fost deloc greu. Adevărul este că a ajuns să fie simplu, pentru faptul că din '80 pregătim o asemenea intervenție. Cu alte cuvinte cheia care deschide drumul o avea fiecare din colectivul nostru. Trebuia găsit numai momentul. Și cred că fiecare dintre colegii mei ar fi procedat la fel și nu numai atît : rezultatele erau aceleași. A fost, cum spuneam, un fapt al momentului. În acea clipă nu erau decît două căi de ales ; dacă tînărul rămînea sau nu cu mîna. Desigur, pînă acum au trecut doar cinci zile. Am încă emoții în ciuda faptului că lucrurile merg bine. Dar mai avem de așteptat cîteva zile. Sperăm ca totul și în continuare să meargă bine.

— Ce a spus profesorul Agrippa Ionescu ?

— Ne-a felicitat, s-a bucurat sincer că și fără el în spital a avut loc o premieră, și pe mine m-a sărutat. Nu vă uitați așa ! Este doar soțul meu.

...Pentru Ion Iordache, în vîrstă de 23 de ani, lăcătuș la I.M.E.B., ziua de marți n-a avut, cum spuneam, numai trei ceasuri rele. A mai fost și o clipă bună, care s-a transformat în multe ceasuri de muncă în care un colectiv de oameni în halate albe i-au salvat mîna cu cele cinci degete...

SORIN POSTOLACHE ■

Folosirea laserului cu heliu — neon în tratamentul plăgilor tegumentare

Tămăduirea plăgilor tegumentare prin mijlocirea laserului cu heliu-neon reprezintă nu numai un procedeu original ei, în fapt, un nou capitol și un nou concept în terapia bolilor de piele. Este ceea ce demonstrează și recenta comunicare prezentată de un colectiv de medici și fizicieni din București în cadrul lucrărilor Conferinței și școlii internaționale asupra laserilor, desfășurate pe „Platforma Măgurele" la începutul acestei luni. Experimentul a fost efectuat cu un laser 10 mv tip LG 10, realizat după un proiect românesc și sub auspiciile Institutului Național de Fizică și al Comitetului Național de Fizică.

Înainte de a da cuvîntul inginerului Abraham Schähner, coautor al acestei prestigioase realizări, dorim să amintim cititorilor noștri că recentul colocviu poartă deopotrivă și semnificațiile unui jubileu științific : împlinirea a două decenii de la realizarea celui dintîi laser românesc, douăzeci de ani de cînd specialiștii noștri, printre primii în lume, au izbutit la rîndul lor, să „sudeze" razele de lumină dispersate, să înfăptuiască fascicole de lumină coerentă de putere, cu directivitate corespunzătoare, prin solicitudinea unor generatoare de lumină bazate pe principiul emisiei stimulate.

— Laserul cu heliu-neon — ne declară interlocutorul nostru — permite amplificarea radiației roșii pe lungimea de undă de 0,6 um, obținîndu-se o radiație cu un înalt grad de coerență, o densitate de putere relativ ridicată precum și o foarte înaltă directivitate. Prin aceste calități emisia își poate găsi o largă aplicabilitate în medicină și biologie. Lungimea de undă, densitatea de putere și înaltul grad de coerență permit o bună stimulare a moleculelor din organism, fără ca radiațiile să acționeze agresiv asupra celulelor. Cercetătorii au remarcat astfel că în cadrul structurilor celulare există anumite molecule care au o rezonanță identică sau apropiată de razele laser ce bombardează țesutul. În această situație, moleculele capătă atributul de „țintă" și au posibilitatea absorbirii fascicolelor laser. Bineînțeles, în funcție de natura moleculelor „țintă" apare și efectul asupra organismului.

— Ce se întîmplă de fapt în urma acestui impact ?

— O explicație mai completă a efectului de stimulare a radiației cu heliu-neon o conferă actuala concepție privind bioplasma și rezonanța ei. Radiația roșie coerentă a laserului cu heliu-neon acționează asupra bioplasmei organismului, provocîndu-i creșterea sau scăderea densității, sau ceea ce crecază emisii de radiații secundare. În acest mod apar modificări în mai multe direcții asupra organismului. Se produc între altele : normalizarea balanței energetice a sistemului nervos și a altor sisteme de reglare în organism, creșterea activității emitotice, normalizarea permeabilității membranelor celulare, intensificarea oxigenării țesulare. Toate acestea duc la stimularea diviziunii celulare, la normalizarea homeostaziei, produc stabilitate în procesele de reglare neurohormonale precum și creșterea rezistenței la bolile infecțioase.

— Ce au dovedit pînă în prezent experimentele realizate pe animale de laborator ?

— În laborator au fost folosite animale (șobolani) distribuite în patru loturi. În primele două loturi, pe tegumentul animalelor au fost provocate arsuri de patru centimetri pătrați, dar iradierea cu laser a fost folosită numai la primul lot, șobolanii din lotul martor (lotul **b**) fiind tratați după procedee clasice. În celelalte grupe nu au mai fost provocate arsuri termice, iar iradierea cu laser cu heliu-neon a fost efectuată numai asupra animalelor **din lotul c**. Mai trebuie să menționmă că toate cazurile au fost urmărite clinic și fotografic, enzimologic, sub aspectul modificărilor sanghine, prin microscopie fotonică și prin microscopie electronică.

Rezultatele observate sînt următoarele :

La lotul **a** rana s-a vindecat prin căderea crustei și formarea unor tegumente normale după a 13-a zi de iradiere, în vreme ce la lotul **b**, unde cercetătorii au folosit metode terapeutice obișnuite, a fost obținut același rezultat după 20—40 zile. La lotul **c**, în comparație cu lotul martor, s-a observat o descuamare mai evidentă, o creștere mai intensă a părului și apariția unui proces activ de multiplicare celulară.

Experimentele au dovedit așadar efectul stimulator al laserului cu heliu-neon în cazul unor afecțiuni tegumentare, asupra celulelor și metabolismului celular, făcînd evidentă eliminarea precoce a zonelor necrozate.

— Procedeul și-a demonstrat utilitatea numai în tratamentul unor afecțiuni ale pielii, în arsuri, și ulcerații tegumentare ?

— Literatura de specialitate subliniază valoarea metodei și în tratamentele ortopedice și reumatologice. Astfel, la nivelul osului, în zona de fractură, acest gen de iradiere provoacă stimularea formării calusului. Creșterea oaselor, — se notează de asemenea — poate fi influențată pozitiv prin radiați cu laser, tratamentul favorizînd metabolismul osos prin rezolvarea diferitelor stări de osteoporoză, mai ales în cazurile de imobilitate. După 25 de ședințe de iradiere s-a constatat ameliorarea simptomatologiei clinice și radiografice. La nivelul articulațiilor, laserul heliu-neon cu o densitate de putere de 0.1—12 um/cm² a produs efecte de retrocedare a fenomenelor cronice inflamatorii. Se citează astfel folosirea procedeului pe un lot de 70 de pacienți cu artroze, rezultatele fiind notabile. Rezultate încurajatoare au fost dobîndite și în cazul unor artrite.

— Metoda ne îndreptățește, cred, să întrevedem o adevărată revoluție în tratamentul unor afecțiuni ale tegumentului. S-ar încheia astfel un foarte lung capitol al terapiei clasice în care la loc de cinste au stat și mai stau încă pomezile, unguientele și ierburile de leac. Cui datorăm, în România, această realizare ?

— La perfectarea lucrării au participat un colectiv al Clinicii de ortopedie din cadrul Spitalului Militar Central alcătuit din general maior dr. doc. Gheorghe Niculescu, locotenent colonel dr. Silviu Niculescu, colonel dr. Titus Giurgiu. Și-au mai dat concursul dr. Angela Diaconescu de la Institutul Cantacuzino, dr. Vasile Drăgănescu și dr. Virgil Vasiliu din cadrul secției Laser a Institutului de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații, precum și interlocutorul dumneavoastră, ing. Abraham Schähner, consultant în probleme de biomecanică.

Noi arme terapeutice împotriva diabetului

De vorbă cu dr. C. Ionescu-Tîrgoviște

— Ați participat, stimate tovarășe doctor, împreună cu mai mulți specialiști din țară, la cel de-al XVIII-lea Congres al Asociației europene de diabet, desfășurat recent la Budapesta. Cititorii noștri vor fi desigur interesați să afle în primul rînd ce se întreprinde la ora actuală în România și pe plan mondial pentru tratamentul diabetului hipo și hiperglicemic.

— Majoritatea lucrărilor prezentate s-au referit la cauzele și factorii ce participă la inducerea diabetului zaharat și, evident, la problemele legate de tratamentul acestei afecțiuni. S-a insistat în mod special asupra mecanismelor imunologice implicate în apariția tipurilor de diabet insulino dependent, maladie caracteristică vîrstelor tinere. S-a considerat de data aceasta, mai mult decît altădată, pe baza unor argumente convingătoare, că factorul declanșant îl constituie unele infecții virale, care, pe un anumit teren, și în funcție de anumite predispoziții genetice, pot duce la apariția unor anticorpi îndreptați împotriva propriilor celule pancreatice. S-a arătat, totodată, că există speranța perfectării unor procedee imunologice capabile de a neutraliza aceste atacuri virale.

— Care sînt la ora actuală principalele direcții în tratamentul diabetului zaharat ?

— Voi nota în primul rînd că, în întreaga lume, există preocuparea pentru găsirea unor preparate insulinice cu o antigenitate mică, dar care să aibă în același timp o acțiune rapidă și eficientă. Specialiștii din România ca dealtfel și cei din străinătate își concentrează atenția asupra insulinelor monocomponent umane (insuline cu o structură chimică apropiată de cea specifică organismului uman). Sînt în uz curent insuline extrase din pancreasul de bovine și porc.

S-a vorbit apoi mult despre transplantul de celule beta, procedeu care, în cazul reușitei, scutește pacientul de neplăcutele injecții zilnice cu insulină. Din păcate, s-a arătat din nou, că nu de puține ori grefonul este respins prin reacția imunologică a organismului. Și încă ceva : specialiștii nu cunosc pînă în prezent decît o singură sursă pentru obținerea celulelor beta, iar aceasta nu poate fi decît pancreasul unui copil proaspăt decedat, sau ceea ce, evident, face extrem de dificilă practicarea operației de transplant.

La ora actuală, s-a mai arătat la congres, există în lume cîteva mii de diabetici care poartă un pancreas artificial, aparat extracorporal în greutate de 300 de grame și care, pe baza unei programări, eliberează insulină printr-un tub de plastic conectat sub piele sau în abdomen. Aparatul este însă incomod, iar în cazul unei funcționări defectuoase se pot produce accidente grave, chiar de tipul comei diabetice. Se preconizează construcția unor dispozitive miniaturale, capabile de a fi implantate sub piele, dar asta este încă o problemă de viitor.

— Toate acestea ne conduc, cred, la o concluzie : sistemul cel mai uzitat rămîne în continuare tratamentul clasic cu insulină ?

— Ultimele două metode amintite anticipează o veritabilă revoluție în tratamentul diabetului, dar deocamdată ele nu reprezintă decît o mare speranță. Din fericire știința și tehnica avansează rapid și personal sînt sigur că în foarte scurtă vreme vor intra în practica obișnuită a diabetologilor. Pînă atunci, se continuă eforturile pentru obținerea unei insuline cu un grad mare de puritate.

— Ce lucrări au prezentat la congres specialiștii români ?

— La Congresul Asociației europene de diabet au participat 12 medici din țara noastră, reprezentînd centre medicale din București, Cluj-Napoca, Brașov, Oradea și Iași. Au fost prezentate două comunicări : una datorată unui colectiv condus de prof. dr. doc. Iulian Mincu și consacrată cauzelor și consecințelor comelor hipoglicemice, și alta aparținînd unui colectiv din care am făcut și eu parte și care s-a referit la cîteva probleme ale terapiei comelor hiperglicemice. Lucrările noastre au fost extrem de apreciate și au suscitat numeroase discuții.

— Profit de această conversație pentru a vă înștiința că la redacția noastră s-a primit o scrisoare, semnată de mai multe persoane din București, și în care se arată că la Centrul de nutriție și boli metabolice din Capitală se face uneori trecerea de la un tip de insulină la alt tip, ceea ce prejudiciază cursul științific al terapiei.

— Într-adevăr, s-a procedat așa din pricina unor goluri în aprovizionarea centrului nostru. Tocmai de aceea am hotărît să folosim de acum înainte numai cîteva tipuri de insulină și în primul rînd tipul monocomponent cu eficiență mare și antigenitate mică. S-au luat de asemenea și toate măsurile pentru o aprovizionare corespunzătoare.

— În concluzie ?

— Concluziile sînt optimiste. Recentul colocviu a adus multe precizări în ceea ce privește etiologia acestor maladii metabolice, iar cercetarea mondială de specialitate anticipează o considerabilă amplificare a metodelor de tratament.

LIVIU MAIOR ■

Medaliile de la Atena nu rezolvă problemele de fond ale atletismului românesc

Chiar cu riscul de a repeta (pe ici, pe colo) unele lucruri, permiteți-ne, stimați cititori, să vă oferim un tablou complet al comportării reprezentanților noștri la cea de a 13-a ediție a campionatelor europene de atletism, la care am fost martori oculari, la Atena, între 6 și 12 septembrie.

Delegația română, care a fost condusă (cu competență și tact) de Septimiu Todea, secretar al C.N.E.F.S., a fost alcătuită din 12 fete (s-a renunțat în ultimul moment la convocarea, ca rezervă în ștafeta de 4 x 400 m, a Marici Samungi) și 6 băieți. Prestația lor a fost următoarea:

Feminin

4x400 m: **Iboia Korodi, Cristiana Cojocaru, Elena Tăriță, Daniela Matei;** intrată direct în finală, datorită numărului redus de echipe înscrise (8), ștafeta noastră a ocupat locul 6 (—1 punct), cu timpul de 3:29,26; de remarcat că formația R.D.G. a stabilit, în proba respectivă, un nou record mondial, 3:19,05; româncele au început bine (Korodi, 52,1), dar au terminat mai slab (Matei, 53,1).

800 m: **Doina Melinte;** s-a clasat a șasea (tot un punct), dar ne așteptam la mult mai mult de la campioana Europei de sală, creditată anul acesta cu 1:55,05, cea mai bună performanță mondială; n-a alergat la Atena decît 1:59,65, clacînd pe ultimii 150 de metri, fără ca explicațiile furnizate ulterior (o stare de slăbiciune) să ne mulțumească.

1 500 m: **Maricica Puică, Doina Melinte:** prima (specialistă la 3 000 m) a ocupat un merituos loc 4 (3:59,31), aducînd 3 puncte echipei, în timp ce Melinte, introdusă mai ales spre a o ajuta pe Puică, n-a rezistat decît pînă la jumătatea cursei, terminînd pe locul 9 (4:08,49); i-am reproșa Maricicăi un start ezitant (a pierdut plasa sovieticelor Dvirna și Zaițeva) și o alergare pe culoarul 2 (drept pentru care a parcurs cam 10—15 metri mai mult).

3 000 m: **Maricica Puică,** MEDALIE DE ARGINT, 8:33,33; joi seară, într-o companie selectă (inclusiv recordmana mondială Ulmasova) Maricica a făcut o cursă excelentă, găsind cea mai nimerită tactică în fața „troicei" sovietice Ulmasova, Sipatova, Pozdniakova; a „pierdut-o" însă, pe ultima turnantă, pe Ulmasova, trecîndu-și în cont 5 puncte.

400 m g: **Cristiana Cojocaru;** ultima în semifinale (59.00), n-a confirmat, dar se presupune, dat fiind faptul că n-are decît 20 de ani, că va mai progresa; oare?

Greutate: **Mihaela Loghin,** locul 8, grație unei aruncări de 18,91 m, realizată din prima încercare (restul: depășită, 18.42, 18,85, 18,50, 18.57); s-a cîștigat (Slupianek) cu 21,50 m, diferența vorbind de la sine despre imposul în care se află, la noi, proba respectivă.

Lungime: **Vali Ionescu, Anișoara Cușmir;** conform pronosticurilor, săritoarele noastre au dominat proba, Vali devenind CAMPIOANĂ A EUROPEI, iar Anișoara cucerind MEDALIA DE ARGINT; concurența a fost foarte mare (chiar dacă Zorina, recordmană mondială de sală și, recent, campioană a Uniunii Sovietice, nu s-a calificat în finală), iar condițiile atmosferice nu tocmai favorabile din cauza unui vînt puternic, turbionar; surprinzător, a fost aleasă cea mai nepotrivită (după opinia specialiștilor) groapă de sărituri, dar a decis, se pare, faptul că în dreptul acesteia era plasată o reclamă a firmei japoneze „Asics Tiger", care a finanțat o parte din cheltuielile competiției (între altele fie spus, la Atena s-a dat o adevărată bătălie între marile firme producătoare de echipament sportiv; fostului recordman de înălțime, polonezul Jacek Wszola, i s-a interzis de către federație să folosească alt echipament decît cel purtînd marca „Adidas"; el a sărit cu pantofi „Tiger", calificîndu-se pentru finală; drept represalii, federația poloneză l-a expediat în grabă la Varșovia, retrăgîndu-l din concurs)?! În ciuda unei nefericite trageri la sorți (ea a deschis concursul), Vali Ionescu și-a găsit repede cadența, sărind 6.60, d, 6,79, 6,78, d, în timp ce Anișoara Cușmir n-a izbutit să cucerească medalia decît din ultima tentativă (6,71, d, 6.67, 6,59, 6,67, 6,73); fără îndoială, o victorie de prestigiu a celor două sportive din România, pentru care atît ele, cît și antrenorii lor, Mihai Zaharia și, respectiv, Ion Morolu, merită cele mai fierbinți felicitări; de subliniat că fetele noastre au tradiție în această probă, Viorica Viscopoleanu fiind, în 1968, campioană olimpică și recordmană mondială, iar Dorina Cătineanu deținînd, în 1975 (Katowice), titlul european de sală; de la Atena, Vali Ionescu (ca și Maricica Puică dealtfel) a plecat în Italia, urmînd să participe, ca invitată a federației peninsulare, la concursurile de la Roma și Rieti.

Vali Ionescu în zbor spre 6,79 m, săritură care i-a adus la Atena titlul continental

A treia săritoare română prezentă la C.E., **Gina Panait-Ghioroaie,** a dezamăgit, rămînînd în afara finalei (a sărit 6,30 m în loc de 6,50 m).

Disc: **Florența Crăciunescu** s-a clasat pe poziția a șaptea, datorită unei aruncări de 64 m (seria ei: d, 62,72, 64, 63,86, 63,16, 63,78), dar se aștepta mai mult de la ea, avînd 66,24 m anul acesta.

Heptatlon: **Corina Țîfrea;** foarte slabă la aruncări, Țîfrea s-a oprit la 5 988 de puncte (locul 10), diferența pînă la punctajul cîștigătoarei probei (disputată la Atena în premieră), 634 de puncte, scutindu-ne de comentarii.

Masculin

110 m g: **Ioan Oltean** a ratat intrarea în finală, după ce, în serii, a alergat 13,82 (record personal 13,8); cu 13,95 în semifinale, el n-a putut emite pretenții.

Înălțime: **Sorin Matei;** 2,15 în calificări (față de 2,28 anul acesta?!), n-a intrat în finală: e încă foarte tînăr (19 ani), dar îi lipsește acea „răutate" în concurs din care sînt plămădiți marii (viitori) campioni.

400 m g: **Horia Toboc** a fost, poate, cel mai slab om al delegației, venind al cincilea (din 6) în serii?! Cu 51,65, față de 50,17 în 1982, Toboc a reușit „performanța" de a obține penultimul timp din concurs (altfel zis, locul 19 din 20); șansa lui, credem, e să abordeze distanțe mai lungi, poate 800 m, poate 1 500 m, la garduri părîndu-ni-se lipsit de perspective.

Triplu salt: **Bedros Bedrosian** a fost singurul dintre atleții români prezenți la C.E. care a adus un punct, ocupînd locul 6 (16,46); n-a concurat însă la nivelul maxim al posibilităților, avînd mari (și inexplicabile) dificultăți în programarea elanului; drept urmare, din 6 sărituri a greșit 4 (?!), seria lui fiind d, d, 16,46, 16,29, d, d. Poate că venirea la Atena a antrenorului său (Adrian Ionescu) l-ar fi ajutat, dar acesta a rămas acasă.

Disc: **Ion Zamfirache, Iosif Nagy,** locurile 7 și, respectiv, 8, după aruncările 60,72, 58,48, 61.66, 60,56, 50,44, 58,54 și 60,40, 59.08, 59,20, 60,53, d, 59,16; dacă ar fi evoluat la nivelul celor mai bune rezultate din 1982 (65,90 pentru Zamfirache, 67,12 pentru Nagy), ei ar fi putut urca pe podium și chiar cîștiga (Bugar, noul campion, a înregistrat 66,64 m), dar ei, ca și în alte ocazii, s-au mulțumit cu puțin; au invocat, ca circumstanțe atenuante, ploaia, care a făcut alunecos cercul de aruncări, dar de plouat, a plouat, nu-i așa, pentru toți concurenții!

Lesne de dedus că fetele au fost la înălțime, iar băieții, ca de obicei în ultimii ani, au deziluzionat. Dacă în clasamentul general, pe națiuni, România a ocupat locul 10 (față de 12 la ediția anterioară a C.E., Praga, 1978) din 29 de echipe, fetele au fost acelea care au adus toate cele 3 medalii (Ionescu aur, Cușmir și Puică argint) și 22 din cele 23 de puncte ale reprezentativei (cele de mai sus, 7 pentru Ionescu, cîte 5 pentru Cușmir și Puică, încă 3 pentru Puică, 1 punct Melinte și ștafeta de 4x400 m, plus Bedrosian). În condițiile în care ierarhiile continentale au suferit, la Atena, importante modificări (R.D.G. a cucerit 13 medalii de aur față de numai 6 ale Uniunii Sovietice, în timp ce R.F.G., 4 medalii la Praga, și-a dublat aici „zestrea", echipa masculină a R.F.G. ajungînd să cîștige competiția?!), atletele din România s-au comportat foarte bine, ele împărțind locul 3 cu Bulgaria, înaintea Poloniei, Marii Britanii, Italiei, Franței, Cehoslovaciei, Ungariei etc. Un succes, desigur, dar numai parțial, căci băieții n-au izbutit, repetăm, să marcheze decît un punct, ei figurînd în coada ierarhiei europene, undeva pe pozițiile 22—23?!

Față de Praga, rezultatele de la Atena, judecate în ansamblu, au fost mai bune. Chiar și obiectivele asumate (două medalii, 15 puncte) au fost depășite, noul stil de muncă instaurat la F.R.A., mai multă muncă, mai multă seriozitate, mai multă sinceritate etc., dînd, iată, primele roade. Numai că cele 3 medalii nu rezolvă, în nici un fel, problemele atletismului românesc, care sînt încă numeroase. În școli, vom reveni cît de curînd asupra acestui subiect, atletismul a ajuns o „cenușăreasă". Drept urmare, aria de selecție s-a îngustat și, cel puțin pentru moment, sînt puține premise ca ea să se lărgească. Doar cîteva județe (Dolj, Maramureș, Argeș, Constanța) mai „produc" pentru atletism, în vreme ce altele, cu tradiție, Timiș, Iași, Cluj, etc, și-au redus contribuția pînă aproape de zero. Poate că n-ar strica, gîndim, ca antrenorii federali să bată mai mult țara și să încerce să depisteze talente, căci talente, mai ales în probele de aruncări, trebuie să fie.

La Timișoara, de pildă, s-au dezafectat cîteva spații destinate atletismului spre a se amenaja pe ele terenuri de tenis. În București, nu există azi decît 2—3 (dacă-or mai fi) locuri pentru antrenamentul aruncătorilor, mulți dintre aceștia fiind siliți să se pregătească pe unde apucă?! Nici cercetării nu i s-a acordat, în ciuda unor progrese, atenția meritată.

Atena 1982 trebuie privită ca o etapă, nu ca un capăt de drum. Prima ediție a mondialelor, programată în 1983, la Helsinki, nu-i prea departe, iar atletismul românesc, în ciuda succesului atenian, mai are multe de soluționat. Despre toate astea însă, vom mai vorbi.

OVIDIU IOANIȚOAIA

AU ȘANSE DE CALIFICARE DINAMO, CRAIOVA ȘI CORVINUL

Miercuri, au avut loc primele partide din turul 1 al cupelor continentale la fotbal, care angrenează anul acesta, reamintim, 4 echipe românești. Trei din ele au evoluat pe teren propriu, Dinamo întîlnind pe Dukla Praga în C.C.E., F.C. Baia Mare pe Real Madrid în Cupa cupelor și Universitatea Craiova pe Fiorentina în Cupa U.E.F.A. Tot în Cupa U.E.F.A., dar în deplasare, a jucat și Corvinul care a avut ca adversar, la Graz, formația locală A.K.

Dukla a scăpat ușor!

Din nou atmosferă superbă pe „23 August", aproape 70 000 de spectatori participînd cu inima și cu sufletul alături de echipa noastră campioană, Dinamo, la meciul împotriva campioanei cehoslovace Dukla Praga. Trebuie să spunem chiar de la început că scorul cu care s-a încheiat partida, 2—0 (1—0), goluri marcate de Mulțescu (min. 30) și D. Georgescu (min. 54, din 11 m), dezavantajează formația noastră, care putea cîștiga la o diferență mai însemnată, rezolvînd din prima manșă soarta calificării. Am numărat pe parcursul celor 90 de minute nu mai puțin de 22 de șuturi la poarta echipei oaspete și 5—6 ocazii de gol cît roata carului, ratate din păcate de Văetuș, Mulțescu sau Custov, din situații cu adevărat excelente. Dinamo a început meciul fără Augustin (nerefăcut după accidentul de la Oslo), dar cu o surpriză tactică însemnată. Văetuș (nr. 4 pe tricou) fiind împins lîngă Dudu Georgescu, pentru un joc cu două vîrfuri, desigur eminamente ofensiv. Trebuie însă să remarcăm că Mulțescu a fost în meciul cu Dukla jucătorul care a purtat întreaga echipă după el, dinamovistul făcînd o partidă de excepție. În afara golului marcat în prima repriză (la o centrare a lui Custov), Mulțescu și-a amețit adversarii obținînd un penalty acordat (din care a marcat Dudu Georgescu) și încă unul, văzut de tot stadionul, dar neacordat de arbitrul Palotay! În fapt, așa cum am constatat de mai multă vreme, atunci cînd Mulțescu merge bine, întreaga echipă Dinamo joacă excelent! Desigur nu trebuie să știrbim nimic din meritele lui Dinu, care a făcut o partidă de clasă, ale lui Ion Marin, Al. Nicolae, care s-au dovedit de netrecut, Custov, Orac sau Moraru, ale cărui două sau trei intervenții, sigure, au fost, extrem de necesare. Însă, repetăm, miercuri seara „eroul meciului" a fost Mulțescu, pe care numai lipsa de șansă l-a făcut în min. 55 să rateze, după un splendid un-doi cu D. Georgescu, singur cu portarul la 10 metri de poartă, majorarea scorului. Un 3—0 pe tabela de marcaj, logic după desfășurarea partidei, ne-ar fi ferit de emoții în meciul de la Praga. Oricum, apreciem că este în puterea echipei noastre campioane să marcheze și în deplasare și să-și continue drumul în cea mai importantă competiție europeană, cupa campionilor.

(Dumitru Graur)

Un 0-0 de palmares

Să fim sinceri, puțini erau cei care trăgeau nădejde că, chiar și după acel mult comentat 3—1 la Florența, divizionara B F.C. Baia Mare se va putea califica în dauna reputatei echipe madrilene Real. După rezultatul de miercuri, 0—0, numărul optimiștilor s-a redus și mai mult, deși, nu-i așa, s-au mai văzut în fotbal buturugi mici care să răstoarne care mari! Oricum, chiar dacă Realul are de-acum prima șansă, e de notat faptul că băimărenii nu s-au speriat deloc de faima adversarilor, veniți, cu 6 internaționali (spaniolii Camacho, Gallego, Juanito și Santillana, olandezul Metgod, vest-germanul Stielike), jucînd de la egal la egal și fiind chiar, în cîteva rînduri, la un pas de a înscrie. Cea mai mare ocazie a gazdelor s-a consumat în minutul 72 cînd, la repetarea unei lovituri libere (fault Bonet asupra lui Ene), Koller a trimis balonul în stîlpul porții apărate de Agustin. Poate că altul ar fi fost cursul jocului dacă, în minutul 18, arbitrul austriac Woeher l-ar fi penalizat pe Agustin cu 11 metri pentru faultul comis asupra lui Dragomirescu.

Chiar dacă, mai zicem o dată, echipa antrenată de Di Stefano deține prima șansă de calificare, returul se joacă. Nici o echipă nu e, pe aici un teren, dinainte învinsă.

Scorul putea fi și mai mare

În fața unei Fiorentine presărată cu internaționali italieni (Antognoni, Graziani) și argentinieni (Passarella, D. Bertoni), Craiova a jucat foarte bine, obținînd o victorie meritată: 3—1 (0—1). Acestei victorii, realizată datorită prestației din repriza secundă, n-am avea să-i reproșăm decît un lucru, că n-a fost mai clară! Din păcate însă, Cămătaru (min. 16), Crișan (min. 30), din nou Cămătaru (min. 50), Cîrțu (min. 71) au ratat ocazii uriașe, iar atunci cînd n-a mai fost nimic de ratat, cînd portarul Galli fusese depășit, numai barele s-au opus la șuturile expediate de Țicleanu (min. 45) și Balaci (min. 54)! În plus, între alte erori, arbitrul belgian Ponnet a trecut cu vederea un henț comis în careu, în min. 79, de fundașul central italian Pin.

După o primă repriză mai statică, în care jocul economicos și obstrucționist al oaspeților a avut cîștig de cauză, ei marcînd și un gol, „cap" al lui D. Bertoni la o lovitură liberă executată de Antognoni (min. 33), Universitatea s-a dezlănțuit și, susținută frenetic de peste 50 000 de spectatori, a întors soarta partidei. A egalat, min. 55, fundașul Ungureanu (alături de Donose și Balaci, unul din cei mai în formă jucători craioveni), a adus avantaj Cîrțu (min. 73), iar Balaci a stabilit scorul final, min. 88, trimițînd în gol o lovitură liberă de la 20 de metri. Chiar dacă au avut și unele momente mai slabe (marcajul a fost în cîteva rînduri defectuos, prilejuind florentinilor contraatacuri tăioase), fotbaliștii români au prestat, în ansamblu, un joc viguros și inteligent (promițătoare reintrarea lui Crișan), depășind net o echipă cu multe nume sonore. Chiar dacă returul se anunță dificil, credem în șansa Craiovei de a se califica. Motivația acestei speranțe e simplă: Universitatea e o echipă mai bună decît Fiorentina, fapt demonstrat miercuri cu prisosință. **(Ov.I.)**

O primă repriză excelentă

La Graz, în fața echipei locale Athletic Klub, Corvinul Hunedoara a obținut un prețios rezultat de egalitate, 1—1, după ce la pauză conducea, grație golului înscris de Gabor (min. 15). Fotbaliștii români au făcut o primă repriză excelentă, dominîndu-și adversarul la toate capitolele. Jocul combinativ și în mișcare al oaspeților i-a surprins pe austrieci, a căror formație a fost întărită, în ultimul moment, cu Bary Hulshof, cunoscut din perioada cînd a evoluat la Ajax Amsterdam. Rapidele șarje hunedorene, purtate îndeobște de Gabor și Dumitrache, au prins, adesea, pe picior greșit apărarea gazdelor și, în cîteva rînduri, portarul Ekmecici a salvat majorarea scorului. După pauză însă, austriecii s-au instalat în atac și, minute în șir, au asaltat poarta apărată (bine) de Ioniță. La o ezitare a lui Bogdan, în min. 52, Schwiecher a adus egalarea. Scorul de 1—1 a rămas neschimbat pînă la sfîrșitul partidei, dominarea teritorială a gazdelor găsind în față o apărare omogenă și fermă, din care s-au remarcat Andone și Rednic. În mod normal, peste două săptămîni, la Hunedoara, Corvinul ar trebui să obțină calificarea.

Valentin Stănescu:

«Rapid e o iubire prea mare pentru a-i refuza șansa de a intra din nou în „A"»

— Nea Tinele, ești prea „mare" pentru noi... În cinci meciuri ai făcut cinci victorii, ai bătut la Sibiu și la Alexandria, i-ai culcat la pămînt pe ROVA, pe Metalul și acum pe Slatina, golaverajul e 12—1, nu știu de ce nu se dă o hotărîre ca Rapidul să fie considerat de pe acum în „A", iar celelalte echipe să joace numai pentru locul 2...

— Ptiu, mușcă-ți limba! C-așa vă aruncați voi ăștia, ziariștii, cum cîștigă omul un meci, două — gata cu laudele pînă-n lună, să-și piardă lumea capul! Măi băiete, campionatul abia a început, mai e drum lung pin' la vară, nimeni nu știe ce se mai poate întîmpla.

— Ei, nu te supăra. Am spus-o doar așa, ca să te stîrnesc! Dar nu tot dumneata ai declarat că Rapidul vrea să lămurească soarta promovării încă din turul campionatului?

— Ba da, sigur că încercăm și asta. Duminică avem meci cu Progresul. Dacă îi batem și pe ei, lăsîndu-i jos în clasament, cu necazurile lor, cred că ne putem detașa în frunte. Oricum, a venit vremea ca Rapidul să-și reia locul care i se cuvine în prima divizie. Este la al șaselea campionat de cînd joacă în „B".

— Poate că te așteptă pe dumneata, ca să forțeze porțile promovării! De ce ai... întîrziat atît de mult?

— Păi sînt plecat de 14 ani din Giulești... De, am mai fost și eu pe ici, pe colo, am avut ceva treabă.

— Pe unde?

— De la început, vrei să spui? După ce am cîștigat campionatul cu Rapid am avut un an mai slab, clasîndu-ne pe locul 9. În vară am jucat finala Cupei, cu Dinamo, Neagu a ratat 11 m în minutul 90 — am pierdut. Cinci jucători au fost suspendați, Nicki se îmbolnăvise, iar Puiu Ionescu plecase să joace în R.F.G. În octombrie m-au dat afară și au venit la echipă Bărbulescu cu Cristescu. Am plecat la Steagul roșu, unde am stat doi ani jumătate, apoi la Steaua, pentru aproape doi ani și la echipa națională timp de trei ani. Am pierdut la Leipzig, cu R.D.G., în campionatul european, apoi la Blois, cu 4—0, în preliminariile olimpice, și am ajuns... la Petrolul. La Ploiești, în divizia B, am făcut atunci 32 de puncte din 34 într-un singur tur, doar cu două meciuri nule, iar campionatul l-am terminat cu vreo 17 puncte avans față de a două clasată. Buzăul îmi pare. Am rămas la Ploiești doi ani și jumătate. Petrolul a retrogradat și a trebuit din nou să plec, întîi la Scornicești, vreo 3 luni, apoi la Craiova. Am luat echipa pe locul 8 și am terminat cu ea pe 4, jucînd și într-o cupă europeană. Atunci am bătut pe Leeds, am luat campionatul și... am venit la Dinamo, pentru un contract de doi ani. Un timp am fost detașat, așa cum știți, la echipa națională, am bătut Iugoslavia și am cîștigat Cupa balcanică, am bătut

Anglia, dar am pierdut în cele din urmă calificarea la C.M. din Spania...

— Deși lucrurile sînt de acum doar în amintire, nu mă pot opri să nu te întreb cum îți explici dumneata pierderea calificării?

— Au fost mai multe greșeli, pe care astăzi le recunosc. În final am rămas cam fără echipă, dar în primul rînd fără portar. Moraru era în formă bună, dar ne-a fost teamă să-l băgăm în poartă, știi de ce... Cristian a primit două goluri și ne-a bătut Elveția! Mai departe, țin să subliniez că Dinamo s-a comportat extraordinar, atunci cînd federația n-a mai avut nevoie de noi, antrenorii naționalei, n-a schimbat în nici un fel contractul pe care eu îl aveam cu clubul. Așa am reușit apoi, în chiar vara care a trecut, una dintre cele mai bune performanțe ale mele ca antrenor, adică să cîștig și campionatul și Cupa... Apoi, la solicitarea conducerii ministerului, am venit la Rapid. Altceva, ce mai vrei să știi?

— Cîți ani ai, nea Tincle?

— În 28 noiembrie fac 60 de ani, vîrsta pensiei. Din '53 sînt antrenor, mai întîi la Locomotiva M.C.F., cu care am intrat în „B". Vreau să ies la pensie de la Rapid, dar țin să-ți spun că mă simt deocamdată încă în putere, întreabă-i pe jucători!

— I-am întrebat. Ion Ion, spre exemplu, mi-a spus că nu mai apucă să bea și ei o bere, cînd ajunge seara acasă și se gîndește la ce antrenamente îl așteaptă a doua zi, mănîncă și se culcă imediat!

— Îmi place să se știe despre mine că sînt exigent, pretențios cu pregătirea. Și nu vreau ca această pregătire să se scurgă pe alte căi.

— Sprijin suficient există?

— Da. Sînt foarte mulțumit. Rapid este acum o unitate direct subordonată căilor ferate, avînd și un număr, nu știu eu care. Primim un sprijin deosebit din partea conducerii ministerului și din partea clubului, iar despre suporteri, ce să mai zic! Vreau însă să-ți spun că sînt tare mulțumit și de Nicki Dumitriu, pe care l-am considerat întotdeauna copilul meu, atît ca jucător, cît și acum, ca antrenor.

— Și de ce zici că Rapidul merită să intre în „A"?!

— Ce vorbești?! Păi ai mai văzut tu o galerie de suporteri ca a Rapidului? Ea este unică, îți dau și un exemplu, e unul Ion pe care-l știu de pe cînd eram jucător în Giulești, și acum tot cu Rapid ține... Și sînt mai mulți de felul acesta, d-aia le spun mereu jucătorilor că prin jocul nostru trebuie să-i respectăm în primul rînd pe ei, pe suporteri, să le respectăm dăruirea și constanța cu care ne iubesc... Ai văzut meciul de duminică? Am avut peste 17 000 de spectatori plătitori (peste 20 000 în tribune, pe „Republicii" — n.n.) și clubul a încasat, plătind și taxele de chirie ale stadionului, cam 115 000 de lei. Ce zici, e ceva?

— E. Dar am văzut de dimineață, chiar în incinta stadionului Giulești, două proiectante învîrtindu-se pe acolo. Ce căutau?

— Fac proiectul pentru închiderea stadionului. Eu din '34 știu că se tot discută de construcția celeilalte peluze, dar treaba a fost mereu amînată. Acum, din cîte am auzit, finanțarea e aprobată, lucrările urmînd să înceapă anul viitor. Cu cele încă 4 000 de locuri din noua tribună, stadionul ajunge la aproape 20 000. N-aș vrea să mor pînă nu-l văd așa cum au visat generații și generații de jucători și suporteri ai Rapidului...

— Bun, dar de ce nu-i mai lași pe suporteri să mai asiste la antrenamente? Strici o tradiție!

— Ia să mai stea și pe acasă, ce, altă treabă n-au?! Dacă vin, încep să aplaude, ori să ne certe, iar jucătorii sînt numai urechi. Nu-i mai las și pace! Ș-apoi, eu mai zic vreo vorbă la antrenament, c-am glasul tare, și în cîteva ceasuri știe toată mahalaua...

— Nu era să pleci iarăși la Craiova?!

— Ba da. Adică, așa au vrut ei. A venit Stroe, vicepreședintele clubului, cu o mașină și mi-a spus să mă urc așa cum sînt, în trening. Rapid e însă o iubire prea mare pentru a-i refuza șansa de a intra din nou în „A"!

— Frumos spus. În orice caz, și noi urăm echipei Rapid și antrenorului Valentin Stănescu mult succes în această campanie!

— Vă mulțumesc.

DUMITRU GRAUR ■

Scurt, foarte scurt

● **Luptătorul Ștefan Rusu** a cucerit la Katowice o nouă și strălucitoare medalie de aur pentru sportul românesc! Născut la Rădăuți, în vîrstă de 26 de ani, Ștefan Rusu este probabil cel mai mare luptător român al tuturor timpurilor, în palmaresul său figurînd acum două titluri de campion mondial (Ciudad de Mexico, 1978 și Katowice, 1982), un titlu olimpic (Moscova, 1980), trei titluri europene și titlul de campion mondial universitar. Alături de Rusu, care s-a arătat din nou cel mai puternic luptător al lumii la categoria 74 kg, la Katowice s-au remarcat de asemenea **Nicolae Zamfir, Ion Draica, Vasile Andrei** (vicecampioni mondiali, medalii de argint) și **Ștefan Negrișan** (medaliat cu bronz), succese care alcătuiesc cel mai bun bilanț din ultimii 4 ani și care au situat echipa României pe locul III la Campionatele mondiale de lupte greco-romane. Felicitările noastre sincere celor cinci sportivi medaliați, antrenorilor lor, ca și tehnicienilor Federației de lupte, care au dovedit încă o dată că în acest sport se muncește bine și cu folos. ● La București, **Björn Borg** declară că **Ilie Năstase**, acum în vîrstă de 36 de ani, nu și-a spus ultimul cuvînt în tenis! La Flushing Meadow, Ilie al nostru a fost învins după trei seturi de luptă de Jimmy Connors, cîștigător în cele din urmă al competiției. ● Ziarul județean „Cuvîntul nou", care apare în județul Covasna, acuză întreaga presă sportivă a țării de subiectivism, considerînd că între „jocul mediocru, datorat oaspeților în primul rînd, băieți frumoși, zdraveni, probabil buni schiori ori atleți, dar cărora aproape orice contact cu balonul le-a provocat evidente dificultăți" și „euforia generală provocată de presa sportivă de acest meci" este, citățm, **o distanță stranie și periculoasă!** Că semnatarul paginii sportive a ziarului din Sf. Gheorghe, **Mircea Zeicu**, nu înțelege rolul tactic îndeplinit de Dudu Georgescu mai treacă, meargă, dar a considera victoria echipei naționale drept întîmplătoare, obținută în fața unui adversar slab, a cărui valoare reală a fost, ca să vezi, fals supralicitată de jocul excelent al formației I.F.K. Göteborg, anul trecut, nu ni se pare numai o apreciere stranie, ci și una extrem de periculoasă! ● Doi tineri boxeri români, **Marian Rotaru** și **Doru Maricescu**, au cucerit medaliile de argint ale Campionatelor europene de box pentru juniori. Succesul lor a prefațat într-un fel Campionatele naționale de box, ale căror finale se vor desfășura duminică la Palatul sporturilor și culturii din București. ● În divizia C, unde ochii federației nu prea ajung niciodată, minunile se întîmplă în fiecare zi. Meciul Abatorul-Tehnometal, în care tușierii **Găman** și **Georgescu** l-au ajutat pe „centralul" **Gh. Bildea** să vicieze cît a fost în stare (și a fost!) rezultatul normal, e numai un exemplu. ● Victoria lui F.C. Bihor la Brașov a fost considerată o surpriză. Puțini știu însă că antrenorul **Gh. Staicu** și-a dus elevii în Poiană de cum s-a întrerupt campionatul (în vederea meciului cu Suedia), pentru aproape două săptămîni de intense pregătiri. Rezultatul, nu-i așa, s-a văzut! **(D. G.)**

Omul care joacă

N-ajută nechezatul!

A fost plăcut miercurea trecută — la început de noapte — pe stadionul „23 August". Tricolorii au obținut o victorie prețioasă și, ca un simbol al bucuriei trăite mai rar de iubitorii fotbalului de la noi, în final, s-au aprins din nou acele minunate torțe ale satisfacției. După această a doua victorie în seria preliminară a Cupei Europei se pune din nou, firesc, problema obiectivelor reale ale echipei naționale. Este greu să ai curajul să afirmi și să ceri reprezentativei să cîștige grupa în care joacă! Mă refer la posibilul entuziasm al diriguitorilor fotbalului, ce se pot aprinde, așa cum ne-am obișnuit, foarte repede... Tînăra reprezentativă pe care Mircea Lucescu l-a aruncat-o în luptă **trebuie să fie obligată să se califice la Mundialul din '86.** Deci... să înțelegem timpul.

Totuși, și cred că așa se gîndește, echipa trebuie educată pentru a încerca și reuși orice victorie, chiar și în Italia, numai astfel putîndu-se crea o forță de exprimare aproape completă și păgubitoare pentru adversarii pe care va fi necesar să-i batem. De aceea, această campanie de durată trebuie ajutată chiar și prin arma scrisului. Nu cred că laude care ascund adevărurile reale, critice ale unor momente din jocul distribuției lui Lucescu îl pot ajuta. Așa cum îl simt acum ca antrenor, nu se poate îmbăta cu fraze de genul „atît de frumos desenau ai noștri gazonul cu mingea aceea de un alb fosforescent, încît publicul, încintat, avea o singură teamă: să nu fie doar un simplu foc de paie".

În primul rînd, acest director tehnic al naționalei suedeze, Lars Arnesson, mi s-a părut mult prea sigur pe el în declarațiile făcute după confruntarea româno-daneză. L-am urmărit special la antrenamente. M-au surprins siguranța și îngîmfarea de care a dat dovadă, permițîndu-și să-și expună marți și miercuri echipa la soare timp de peste o oră, în jurul prînzului, ca la plajă, împotriva tuturor regulilor fiziologice, fără să creadă vreun moment că și noi îi putem oferi surprize sau avem șansă la loviturile fixe. Borg își cunoaște compatrioții. A afirmat că „acum sînt slabi", și că vom cîștiga „la două goluri diferență"... Noi însă avem în continuare obicelul vinovat de a vedea în alții superoameni, în a ne nimici parcă cu bună știință atunci cînd cei cu care ne confruntăm ne apar ferchezuiți și bine clădiți la încălzire. Sînt lucruri firești, Mircea Lucescu le știe, la fel cum este tot atît de firesc ca un meci al naționalei să fie foarte bine tratat și pregătit, evitîndu-se pe cît posibil surprizele din partea unor adversari, ce pot fi intuiți și cunoscuți. Putem fi mai puternici în fotbal decît ne dăm încă seama, și trebuie să mergem și să ajutăm acest drum.

La fel de important mi se pare că națională a relevat o concepție proprie de joc și că a încercat în acest sens multe „numere" de joc ce-i pot deveni caracteristice. Mi-a plăcut mișcarea liniei de mijloc, care a obligat prin marele rol al lui Balaci, prin intuiția tactică a lui Bölöni și prin eforturile lui Țicleanu și Klein (ajutați de prezențele descumpănitoare pentru adversari a lateralilor Rednic și Ungureanu), trio-ul Borg-Nilsson-Bjoerklund să se lipească de centralii Bysen și Dahlkvist fără a încerca pressing și reuși atac și marcaj. Cred, la fel, că Andone poate fi o soluție de urmat ca fundaș central. Arată bine, vrea și poate fi învățat „să știe" mai mult.

Pe de altă parte nu vreau să cred că Lucescu vrea să facă din pasă un scop în sine, menținînd 5, 6 jucători pentru a realiza acest lucru în propriul teren, chiar atunci cînd adversarul era în inferioritate numerică și putea fi trecut dincolo de corzi... O circulație de joc trebuie valorificată și cele 14 șuturi sînt prea puține. Poate a gîndit asemănător cu Bearzot, cel care a cerut echipei sale în fața Braziliei „să le dea cît mai puțin mingea prestidigitatorilor". Vom vedea...

Oricum, a apărut o concepție, poate și trebuie să avem puțină răbdare pentru a o constata competitivă, perfecționînd-o în funcție de calitățile celor chemați să o expună. Am început mereu bine campaniile tricolore și să sperăm că nu va mai fi cazul să ne înecăm la mal.

CORNEL DINU ■

Aminări păgubitoare

Readucem azi în discuție, la o oră la care fotbalul e din nou în actualitate (echipa reprezentativă a cîștigat cu Suedia, cupele continentale și-au disputat prima manșă etc.), o idee mai veche, pentru care am mai pledat: necesitatea înființării unui Centru național de pregătire în sportul respectiv. Ca să fim drepți, să recunoaștem că, la un moment dat, pînă și C.N.E.F.S., al cărui imobilism în acțiune și în gîndire a ajuns proverbial, a părut sedus de ea. Numai că, obișnuit să alerge după rezultate imediate (a se citi medalii), a abandonat-o, lăsînd pe mîine (și tot ar fi fost bine) ce putea face ieri!!

Dacă vrea să devină cu adevărat competitiv, și am înțeles că vrea (chiar și C.N.E.F.S. e de acord cu asta), fotbalul nostru are nevoie, cît mai urgent, de un astfel de centru, cum există dealtfel în multe alte țări, în Italia (Coverciano), în R.F.G. (Köln), în Franța (Font Romcu), în Iugoslavia (Novisad) etc., etc. Într-un asemenea cadru s-ar asigura, pe de-o parte, stagiile de calendar ale echipelor naționale și, pe de alta, o pregătire serioasă și de durată (nu cursulețe de 15 zile ținute prin tot felul de hoteluri și case de cultură) a antrenorilor, la acest ultim capitol fotbalul nostru stînd nu prost, ci foarte prost, lamentabil. Pînă nu vom izbuti să ridicăm nivelul tehnicienilor (unii nu că nu știu limbi străine, dar nici românește nu se descurcă prea bine), nu vom parveni să avem, în ciuda unor jucători la fel de dotați ca și marile vedete, fotbalul pe care-l sperăm și pe care-l visăm. Avantajele unui astfel de centru ar fi multiple. Echipa reprezentativă și-ar găsi, în sfîrșit, o „casă", tricolorii n-ar mai fi siliți să schimbe, toată ziua, bună ziua, locul de pregătire, antrenîndu-se cînd la Snagov, cînd la Student Parc, cînd la Cîmpulung etc., acomodarea cu un anume mediu jucînd, susțin psihologii, un rol foarte mare. În aceeași ordine de idei, s-ar garanta o continuitate a instruirii, în conformitate cu o concepție unitară, care să vizeze toate eșaloanele (lot de juniori II, de juniori I, de tineret, A) ale fotbalului nostru de performanță. S-ar mai cuveni ca un asemenea centru să posede un colectiv de cercetare (C.N.E.F.S. n-ajută fotbalul nici pe această linie decît sporadic și fără eficiență) și o bază solidă de documentare (antrenorilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a se informa, de a fi la curent cu noutățile). Unele cluburi, de exemplu Dinamo (la Săftica), au reușit dotări în acest sens (un cadru intim, terenuri gazonate, spații de recuperare, mijloace de divertisment etc.), dar echipa națională, mai corect spus echipele naționale, se află, și la acest capitol, în suferință. (Merită ridicată, fie și în treacăt, pentru că vom mai reveni, problema bazei de la Piatra Arsă, singurul loc de pregătire la altitudine care trebuie redat sportului.)

Să nu se înțeleagă că a deschide un astfel de centru e echivalent cu a cheltui o groază de bani. Nici vorbă, în condițiile existente (fie la Snagov, fie la „23 August", fie la Sportul studențesc), amenajările ar fi derizorii, fiind vorba nu atît de fonduri, cît de înțelegere. C.N.E.F.S. are fonduri (că le folosește greșit e altă poveste: cît consumă, apropo, cluburile școlare și cu ce randament? Dar așa-zisele licee cu profil? Cel de gimnastică din Onești, cel de atletism din Cîmpulung Muscel, cel de schi din Predeal? Milioane în fiecare an, vom mai discuta despre asta), dar n-are înțelegere, motivul fiind simplu: fotbalul n-a adus deocamdată nici o medalie de preț?!

Dar aceste aminări, în cazul concret al Centrului național de pregătire pentru fotbal, n-aduc altceva decît pagubă. Așa stînd lucrurile, fără ca ideea înființării obiectivului respectiv să fie a unuia sau a altuia (Mircea Lucescu o sprijină, e drept, dar nu-i aparține), ea e, socotim, prețioasă și de realizarea ei depinde, într-o bună măsură, progresul fotbalului nostru. C.N.E.F.S. are datoria să purceapă și, mai ales, să acționeze. Altfel, vorba românului, boală lungă, moarte sigură!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea în care trăim

Nu mai sînt niște bătrînei...

Neonaziștii sînt amintiți destul de frecvent în titlurile presei vest-germane. Desigur, mai puțin pe prima pagină, cel mai adesea în paginile din interior, dar fenomenul rămîne prezent în atenția cititorilor.

Neonazismul nu constituie o invenție a gazetarilor în căutarea de senzațional. Din nefericire, el este prezent și simțit uneori deosebit de violent în viața cotidiană a societății. Personajele sinistre, ce se recomandă drept moștenitorii doctrinei antiumane a lui Hitler, constituie o realitate tristă a prezentului.

În urmă cu mai mulți ani, neonaziștii erau confundați cu supraviețuitorii batalioanelor de asalt ale SS-ului sau cu gardienii lagărelor de concentrare salvați cu relativă ușurință de la meritata condamnare. Păreau niște bătrînei cu nostalgia trecutului. Supraviețuitorii în uniformă ai hitlerismului au trecut însă de vîrsta pensionării și mulți dintre ei au dispărut.

A apărut o nouă generație de neonaziști, de oameni mai tineri. Dar această generație de neonaziști nu este mai puțin periculoasă decît cea care a precedat-o. Deviza lor este aceeași cu a asasinilor pe care Hitler i-a lansat la atac. Limbajul lor este cel al bombelor și pistoalelor. Practică aceeași ură față de oameni, aceeași absurdă doctrină a învrăjbirii. Violența le este singura modalitate de exprimare.

Numărul actelor de natură criminală săvîrșite este semnificativ. Atentatele cu caracter xenofob comise de neonaziștii din R.F.G. au crescut cu 150% numai într-un an — 1981, semnala Agenția France Presse, referindu-se la surse oficiale. Ministrul de interne din landul Renania-Palatinat, Kurt Beckmann, amintea că, în ultimul timp, s-a intensificat activitatea grupelor neonaziste. Au loc tabere de pregătire, acțiuni denumite „aplicații militar-sportive", atacuri asupra locuințelor unor imigranți, se publică materiale incitatoare, se intonează cîntece cu un conținut provocator.

Desigur, la prima vedere, problema cîntecelor ar fi poate cea mai puțin gravă, deși și ea este intolerabilă. Însă nu poate fi trecută cu vederea înmulțirea actelor cu caracter terorist cărora le cad victime, în primul rînd, muncitorii străini. Ura împotriva imigranților este un pretext pentru propagarea neonazismului. Istoria ne învață, dealtfel, unde duce o asemenea comportare. Neonaziștii urmăresc în special să profite de tinerii loviți de efectele crizei economice, incapabili să înțeleagă adevărurile vieții. Pe bună dreptate, ministrul de interne de la Bonn, Gerhart Baum, afirma: „Nu trebuie să admitem ca tinerii să fie din nou induși în eroare pe plan politic".

Avertismentul ministrului este simptomatic pentru o situație ce nu poate fi trecută cu vederea. Pentru că neonazismul își îndreaptă atenția mai ales către tineret, pentru a profita de dificultățile lui. Neonaziștii încep, aparent, inofensiv prin atragerea celor naivi, a celor ce nu au locuri de muncă. Nu se neglijează nici măcar muzica pop. Cîntece ce glorifică hitlerismul pot fi ascultate în săli de concerte sau pe discuri. „Dansează Adolf Hitler" se numește unul din șlagărele la modă în rîndurile unui anume tineret din Germania Occidentală.

Un cîntec, un dans, toate acestea pot apărea la prima vedere lipsite de periculozitate. În realitate, propaganda neonazistă nu ignoră nici o posibilitate. Și de la șlagărul cu conținut provocator, la atentatele cu bombe este un drum pe care, din păcate, destui tineri l-au parcurs. A dovedit-o recentul proces de la Stuttgart în cadrul căruia doi neonaziști, dintre care o tînără în vîrstă de 26 de ani, au fost condamnați la închisoare pe viață pentru atentatele pe care le-au comis și care s-au soldat cu mulți morți și răniți.

Nu sînt acte întîmplătoare. Potrivit unui raport dat publicității la Köln, în R.F. Germania există 73 organizații extremiste de dreapta avînd peste 20 000 de membri. Cifra este importantă, dar realitatea neonazismului și influența lui nefastă nu trebuie judecate doar după efectivul organizațiilor de dreapta. Faptul că există publicații neonaziste ce apar nestingherite — dintre care cea mai importantă se tipărește în peste 100 000 de exemplare — ca și faptul că apar cărți ce reiau tezele naziste, discuri cu vocea lui Hitler, film în care se încearcă idealizarea nazismului constituie un fenomen îngrijorător.

Ziarul „Stuttgarter Zeitung" scria că actele criminale ale celor ce au fost judecați recent au ca fundal „un potențial neonazist crescînd". Acest „potențial neonazist crescînd" trebuie plasat în contextul unor ramificații politice și economice destul de greu de depistat.

Recrudescența activității neonaziste neliniștește deoarece trecutul a dezvăluit obiectivele reale ale celor ce acționează în numele aberantei doctrine a lui Hitler. Riposta fermă pe care forțele democratice o dau neonazismului exprimă voința de a împiedica amplificarea activității neonaziste într-un moment în care viața internațională este marcată prin tensiune, iar criza economică face ravagii. Reactivizarea diferitelor organizații neonaziste se lovește de fermitatea celor ce cred în idealurile democratice, în necesitatea de a pune capăt definitiv unor acțiuni periculoase pentru pacea și libertatea popoarelor.

Neonaziștii nu sînt niște bătrînei apatici, senili, guralivi.

Neonaziștii aparțin altei generații și acest lucru trebuie reținut. „Eroarea politică", de care amintea ministrul de la Bonn, nu trebuie să se mai repete.

Ne obligă istoria cu lecțiile ei.

Ne obligă viitorul cu speranțele pe care le avem.

Ne obligă tulburătoarele adevăruri ale vieții...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Marilyn asasinată ?

Era blondă. Pentru reviste de mare tiraj, poza de regulă în poziția preferată — a unei feline — uneori îmbrăcată cît mai sumar, pentru publicitate. La ora aceea era o vedetă în toată regula și trebuia să-și respecte condiția respectivă și s-o întrețină pentru că, învățase ea din experiența altora, popularitatea starului de cinema și cota lui nu se mențin ridicate de la sine. Poate că și ea mai plătea pagini în care să apară cu surîsul trist și mină seducătoare, plete lungi adiate de briza piscinelor sau de aerul ventilatoarelor ascunse discret de ochiul aparatului fotografic. Mai vîrstnicii și-o amintesc din filmele anilor '50 pe care le domină cu rolurile ei foarte bine făcute și cu personalitatea ei subliniată pregnant de scenariști și regizori care mergeau pe mîna ei.

În acei ani, Marilyn Monroe — căci despre ea e vorba — deși încă tînără, avea un statut de mare star al Americii iar omul simplu se mîndrea că o văzuse într-un film sau mai ales o salutase întrînd la gala unui film, în timp ce politicienii și bogații se întreceau s-o invite la banchetele lor. Pe la începuturile anilor '60, ea se lăsa că figurează printre cunoștințele sale apropiate și cîțiva reprezentanți ai clanului Kennedy, la acea oră într-un spectaculos avînt politic. Mitul său pare a se fi păstrat intact și după ce — la 5 august 1962 — a fost găsită moartă „în urma unei sinucideri datorate înghițirii unei doze mortale de barbiturice". Frecvent, poze ale sale au reapărut în reviste de mare tiraj care au încercat să dezlege misterul acestei premature dispariții. La sfîrșitul lunii trecute, la cîteva zile după ce s-au împlinit două decenii de la decesul vedetei de excepție Marilyn Monroe, o nouă știre a făcut senzație: din Los Angeles, un detectiv particular pretinde că deține înregistrarea convorbirilor telefonice ale starului din ziua morții ei și că acestea conțin dovezi că ea a fost asasinată. De fapt, detectivul Mila Speriglio susține de ani de zile că Marilyn nu s-a sinucis, ci a fost ucisă cînd se pregătea să dezvăluie secrete de stat consemnate în jurnalul ei intim. La conferința de presă respectivă a fost prezent și medicul legist care a semnat actul de deces al starului și care afirmă că superiorii lui au făcut presiuni pentru ca el să atribuie moartea „sinuciderii datorate înghițirii unei doze mortale de barbiturice". Grandison, medicul legist declară că nu deține dovada asasinării dar că „se petrecea ceva ciudat, și de aceea am fost surprins că nu s-a făcut o anchetă". Tot el pretinde că ar fi văzut misteriosul carnet al vedetei și că în acesta existau referiri dese la John Kennedy, pe atunci președinte, și la fratele lui, Robert, și chiar la alți lideri politici de pe continent. Or, prietenii actriței care nu cred în sinuciderea ei (Grandison vorbește de faptul că Marilyn avea semne de înțepături sub unul din genunchi) și susțin că faimosul carnețel roșu, care a dispărut imediat după moartea ei, ar fi consemnat secrete de stat pe care le aflase în timpul unor întîlniri cu Robert Kennedy, pe atunci ministru al justiției. Între acestea, și un plan al C.I.A. de asasinare a unui cunoscut lider latino-american.

Știrea se încheie aici, dar întrebările țîșnesc firesc: mitul Monroe se spulberă ? Era la curent cu afaceri atît de delicate care s-au dovedit a fi reale ? Sau, mai curînd, misterul se amplifică.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Reacția în lanț

Alexandru Macedon, Cezar sau Napoleon au anticipat mișcările adversarului pe bază de scenarii. În toate timpurile morții de pe cîmpul de luptă au fost asasinați înainte în variante și contravariante. Războaiele vechi, oricît de largi și de îndelungate, s-au menținut în cadru limitat.

Și azi există o doctrină a războiului „limitat". Dar mai este războiul „război" în accepțiunea... normală a termenului ? Se va mai duce o conflagrație nucleară cu o recuzită căreia să-i percepem exact și strict efectele ? Ziarul britanic „The Guardian" notează :

„Primele efecte ale unui atac nuclear în Europa (1 000 megatone) ar fi 170 milioane de morți și 150 milioane de răniți. Va exista 1 medic la circa 1 000 de supraviețuitori grav afectați și, deoarece majoritatea spitalelor vor fi distruse, iar cele rămase nu vor fi în stare de funcționare din cauza distrugerilor unor servicii esențiale, nu va mai exista nici o structură de asistență. Rezervele de medicamente și sînge vor fi distruse. Nu vor exista condiții pentru evaluarea gravității rănilor, nu vor exista mijloace de transport și nici răspunsuri medicale la problemele inițial insurmontabile ale căderilor radioactive. Șocul psihologic provocat de tragica situație și încetarea existenței vieții de comunitate îi vor afecta pe supraviețuitori și vor diminua în mod serios capacitatea oricărui cadru medical supraviețuitor de a-i ajuta pe cei răniți.

Pe termen lung, vor exista probleme grave de infectare și boli molipsitoare cauzate de efectele combinate ale reducerii imunității datorată iradiațiilor, lipsei de antibiotice, malnutriției, scăderii sistemelor publice elementare de asistență medicală și altor factori, cum ar fi izbucnirea violenței între supraviețuitori. Efecte tîrzii includ o întreaga gamă de forme de cancer ca și creșterea de 50 de ori a cazurilor de leucemie și a bolilor legate de ea.

Prea puține s-au spus în privința efectelor pe termen lung asupra întregii biosfere, unde se va produce o largă gamă de daune și efecte probabil ireversibile, dar care nu pot fi evaluate. Pătrunderea unei mari cantități de oxizi de nitrogen în straturile mai joase ale stratosferei are ca rezultat creșterea masivă a radiațiilor utraviolete orientate spre Pămînt care, pe lîngă efecte specifice, ca de pildă creșterea cazurilor de cancer, ar putea dezagrega agricultura și sistemul biologic oceanic. Numai căderile radioactive ar putea produce în rîndul supraviețuitorilor mai multe milioane de bolnavi de cancer".

Uneltele războiului schimbîndu-se, efectele lui schimbîndu-se omenirea se află — chiar și în condițiile păcii precare de azi — în posesia unei uriașe posibilități : aceea de a sesiza, în timp util, caracterul real al unei eventuale conflagrații nucleare. Coșmarul atomic nu va putea fi reparat. Poate fi, însă, prevenit.

Odată declanșat mecanismul de lovituri și contralovituri panica oamenilor și cruzimea rece a tehnologiilor de luptă vor face imposibilă sau puțin probabilă apărarea, tardivă, pe frînă.

Războiul viitorului va fi limitat. Dar nu la o anumită porțiune a geografiei considerată aptă să dispară din atlas. Ci la nivelul Terrei în ansamblu. „Reacția în lanț" va transforma teoria războiului limitat în practica unei confruntări generale. Revista „Time" precizează, lăsînd la o parte echivocurile și mergînd la esența problemei : „Există puține temeiuri de a se crede că războiul va urma scenariile dezvoltate de planificatori și repetate de multe ori de computere. Sublinierea actualei dezbateri în legătură cu armamentul nuclear semnifică o îndoială adîncă, generală —, împărtășită chiar de mulți din experții și politicienii care au contribuit la șlefuirea și perfecționarea planurilor privind evoluțiile posibile (gradul de probabilitate ca aceste planuri să funcționeze dacă vor fi supuse testului realității). Mulți se tem că detonarea chiar a unei singure arme nucleare într-un conflict s-ar asemăna cu declanșarea unei particule din nucleul unui atom ; războiul nuclear ar imita fisiunea nucleară. Rezultatul ar fi o reacție în lanț, de haos și cataclism, focoasele zburînd încoace și încolo, ducînd la distrugerea totală".

Distrugerea totală care obturează viitorul normal al omenirii trebuie scoasă din calendar, acum, încă în momentele fericite cînd pacea nu este o amintire a nimănui, ci un drept esențial al tuturor.

RADU BUDEANU ■

Sînge pentru călimară

Jack Abbott, deținut american, condamnat pentru omucidere gravă, 37 de ani, de 24 de ani în pușcărie, prețios colaborator al revistei „New York Review of Books", templul scriitorilor americani. De cîtva timp, opinia publică americană este preocupată de destinul sîngeros al acestui straniu personaj, un „geniu damnat", care a ajuns din spatele gratiilor pe primele pagini ale revistelor literare, autorul unui adevărat best-seller cu 500 000 de exemplare vîndute.

În lungii ani de recluziune, Abbott, care știa prea puține despre lumea din afară și-a făcut o instrucție solidă citind tot ce-i oferea biblioteca închisorii, de la Aristotel la Schopenhauer, de la Balzac la Milton, Dos Pasos și Steinbeck. Într-o zi, a aflat din revista „People" că celebrul scriitor Norman Mailer lucrează la povestea unui deținut condamnat pe viață și s-a oferit drept consultant, ca un bun cunoscător al infernului penitenciar. Din 1977 și pînă în 1980 el a corespondat cu Mailer care aprecia că : „Abbott are propria sa voce, originală, cum n-am mai auzit pînă acum. Scrie ca un demon făcînd infernul vizibil ochilor noștri". Drumul său din mijlocul dezmoșteniților soartei spre viața normală a început sub cele mai bune auspicii. După 4 ani de corespondență, Mailer e convins că se află în fața unei revelații literare. În primăvara lui 1980 decide să supună atenției lui Robert Silvers, editorul prestigioasei „New York Review of Books" scrisorile din închisoare ale lui Abbott. Acesta se declară „foarte impresionat" și publică un fragment. Noul talent stîrnește interesul editurii „Random House" care-i oferă autorului un contract în exclusivitate și un avans de 12 000 dolari. Apare „În pîntecele bestiei" cu o prefață de Norman Mailer, carte care se vinde ca pîinea caldă. Abbott se afla în acea perioadă la „Marion", cel mai celebru penitenciar, după desființarea Alcatrazului. Dorea să iasă cu orice preț. El, cel care în 24 de ani de pușcărie era socotit un curajos — „ucidcam pentru a fi respectat" — devine trădător, furnizînd gardienilor de la „Siguranța Maximă" (locul unde erau cazați cei foarte periculoși printre care și Abbott) lista capilor revoltei care zguduia închisoarea de circa un an. În ianuarie 1981 este încredințat autorităților statului Utah. În cîteva luni va fi liber, grație demersurilor unui grup de scriitori care văd în el viitorul literar al Americii. În fața Curții pentru eliberare condiționată, părintele său literar, Norman Mailer, declara : „Acest om are un talent extraordinar. Pentru acest talent trebuie să trăiască liber, să-și îmbogățească experiența. Doar așa ne va putea delecta cu alte opere valoroase." Mailer a garantat pentru Abbott, i-a oferit postul de secretar particular și 150 de dolari săptămînal. În plus, judecătorilor le-a fost prezentat și certificatul unui psihiatru din care a reieșit perfecta stare de sănătate a inculpatului. Singur căpitanul Thomas Bona, șeful Siguranței Maxime, a obiectat, considerîndu-l pe deținut „un criminal deosebit de periculos și imposibil de reeducat" ! Abbott devine cetățean al Manhattanului, sărbătorit și adulat de societatea literară a New Yorkului. Se adaptează greu, e irascibil, devine fiară turbată la cea mai mică atingere. E atracția zilei. Se declară de acord cu toate revoluțiile, oricît de sîngeroase ar fi, este dușmanul burgheziei la a cărei exterminare vrea să participe. În cea de-a 18-a zi a libertății sale, la un restaurant, ucide, cu nonșalanță, un tînăr pentru că-i vorbise ireverențios.

„Pumnalul e înfipt adînc, între al doilea și al treilea nasture de la cămașă. Se zbate zadarnic încercînd să supraviețuiască, se luptă, dar ceața morții i se așază pe ochi. Sîngele musteste cald și simt cu vîrfurile degetelor cum se scurge viața de-a lungul cuțitului în vibrații din ce în ce mai slabe. Năvalnică și inexprimabilă senzație" — iată un pasaj din romanul destăinuire al lui Abbott, suficient pentru a face jurații mai circumspecți. Din păcate, a fost nevoie de o nouă victimă pentru a fi închis în celula pe care abia o părăsise și din care nu trebuia să iasă.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

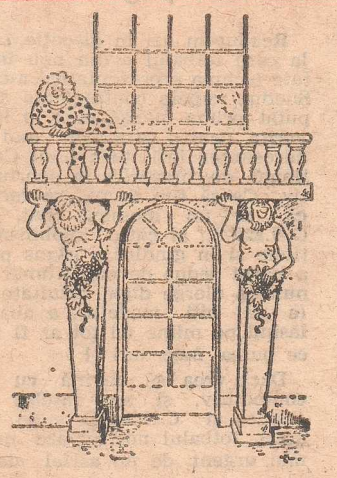

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

Mărturii despre ultimul zbor în Ardeal al lui Aurel Vlaicu

La 11 septembrie 1912, cu exact 70 de ani în urmă, Aurel Vlaicu, nemuritorul pionier al aviației române și mondiale, își încheia turnirul său aviatic în Ardeal, cu zborul de la Dumbrăveni (Sibiu). Zburase la Arad, Lugoj, Hațeg, Orăștie, Vîrșeți, Alba-Iulia, Sălișteț, Tîrgu-Mureș și urma, ca ultim zbor, cel de la Dumbrăveni. Cu cîteva zile în urmă, doctorul în drept **Emil Laurențiu**, martor ocular al acestui eveniment, ne-a vizitat la redacție și l-am rugat să ne facă unele mărturisiri :

— Zborul de la Ibașfalău, adică de la Dumbrăveni, fusese planificat pe ziua de 9 septembrie 1912. Pentru reușita lui, românii localnici, mobilizați într-o mare adunare populară, și-au ales un comitet de organizare a mitingului aviatic. În frunte era Alexandru Morariu, avocat pe lîngă Tribunalul din Sibiu, tribun-luptător pentru cauza românilor din Ardeal, președinte al Despărțămîntului „Astra" ibășfăleană și prieten bun al lui Aurel Vlaicu.

— De ce zborul a avut loc abia pe 11 septembrie ?

— Amînarea zborului a fost impusă : fiindcă în noaptea de 7 spre 8 septembrie 1912 apele crescute ale Tîrnavei Mari (crescute din cauza ploilor anterioare) au rupt digul construit cu cîțiva ani în urmă, dig care înconjura (înconjură și azi) partea de sud-vest a orașului. Un conoțănean de-al meu, Nonic Puscaș, azi în vîrstă de 90 de ani, a fost de față la locul sinistrului în calitate de pompier voluntar al grupului local de pompieri.

— Cum a fost ziua de 11 septembrie ?

— Însorită, era după ploi, lumea era nerăbdătoare să-l vadă pe Vlaicu zburînd, pentru prima dată la noi, cu un aparat mai greu decît aerul. Zborul a avut loc în după-amiaza acelei zile.

— De unde ați urmărit zborul ?

— Aveam șapte ani și eram elev la școala primară din Ibașfalău. Împreună cu alți colegi ne-am urcat într-un pom de pe marginea „aerodromului", așa încît am putut observa totul : încă nu era ora 12, dar piața orașului era încărcată de lume ! Veniseră mii de oameni din satele și orașele din jur : cu căruțele trase de cai cu flori la căpăstru, pe jos sau călări. Tinerimea locală, îmbrăcată în costume naționale, cu banderole în trei culori, ținea ordinea : îndrepta masa aceea de oameni spre dealurile dinspre satul Ernea, la poalele cărora era „aerodromul". Mulțimii nu i s-a pretins taxă de intrare, dar celor care au pătruns pe „aerodrom" li s-a încasat prețul de o coroană de persoană. Din cauza ploilor nu s-au putut ridica tribune pentru public, ca în alte orașe. Fanfara din Bratei intona cîntece. Spre orele patru după-amiază era instalată, în frunte, și întreaga oficialitate : primarul orașului, președintele și judecătorii tribunalului, ofițerii garnizoanei, profesorii liceului, învățătorii școlilor primare, precum și o mulțime de funcționari. Magazinele fuseseră și ele închise, atelierele — la fel. Aparatele de fotografiat au început să lucreze.

— Cine îl ajuta pe Vlaicu ?

— Aeroplanul, construit de Vlaicu la începutul anului 1911, în atelierele Școlii superioare de arte și meserii din București, a fost scos din hangar de către Ion, fratele lui Aurel Vlaicu, ajutat de un grup de săteni în straie albe. Vlaicu a apărut și el din hangar, echipat în costum de aviator, și, bănuiesc eu, era emoționat. S-a oprit lîngă mașina lui de zburat, a salutat mulțimea care nu contenea să-l aplaude. Două fetițe i-au ieșit în cale și i-au oferit flori. Zburătorul le mulțumi, și puse florile în carlingă. Ion începu să învîrtă elicea din lemn, situată în spatele aparatului, apoi o pîrîitură îl anunță pe Vlaicu că motorul a pornit. Nu era încă ora 16.30 cînd Aurel Vlaicu, Șoimul Ardealului, începuse să se ridice în văzduh la bordul aeroplanului său. După un tur pe deasupra dealurilor Dumbrăvenilor, Vlaicu începu să arunce din carlingă florile pe care le primise de la cele două fetițe. Poporul izbucni în urale și flutura steagurile în trei culori, simbolul românismului etern.

AUREL VLAICU, după zborul efectuat în ziua de 11 septembrie 1912, la Ibașfalău, azi Dumbrăveni (Sibiu). E fotografiat în rînd cu organizatorii mitingului și cu prietenul său, dr. avocat Alexandru Morariu, președintele Despărțămîntului „Astra"

— Cum a primit administrația imperiului această manifestare a românilor ?

— Ca de obicei : jandarmii, văzînd acest lucru, porniseră să le taie românilor „brăcinile", confecționate din cele trei culori ale drapelului românesc, cu care erau încinși peste brîie. Comandantul, aflînd de incident, a ordonat încetarea acestei acțiuni, evitîndu-se astfel alte incidente mai neplăcute.

— Cît a durat zborul de la Ibașfalău ?

— După cunoștințele noastre, 33 de minute : Vlaicu (de la a cărui naștere se vor împlini anul acesta o sută de ani), în acest zbor, a plutit și pe deasupra Giacășului, satul în care se născuse prietenul său Alexandru Morariu, și în care jude comunal (primar) era pe atunci Nicolae Bleahu. Seara, festivalul organizat în onoarea lui Vlaicu s-a desfășurat în două părți : o parte în sala de cultură a orașului, unde au participat intelectualii, o a doua parte, în Casa institutului de credit al Asociației „Mugurul", unde au participat toți ceilalți reprezentanți ai poporului. A doua zi, profesorul de limbă maghiară, de la liceul unde învăța și fratele meu, le-a dat elevilor un extemporal cu următoarea temă : Zborul lui Aurel Vlaicu de la Ibașfalău ! Ulterior, fiul lui Alex. Morariu, Aurel Șoimu Morariu (care, observați, îi poartă numele lui Aurel Vlaicu, Șoimu) a redactat o lucrare cu titlul : Ultimul zbor al lui Aurel Vlaicu în Transilvania.

Români sau maghiari, locuitorii Dumbrăvenilor și-au dat cu toții seama că se aflaseră în fața unui fapt epocal !

NICOLAE GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„Les amis de Panaït Istrati", în România

De mai multe săptămîni ne vizitează țara un grup de 11 membri ai cunoscutei societăți literare franceze „Les amis de Panaït Istrati". Notorietatea europeană a „Prietenilor lui Panait Istrati" este rezultatul unei activități complexe de cunoaștere a vieții și activității marelui scriitor român, devenit celebru în întreaga lume prin opera sa de expresie franceză, străduință inițiată de prietenii francezi ai scriitorului, printre care trebuie să îi amintim pe J. Kessel și M. Mermoz. Pentru a ne da seama de importanța acordată lui Panait Istrati în Franța este de ajuns să amintim că asociația (cu sediul provizoriu la Paris) numără 180 de membri, editează în condiții grafice de calitate *Les Cahiers des amis de Panaït Istrati*, dispune de două centre de documentare, unul la Nisa, celălalt la Paris, și organizează conferințe, expoziții, manifestări cu publicul.

Vizita în țara noastră a oaspeților francezi (printre ei se află Henri Courbis, secretarul cunoscutei confrerii) are un dublu scop : documentarea făcută pe meleagurile de origine ale scriitorului este completată cu o excursie prin cele mai frumoase locuri turistice românești. După ce au vizitat Constanța și Delta Dunării „Prietenii lui Panait Istrati" au poposit pentru mai multe zile în Brăila, orașul natal al autorului Chirei-Chiralina. Ei au avut plăcuta surpriză de a fi, cum se spune acum din ce în ce mai insistent în literatură, pas cu pas pe urmele lui Panait Istrati și de a constata extraordinara omogenitate existentă între operă și biografia celui pornit acum aproape o sută de ani dintr-un modest orășel dunărean să cucerească gloria literară. În orașul care, prin partea sa veche, păstrează frumoasa arhitectură a secolului trecut oaspeții francezi au vizitat școala în care Istrati a făcut primele patru clase primare, locanta lui Chir Leonida, unde copil fiind, a primit dicționarul care i-a relevat pentru prima oară miraculoasa forță a cuvintelor, celelalte locuri ale copilăriei, adolescenței și tinereții sale tumultuoase. Ei au putut cunoaște, de asemenea, pe „urmașii" lui Panait Istrati, oameni de un pitoresc aparte, descriși în zilele noastre de un alt „istratian", Fănuș Neagu, și dacă ar fi avut privilegiul cunoașterii limbii române s-ar fi putut simți, fără prea mare greutate, printre personajele cărților lui Istrati. Membrii asociației literare franceze au vizitat, de asemenea, Baldovinești, unde s-au întîlnit cu rudele scriitorului, au făcut vizite la Liceul „Panait Istrati", la biblioteca județeană cu același nume, au vizionat filmul *Pentru a fi iubit acest pămînt*, realizare a cineclubului local, iar la Muzeul Brăilei, o expoziție documentară (camera de lucru, iconografie, cărți și alte obiecte personale ale scriitorului). Convorbirile pe care le-au avut cu forurile culturale brăilene au analizat și fructificat posibilitățile de colaborare ce se ivesc cu ocazia sărbătoririi centenarului nașterii scriitorului care va avea loc în 1934 la Brăila și Nisa.

În scopuri turistice membrii asociației literare franceze au vizitat nordul Moldovei, partea estică a Transilvaniei, după care s-au întors la București unde au fost oaspeții Muzeului Literaturii Române întîlnindu-se din nou cu atmosfera istratiană prin intermediul unuia dintre cei mai remarcabili cunoscători ai operei lui Panait Istrati, Al. Oprea. Dealtfel întreaga operă de cunoaștere a scriitorului brăilean efectuată laborios de către Al. Oprea este binecunoscută în Franța, cercetătorul român bucurîndu-se de popularitate rezervată celui mai informat biograf într-o operă scrisă despre Istrati.

Pînă la 19 septembrie, data la care se va întoarce în țara sa, grupul francez va avea posibilitatea, mijlocită, neîndoios, de prestigioasa instituție care este Muzeul Literaturii Române, să cunoască numeroase alte lucruri despre personalitatea literaturii române căreia prin vocație și, dacă doriți, prin voință testamentară, Panait Istrati îi aparține.

LUCIAN CHIȘU ■

Cronica șoselei

Sfîrșitul unui braconier

„Cînd îi văd pe ăștia cu motoretă, umblînd noaptea fără lumini, mă înfior, mi se face părul măciucă. Eu, unul, am farurile bine puse la punct, reglate și, vorba aia, merg pe patru roți, nu pe două. Totuși, pe întuneric micșorez șerios viteza. Ba mai mult, noaptea, cînd plouă și asfaltul e umed, nici nu plec cu mașina".

„Măi Ștefane, vezi tu, unii nu sînt ei chiar așa înapoiați să nu-și dea seama de pericolele care te pasc, cînd mergi fără lumină. Au ei alte motive".

„Care ?"

„Uite la Pișta. Nu există săptămînă să nu pușt ba un căprior, ba un mistreț. Aduce apoi noaptea vînatul pe amărîta lui de motoretă, cu luminile stinse".

„O fi avînd autorizație ?"

„Pe dracu, autorizație, face braconaj. Dacă le-ar împușca legal de ce să se ferească de lume ?"

Într-adevăr, Pișta se ocupa cu braconajul. Știa pădurea ca pe propriul lui buzunar. Fiecare cărare din Bucin, fiecare tufiș îi erau cunoscute. De mic copil, bătuse munții în lung și-n lat. Vară de vară se angaja la culesul de zmeură, mure, afine. Atunci a început el să deslușească tainele vieții animalelor sălbatice. Se culca la pămînt, și-și ținea respirația, să nu fie sesizat de sălbăticiuni. Dar cu ce minuni îl era răsplătită răbdarea. Ce splendidă era defilarea cîrdurilor de căprioare și a celor de mistreți, spre locurile de adăpare. Micuțul Pișta cunoștea toate intimitățile pădurii. Se îndrăgostise de pădure, de animale, de vegetația ei luxuriantă. Acum, la maturitate, experiența copilăriei îl ajuta mult. Mergea întotdeauna la sigur. Niciodată nu venea acasă cu tolba goală. Ar fi vînat el mai mult, că putea, dar pe firava-i motoretă nu putea duce prea mare greutate, Pișta era un singuratic. Cîte invitații nu primea din partea altor vînători ? „Hai mă, dă-ne o mînă de ajutor. Noi știm să ochim foarte bine, dar n-avem în ce trage. Nu știm ca tine misterele pădurii". Pișta găsea totdeauna tot felul de scuze, ba că are treabă, ba că nevasta ori soacra e bolnavă etc., etc.

Prietenii vînători și-au dat seama că-i duce cu vorba.

„Mă băieți, ăsta le face de unul singur. Ne trage pe sfoară. Mai ieri, cînd i-am făcut o vizită inopinată, a împins discret cu piciorul sub pat niște piei care erau la vedere. Braconează, ăsta-i secretul".

Pișta își făcuse un obicei. Pleca pe înserate. Demonta pușca, o băga în ranița, termina „treaba" în cel mult două ore și pe la miezul nopții era acasă. „Prepara" vînatul, îl tranșa, ascundea frumușel pieile și se culca. A doua zi se prezenta inocent la serviciu și la întrebările colegilor, vînători, care, curioși, îl chestionau despre succesele cinegetice răspundea invariabil, ca în cunoscutul banc : „Aia a fost vreme de ieșit din casă ? ; M-am ocupat de nevastă, ca un tînăr ce-și face datoria corect și la timp față de soție. Doar n-am să las singură, tocmai duminică, o asemenea frumusețe de față".

Prietenii se amuzau, dar nu credeau în vorbele colegului lor.

În marțea care a urmat, tînărul braconier, conform programului, se întorcea din „zonă". Nu-și pierduse timpul nici de data asta. Un căprior frumos, băgat într-un sac, acoperit cu fîn, dădea impresia că Pișta aducea ceva nutreț pentru animale.

Cînd să intre în sat, un grup de oameni discutau cu animație chiar pe marginea șoselei. „Nu-i bine să mă vadă. Unul din ei e tocmai Mihai, mort după vînătoare, dar care n-a împușcat nimic de un an". Pișta stinge luminile și mărește viteza. Dacă-i dai bice, Mobra ia ușor 60 pe oră. Tulburat, inhibat, ferindu-se de ochii oamenilor, braconierul nu observă indicatorul „curbă deosebit de periculoasă", care semnifică un viraj strîns la stînga. Intră cu roata din față într-un parapet de beton. Motoristul este proiectat cu capul într-un stîlp. Moare pe loc. Balotul se desface și căpriorul se dezvăluie privirilor într-o poziție de somn liniștit, fără frică de arme, de gloanțe, de vînători.

VICTOR BEDA ■

Lumina învățăturii

Vacanța s-a isprăvit. Iată-ne sorbind cu reală plăcere și cu alcasă cumpănire despre dascali, elevi și studenți, deopotrivă. Cu gîndul abia mărturisit că între catedră și bancă trebuie să persiste un corect climat de apropiere și exigență. Imaginea dascălilor adevărați ne stăruie în creturile minții și-n memoria noastră afectivă. Acești luminători și deschizători de drumuri care sînt dascălii, acești purtători și promotori ai flăcării spiritului și cugetului, al inimii treze, pot fi asemuiți, în unele privințe, cu personajul îndrăgit din scrierile lui Slavici, Popa Tanda. Omul care sfințește locul și omenia din oameni. Laudă, zic, învățătorului, care pune litera (și beligașul, am adăuga noi) în mîna liliputanului, apoi altoiește fraza în mintea elevului.

Ca în atîția ani de dinainte, ei vor deprinde elevii cu slova cea de foc și bine măiestrită : cu eleganța rezolvării unor fracții supraetajate : cu tainele biologiei și ale cerului înstelat ; cu gustul lecturii și al decantării judecăților de valoare ; cu ambiția dezlănțuită de-a dezlega reacții chimice pe două perechi de table, dar și cu purtarea cea bună de toate zilele, atît de necesară. Iată, acum clopoțelul v-a sensibiliza, din nou, fincle timpane.

Rogu-vă să spunem împreună acum, la început de an școlar și început de anotimp termecat — vedeți, toamna străjuie în castanii incendiați pe coline — fie ca ururea noastră să-i prindă pe studenți și elevi, deopotrivă, în plinătatea puterilor lor fizice și mentale, în cea mai bună dispoziție tinerească și-n toate cele ale tinereții valuri. Pentru a învăța și iar a învăța (dar a învăța să se și distreze), căci, vine o vorbă din popor nu tocmai gratuită, anume că, omul cu carte are înzecită parte. Cît despre dascălii noștri, fie ca stima și gratitudinea noastră, cea mai profundă, să-i găsească în deplinătatea forțelor fizice și intelectuale, în toate cele trainice trupești și în destoinicie. Să țină dreaptă cumpăna simțirii și cugetului în puii de om. Să revigoreze tradiția bună și nouă. Să deștepte lumina învățăturii în zecile și sutele de detașamente de copii trecuți prin mîinile și pe sub ochii lor iscoditori. Și, nu în ultimă instanță, desigur, să facă tot acest efort și această lucrare umană, în lumina și în virtutea unor comandamente înalte și-ale unor legi morale, poate nu totdeauna scrise, dar de care și domniile lor avuseseră parte, de bună seamă.

DORIN SALAJAN ■

Fotografii de VASILE BLENDEA ■

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu,** Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Păunescu, I. D. Goia, Mihai Pelin) – 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru,** Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu,** Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia,** Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) – 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU